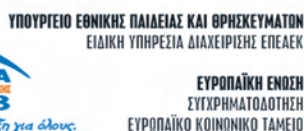

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΔΙΑΡΚΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ειδικά προγράμματα

Συμβουλευτική
Προσφύγων,
Παλινοστούντων,
Μεταναστών
και Αιτούντων Άσυλο

ΚΕΝΤΡΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Επιστημονική Ευθύνη	Πέτρος Μπερερής, Παιδαγωγός Δρ. Πανεπιστημίου Αθηνών, Σύμβουλος Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
Συγγραφή	Αγγελική Κοτζαμάνη, Γιώργος Λαφαζάνης, Κωνσταντίνα Σκλάβου

Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό παράχθηκε στο πλαίσιο του Έργου «**Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων II**», το οποίο εντάσσεται στο **Ε.Π.Ε.Α.Ε.Κ. II** του **ΥΠ.Ε.Π.Θ.**, Μέτρο 1.1. Ενέργεια 1.1.2.Β. και συγχρηματοδοτείται από την **Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Κ.Τ.)**.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΡΥΦΗ
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 «ΟΜΑΔΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΣΤΑΔΙΑ - ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ

ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ»	3
ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ	5
Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ ΩΣ ΘΕΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ..	8
ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ	10
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ	11
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ	12
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	13
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 «ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ»	
ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	17
ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΗΦΘΕΙ ΥΠ' ΟΨΙΝ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ	18
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	19
ΠΟΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΒΛΕΦΘΟΥΝ ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΧΡΗΣΤΙΚΟ ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ	20
Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	21
Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	22
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ	23
ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	25
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	26

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 «ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ / ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ / ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ / ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ»

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	28
ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ	38
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	48
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	51

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 «ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	57
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	58
ΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	60

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ	61
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	64
ΟΙ ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	66
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	68
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	72

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 «ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ»

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ/ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	76
ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ/ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΣΕ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ	77
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	79
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	80
Η ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΛΩΣΣΑ	81
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	85

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6, Μέρος 1ο, «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ & ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ»

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	91
ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ. ΟΙ ΚΥΡΙΟΙ ΘΕΣΜΟΙ	96
Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ	98
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	101

Μέρος 2ο, «Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΗΜΕΡΑ»

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ	105
ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΕΠΙ ΜΑΚΡΩΝ ΔΙΑΜΕΝΟΝΤΩΝ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ	107
ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ	111
Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ & ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ	112
ΘΥΜΑΤΑ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ Ή ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ	114
Η ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ	116
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	118
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	120

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ & ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ»

ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ & ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	.125
Η ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ	.129
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ (άρθρο 91 παρ. 11 του Ν. 3386/2005)	.133
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ Ν.2910/2001 (άρθρο 91 παρ.10 του Ν.3386/2005)	.137
Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ	.139
ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΠΙ ΜΑΚΡΑΝ ΔΙΑΜΕΝΟΝΤΕΣ (ΟΔΗΓΙΑ 2003/109/CE)	.142
ΑΠΟΡΡΙΨΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ Η ΑΡΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΑΠΕΛΑΣΗΣ	.144
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ	.145
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	.146
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	.148
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	.150

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 «ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ»

-Μορφές οικογένειας γενικά	.155
-Σχέσεις ανάμεσα στο ζευγάρι	.157
-Σχέσεις γονέων και παιδιών - χαρακτηριστικά παιδιών	.159
-Οι σχέσεις των ενηλίκων με την πατρική οικογένεια	.161
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	.163

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 «ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ, ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ & ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ»

-Ορισμοί βασικών λέξεων και εννοιών για την κατανόηση του ρατσισμού	.166
-Διαφορά μεταξύ ρατσισμού και προκατάληψης	.167
-Πώς εμφανίζεται ο ρατσισμός και γιατί;	.168
-Πού εκφράζεται και με ποιες μορφές;	.170
-Η νομοθεσία απέναντι σε διακριτικές, ρατσιστικές & ξενοφοβικές συμπεριφορές, και οι τρόποι αντιμετώπισής του	.175
-Πού μπορούμε να απευθυνθούμε; Τι μπορούμε να κάνουμε;	.177
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	.179

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 «ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ»

ΟΡΙΣΜΟΙ ΒΑΣΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ (Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ) ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΕΝΤΑΞΗΣ / ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ	.182
ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ / ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ	.185

ΚΟΙΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΟΥ ΚΑΘΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ /ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ	.188
ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ - ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΡΕΥ- ΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	.191
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ	.195
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	.200

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 «ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ»

-Δήμοι	.204
-Διαπολιτισμικά Σχολεία	.204
Εκμάθηση Ελληνικής Γλώσσας	.205
Μη Κυβερνητικοί φορείς/ οργανώσεις	.206
Νομαρχίες και εποπτευόμενες διευθύνσεις και οργανισμοί	.215
Νοσοκομεία	.217
Περιφερειακές Διευθύνσεις Αλλοδαπών Περιφέρειας Αττικής	.217
Σύλλογοι - Κοινότητες	.218
Υπουργεία - εποπτευόμενοι δημόσιοι φορείς	.222
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	.227
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2	.237

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΟΜΑΔΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΣΤΑΔΙΑ - ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Γενικός Στόχος

Σκοπός της πρώτης Ενότητας αποτελεί η παρουσίαση της μεθοδολογίας που ακολουθείται στις αρχικές συναντήσεις μιας ομάδας συμβουλευτικής ενηλίκων αλλοδαπών και παλιννοστούντων για τη γνωριμία των μελών μεταξύ τους και με τον εκπαιδευτή, αλλά και για την περιγραφή του στόχου και των επιμέρους σκοπών της ομάδας.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Όταν θα έχετε ολοκληρώσει τη μελέτη της συγκεκριμένης ενότητας θα είστε σε θέση να:

- προσδιορίσετε τις βασικές προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη σύσταση μιας ομάδας συμβουλευτικής για πρόσφυγες, μετανάστες και παλιννοστούντες που συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων
- εντοπίζετε και να προσδιορίζετε το στόχο της
- καθορίζετε το περιεχόμενο της
- αναλύετε και να παρουσιάζετε το στόχο και τους επιμέρους σκοπούς της ομάδας στους συμμετέχοντες
- εφαρμόσετε βήμα προς βήμα τη μεθοδολογία που ακολουθείται στην πρώτη συνάντηση για τη δημιουργία καλής επικοινωνίας ανάμεσα στον εκπαιδευτή και τα μέλη της ομάδας
- αποκτήσετε εξοικείωση με βιωματικές ασκήσεις που θα σας βοηθήσουν να καθοδηγήσετε τα μέλη της ομάδας στο να γνωριστούν και να αποκτήσουν οικειότητα μεταξύ τους

Έννοιες κλειδιά

Γνωριμία ομάδας

Πρώτη συνάντηση ομάδας

Χαρακτηριστικά ενηλίκων

Στόχος και επιμέρους σκοποί μιας ομάδας

Μεθοδολογία πρώτης συνάντησης
Θετικοί παράγοντες για τη σύσταση ομάδας
Προϋποθέσεις σύστασης της ομάδας συμβουλευτικής
Ρόλος εκπαιδευτή
Επικοινωνία συμμετεχόντων
Βιωματικές ασκήσεις γνωριμίας/ επικοινωνίας

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Στην πρώτη ενότητα του βιβλίου περιγράφονται οι οδηγίες/ πληροφορίες για τη σύσταση μιας ομάδας προσφύγων, μεταναστών και παλινοστούτων. Συγκεκριμένα παρουσιάζονται οι εξωτερικοί παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν πριν τη δημιουργία μιας ομάδας, αλλά και οι εσωτερικοί που προκύπτουν από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων και τη δυναμική της ομάδας.

Επίσης, γίνεται αναφορά στη σημασία που έχει ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων στα αρχικά στάδια της ομάδας, αλλά και στη συνέχεια για την εκπλήρωση του στόχου της.

Η ενότητα ολοκληρώνεται με την περιγραφή των περιεχομένων μιας τέτοιας ομάδας, καθώς και με μια σειρά από προτεινόμενες βιωματικές ασκήσεις που μπορούν να διευκολύνουν τη γνωριμία και την επικοινωνία της ομάδας.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Οι ομάδες ενηλίκων συνεπάγονται από τη σύστασή τους κάποια συγκεκριμένα στοιχεία που συνδέονται με τα γενικά χαρακτηριστικά των ενηλίκων.

Ο εκπαιδευτής ενηλίκων πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν τα γενικά χαρακτηριστικά των ενηλίκων που συνοψίζονται στα εξής (Rogers, 1999: 92):

- α) στην ιδιότητα της ενηλικίωσης
- β) στην εξελισσόμενη διεργασία, στην οποία βρίσκονται οι ενήλικες
- γ) στο σύνολο των εμπειριών και αξιών τους
- δ) στις προθέσεις τους
- ε) στις προσδοκίες τους
- στ) στα ανταγωνιστικά ενδιαφέροντά τους
- η) στα ατομικά μοντέλα μάθησης που έχουν διαμορφώσει.

Τα στοιχεία που ο εκπαιδευτής έχει τη δυνατότητα να ελέγξει και να τα αξιοποιήσει για την ευνοϊκή λειτουργία μιας ομάδας είναι:

1) Εξωγενείς παράγοντες

- Ο **χώρος** (κατάλληλα διαμορφωμένος με ευχάριστες συνθήκες παραμονής, ύπαρξη απαραίτητου εξοπλισμού)
- Η **οργάνωση του προγράμματος και το προσωπικό του φορέα** (συντονισμός, πληροφόρηση ενδιαφερομένων, ευγενική συμπεριφορά των υπαλλήλων του φορέα)

2) Στοιχεία που αφορούν την ίδια την ομάδα

- Η **επικοινωνία** λεκτική και μη λεκτική (αποδοτική, με σεβασμό, ακολουθία των αρχών επικοινωνίας)
- Ο **στόχος** και οι επιμέρους **σκοποί** της ομάδας (ρεαλιστικοί, αποδεκτοί, επακριβώς προσδιορισμένοι)
- Οι **ομοιότητες** και οι **διαφορές** στα κίνητρα των συμμετεχόντων (προσπάθεια σύγκλισης των απόψεων, ώστε να μην προκαλούνται συγκρούσεις και αδιέξοδα)
- Οι **δραστηριότητες**, οι **βιωματικές ασκήσεις** (συνδυασμός ευχάριστης μάθησης και ψυχαγωγίας)
- Ο ίδιος ο **εκπαιδευτής** (γνώσεις, φιλική διάθεση, στοιχεία προσωπικότητας, δεξιότητες, τεχνικές επικοινωνίας, εξοικείωση με την ομάδα-στόχο και το αντικείμενο διδασκαλίας)

Οι παραπάνω παράγοντες, άλλοτε είναι ελέγξιμοι και άλλοτε όχι γιατί προκαλούνται σχεδόν αποκλειστικά από τους ίδιους τους εκπαιδευόμενους. Τις περισσότερες φορές όμως επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα το στόχο της ομάδας και διαμορφώνουν τη συμπεριφορά των μελών της.

Οι αλλοδαποί και οι παλιννοστούντες αποτελούν μια ιδιαίτερη ομάδα στόχο

Επομένως ο εκπαιδευτής πρέπει να λάβει υπ' όψιν του ότι η σύσταση ομάδων για αλλοδαπούς και παλιννοστούντες γίνεται με βάση:

- το σκοπό της ομάδας (ανταπόκριση σε μια πραγματική ανάγκη)
- το κίνητρο του κάθε ατόμου και τα αναμενόμενα οφέλη (κοινωνικά, οικονομικά, εκπαιδευτικά, ψυχαγωγικά, επικοινωνιακά)
- την ηλικία (οι μεγάλες ηλικιακές αποκλείσεις μπορεί να είναι εμπόδιο στην επικοινωνία)
- τη γλώσσα (διασφάλιση καλής και σωστής επικοινωνίας, αντίληψης και κατανόησης των θεμάτων)
- το φύλο (ενδεχόμενα προβλήματα έκφρασης από άτομα που ο πολιτισμός τους δεν επιτρέπει σχέσεις ή επικοινωνία με το αντίθετο φύλο)
- τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες (στη νοηματοδότηση λέξεων και φράσεων, στην αντίληψη των πραγμάτων)

Για τη διαπίστωση των παραπάνω είναι βοηθητικό να πραγματοποιούμε ατομικές συνεντεύξεις πριν τη σύσταση της ομάδας

Σύμφωνα με την Τσιμπουκλή (Αναγνωστάκης, Κάραλης, Καρδαμίτση, Κόκκος, Κομνηνού, Μόσχος, 1999) στο σχεδιασμό των προγραμμάτων για τις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν

- το αίσθημα απόρριψης των συμμετεχόντων
- το μειωμένο κίνητρο
- η μικρή υποστήριξη από το περιβάλλον τους
- και η αρνητική εικόνα που συχνά έχουν για την εκπαίδευση

Άσκηση 1.

Τώρα μπορείτε, βάσει των χαρακτηριστικών της δικής σας ομάδας και στηριζόμενοι στους παράγοντες που προαναφέρθηκαν στην ενότητα «Σύσταση της ομάδας», να αναλύσετε γραπτώς αν και κατά πόσο αυτοί επηρεάζουν τη λειτουργία της.

Με τον τρόπο αυτό θα εντοπίσετε σημεία που δυσχεραίνουν την επικοινωνία εκπαιδευτή - εκπαιδευόμενων ή των εκπαιδευόμενων μεταξύ τους.

Οι ασκήσεις αυτού του τύπου δεν έχουν σωστό και λάθος.

Μην βιαστείτε λοιπόν να συμπεριλάβετε όλα τα στοιχεία μια φορά.

Μπορείτε να ξεκινήσετε την άσκηση και να την εμπλουτίσετε με νέες πληροφορίες που θα συλλέξετε από την 1η - 4η συνάντηση της ομάδας σας.

Άσκηση 2.

Μετά τη μελέτη της ενότητας «Σύσταση της ομάδας»,. προσπαθήστε να απαριθμήσετε, γραπτά ή προφορικά,

A) τα γενικά χαρακτηριστικά των ενηλίκων

B) τους παράγοντες που μπορούμε να αξιοποιήσουμε αρχικά προς το συμφέρον της ομάδας

Γ) τα σημεία που ο εκπαιδευτής πρέπει να έχει υπ' όψιν του στη σύσταση ομάδων για ενήλικες αλλοδαπούς και παλιννοστούντες

Επειδή η κατανόηση της συγκεκριμένης ύλης είναι ιδιαίτερα σημαντική για την έναρξη και τη σύσταση της ομάδας σας, μην διστάσετε να ανατρέξετε στη θεωρία για να θυμηθείτε στοιχεία που παραλείψατε.

Επίσης μπορείτε να εμπλουτίσετε τα παραπάνω με δικά σας στοιχεία, ώστε να τα προσαρμόσετε στην ομάδα σας.

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΣ ΩΣ ΘΕΤΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Πριν προχωρήσουμε στη διαδικασία της διαμόρφωσης του στόχου και των περιεχομένων στις ομάδες συμβουλευτικής παλιννοστούντων και αλλοδαπών είναι σημαντικό να αναφερθούμε γενικά στο ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων.

Σύμφωνα με τους Κόκκο και Λιοναράκη (1998) η σχέση εκπαιδευτή - εκπαιδευόμενων πρέπει να βασίζεται στον αλληλοσεβασμό, στην αμοιβαία αποδοχή και να διέπεται από τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Επιπροσθέτως στις ομάδες παλιννοστούντων και αλλοδαπών οι εκπαιδευτές οφείλουν να κατανοούν τα προβλήματα ένταξης του συγκεκριμένου πληθυσμού, τις διαπολιτισμικές διαφορές, τα γλωσσικά προβλήματα επικοινωνίας και τέλος τις επιθυμίες και τα κίνητρα των ανθρώπων (Lee, Sheared, 2002).

Οι Cardemil και Battle (2003) επισημαίνουν την απόκτηση αυτοελέγχου και αυτογνωσίας στα άτομα που έρχονται σε επαφή με αλλοδαπούς, στα πλαίσια μιας εκπαιδευτικής ή θεραπευτικής διαδικασίας, προκειμένου να αντεπεξέλθουν.

Αυτό γιατί ο εκπαιδευτής στα αρχικά στάδια αποτελεί παράγοντα ενίσχυσης ή αποτροπής της συμμετοχής των ατόμων στην ομάδα, ενώ στη συνέχεια λειτουργεί ως καταλύτης για την επίτευξη του στόχου της.

Η επίτευξη του στόχου μιας ομάδας συμβουλευτικής είναι άμεσα συνδεδεμένη με

- τη στάση
- την ηθική δέσμευση του εκπαιδευτή
- την όσο το δυνατό καλύτερη κατάρτισή του σχετικά με τα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες της ομάδας του.

Άσκηση 3.

Στη σημείο αυτό αφιερώστε χρόνο σε μια δραστηριότητα που θα σας βοηθήσει να δημιουργήσετε το δικό σας «στυλ» σαν εκπαιδευτή/ εκπαιδευτρια.

Στόχος σας είναι να δημιουργήσετε έναν «ιδανικό», κατά την άποψή σας, τύπο εκπαιδευτή για μια ομάδα συμβουλευτικής προσφύγων, μεταναστών και παλιννοστούντων.

Φτιάξτε έναν πίνακα με δυο στήλες.

Ο πίνακας θα περιλαμβάνει τα «θετικά» και τα «αρνητικά» χαρακτηριστικά ενός εκπαιδευτή ενηλίκων.

Χρησιμοποιήστε τα επίθετα ή τις φράσεις που εσείς θεωρείτε αντιπροσωπευτικά.

Στη συνέχεια μπορείτε να συγκρίνετε τα όσα καταγράψατε με τα στοιχεία που σας δίνονται στην ενότητα «Ο εκπαιδευτής ως θετικός παράγοντας στην επίτευξη του στόχου της ομάδας».

Κρατήστε αυτόν τον πίνακα και ανανεώστε τον με στοιχεία που θα αποκτήσετε από την εμπειρία σας μέσα στην ομάδα.

Στην πορεία θα δημιουργήσετε πράγματι τον «ιδανικό», για εσάς, εκπαιδευτή.

ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΟΜΑΔΑΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ

Στόχος μιας ομάδας συμβουλευτικής προσφύγων, μεταναστών και παλιννοστούτων πρέπει να είναι:

- **η υποστήριξη**
- **η ενθάρρυνση**
- **η παροχή πληροφοριών και κατευθύνσεων**, προκειμένου
- οι εκπαιδευόμενοι **να ενδυναμωθούν** για να ολοκληρώσουν την εκπαίδευσή τους αλλά
- και να αποκτήσουν **δεξιότητες για την επίλυση προβλημάτων** που θα τους απασχολήσουν και μετά τη λήξη της ομάδας

Επομένως το υλικό εργασίας μιας τέτοιας ομάδας είναι χρήσιμο να περιλαμβάνει την ανάλυση θεμάτων που είναι εν δυνάμει εμπόδια για τους εκπαιδευόμενους.

Οι θεματικές ενότητες της ομάδας μπορεί να είναι προδιαγεγραμμένες από την ύλη που καθορίζει ο εκάστοτε φορέας.

Μην ξεχνάτε ότι μπορείτε να τις εμπλουτίσετε μαζί με τα μέλη της ομάδας σας ή να δώσετε βαρύτητα σε αυτά που τους απασχολούν περισσότερο.

Η βασική θεματολογία της ομάδας πρέπει να περιλαμβάνει θέματα:

- **ψυχοκοινωνικά** (οικογενειακά, διαπροσωπικά, ψυχολογικά)
- **ενταξιακά** (στέγαση, είδη πρώτης ανάγκης)
- **οικονομικά** (εξασφάλιση εισοδήματος, βελτίωση επιπέδου ζωής)
- **νομικά** (νομιμοποίηση, εξασφάλιση απαιτούμενων εγγράφων)
- **εργασιακά** (προώθηση στην απασχόληση, αλλαγή εργασίας, πρόσβαση στην αγορά εργασίας)
- **εκπαιδευτικά** (εκμάθηση γλώσσας, απόκτηση ή αναβάθμιση προσόντων)
- είτε θέματα **ψυχαγωγίας** (συμμετοχή σε πολιτιστικά δρώμενα, φιλίες με τα μέλη, κοινές δραστηριότητες)
- **εκτόνωσης** (συζήτηση θεμάτων στην ομάδα, έκφραση θυμού και συναισθημάτων γενικότερα)
- **επικοινωνίας** (ανταλλαγή απόψεων, πληροφοριών, πηγών βοήθειας)

Οι παραπάνω ενότητες περιλαμβάνονται και αναλύονται στο παρόν σύγγραμμα, ώστε ο εκπαιδευτής και οι εκπαιδευόμενοι να είναι σε θέση να ανατρέξουν και να αναζητήσουν τις πληροφορίες που τους ενδιαφέρουν.

Μην ξεχνάτε όμως, πριν ξεκινήσει μια συζήτηση μέσα στην ομάδα, για τη διαπραγμάτευση των εκάστοτε θεμάτων είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι συμμετέχοντες να έχουν **το χρόνο, το χώρο και την άνεση να εκφράζουν τις απόψεις και τους προβληματισμούς τους τόσο προς τον εκπαιδευτή, όσο και προς τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους.**

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ

Η πορεία/ μεθοδολογία που ακολουθεί ο εκπαιδευτής ενηλίκων από την πρώτη κιόλας συνάντηση με τα μέλη της ομάδας του καθορίζει την επικοινωνία και τις σχέσεις τους και στη συνέχεια.

Η επιτυχία μιας ομάδας εξαρτάται εν πολλοίς από τη στάση του εκπαιδευτή, το κλίμα που θα επικρατήσει στην ομάδα και τις εντυπώσεις που θα αποκομίσουν τα μέλη.

Συγκεκριμένα στην πρώτη συνάντηση ο εκπαιδευτής δεν πρέπει να παραλείψει τα εξής βήματα:

1) Γνωριμία ομάδας

- **Παρουσιάζει** σύντομα τον εαυτό του, με έμφαση στην επαγγελματική του ιδιότητα και την εργασιακή του εμπειρία
- Ζητάει από τους εκπαιδευόμενους **να συστήσουν τον εαυτό τους και να γνωριστούν** με τα υπόλοιπα μέλη της ομάδας (κατά προτίμηση μέσω βιωματικών ασκήσεων, βλ. ενότητα «Προτεινόμενες βιωματικές ασκήσεις για την γνωριμία της ομάδας»)

2) Σκοπός και επιμέρους στόχοι

- Παρουσιάζει **το στόχο και τα περιεχόμενα** της ομάδας συμβουλευτικής στα μέλη
- Ο λόγος του είναι **συγκεκριμένος, σαφής και χωρίς υπερβολές.**
- Εξηγεί **τι μπορεί και τι δεν μπορεί να γίνει** κατά τη διάρκεια της ομάδας
- Αν χρειαστεί, **επαναλαμβάνει** κάποια σημεία και βεβαιώνεται ότι είναι κατανοητός από όλους τους συμμετέχοντες
- Ζητάει **τη σύμφωνη γνώμη** των μελών της ομάδας στα παραπάνω

3) Επικοινωνία

- Καθορίζει **τα όρια** μέσα στην ομάδα και θέτει **κανόνες επικοινωνίας** (βλ. Κεφ. 2, παρουσίαση του Μαθησιακού Συμβολαίου)
- Προσπαθεί να μάθει ποιες είναι **οι προσδοκίες** των μελών της ομάδας και **τα κίνητρό τους**
- Αναζητά πληροφορίες σχετικά με το **πώς αντιλαμβάνονται** τα μέλη την ομάδα συμβουλευτικής
- Ο ίδιος τηρεί όσα ζητάει από την ομάδα (βλ. Κεφ. 2, Μαθησιακό Συμβόλαιο), έτσι ακούει **προσεκτικά, δεν διακόπτει και σέβεται** όλες τις απόψεις

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΝΩΡΙΜΙΑ ΤΗΣ ΟΜΑΔΑΣ

Πριν ο εκπαιδευτής ξεκινήσει μια βιωματική άσκηση, στην πρώτη συνάντηση ή κατά τη διάρκεια των επόμενων συναντήσεων, είναι σημαντικό να γνωρίζει κάποιες γενικές οδηγίες.

Στο πλαίσιο που ακολουθεί μπορείτε να ανατρέχετε και να αντλείτε πληροφορίες για την εφαρμογή των βιωματικών ασκήσεων που θα παρουσιαστούν και στα υπόλοιπα κεφάλαια.

Γενικές οδηγίες

- Στις βιωματικές ασκήσεις ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων είναι καθοδηγητικός, υποστηρικτικός, ενθαρρυντικός και όχι κατευθυντικός ή παρεμβατικός, ενισχύει τη δυνατότητα της προσωπικής έκφρασης των ατόμων.
- Ο εκπαιδευτής φροντίζει να παρατηρεί, να σημειώνει και να συζητάει τα σχόλιά του με την ομάδα στο τέλος κάθε βιωματικής άσκησης.
- Εξηγεί εξαρχής με σαφήνεια και ακρίβεια το τι θα κάνει ο ίδιος σε μια βιωματική άσκηση και τι αναμένεται να κάνουν τα μέλη της ομάδας.
- Δεν χρησιμοποιεί παραδείγματα από τις προσωπικές εμπειρίες ή τα προβλήματα των μελών της ομάδας.
- Ενημερώνει ότι η συμμετοχή των μελών είναι προαιρετική, αλλά προσπαθεί να τα ενθαρρύνει να λαμβάνουν μέρος στις ασκήσεις, τονίζοντας τα θετικά αποτελέσματα (χαλάρωση, εκτόνωση, βελτίωση της επικοινωνίας κ.ά.).
- Οι βιωματικές ασκήσεις σχεδιάζονται κατά τρόπο ώστε να μην θίγουν ή να μην αποκλείουν κανένα από τα μέλη της ομάδας.
- Είναι απαραίτητη η προετοιμασία του εκπαιδευτή για μια βιωματική άσκηση πριν τη συνάντησή του με την ομάδα.
- Οι βιωματικές ασκήσεις είναι συναφείς με το σκοπό και τους επιμέρους στόχους της ομάδας.
- Ο εκπαιδευτής να φροντίζει εφοδιάζεται με τα κατάλληλα υλικά (χαρτιά, στυλό, χρώματα κ.ά.), αν κάτι τέτοιο απαιτείται για την πραγματοποίηση μιας άσκησης.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Αφού ολοκληρώσατε τη μελέτη για τη μεθοδολογία που ακολουθείται στη αρχική συνάντηση της ομάδας και τις γενικές οδηγίες για το σχεδιασμό και την υλοποίηση των βιωματικών ασκήσεων, μελετήστε τις προτεινόμενες ασκήσεις για τη γνωριμία και την εξοικείωση των μελών της ομάδας.

1^η άσκηση

Στόχος: γνωριμία μελών ομάδας

Ο εκπαιδευτής δίνει χρόνο 10 λεπτών και ζητάει από τα άτομα να χωριστούν τυχαία σε ζευγάρια και να μιλήσουν ο ένας στον άλλο για τον εαυτό τους.

Στη συνέχεια καλούνται όλοι να παρουσιάσουν τον συνομιλητή τους στην υπόλοιπη ομάδα.

2^η άσκηση

Στόχος: γνωριμία μελών ομάδας

Ο εκπαιδευτής ζητάει από τα άτομα να γράψουν δύο επίθετα που τους χαρακτηρίζουν. Τα επίθετα αυτά πρέπει να έχουν ως πρώτο γράμμα το αρχικό του ονόματος και του επιθέτου του καθενός. Για παράδειγμα:

«Είμαι ο Μουσταφά Τζαμάλ και είμαι Μελαγχολικός και Τίμιος».

3^η άσκηση

Στόχος: γνωριμία μελών ομάδας

Τα άτομα μπορούν να φτιάξουν μια ακροστικίδα με το μικρό τους όνομα και να γράφουν με κάθε γράμμα ένα επίθετο που τα χαρακτηρίζει. Για παράδειγμα:

M: μοναχική

A: ανυπόμονη

P: ρεαλίστρια

I: ικανή

A: αμερόληπτη

Στη συνέχεια ο καθένας παρουσιάζει στην ομάδα τα επίθετα που έγραψε.

4^η άσκηση

Στόχος: γνωριμία μελών ομάδας

Ο εκπαιδευτής κρατάει ένα μπαλάκι, το οποίο πετάει σε ένα μέλος, αφού έχει πει κάποια πράγματα για τον εαυτό του. Αυτός που θα το πιάσει πρέπει να κάνει το ίδιο, δηλαδή να συστήσει τον εαυτό του και να το πετάξει σε κάποιον άλλο, μέχρι να το πιάσουν όλα τα μέλη της ομάδας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αναγνωστάκης, Γ., Κάραλης, Θ., Καρδαμίτση, Μ., Κόκκος, Α., Κομνηνού, Μ., Μόσχος, Γ. (1999). *Εκπαίδευση ενηλίκων. Όψεις της Πραγματικότητας*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Βεργίδης, Δ., Abrahamsson, K., Davis, M., Fay, R. (1999). *Εκπαίδευση ενηλίκων. Κοινωνική και Οικονομική Λειτουργία*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Cardemil, E., Battle, C. (2003). «Guess Who's Coming to Therapy? Getting Comfortable With Conversations about Race and Ethnicity» *Psychotherapy in Professional Psychology: Research and Practice*. Vol 3, pp. 278 - 286.
- Κόκκος, Α., Λιοναράκης, Α. (1998). *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Σχέσεις διδασκόντων - διδασκομένων*. Τόμος Β'. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Lee, M.Y., Sheared, V. (2002). *Socialization and Immigrant Students' Learning in Adult Education Programs*. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του [http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/Socialization and Immigrant Students' Learning in Adult Education Programs_Lee, Ming-Yeh; Sheared, Vanessa.htm](http://www.eric.ed.gov/ERICDocs/Socialization%20and%20Immigrant%20Students%20Learning%20in%20Adult%20Education%20Programs_Lee,%20Ming-Yeh;%20Sheared,%20Vanessa.htm) (20/10/2004).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ

Σκοπός

Ο κύριος σκοπός του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι να παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο σχεδιάζεται και δημιουργείται το συμβόλαιο μάθησης γενικά στις ομάδες ενηλίκων και συγκεκριμένα για τις ομάδες συμβουλευτικής προσφύγων, μεταναστών και παλιννοστούντων. Επίσης γίνεται αναφορά στους παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν από την πλευρά του εκπαιδευτή, ώστε το συμβόλαιο να αποτελέσει το μέσο για την επίτευξη του στόχου της ομάδας και όχι ανασταλτικό παράγοντα στην όλη διαδικασία.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Στο τέλος του κεφαλαίου αυτού θα πρέπει να είστε σε θέση να:

- αναφέρετε τα πλεονεκτήματα του συμβολαίου και τη χρησιμότητά του για τη βιωσιμότητα της ομάδας
- περιγράψετε τις βασικές ενότητες που πρέπει να περιλαμβάνει ένα εκπαιδευτικό συμβόλαιο μιας ομάδας συμβουλευτικής για πρόσφυγες, μετανάστες και παλιννοστούντες
- σχεδιάζετε και να δημιουργείτε ένα συμβόλαιο μάθησης κατάλληλο για ομάδα ενηλίκων αλλοδαπών και παλιννοστούντων
- αναγνωρίζετε τους παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν, ώστε το συμβόλαιο να μην αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα για την ομάδα.

Έννοιες κλειδιά

Συμβόλαιο μάθησης

Σχεδιασμός και ανάπτυξη συμβολαίου

Γνώση των ιδιομορφιών του συμβολαίου στην εκπαίδευση ενηλίκων αλλοδαπών και παλιννοστούντων

Διαμόρφωση και δοκιμή στην ομάδα

Επαναπροσδιορισμός της μορφής του συμβολαίου

Προτεινόμενο μοντέλο συμβολαίου μάθησης

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το κεφάλαιο αυτό περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες που πρέπει να γνωρίζει ο εκπαιδευτής ενηλίκων, προκειμένου να προχωρήσει στη δημιουργία και την εφαρμογή ενός αποτελεσματικού συμβολαίου μάθησης.

Στην πρώτη ενότητα ο εκπαιδευτής θα βρει γενικές πληροφορίες για τα βασικά χαρακτηριστικά του συμβολαίου και το ρόλο που επιτελεί μέσα στην ομάδα. Συγκεκριμένα επιδιώκεται η σύνδεση του συμβολαίου μάθησης με την εκπαιδευτική διαδικασία και την εκπλήρωση του στόχου της ομάδας. Επίσης επισημαίνονται τα σημεία που ο εκπαιδευτής επιβάλλεται να προβλέψει στη δημιουργία του συμβολαίου, ώστε να μην μετατραπεί σε εμπόδιο στην ομάδα.

Στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται οι βασικοί θεματικοί άξονες που πρέπει να περιλαμβάνει το συμβόλαιο μάθησης, το πώς συνδέονται και μορφοποιούνται σε ένα ενιαίο σύνολο και με ποια διαδικασία αναθεωρούνται, αν αυτό κριθεί απαραίτητο. Τέλος, ο αναγνώστης θα έχει την ευκαιρία να προχωρήσει αυτόνομα στη δημιουργία ενός συμβολαίου μάθησης και να αξιολογήσει την πορεία του, μέσω μιας προτεινόμενης μορφής συμβολαίου μάθησης που παρουσιάζεται.

ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Το συμβόλαιο μάθησης ή μαθησιακό συμβόλαιο είναι μια σειρά από παραδοχές και κανόνες, στα οποία συμφωνούν τόσο ο εκπαιδευτής, όσο και οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι, προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της ομάδας.

- Το συμβόλαιο δημιουργείται από κοινού, στην πρώτη ή δεύτερη συνάντηση της ομάδας.
- Αν και ο εκπαιδευτής οφείλει να έχει προετοιμαστεί πριν τη σύνταξή του για τους γενικούς άξονες και τη μορφή του συμβολαίου, *δεν προαποφασίζει το περιεχόμενό του.*

Συχνά οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι γνωρίζουν αρκετά από τα στοιχεία που περιλαμβάνει το συμβόλαιο από τη διαφήμιση/ ενημέρωση που έχει γίνει γύρω από το εκάστοτε επιμορφωτικό πρόγραμμα. Οι **ειδικοί κανόνες όμως που θα τεθούν από κοινού θέτουν τις βάσεις για τη λειτουργία της ομάδας και τη διαφοροποιούν από άλλες.**

Ο εκπαιδευτής πριν ξεκινήσει τη διαμόρφωση του συμβολαίου στην ομάδα οφείλει να εξηγήσει στους εκπαιδευόμενους

- τι ακριβώς είναι το συμβόλαιο
- ποια είναι η χρησιμότητά του
- με ποιο τρόπο θα φτιαχτεί και θα τηρείται.

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΗΦΘΕΙ ΥΠ' ΟΨΙΝ ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ

Η διαμόρφωση του συμβολαίου μάθησης, εκτός από τον εκπαιδευτή και τους εκπαιδευόμενους, περιλαμβάνει και μια ακόμα διάσταση που δεν είναι εμφανής, αλλά καθορίζει σημαντικά την εκπαιδευτική διαδικασία.

Είναι **η μορφή και ο στόχος του φορέα** που οργανώνει την εκπαίδευση (Rogers, 1999). Ο φορέας έχει θέσει εξ αρχής τα πλαίσια στη λειτουργία της ομάδας (γενικότερο πρόγραμμα εκπαίδευσης, θεματολογία, διάρκεια και χώρος συναντήσεων κ.ά.), τα οποία ο εκπαιδευτής οφείλει να σεβαστεί.

Ο ίδιος όμως **διαμορφώνει σε μεγάλο βαθμό το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού προγράμματος** καθορίζοντας το τι θα διδαχθεί, με ποια σειρά, με ποιο στόχο και πώς τα παραπάνω θα συνδυαστούν με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες του πληθυσμού στόχου που θα εκπαιδευτεί.

Οι εκπαιδευόμενοι οφείλουν να τηρούν τους όρους του συμβολαίου. Με τον τρόπο αυτό κατανοούν ότι η συμμετοχή τους στην ομάδα συνεπάγεται **δικαιώματα και υποχρεώσεις**.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι διαθέτουν ένα σύνολο ιδεών και απόψεων για το τι είναι μάθηση, πώς αυτή λαμβάνει χώρα και με ποιο τρόπο επικοινωνούν με τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους ως μέλη μιας ομάδας (Jarvis, 2004).

Ο εκπαιδευτής επίσης διαθέτει τα δικά του γνωστικά μοντέλα αναφορικά με την επικοινωνία με τους υπόλοιπους, τη λειτουργία μιας ομάδας και τις μεθόδους που θα ακολουθήσει για να επιτευχθεί ο στόχος του (Κόκκος, 1999).

Οι διαφορετικές αντιλήψεις πολλών ανθρώπων για ένα κοινό θέμα, στο οποίο καλούνται να συνεργαστούν, δημιουργεί την ανάγκη κατασκευής ενός συστήματος κοινά αποδεκτών κανόνων, για το πώς θα συνυπάρξουν και θα συμβάλλουν στην επίτευξη του σκοπού τους.

Αυτή είναι και η πιο βασική λειτουργία του συμβολαίου μάθησης μέσα σε μια ομάδα: Η *εύρεση* αποδεκτών όρων και στη συνέχεια *η τήρησή τους* από όλους τους συμμετέχοντες.

Εκτός όμως από το προαναφερόμενο πλεονέκτημα του συμβολαίου, επιπλέον θετικά στοιχεία είναι:

- Η καλλιέργεια της αίσθησης της ομάδας και του «ανήκειν» στους εκπαιδευόμενους, που συμβάλλει στη δημιουργία δεσμών μεταξύ τους.
- Η αποφυγή λαθών ή παραλείψεων από την πλευρά του εκπαιδευτή, αναφορικά με τη διδακτέα ύλη και την ακολουθία των εκπαιδευτικών ενοτήτων.
- Η διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών και των προσδοκιών των εκπαιδευομένων, ώστε να αντιστοιχηθεί αυτό που προσφέρεται με αυτό που αποτελεί αίτημα της ομάδας.
- Η εξασφάλιση της ισότιμης συμμετοχής, του σεβασμού και της αποδοχής της διαφορετικότητας σε όλες τις δραστηριότητες της ομάδας.
- Η οριοθέτηση στη συμπεριφορά των συμμετοχόντων, μέσω της δέσμευσης για τήρηση και αποδοχή των κανόνων.
- Η οριοθέτηση των εκπαιδευομένων ως προς τους λειτουργικούς κανόνες που συντελούν στη βιωσιμότητα της ομάδας (ώρες έναρξης, λήξης, μαθησιακοί στόχοι, κ.ά.).

Λόγω των προαναφερόμενων, ο εκπαιδευτής συνδιαμορφώνει το περιεχόμενο του συμβολαίου με τους συμμετέχοντες στην ομάδα και ζητάει τη σύμφωνη γνώμη τους.

ΠΟΙΑ ΣΗΜΕΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΒΛΕΦΘΟΥΝ ΓΙΑ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΧΡΗΣΤΙΚΟ ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ

Ο εκπαιδευτής από την πρώτη στιγμή που θα ξεκινήσει τη διαδικασία του σχεδιασμού του συμβολαίου θα έρθει αντιμέτωπος με δύο συγκεκριμένους περιορισμούς.

Ο πρώτος αφορά **το πλαίσιο της εκπαίδευσης** (η χρονική διάρκεια του προγράμματος, η συχνότητα των συναντήσεων, η διάρκεια της κάθε συνάντησης και ο χώρος) και ο δεύτερος **τις προσδοκίες των μελών της ομάδας και τις απόψεις του εκπαιδευτή**. (Rogers,1999)

Στην πρώτη περίπτωση ο εκπαιδευτής έρχεται αντιμέτωπος με διαδικαστικά θέματα που επιλύονται εύκολα. Στη δεύτερη περίπτωση, η διαχείριση είναι πιο σύνθετη, αλλά συνήθως η λύση δίνεται μέσα από το συμβόλαιο μάθησης. Εξάλλου, όπως προαναφέρθηκε, ένα από τα πλεονεκτήματά του είναι η ανίχνευση των προσδοκιών των εμπλεκόμενων πλευρών.

Δεδομένου ότι αναφερόμαστε σε ομάδες προσφύγων, μεταναστών και παλιννοστούντων, ο εκπαιδευτής οφείλει να λάβει υπ' όψιν του, στη διαμόρφωση του συμβολαίου, πιθανές **δυσκολίες που απορρέουν από την κοινωνικό-οικονομική κατάσταση και τις πολιτισμικές διαφορές των μελών της ομάδας**. Τέτοιες είναι η εξοικείωση του πληθυσμού με την έννοια και το ρόλο του συμβολαίου, οι διαφορές στο εκπαιδευτικό επίπεδο, η διαφορετικότητα ως προς τις αξίες, τις αντιλήψεις και τον τρόπο επικοινωνίας, οι διαφωνίες ανάμεσα στα μέλη της ομάδας κ.ά.

Αυτού του τύπου τα εμπόδια μπορεί να είναι πολλά, ίσως όσα και οι εκπαιδευόμενοι. Ο εκπαιδευτής μπορεί να τα ξεπεράσει δημιουργώντας κατ'αρχήν ένα γενικόλογο συμβόλαιο που θα βρίσκει σύμφωνη την πλειοψηφία των ατόμων και θα αφορά σχεδόν αποκλειστικά τα διαδικαστικά θέματα για την λειτουργία της ομάδας.

Στη συνέχεια, όσο οι εκπαιδευόμενοι θα αποκτούν άνεση και καλύτερη επικοινωνία, μπορεί να κάνει πιο συγκεκριμένους τους όρους του συμβολαίου.

Ο ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Το πρώτο βήμα για τη δημιουργία του συμβολαίου μάθησης είναι ο σχεδιασμός του. Σύμφωνα με τον Rogers (1999: 50), το συμβόλαιο πρέπει να περιέχει τουλάχιστον τα παρακάτω στοιχεία:

- Σε τι αναφέρεται το πρόγραμμα
- Ποιο είναι το θέμα του
- Τι θα καλύψει και σε ποιο επίπεδο
- Ποια είναι η μορφή του προγράμματος
- Πόσο θα διαρκέσει και ποια θα είναι η συχνότητα και η διάρκεια των συναντήσεων
- Τι είδους εργασίες θα απαιτηθούν στις συναντήσεις ή στη διάρκεια των συναντήσεων της ομάδας

Ο εκπαιδευτής μπορεί να αυτοσχεδιάσει και ανάλογα με το στόχο της ομάδας και το προφίλ των εκπαιδευομένων να προσθέσει τα στοιχεία εκείνα που θεωρεί ότι θα βοηθήσουν στον προσανατολισμό της ομάδας του.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό, εφόσον αναφερόμαστε στη συμβουλευτική / εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων, να μην περιλαμβάνεται στο συμβόλαιο κάποιος όρος ή κανόνας που να είναι περιοριστικός ή μη κατανοητός από την ομάδα ή να δημιουργεί διακρίσεις λόγω χρώματος, φύλου, φυλής ή θρησκείας.

Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Στη συνέχεια ο εκπαιδευτής για να προχωρήσει στη δημιουργία του συμβολαίου μπορεί να ακολουθήσει τα εξής βήματα:

- Αρχικά **ενημερώνει** τα μέλη της ομάδας για το τι είναι το συμβόλαιο, ποιο είναι το περιεχόμενό του και σε τι θα τους βοηθήσει ως ομάδα.
- Διαθέτει **χαρτόνι ή κόλλες χαρτιού, χρώματα, στυλό ή μαρκαδόρους**.
- Μπορεί **να ζητήσει** από τους εκπαιδευόμενους να γράψουν το όνομά τους ή να ζωγραφίσουν ένα σκίτσο επάνω στο χαρτόνι πριν γραφτούν οι κανόνες ή να γράψουν οι ίδιοι χειρόγραφα τους κανόνες.
- **Ενθαρρύνει** όλους τους συμμετέχοντες να συμβάλλουν στη διαμόρφωσή του και ζητάει τη σύμφωνη γνώμη τους για τους κανόνες.
- Αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία φροντίζει **να αναρτηθεί** το συμβόλαιο σε ευκρινές σημείο του χώρου συνάντησης και να παραμείνει εκεί ως και την τελευταία συνάντηση της ομάδας.
- **Δεσμεύεται ο ίδιος για την τήρησή του** και ζητάει και την **ηθική δέσμευση** των μελών της ομάδας.

Το μαθησιακό συμβόλαιο δεν αποτελεί «απαράβατη συμφωνία» που δεν μπορεί να αλλάξει στη διάρκεια του προγράμματος, αν αλλάξουν οι ανάγκες των μελών της ομάδας. *Είναι μια δυναμική διαδικασία που εξελίσσεται και βελτιώνεται όσο εκπαιδευτής και εκπαιδευόμενοι το δοκιμάζουν και διαπιστώνουν τα αποτελέσματά του.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ

Στην εν λόγω ενότητα παρουσιάζεται ένα προτεινόμενο σχέδιο για το συμβόλαιο μάθησης μιας ομάδας αλλοδαπών και παλιννοστούντων εκπαιδευομένων σε πρόγραμμα συμβουλευτικής.

Ο κάθε εκπαιδευτής ανάλογα με την ομάδα του μπορεί **να κάνει τις απαιτούμενες αναπροσαρμογές**. Επίσης μπορεί **να υπογραμμίσει ή να χρωματίσει** τα σημεία που θέλει να τονίσει.

Μην ξεχνάτε ότι:

μπορείτε να ανατρέξετε στο Εγχειρίδιο του Εκπαιδευτή και να θυμηθείτε τις γενικές οδηγίες για την εφαρμογή των βιωματικών ασκήσεων, ώστε να φτιάξετε το συμβόλαιο μάθησης με τη μορφή της βιωματικής άσκησης.

Μέρος 1 (προτεινόμενοι γενικοί κανόνες)

- σκοπός του προγράμματος
- διάρκεια προγράμματος
- ημερομηνία έναρξης - λήξης
- μέρα και χώρος συνάντησης, ώρα έναρξης - λήξης, διαλείμματα, συχνότητα συναντήσεων
- ώρα προσέλευσης εκπαιδευομένων
- μέγιστος αριθμός απουσιών
- μέγιστος αριθμός μελών ομάδας
- είσοδος νέων μελών στην ομάδα
- εκπαιδευτικές ενότητες
- τρόπος συνεργασίας για τις βιωματικές - πρακτικές ασκήσεις στη διάρκεια των συναντήσεων

Μέρος 2 (προτεινόμενοι ειδικοί κανόνες)

- ως άτομα και ως μέλη της ομάδας μας έχουμε υποχρεώσεις και δικαιώματα
- μπορούμε να εκφράζουμε την άποψή μας, χωρίς να υφιστάμεθα κριτική
- στις όποιες ασκήσεις γίνουν μέσα στην ομάδα δεν υπάρχουν σωστές και λάθος απαντήσεις, σημασία έχει η συμμετοχή και οι απόψεις των μελών της ομάδας
- δεν σχολιάζουμε τις απόψεις των άλλων με προσβλητικό ή απαξιωτικό τρόπο
- μπορούμε να εκφράζουμε τις απορίες μας γύρω από τη διδακτέα ύλη και τα θέματα που συζητούνται κάθε φορά
- μπορούμε να συνδιαμορφώσουμε την ύλη με τον εκπαιδευτή και να ζητήσουμε να συμπεριληφθούν συγκεκριμένες ενότητες στα πλαίσια που έχουν οριστεί
- είμαστε όσο πιο συνεπείς γίνεται στην ώρα προσέλευσης
- είναι καλό για τους εκπαιδευόμενους και για την ομάδα να μην απουσιάζουμε και να παραμένουμε από την αρχή ως το τέλος στις συναντήσεις

- αποφεύγουμε τη χρήση πολύ συγκεκριμένων παραδειγμάτων που αφορούν εμάς ή άλλα μέλη της ομάδας ή/και να ζητάμε θεραπευτικού τύπου υποδείξεις για το χειρισμό τους
- προσπαθούμε να μην καταναλώνουμε μεγάλο μέρος του χρόνου της ομάδας, ώστε να έχουν όλα τα μέλη την ευκαιρία να συμμετέχουν
- σε περίπτωση αργοπορίας ή απουσίας ενημερώνουμε
- απαγορεύεται το κάπνισμα στην αίθουσα της ομάδας πριν, μετά και κατά τη διάρκεια των συναντήσεων
- τα μέλη της ομάδας μπορούν να έχουν στις συναντήσεις καφέ, νερό ή αναψυκτικά
- τα μέλη της ομάδας μιλούν μεταξύ τους και με τον εκπαιδευτή στον ενικό
- η εισαγωγή νέων κανόνων ή η επαναδιαπραγμάτευση του συμβολαίου γίνεται μετά από συζήτηση με τα μέλη της ομάδας και κοινή συμφωνία
- οι αποφάσεις της ομάδας λαμβάνονται με ψηφοφορία και υπερισχύει η άποψη της πλειοψηφίας

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΥΤΟΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Αφού ολοκληρώσατε τη μελέτη του κεφαλαίου, μπορείτε να προχωρήσετε στις παρακάτω ασκήσεις αυτο-αξιολόγησης που θα σας βοηθήσουν στην καλύτερη κατανόηση των γνώσεων που αποκτήσατε. *Αν δεν θυμάστε όλες τις πληροφορίες που χρειάζεστε, μην εγκαταλείψετε την προσπάθεια.* Μην ξεχνάτε ότι κάθε φορά μπορείτε να ανατρέχετε στην εκάστοτε ενότητα του κεφαλαίου για να ξαναδιαβάσετε ορισμένα σημεία, προκειμένου να ολοκληρώσετε τις ασκήσεις.

1. Η πρώτη άσκηση έχει στόχο να σας βοηθήσει να αξιολογήσετε τις γνώσεις που αποκτήσατε από τη μελέτη σας. Απαντήστε υπογραμμίζοντας το σωστό ή το λάθος στα παρακάτω ερωτήματα. Στο τέλος του κεφαλαίου θα βρείτε τις σωστές απαντήσεις για να τις συγκρίνετε με τις δικές σας.

A) Ο εκπαιδευτής ετοιμάζει το συμβόλαιο χωρίς τη συμμετοχή της ομάδας και στη συνάντηση απλώς το διαβάζει στα μέλη.

Σωστό Λάθος

B) Το συμβόλαιο είναι μια σειρά από ειδικούς και γενικούς κανόνες που θέτουν ο εκπαιδευτής και οι εκπαιδευόμενοι από κοινού και βοηθούν στη ομαλή λειτουργία της ομάδας.

Σωστό Λάθος

Γ) Το συμβόλαιο δεν μεταβάλλεται κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

Σωστό Λάθος

Δ) Ο εκπαιδευτής μπορεί να μην τηρεί το συμβόλαιο, αλλά η ομάδα οφείλει να το εφαρμόζει.

Σωστό Λάθος

E) Σε μια ομάδα προσφύγων, μεταναστών, παλιννοστούντων το συμβόλαιο πρέπει να είναι διαμορφωμένο κατά τρόπο κατανοητό από όλα τα άτομα και να μην περιλαμβάνει όρους ή κανόνες που θίγουν τις πολιτισμικές ιδιαιτερότητες των εκπαιδευομένων.

Σωστό Λάθος

2. Προσπαθήστε τώρα να κάνετε, βάσει του προτύπου που σας δόθηκε, το δικό σας συμβόλαιο. Η άσκηση αυτή δεν έχει σωστή ή λάθος απάντηση. Προσαρμόστε το συμβόλαιο της θεωρίας στις ανάγκες της ομάδας σας, συμπληρώνοντας τις πληροφορίες που εσείς θεωρείτε απαραίτητες για τη λειτουργία της.

Μην ξεχνάτε ότι μπορείτε να ανατρέξετε στην ενότητα «Περιεχόμενα Συμβολαίου Μάθησης».

Μπορείτε επίσης να χρησιμοποιήσετε χαρτόνι και μαρκαδόρους ή άλλα υλικά όταν θα δουλέψετε μαζί με την ομάδα σας.

1. Α) Λάθος Β) Σωστό Γ) Λάθος Δ) Λάθος Ε) Σωστό

Απαντήσεις στις ερωτήσεις αυτοαξιολόγησης

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γεωργογιάννης, Π. (1999). *Θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Gutenberg.
- Cross, P. (1981). *Adults as Learners - Increasing Participation and Facilitating Learning*. San Fransisco: Jossey - Bass Publishers.
- Δαμανάκης, Μ. (1997). *Η εκπαίδευση των παλιννοστώντων και αλλοδαπών στην Ελλάδα*. Αθήνα: Gutenberg.
- Ζωγράφου, Α. (2003). *Διαπολιτισμική Αγωγή στην Ευρώπη και στην Ελλάδα*. Αθήνα: Τυπωθήτω - Δάρδανος.
- Jarvis, P. (2004). *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση. Θεωρία και πράξη*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κόκκος, Α. (1999). *Εκπαίδευση Ενηλίκων - Το πεδίο, οι αρχές μάθησης, οι συντελεστές*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Rogers, A. (1999). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ / ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ / ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ / ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ

Γενικός Στόχος

Ο στόχος του κεφαλαίου είναι να γνωρίσει η κάθε ομάδα τον ορισμό που της δίνεται από νομοθετικά, θεσμικά και επιστημονικά κείμενα, αλλά και να ανακαλύψει τον ορισμό και τα χαρακτηριστικά της άλλης. Επίσης, στόχος της είναι να δώσει μια γενική εικόνα του μεταναστευτικού φαινομένου στον κόσμο, και ειδικότερα στην Ελλάδα.

Ορισμοί - λέξεις κλειδιά

Μετανάστης, μετανάστευση, αλλοδαπός, είδη μετανάστευσης, κριτήρια μετανάστευσης, χαρακτηριστικά μετανάστευσης, παλιννοστούντας, παλιννόστηση, επαναπατριsmός, αίτια και χαρακτηριστικά παλιννόστησης, ετεροαπασχόληση, πρόσφυγας, αιτούντας άσυλο, αίτια αναγκαστικών μετακινήσεων, Συνθήκη της Γενεύης, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι μαθητευόμενοι καλούνται να διερευνήσουν τις διαφορές αλλά και τις ομοιότητες που υπάρχουν μεταξύ των μεταναστών, των παλιννοστούντων και των προσφύγων.

Ειδικότερος στόχος είναι:

- να κατανοήσει η κάθε ομάδα τα βιώματα των άλλων
- να αντιληφθεί, πέρα από τις διαχωριστικές γραμμές που δημιουργούν οι ορισμοί, τα ενδεχόμενα κοινά χαρακτηριστικά των τριών ομάδων και
- να αντιληφθεί την σημαντικότητα των προσωπικών βιωμάτων του καθενός

Σημαντικό ρόλο στην επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων θα διαδραματίσει ο εκπαιδευτής, ο οποίος θα πρέπει να διαθέτει την ανάλογη ευαισθησία για να είναι αποτελεσματική η βιωματική επικοινωνιακή διδακτική μεθοδολογία που καλείται να εφαρμόσει στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Γενική εισαγωγή

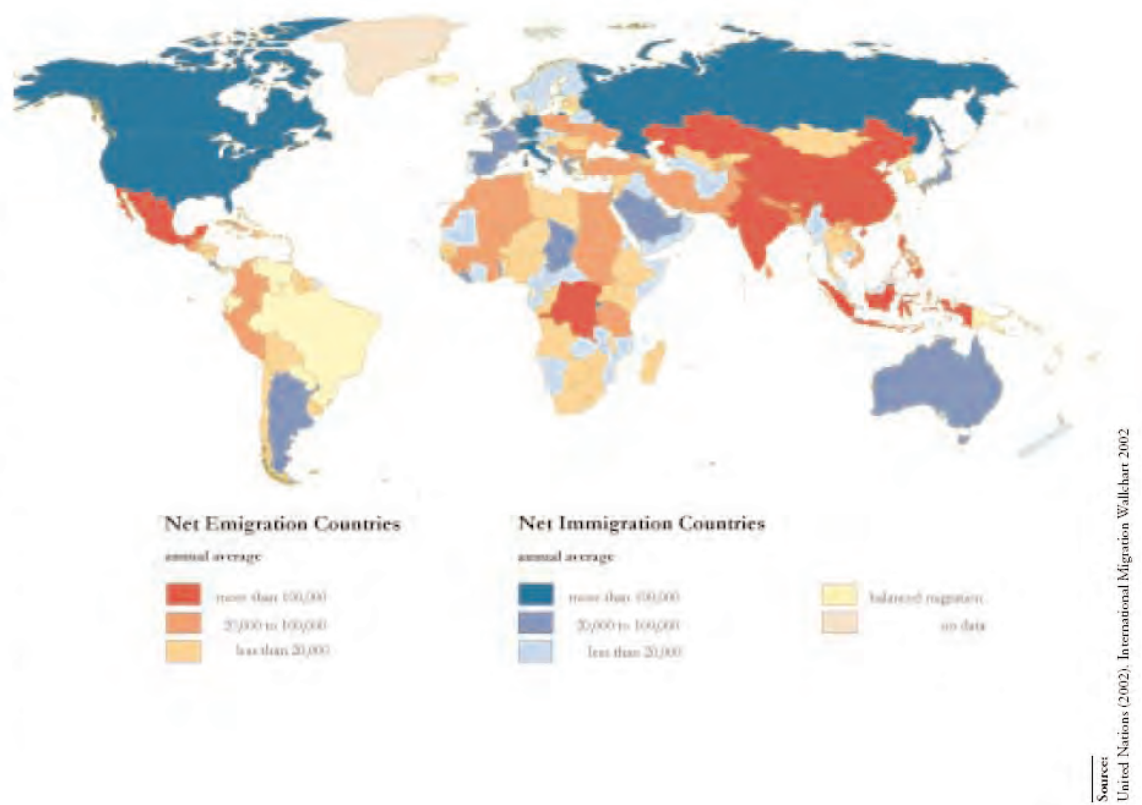
Ως γνωστόν, οι ανθρωπολόγοι θεωρούν ότι ο *homo sapiens sapiens* εμφανίστηκε στην Κεντρική Αφρική. Το γεγονός ότι οι άνθρωποι κατοικούν πλέον όλες τις ηπείρους της Γης είναι αποτέλεσμα πολλών μεταναστεύσεων.

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, ο πλανήτης μας μετρούσε περίπου 175 εκατομμύρια μετανάστες το 2000 - δηλαδή 1 άνθρωπος στους 35 ήταν μετανάστης- ενώ ήταν «μόνο» 79 εκατομμύρια το 1960. Περίπου οι μισοί ήταν γυναίκες μετανάστριες, και ένα 10% των μεταναστών ήταν, το 2000, πρόσφυγες. Από αυτούς, τα 3/5 έμεναν στις λεγόμενες «ανεπτυγμένες χώρες».

Σήμερα, τα Ενωμένα έθνη υπολογίζουν ότι ο αριθμός των διεθνών μεταναστών φτάνουν τα 185 με 190 εκατομμύρια. Αυτός ο αριθμός εντάσσει τόσο την εθελούσια μετανάστευση όσο και την εξαναγκαστική μετανάστευση. Ο αριθμός αυτός αυξάνεται κάθε χρόνο κατά 2%, παρόλους τους περιορισμούς που πολλές χώρες υποδοχής θέτουν στην είσοδο των αλλοδαπών.

Χάρτης των διεθνών μεταναστεύσεων, πηγή: <http://www.migrationinformation.org/>

Net Migration: Total Numbers, 1995-2000

Η μετανάστευση οφείλεται σε πολλαπλούς λόγους. Ωστόσο, τα μεταναστευτικά ρεύματα κατηγοριοποιούνται συνήθως ανάλογα με δύο κύριους λόγους, οι οποίοι και ορίζουν τον τύπο της μετανάστευσης. Έτσι, έχουμε τις **οικονομικές μεταναστεύσεις** (που αφορούν κυρίως τη μετακίνηση εργατικού δυναμικού, αλλά και την οικογενειακή επανένωση που μπορεί να επακολουθήσει), και τις μεταναστεύσεις που οφείλονται σε διωγμούς, σε πολέμους, σε οικολογικές καταστροφές, κλπ.: οι λεγόμενες **εξαναγκαστικές μεταναστεύσεις**. Αυτές αφορούν κυρίως τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες.

Τα μεταναστευτικά ρεύματα έχουν σημαντικές επιπτώσεις, οικονομικής, κοινωνικής, πολιτισμικής, δημογραφικής, ψυχολογικής φύσεως. Οι επιπτώσεις αυτές αφορούν πρωτίστως τους ίδιους τους μετανάστες - πρόσφυγες - παλιννοστούντες, αλλά και τις περιοχές προέλευσης, τράνζιτ, και υποδοχής.

Ο μετανάστης - με την ευρύτερη έννοια του όρου αυτού - έχει να αντιμετωπίσει τον ξεριζωμό από το περιβάλλον του, τη διαδικασία της μετανάστευσης, την εξεύρεση τρόπων επιβίωσης αλλά και καλύτερης ζωής από αυτή που αφήνει πίσω του, και την επικοινωνία και την ένταξή του στο -και από το- νέο περιβάλλον. Ακόμα και ο παλιννοστούντας, ο οποίος επιστρέφει στην χώρα καταγωγής του, έχει να υποστεί αυτή την διαδικασία, εφόσον το συναισθηματικό δέσιμο που ενδέχεται να τρέφει για την πατρίδα του -ή αυτή των προγόνων του- δεν τον προστατεύει από αυτή την οδυνηρή διαδικασία.

Οι περιοχές του τράνζιτ και της υποδοχής έχουν από την μεριά τους να αντιμετωπίσουν τον χειρισμό της άφιξης και της εγκατάστασης αυτών των ανθρώπων, ο οποίος συνεπάγεται νέες ανάγκες που καλούνται να καλύψουν. Επίσης, έχουν να φροντίσουν για την ομαλή ένταξη των μεταναστών στην (και από) την κοινωνία υποδοχής.

Τέλος, οι περιοχές προέλευσης χάνουν τη νεολαία τους, το εργατικό δυναμικό τους. Οι οικογένειες χωρίζονται, χωρίς να ξέρουν πάντα αν, και πότε θα ξαναενωθούν.

Στο κεφάλαιο αυτό, προτείνουμε να αφήσουμε κατά μέρους τις επιπτώσεις της διαδικασίας της μετανάστευσης στην περιοχή προέλευσης, τράνζιτ και υποδοχής, και να επικεντρωθούμε στον άνθρωπο, δηλαδή στο ίδιο τον μετανάστη, τον παλιννοστούντα ή / και τον πρόσφυγα.

Ο Ορισμός του «μετανάστη»

Εισαγωγή

Από τη μία χώρα στην άλλη, ο ορισμός του μετανάστη μπορεί να αλλάζει, ανάλογα με τη νομοθεσία της χώρας και την πολιτική της ως προς τη μετανάστευση και την απόκτηση της ιθαγένειας / υπηκοότητας της χώρας αυτής. Κατά συνέπεια, οι χώρες παρουσιάζουν στοιχεία για τη μετανάστευση που δεν είναι πάντα συγκρίσιμα. Γενικά, υπάρχουν δύο κύριες τάσεις ως προς τον ορισμό - και, κατά συνέπεια, την καταμέτρηση- των μεταναστών. Η πρώτη ορίζει τον μετανάστη σύμφωνα με τον τόπο γέννησής του, ενώ η άλλη έχει ως κύριο κριτήριο την υπηκοότητα. Ας δούμε τους σημαντικότερους ορισμούς.

A) Ο ορισμός σύμφωνα με τη διεθνή - ελληνική νομοθεσία.

- Σύμφωνα με τον **ΟΗΕ**, ένας «διεθνής μετανάστης» είναι ένα άτομο που άφησε τη χώρα του για να εγκατασταθεί σε μια άλλη χώρα για τουλάχιστον ένα χρόνο. Σήμερα, οι διεθνείς μεταναστεύσεις αφορούν σύμφωνα με αυτόν τον Οργανισμό περίπου το 2,5% του παγκόσμιου πληθυσμού. Πολλοί είναι

οι λόγοι που οδηγούν έναν άνθρωπο στη μετανάστευση: οικολογική καταστροφή, πολιτική αστάθεια, εύρεση καλύτερης εργασίας για πτυχιούχους και μη. Ωστόσο, ο σημαντικότερος λόγος είναι οικονομικός και αφορά την επιβίωση ή τη μετανάστευση για καλύτερες συνθήκες ζωής.

- Στην ευρωπαϊκή νομοθεσία, τα κείμενα δεν αναφέρονται στους «μετανάστες» αλλά σε αλλοδαπούς υπηκόους χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ή σε Ευρωπαίους πολίτες), και σε «αλλοδαπούς τρίτων χωρών», δηλαδή χωρών που δεν ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Επίσης, η Ε.Ε. προβλέπει ειδικές νομοθετικές διατάξεις για πολίτες ορισμένων χωρών, όπως και για πολίτες χωρών που βρίσκονται υπό διαδικασία ένταξης στην Ένωση, και πολλές χώρες της Ε.Ε. έχουν συνάψει διακρατικές συμφωνίες σε ό,τι αφορά τη μετανάστευση πολιτών συγκεκριμένων χωρών στην χώρα τους. Τέλος, οι χώρες της Ε.Ε. έχουν, ή δεν έχουν, συγκεκριμένο ορισμό του μετανάστη, ο οποίος, όταν υπάρχει, διαφέρει από τον ορισμό του «αλλοδαπού τρίτης χώρας». Αυτό οφείλεται στην ιστορία της συγκεκριμένης χώρας, αλλά και στη μεταναστευτική πολιτική που ακολουθεί.
- Παραδείγματος χάριν, σύμφωνα με τη **γαλλική νομοθεσία**, μετανάστης είναι «*ένα άτομο που γεννήθηκε με ξένη υπηκοότητα και σε ξένη χώρα, και που ήρθε στη Γαλλία με αυτά τα χαρακτηριστικά για να μείνει στο γαλλικό έδαφος για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα*». Εκεί, ένας μετανάστης μπορεί, κατά την διάρκεια της παραμονής του στη Γαλλία, να αποκτήσει την γαλλική υπηκοότητα, αλλά παραμένει επίσημα «μετανάστης» (Tribalat M., 1989).
- Στην **ελληνική νομοθεσία**, ο όρος που χρησιμοποιείται στα νομοθετικά κείμενα είναι ο «αλλοδαπός τρίτων χωρών». Αυτός χαρακτηρίζεται από μια σειρά από υποχρεώσεις και δικαιώματα που τον διαφοροποιούν από τον Έλληνα πολίτη ή τον πολίτη ενός κράτους-μέλους της Ε.Ε.

B) Ο ορισμός σύμφωνα με την κοινή γλώσσα.

- Το γεγονός ότι δεν υπάρχουν στην ελληνική γλώσσα, ούτε καν στην επιστημονική ορολογία, οι αντίστοιχες λέξεις για τους αγγλόφωνους και γαλλόφωνους όρους «emigre - emigrant / emigration», «immigre - immigrant / immigration» «migrant /migration» είναι ενδεικτικό της έλλειψης εμπειρίας της Ελλάδας σε διάφορες μορφές μετανάστευσης, και ειδικότερα της μετανάστευσης ως διαδικασία υποδοχής μεταναστών από άλλες χώρες.
- Έτσι, η λέξη «*μετανάστης*», π.χ., αναφέρεται και στον Έλληνα που άφησε την Ελλάδα για να μεταναστεύσει σε άλλη χώρα, και στον ξένο που άφησε την χώρα του για να μεταναστεύσει στην Ελλάδα. Επίσης, αναφέρεται και στον άνθρωπο που μεταναστεύει, δηλαδή είναι υπό μια διαδικασία μετανάστευσης, αλλά και σε αυτόν που έχει μεταναστεύσει και έχει εγκατασταθεί στην χώρα υποδοχής.
- Η λέξη/κατηγορία «*αλλοδαπός*» χρησιμοποιείται από την ελληνική νομοθεσία, αλλά και από τις διάφορες υπηρεσίες που συλλέγουν, αναλύουν ή έρχονται σε επαφή με αυτή την κατηγορία ανθρώπων. Στην κατηγορία αυτή κατατάσσεται συνήθως ο μετανάστης, ο παλιννοστούντας ξένης υπηκοότητας ή ο πρόσφυγας, αυτός δηλαδή που δεν είναι Έλληνας, ο «Άλλος».
- Αυτή η γενική κατηγορία συναντιέται ακόμα πιο συχνά όταν φεύγουμε από την επιστημονική ορολογία, ή από την ορολογία που χρησιμοποιείται συνήθως στις στατιστικές, κοινωνιολογικές, οικονομικές και άλλες μελέτες. Στα Μέσα Μαζικής Πληροφόρησης, η συνήθης ορολογία που χρησιμοποιείται εί-

1. Πηγή : <http://www.insee.fr/>

ναί «ο αλλοδαπός» ή «ο ξένος». Ο «πρόσφυγας» είναι σχεδόν ανύπαρκτος, ενώ ο «παλινοστούντας» αναφέρεται σπάνια.

- Τέλος, και ως προς την κατηγοριοποίηση των ανθρώπων και την επιλογή λέξεων που τους ορίζουν χαρακτηρίζουν, αυτή δεν είναι ουδέτερη. Παραδείγματος χάριν, στην τηλεόραση, ένας παλινοστούντας που κατηγορείται για ληστεία παρουσιάζεται πιο συχνά από δημοσιογράφους ως «αλλοδαπός», ενώ ο ολυμπιονίκης αναφέρεται ως ο «παλινοστούντας» ή ο «Βορειο-Ηπειρώτης».

Όπως αναφέραμε στην αρχή αυτού του κεφαλαίου, η μετανάστευση ως κοινωνικό φαινόμενο δεν είναι ούτε πρωτόγνωρο ούτε αποτελεί αποκλειστικό χαρακτηριστικό του τόπου μας και της εποχής μας. Οι μετακινήσεις πληθυσμών από μια περιοχή ή χώρα σε κάποια άλλη, αποτελούν μόνιμο συστατικό στοιχείο της ανθρώπινης ιστορίας. Είναι επόμενο λοιπόν να αποτελεί και αντικείμενο μελέτης αρκετών επιστημονικών κλάδων.

Ο προσδιορισμός της έννοιας του φαινομένου επιτρέπει:

- 1) την ορθή κατανόηση και διερεύνησή του
- 2) την περιγραφή των μορφών εμφάνισής του
- 3) την αναζήτηση των αιτιών, των συνεπειών και των αποτελεσμάτων σε συλλογικό και ατομικό επίπεδο.

Η Διεθνής Ένωση για την επιστημονική μελέτη του πληθυσμού (UIESP 1981) στο Δημογραφικό Λεξικό προσδιόρισε ως «**μετανάστευση**» το σύνολο των μετακινήσεων που επιφέρει την αλλαγή της διαμονής, λόγω της μετάβασης ατόμων ή ομάδων από τον τόπο καταγωγής του στη χώρα προορισμού τους.

Σημειώνεται ότι η μετανάστευση δεν αποτελεί απλώς μια μετακίνηση ανθρώπων από μια γεωγραφική περιοχή σε μια άλλη. Διαθέτει στοιχεία σταθερής ομαδικής μετακίνησης ανθρώπων οι οποίοι φέρνουν στη χώρα υποδοχής και εγκατάστασης τις κοινωνικές, πολιτιστικές και ψυχολογικές εμπειρίες, μνήμες και αναπαραστάσεις από τον τόπο προέλευσής τους (Cavaki, 1991).

Κύρια είδη μετανάστευσης

Οι μεταναστευτικές κινήσεις του πληθυσμού μπορούν να συμπεριληφθούν σε διάφορες επιμέρους κατηγορίες σύμφωνα με τα κριτήρια διάκρισής τους (Λεζέ, 2003, Τσαούσης, 1989).

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΕΙΔΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ
Τόπος: η μετακίνηση από τη χώρα προέλευσης στη χώρα υποδοχής	Εσωηπειρωτική: στα όρια της ίδιας ηπείρου (π.χ. ενδοευρωπαϊκή, από την Αλβανία στην Ιταλία) Διηπειρωτική: μεταξύ διαφορετικών ηπείρων (π.χ. Αφρικανοί στην Ευρώπη) ή Υπερπόντια (π.χ. Έλληνες στην Αυστραλία)

<p>Διάρκεια παραμονής</p>	<p>Σύμφωνα με την ΕΣΥΕ οι Έλληνες υπηκόοι, με μόνιμη διαμονή στην Ελλάδα, θεωρούνται ως μόνιμοι μετανάστες αν διαμένουν στο εξωτερικό τουλάχιστον για ένα έτος και ως προσωρινοί για λιγότερο από ένα έτος επικαλούμενοι λόγους εργασίας</p>
<p>Μέγεθος πληθυσμού μετακίνησης</p>	<p>Ατομική, Ομαδική (π.χ. οικογένεια) και Μαζική: όπως είναι η μετακίνηση των Ποντίων από την πρώην Σοβιετική Ένωση στην Ελλάδα</p>
<p>Οργάνωση μετανάστευσης από τη χώρα υποδοχής</p>	<p>Οργανωμένη ή Ανοργανωτη: αν υπάρχει ή όχι συγκεκριμένη συμφωνία για την άδεια παραμονής ή για την άδεια εργασίας</p>
<p>Μεταβολή ή μη του τρόπου ζωής</p>	<p>Συντηρητική: όταν δεν αλλάζει ο τρόπος ζωής των πληθυσμών στο νέο τόπο εγκατάστασης, π.χ. οι μετακινήσεις των νομάδων κτηνοτρόφων. Καινοτόμος: όταν υπάρχουν αλλαγές στον τρόπο ζωής του μετανάστη, π.χ. η μετανάστευση ενός αγρότη σε ένα αστικό κέντρο και η μετατροπή του σε βιομηχανικό εργάτη επιφέρει αλλαγές στον τρόπο ζωής του</p>
<p>Ο βαθμός εξάρτησης του ανθρώπου από τη φύση</p>	<p>Αρχαϊκή: οι νομαδικές μετακινήσεις πληθυσμών λόγω εξάντλησης ή σπάνιως των φυσικών πόρων Σύγχρονη: κυρίως οικονομικοί λόγοι (π.χ. ανεργία) αλλά και κοινωνικο - πολιτικοί</p>
<p>Περιοδικότητα Πρόθεση ή Απόφαση</p>	<p>Περιοδικώς ρυθμισμένη: αναφέρεται στην κατά εποχές μετανάστευση, με περιοδικά επαναλαμβανόμενο χαρακτήρα Άρρυθμη: η επιστροφή στην πατρίδα δεν εξαρτάται από συγκεκριμένους οικονομικούς ή άλλους λόγους</p>
<p>Πρόθεση ή Απόφαση</p>	<p>Εκούσια ή Αυτόβουλη ή Αυτόνομη: η απόφαση των ανθρώπων για τη μετακίνησή τους χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό ελευθερίας Αναγκαστική: η μετακίνηση έχει χαρακτήρα μη ηθελμένο και βίαιο για πολιτικούς λόγους (π.χ. απελάσεις, διώξεις, εποίκισμοί) ή για κακές συνθήκες διαβίωσης Εξαρτημένη: χαρακτηρίζει τη μετακίνηση των παιδιών τα οποία ακολουθούν τους γονείς φεύγοντας ή επιστρέφοντας στη χώρα προέλευσης</p>

Κράτος	<p>Εσωτερική: οι άνθρωποι μετακινούνται σε άλλο μέρος που ανήκει στην ίδια επικράτεια. Ο όρος εκδημία περιγράφει την απομάκρυνση από τον τόπο καταγωγής προς το νέο τόπο κατοικίας και ο όρος εισδημία την επιστροφή στον τόπο καταγωγής</p> <p>Εξωτερική ή Διεθνής: οι άνθρωποι μετακινούνται από το κράτος τους σε κάποιο άλλο όπου και εγκαθίστανται</p> <p>Οι μετανάστες που απομακρύνονται από τη χώρα τους ονομάζονται απόδημοι και όσοι επιστρέφουν μετά από μια περίοδο μετανάστευσης ονομάζονται μέτοικοι και διακρίνονται σε παλιννοστούντες και επαναπατρισθέντες</p>
--------	--

Ενδεικτικά στοιχεία για τους αλλοδαπούς που ζουν στην Ελλάδα

Η στατιστική Υπηρεσία, αλλά και οι έρευνες / μελέτες που έχουν γίνει γι' αυτή την κατηγορία ανθρώπων, συχνά παραβλέπουν ή αδυνατούν να αναλύσουν τις επί μέρους διαφορές μεταξύ των υπό-ομάδων (μετανάστες – παλιννοστούντες – πρόσφυγες), αλλά και τις διαφορές που υπάρχουν εντός των ομάδων αυτών. Ωστόσο, μας δίνουν μια συνολική εικόνα του «αλλοδαπού» και της ζωής του στην Ελλάδα.

Έτσι, σύμφωνα με την Απογραφή του **2001** (Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας), ο συνολικός πληθυσμός της Ελλάδας ανέρχεται την ίδια χρονιά στους **10.964.020** κατοίκους, και **ο ξένος πληθυσμός που διαμένει στην Ελλάδα στους 762.191 (εκ των οποίων 47.000 υπήκοοι άλλων χωρών της Ε.Ε., και 2.927 πρόσφυγες), δηλαδή περίπου 7% του συνολικού πληθυσμού της χώρας. Οι τελευταίες μελέτες ωστόσο παρουσιάζουν έναν αριθμό αλλοδαπών που αντιστοιχεί περίπου στο 10% του συνολικού πληθυσμού** (Baldwin-Edwards M., 2005).

- **Χώρες προέλευσης:**

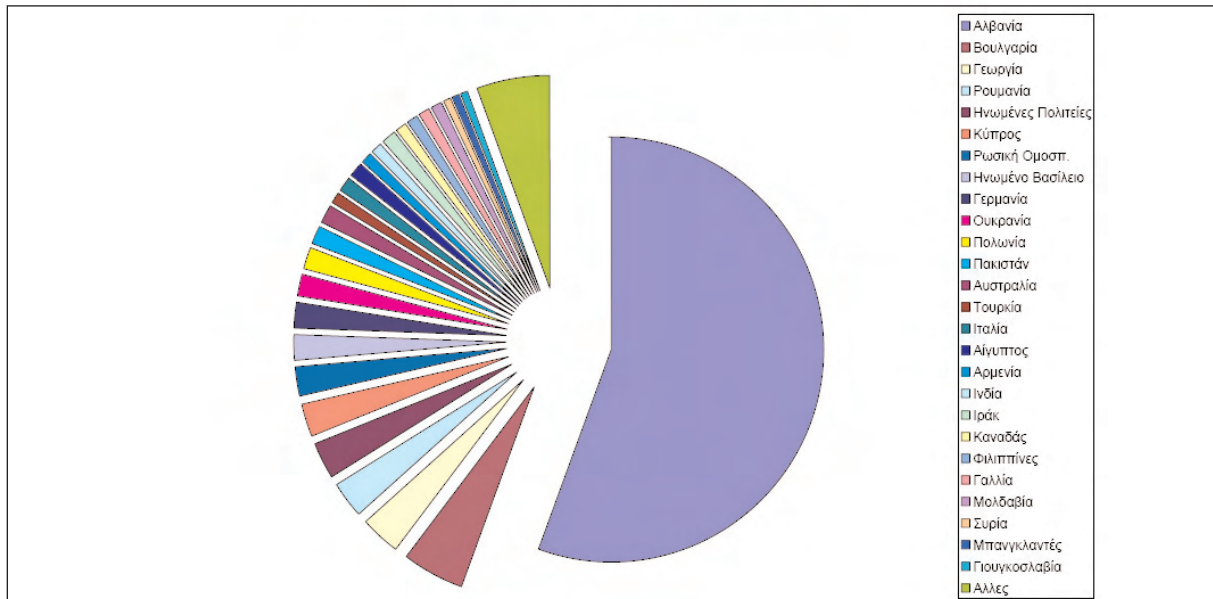
Το 2/3 περίπου των αλλοδαπών που διαμένουν στην Ελλάδα είναι αλβανικής υπηκοότητας, και 83% του συνόλου των αλλοδαπών προέρχονται από πρώην σοσιαλιστικές χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (Βούλγαροι 5%, Γεωργιανοί 3%, Ρουμάνοι 3%) και της ασιατικής πλευράς της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (Ευρωπαϊκό Κέντρο Συνταγματικού Δικαίου, 2004). Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα της Ε.Ε. όπου πάνω από τους μισούς αλλοδαπούς που διαμένουν σε αυτή προέρχονται από την ίδια χώρα: την Αλβανία.

Όσον αφορά τους πρόσφυγες/ αιτούντες άσυλο, η επικρατέστερη ομάδα είναι οι Ιρακινοί, αφού αποτελούν το 45% (2.300 άτομα) των προσφύγων που κατέθεσαν αίτηση ασύλου το 2002 (Ουάντσε, 2004). Οι δείκτες μαρτυρούν το ίδιο και για το έτος 2003 με το ποσοστό των Ιρακινών να φθάνει το 35,2% (ΕΣΠ, 2004).

Άλλες ομάδες αλλοδαπών στην Ελλάδα είναι οι Ιρανοί, οι Μπαγκλαντεσιανοί, οι Φιλιππινέζοι, οι μετανάστες της Σιέρα Λεόνε, οι Νιγηριανοί, οι Σουδανοί, οι μετανάστες της Ερυθραίας, οι Αιθίοπες, οι Γκα-

νέζοι, η κοινότητα του Μάγκρεμπ, οι μετανάστες του Κονγκό - Ζαΐρ, οι μετανάστες από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, οι Ιρανοί, οι Αφγανοί, οι Μιανμάρ (Βιρμανοί), οι Αιγύπτιοι, οι Ασσύριοι, οι Πακιστανοί, οι Τούρκοι, οι Κούρδοι, οι Κινέζοι κ.ά.

ΣΧΗΜΑ 2: Κυριότερες Εθνικότητες, Απογραφή 2001

Πηγή: Baldwin-Edwards M., Κυριάκου. Ι., «Στατιστικά δεδομένα για τους μετανάστες στην Ελλάδα. Αναλυτική μελέτη για τα διαθέσιμα στοιχεία και προτάσεις για τη συμμόρφωση σύμφωνα με τα της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Νοέμβριος 2004, μελέτη για λογαριασμό το ΙΜΕΠΟ από το Μεσογειακό Παρατηρητήριο Μετανάστευσης, (www.mpo.org), Πάντειο Πανεπιστήμιο.

• **Γεωγραφική κατανομή:** Η πλειοψηφία των αλλοδαπών μένει σε αστικές περιοχές (78,6%), και 21,4% σε αγροτικές περιοχές. Στην **Αθήνα** ζουν 132.000 αλλοδαποί τρίτων χωρών, δηλαδή **17% του πληθυσμού της πόλης**. 27.000 αλλοδαποί τρίτων χωρών έχουν εγκατασταθεί στη **Θεσσαλονίκη**, αριθμός που

Πηγή: Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (Ε.Δ.Κ.Α.), Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Χάρτης: Γεωγραφική συγκέντρωση του μόνιμου αλλοδαπού πληθυσμού, 2001.

αντιστοιχεί στο 7% του πληθυσμού της πόλης. Στην Τρίτη θέση βρίσκεται η περιφέρεια Αττικής, και στην τέταρτη, νησιά όπως η Κρήτη, η Ρόδος, η Κέρκυρα και η Ζάκυνθος. (Alvanides S. & Kotzamanis B., 2005)

- **Εργασία:** Σύμφωνα με την Απογραφή του 2001, ο αλλοδαπός πληθυσμός αντιπροσωπεύει περίπου 11% του ενεργού πληθυσμού. Ο αριθμός αλλοδαπών εργαζομένων φτάνει σχεδόν τις 400.000, δηλαδή 9,5% του συνολικού εργαζόμενου πληθυσμού της χώρας. Το 51,4% των 762.191 αλλοδαπών που καταγράφονται το 2001 εργάζεται. (Μαράτου-Αλιπράντη Λ. & Gazon E., 2004)

Η απογραφή του 2001 μας δείχνει ότι οι περισσότερες θέσεις εργασίας που καλύπτουν οι αλλοδαποί είναι ανειδίκευτης εργασίας, κάτω από το επίπεδο μόρφωσης ή κατάρτισής τους. Συγκεκριμένα, 24,5% εργάζονται στις «Κατασκευές», 20,5% στις «Λοιπές Υπηρεσίες», 17,5% στον τομέα «Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα, δασοκομία και αλιεία», 15,7% στο «εμπόριο, επισκευές, ξενοδοχεία, εστιατόρια», και 11,9% στις «μεταποιητικές βιομηχανίες». Ας σημειώσουμε εδώ ότι η κατηγορία «Λοιπές Υπηρεσίες» απαρτίζεται κατά 88% από γυναίκες εργαζόμενες, και ότι πάνω από μία γυναίκα αλλοδαπή στις δύο (συγκεκριμένα, 51,8%) εργάζεται στον κλάδο αυτό. Στις λοιπές υπηρεσίες είναι πιθανό να εντάσσεται και η κατ' οίκον εργασία, και φαίνεται πως οι αλλοδαπές γυναίκες καλύπτουν σε αυτόν τον τομέα μια σημαντική ζήτηση εργατικού δυναμικού.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΙΚΑ του Νοεμβρίου 2004, 1.828.920 μισθωτοί εργαζόμενοι (1.088.686 άντρες και 740.234 γυναίκες), μεταξύ των οποίων 1.607.658 Έλληνες (928.539 άντρες και 679.120 γυναίκες), 10.085 από την υπόλοιπη Ε.Ε. (των 24), 121.357 Αλβανοί (98.378 άντρες και 22.979 γυναίκες), και 89.820 αλλοδαποί από άλλες χώρες.

48,8% των Αλβανών εργάζονται στις «Κατασκευές», 17% στις μεταποιητικές βιομηχανίες, 12,5% στο εμπόριο, και 9,3% στα ξενοδοχεία και εστιατόρια.

Οι υπόλοιποι αλλοδαποί εκτός Ε.Ε. εργάζονται κυρίως στις μεταποιητικές βιομηχανίες (25,8% εξ' αυτών), στις κατασκευές (22,2%), στα ιδιωτικά νοικοκυριά (14,2%), το Εμπόριο (13,2%), και στα ξενοδοχεία και εστιατόρια (12%).

Πέρα από τη νομοθεσία και τη γενική κατηγορία «αλλοδαπός»

Το νομοθετικό πλαίσιο δημιουργεί μια κατηγορία ανθρώπων που έχουν κοινά χαρακτηριστικά, (με κύριο χαρακτηριστικό το γεγονός ότι δεν είναι Έλληνες) και ορίζει δικαιώματα και υποχρεώσεις. Οι στατιστικές μας δείχνουν μια γενική και συνολική εικόνα για τους αλλοδαπούς που μένουν στην Ελλάδα.

Κοιτώντας όμως μέσα στην κατηγορία αυτή, μπορούμε να δούμε ότι τα κοινά τους χαρακτηριστικά είναι συχνά εξίσου πολλά ή και λιγότερα από τις διαφορές που έχουν μεταξύ τους. Οι μετανάστες κουβαλάνε μαζί τους οικονομικά, γεωγραφικά, κοινωνικά, πολιτισμικά, θρησκευτικά, πολιτικά, οικογενειακά, μορφωτικά, κλπ. βιώματα/ χαρακτηριστικά / «βαλίτσες».

Παραδείγματα

- Ένας μετανάστης από τα Τίρανα δεν είναι ο ίδιος από έναν συμπατριώτη του μετανάστη από ένα ορεινό χωριό της Αλβανίας.

- Μια μετανάστρια από το Πακιστάν δεν είναι η ίδια από μια μετανάστρια από Ουκρανία, από Φιλιππίνες.
- Τα χαρακτηριστικά αυτά αλλάζουν με το χρόνο και τις εμπειρίες, δεν είναι στατικά. Η ταυτότητα δεν είναι στατικό φαινόμενο, αλλά συνεχώς υπό εξέλιξη, αποτέλεσμα των διαπροσωπικών σχέσεων, των εμπειριών, του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο διαμορφώνεται.
- Οι μετανάστες μπορεί να μείνουν στην χώρα υποδοχής, ο εργαζόμενος μετανάστης μπορεί να δημιουργήσει εδώ μια οικογένεια, - ή να φέρει μέλη της οικογένειάς του - μια οικογένεια που μένει, γεννά και μεγαλώνει τα παιδιά της στην Ελλάδα. Αυτό γίνεται όλο και περισσότερο, όπως προκύπτει από πρόσφατα στοιχεία που αφορούν τις αιτήσεις για οικογενειακή επανένωση, αλλά και τη δυναμική παρουσία αλλοδαπών μαθητών στο σχολείο. Έτσι λοιπόν, το προσωρινό μπορεί να γίνει μακροπρόθεσμο, και το μακροπρόθεσμο να γίνει μόνιμο. Στην περίπτωση αυτή, ενδέχεται να διαμορφωθεί μια αντίφαση ανάμεσα στη θεσμική - νομοθετική ταυτότητα που τους αποδίδεται και παραμένει αναλλοίωτη, και σε όσες διαμορφώνονται από την καθημερινή αλληλεπίδραση μεταξύ των δρώντων ανθρώπων. Έτσι, ακόμα και αν κάποιος δεν κατέχει την ελληνική ιθαγένεια, παραμένοντας «ξένος» για το Ελληνικό Κράτος και Νόμο, ακόμα και αν τα παιδιά του που γεννιούνται στην Ελλάδα δεν αποκτούν ελληνική υπηκοότητα, ενδέχεται στην καθημερινή του ζωή να διαμορφώσει ή και να του αποδοθούν από την «τοπική κοινότητα» κοινές ταυτότητες με τα μέλη της. Επομένως για κάποιες περιπτώσεις και σε κάποιες περιστάσεις είναι δυνατή η επικάλυψη της έννοιας του «ξένου - Άλλου» με κοινές ταυτότητες που προκύπτουν από τα καθημερινά κοινά βιώματα.

Μετανάστευση και Παλινοόηση

Η Ελλάδα ήταν για πάνω από έναν αιώνα χώρα αποστολής μεταναστών. Έτσι, από το τέλος του 19ου αιώνα, και μέχρι την δεκαετία του '60, εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες έφυγαν γιατί δεν μπορούσαν να επιβιώσουν στη χώρα τους, ή για να βρουν ένα καλύτερο μέλλον σε ξένους τόπους. Πιο συγκεκριμένα, καταγράφονται δύο «μαζικά κύματα μετανάστευσης: το πρώτο στο τέλος του 19ου και μέχρι τις αρχές του 20ού αιώνα, και το δεύτερο μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Το πρώτο οφείλεται στην ξαφνική κι μεγάλη πτώση της τιμής της σταφίδας Κορίνθου στις διεθνείς αγορές, η οποία ήταν το κύριο προϊόν εξαγωγών της χώρας. Έτσι, στην περίοδο 1890-1914, περίπου το 1/6 των Ελλήνων ξενιτεύτηκε, κυρίως προς τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και την Αίγυπτο.

Το δεύτερο κύμα μετανάστευσης (1950-1974) οφείλεται σε οικονομικούς και πολιτικούς λόγους που σχετίζονται με τις επιπτώσεις του Εμφυλίου Πολέμου (1946-1949) και τις Δικτατορίας (1967-1974). Κατά την περίοδο 1955-1973, σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά δεδομένα, 603.300 Έλληνες μετανάστευσαν στη Γερμανία, 170.700 στην Αυστραλία, 124.000 στις Η.Π.Α, και 80.200 στον Καναδά. (Kotzamanis B., 1987, Kassimis Ch. & Kassimi Ch., 2004, και Baldwin-Edwards, M., 2004).

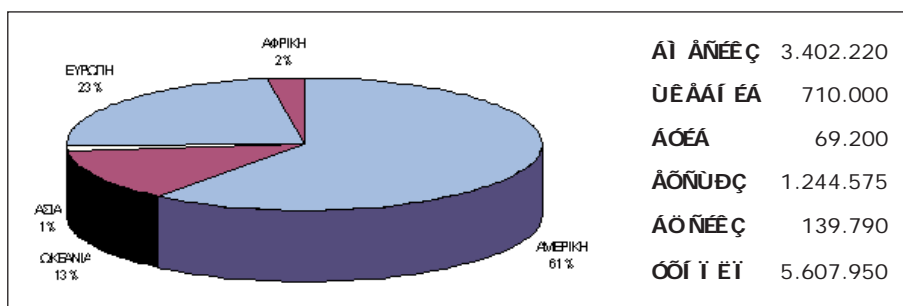
Κατά την περίοδο 1974 - 1985, περίπου οι μισοί των μεταναστών που έφυγαν στη μεταπολεμική περίοδο επιστρέψαν στην Ελλάδα. Αλλά ακόμα και σήμερα, λέγεται ότι μένουν στο εξωτερικό πάνω από 5 εκατομμύρια Έλληνες. Οι χώρες όπου ο Ελληνισμός έχει τη σημαντικότερη πληθυσμιακή παρουσία είναι: οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Αυστραλία, η Γερμανία, χώρες της πρώην ΕΣΣΔ, και η Νότιος Αφρική. Ωστόσο, Έλληνες μετανάστες και απόγονοί τους ζουν σε όλες τις Ηπείρους, και σκορπίζονται σε δεκάδες χώρες.

«New Greek immigrants, 1960s». «Greek women arrive in Wellington, 1962»

Πηγή: www.teara.govt.nz/NewZealanders/NewZealandPeoples/HistoryOfImmigration/14/ENZ-Resources/Standard/3/en#breadcrumbtop

ΧΑΡΤΗΣ: πληθυσμιακή διασπορά των Ελλήνων μεταναστών.

Πηγή: Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού, <http://www.ggae.gr/gabroad/organosi.el.asp>

Όσοι από αυτούς τους μετανάστες γύρισαν στην Ελλάδα, κυρίως κατά τη δεκαετία του '70, ονομάστηκαν «παλινοστούντες». Στην κατηγορία αυτή, ήρθαν και προστέθηκαν οι Έλληνες ή αλλοδαποί ελληνικής καταγωγής από την Πρώην Σοβιετική Ένωση, κλπ.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ

Εισαγωγή - ορισμός παλιννόστησης

Η έννοια της παλιννόστησης είναι σε άμεση σχέση με την έννοια της μετανάστευσης καθώς αποτελεί την αντίστροφη πορεία και διαδικασία, την επιστροφή δηλαδή στον τόπο καταγωγής, στην αφητηρία της μεταναστευτικής πορείας.

Ένας σύντομος ορισμός (Τσαούσης, 1986) της έννοιας «παλιννόστηση» είναι:

Η εκούσια επιστροφή μεμονωμένων ανθρώπων στη χώρα καταγωγής τους.

Η παλιννόστηση δεν ταυτίζεται με τον επαναπατρισμό ο οποίος ορίζεται ως η ομαδική με αναγκαστικό χαρακτήρα μετακίνηση ενός πληθυσμού ανθρώπων. Η μετακίνηση αυτή γίνεται για πολιτικούς κυρίως λόγους και με τη συνδρομή και τη δραστηριοποίηση κρατικών αρχών.

Ειδικότερα, ο επαναπατρισμός διακρίνεται σε τρεις μορφές σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (1997):

1. Επαναπατρισμός υπό πίεση: όταν οι μετανάστες δέχονται πολιτικές πιέσεις από τη χώρα υποδοχής και υποχρεώνονται εξαιτίας τους να επιστρέψουν στην πατρίδα.
2. Επαναπατρισμός κατά τη διάρκεια συγκρούσεων στη χώρα υποδοχής: όταν υπάρχει εμφύλια διαμάχη και ξεσπά εμφύλιος πόλεμος.
3. Οργανωμένος επαναπατρισμός: όταν οι ίδιοι αποφασίζουν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους με οργανωμένο και συστηματικό τρόπο.

Δάεΐ ύόδς :

ς âèì γόά, ς ζεάεζì Ýς,
άδωόηì öP ì àì í í ù ì Ý ù í
άί èñp ðù í óς ÷p ñá
éάόά ã ù ãPò òì òð.

Άδái άδάόηέì ùò:

ς ì ì áäèP éάéáí áãéάόóèP ì áðáèßς óς
άí ùð ðεζεðóì ì ý áά ðì èóèì γò èðññ ò
èüãì òð éάéí á óς óðì äñì ì P éάé
óς äñáóς ñá ðì ðς éñáóèp ì áñ÷p í.

Η εξέλιξη της ελληνικής παλιννόστησης

Η παλιννόστηση των Ελλήνων της διασποράς δεν αποτελεί ένα φαινόμενο των τελευταίων ετών αλλά εκτείνεται χρονικά και ανιχνεύεται ιστορικά. Αναμενόμενο είναι να μην παρουσιάζει ομοιομορφία σε ό-

λη του τη χρονική έκταση αλλά να εμφανίζει διακυμάνσεις σε αριθμούς ανθρώπων που παλιννοστούν και στους ρυθμούς με τους οποίους πραγματοποιείται η παλιννόσπησή τους. Επιπλέον, μιας και η παλιννόσπηση αποτελεί την αντίστροφη πορεία και διαδικασία της μετανάστευσης συνδέεται με τις ανάλογες μεταναστευτικές περιόδους και τις επιλογές των μεταναστών της κάθε γενιάς ως προς την επιστροφή τους ή όχι στον τόπο καταγωγής.

Σε γενικές γραμμές διακρίνονται **τέσσερις περιόδοι παλιννόσπησης** (Βγενόπουλος, 1999):

1. 1900 - 1930:

με χαρακτηριστικό γνώρισμα ότι οι παλιννοστούντες ξεπερνούν το 50% των Ελλήνων που μετανάστευσαν τα προηγούμενα χρόνια.

2. Μεσοπόλεμος 1930 - 1940:

παρατηρείται μείωση στους ρυθμούς παλιννόσπησης, συνεχίζει όμως να υφίσταται

3. 1940 - 1954:

οι δυσμενείς πολιτικές συνθήκες (Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, Εμφύλιος Πόλεμος) εντείνουν το φαινόμενο της προσφυγιάς και όχι της παλιννόσπησης

4. 1995 - σήμερα:

η παλιννόσπηση συνεχίζεται με ταχύτερους ρυθμούς

Τα στατιστικά δεδομένα δείχνουν ότι κατά τα έτη 1968 - 1977 υπάρχει σημαντική αύξηση παλιννοστούντων από τη Γερμανία και τα υπερπόντια κράτη (Σαρίδης, 1985 και Μάρκου 1997).

Στη μικροαπογραφή του ελληνικού πληθυσμού από τη Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού (Πετρόπουλος 1992), στην περίοδο 1971 - 1986 η παλιννόσπηση συνεχίζεται κυρίως από τη Δυτική Ευρώπη και μειώνεται από τις υπερπόντιες χώρες.

Το χαρακτηριστικό στη δεκαετία του 1990 είναι η μεγάλη αύξηση των παλιννοστούντων Ελλήνων ομογενών από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και την Αλβανία αλλά και των πολιτικών προσφύγων από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Στο σημείο αυτό για να αποφευχθεί η δημιουργία παρανοήσεων σχετικά με τον όρο παλιννόσπηση πρέπει να διευκρινιστεί η απόδοση του χαρακτηρισμού «παλιννοστούντες» στους ομογενείς Πόντιους που προέρχονται από την πρώην Σοβιετική Ένωση, χωρίς να έχουν ζήσει ποτέ στην Ελλάδα. Είναι γεγονός βέβαια, ότι οι πρόγονοί τους και σε κάποιο βαθμό και συγγενείς τους ζούσαν στον ελληνικό ιστορικό Πόντο των Παραεξεϊνίων περιοχών.

Οι όροι «επαναπατριsmός» και «παλιννόσπηση» συναντώνται στη βιβλιογραφία (Γεωργογιάννης, 1997) να περιγράφουν τους Έλληνες οικονομικούς και πολιτικούς πρόσφυγες από την πρώην Σοβιετική Ένωση που δεν είχαν ζήσει στην ελληνική επικράτεια. Η προσπάθεια να προσδιοριστούν οι παλιννοστούντες με κριτήριο την ελληνική ή μη ιθαγένεια σε σχέση με τους υπόλοιπους μετανάστες οι οποίοι προσδιορίζονται με κριτήριο την ελληνική εθνικότητα ή μη, οδήγησε την έρευνα (Βγενόπουλος, 1999) στη διαπίστωση πως οι Πόντιοι από την πρώην ΕΣΣΔ αν και είναι ελληνικής εθνικότητας δεν έχουν πιστοποιημένη ελληνική ιθαγένεια μέσω διαβατηρίων ή άλλων σχετικών εγγράφων.

Σχετικά λοιπόν με τους ομογενείς που έρχονται για μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα και ανήκουν:

- στους πολιτικούς πρόσφυγες του Εμφυλίου Πολέμου
- στους Έλληνες από την πρώην ΕΣΣΔ
- στους Έλληνες της Αλβανίας

ο όρος «παλινοστούντες» περιλαμβάνει μόνο την πρώτη γενιά των πολιτικών προσφύγων γιατί μόνο αυτοί εκπατρίστηκαν και επέστρεψαν στην Ελλάδα αργότερα (Βεργέτη 1999).

Οι νεότερες γενιές των πολιτικών προσφύγων, οι Έλληνες από την πρώην ΕΣΣΔ και οι Έλληνες της Αλβανίας έχουν γεννηθεί εκτός ελληνικού κράτους, και η μετανάστευσή τους στην Ελλάδα δε συνιστά παλιννόστηση.

Το νομοθετικό πλαίσιο όμως αναγνωρίζει τους πολιτικούς πρόσφυγες και τους Έλληνες από την πρώην Σοβιετική Ένωση, Πόντιοι στην πλειοψηφία τους, ως παλινοστούντες και τους Έλληνες από την Αλβανία ως αποδήμους.

Αίτια και χαρακτηριστικά παλιννόστησης

Αίτια παλιννόστησης

Οι σχετικές έρευνες (ενδεικτικά Γκότοβος, 1984, Έμκε - Πουλοπούλου, 1986, Δαμανάκης, 1989, Γεωργογιάννης - Βασιλοπούλου, 1997, Μαλικιώση, κ.α.ε., κ.ά.) για τα αίτια της παλιννόστησης στην ελληνική επικράτεια κινήθηκαν σε δύο κύριους άξονες:

A. αιτίες απομάκρυνσης και απώθησης από τις χώρες υποδοχής

B. αιτίες επιστροφής και προσέλκυσης στην Ελλάδα.

A. Σημαντικότερες αιτίες απομάκρυνσης και απώθησης από τις χώρες αποδοχής

- Οικονομικοί λόγοι - οικονομική κρίση και ύφεση της οικονομίας
- Μεταναστευτική πολιτική
- Ανεργία
- Λιγότερες ευκαιρίες απασχόλησης
- Αυτοματοποίηση - νέες τεχνολογίες στην εργασία
- Αντίδραση των εργατικών συνδικάτων
- Μείωση του κοινωνικού κράτους - ελάττωση των κοινωνικών παροχών
- Τάση απροθυμίας της κοινωνίας υποδοχής για την ένταξη των μεταναστών
- Οι πολιτικές αφομοίωσης που εφαρμόστηκαν από κάποια κράτη στην εκπαίδευση

B. Σημαντικότερες αιτίες επιστροφής και προσέλκυσης στην Ελλάδα:

- Οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας
- Πολιτικές αλλαγές και πολιτική σταθερότητα
- Ειδικά μέτρα στα πλαίσια των πολιτικών προσέλκυσης των μεταναστών, όπως φορολογικές και δασμολογικές ελαφρύνσεις, αναγνώριση τίτλων σπουδών, προώθηση επαγγελματικής κατάρτισης και επαγγελματικής αποκατάστασης
- Ψυχοσυναισθηματικοί λόγοι

Έρευνες σχετικές με τα **κίνητρα παλιννόστησης** (Μάρκου, 1987) οδήγησαν σε τέσσερις βασικές ομάδες κινήτρων:

A. προσωπικοί και οικογενειακοί λόγοι: υγεία, νοσταλγία, εκπαίδευση παιδιών (ο σημαντικότερος λόγος παλιννόστησης των Ελλήνων μεταναστών από την Γερμανία υπήρξε η δυνατότητα και η πιθανότητα καλύτερης σχολικής σταδιοδρομίας των παιδιών τους στην Ελλάδα (Hopf, 1995)

B. άσχημες συνθήκες διαβίωσης στη χώρα υποδοχής: ανεργία, ρατσισμός κ.ά.

Γ. συνταξιοδότηση και απόκτηση αρκετών χρημάτων

Δ. βελτίωση συνθηκών διαβίωσης στην Ελλάδα: άνοδος βιοτικού επιπέδου, πολιτική σταθερότητα και εκδημοκρατισμός του πολιτικού συστήματος

Οι ψυχολογικές και συναισθηματικές διαστάσεις της παλιννόστησης διακρίνονται με σαφήνεια στην περίπτωση των Ποντίων από την πρώην Σοβιετική Ένωση. Οι σχετικές ελληνικές έρευνες (Εμκε Πουλοπούλου 1990, Κασιμάτη 1993, Γεώργας - Παπαστυλιανού 1993, Πετρινώτη 1993, Κάτσικας κ.ά. 1996α, Μάρκου 1996α, Γεωργογιάννης - Βασιλοπούλου 1997, Βεργέτη 1998, κ.ά.) ανέδειξαν τα ψυχοσυναισθηματικά αίτια της παλιννόστησής τους.

Οι κυριότεροι λόγοι για τους οποίους οι ποντιακοί πληθυσμοί αποφάσισαν να εγκατασταθούν στην Ελλάδα ήταν (Λεζέ, 2003):

- Η νοσταλγία για την πατρίδα
- Οι συγγενικοί - φιλικοί δεσμοί με γηγενείς Έλληνες
- Η ανασφάλεια και ο φόβος λόγω πολιτικών διώξεων και πιέσεων και των εμφυλίων πολέμων που βίωσαν στην πρώην ΕΣΣΔ
- Η αγωνία τους για ένα καλύτερο μέλλον της οικογένειάς τους
- Ο συνδιασμός των παραπάνω

Δευτερεύοντες λόγοι υπήρξαν:

- Το χαμηλό βιοτικό επίπεδο στην πρώην ΕΣΣΔ
- Οι δυνατότητες για καλύτερη επαγγελματική σταδιοδρομία
- Οι δυνατότητες για καλύτερη σχολική σταδιοδρομία των παιδιών τους

Χαρακτηριστικά παλιννόστησης

Η στατιστική επεξεργασία των δεδομένων από τα πιστοποιητικά μετοικεσίας των Ελλήνων που παλιννόστησαν κατά την περίοδο 1986 - 1993 (Καλαματιανού 2001) ως προς τα χαρακτηριστικά τους ανέδειξε τα εξής στοιχεία:

- Προέρχονται κυρίως από τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης (Γερμανία), τις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Αυστραλία.
- Εντάσσονται στη μέση ηλικιακή κατηγορία και είναι παραγωγικά ενεργοί

- Οι λόγοι της μετανάστευσής τους σε χώρες όπως η Γερμανία, το Βέλγιο, η Γαλλία, η Σουηδία, η Ν. Αφρική και οι υπερπόντιες χώρες ήταν οικονομικοί και επαγγελματικοί. Τα επαγγέλματα που άσκησαν ήταν κυρίως: εργάτες, τεχνίτες, ελεύθεροι επαγγελματίες, υπάλληλοι, εκπαιδευτικοί και γιατροί
- Η πλειονότητα των παιδιών τους είναι μαθητές και εργαζόμενοι νέοι
- Η επιστροφή τους στην Ελλάδα είχε μαζικό χαρακτήρα κατά τα έτη 1987 - 1989 με την πρόσθεση μόνιμης εγκατάστασης σ' αυτήν

Ειδικότερα για τους ομογενείς Πόντιους από την πρώην Σοβιετική Ένωση, η επεξεργασία των στοιχείων που διαθέτει η Γενική Γραμματεία Παλινοστούτων Ομογενών του Υπουργείου Μακεδονίας - Θράκης (Ανθεμίδης 2002), κατέδειξε ότι:

- Η μαζική είσοδος στη χώρα εντοπίζεται κατά την περίοδο 1991 - 1997 και ακολουθεί σημαντική μείωση από το 1998
- Οι περιοχές εγκατάστασης είναι κυρίως η Μακεδονία και ακολουθούν η Αττική, η Στερεά Ελλάδα, η Θράκη, με τελευταίες ως προορισμό την Κρήτη και τη Θεσσαλία

Ως προς τον τομέα της απασχόλησης η επιστημονική έρευνα (ΚΕΚΜΟΚΟΠ - ΓΓΑΕ 1992, Κασσιμάτη 1998) ανέδειξε κάποια βασικά χαρακτηριστικά για τους Πόντιους που παλιννόστησαν μετά από το 1985:

Βασικά χαρακτηριστικά:

- **Ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός των Ποντίων είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με τους γηγενείς Έλληνες. Κυριότεροι λόγοι είναι:**
 - α) η αναλογία στις παραγωγικές ηλικίες
 - β) η εγκατάλειψη του σχολείου από τους νέους και η ένταξή τους στην αγορά εργασίας
 - γ) η ένταξη στην αγορά εργασίας των ηλικιωμένων
- **Η υψηλή ανεργία** σε ποσοστό 50% περίπου του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, με το 31% να είναι «υποαπασχολούμενοι άνεργοι».
- Στον πληθυσμό που εργάζεται, **οι άντρες είναι διπλάσιοι σε ποσοστό συγκριτικά με τις γυναίκες.** Οι άντρες σε ποσοστό 90% είναι έργατοτεχνίτες και οι γυναίκες στην πλειοψηφία τους ασκούν εργατικά και υπηρετικά επαγγέλματα.
- **Το υψηλό ποσοστό ετεροαπασχόλησης.** Το 80% των πτυχιούχων ανώτατης βαθμίδας και το 90% την ανώτερης εκπαίδευσης ασκούν άσχετα επαγγέλματα ως προς τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους.

Χαρακτηριστικά προσφύγων - αιτούντων άσυλο

Γενική εισαγωγή

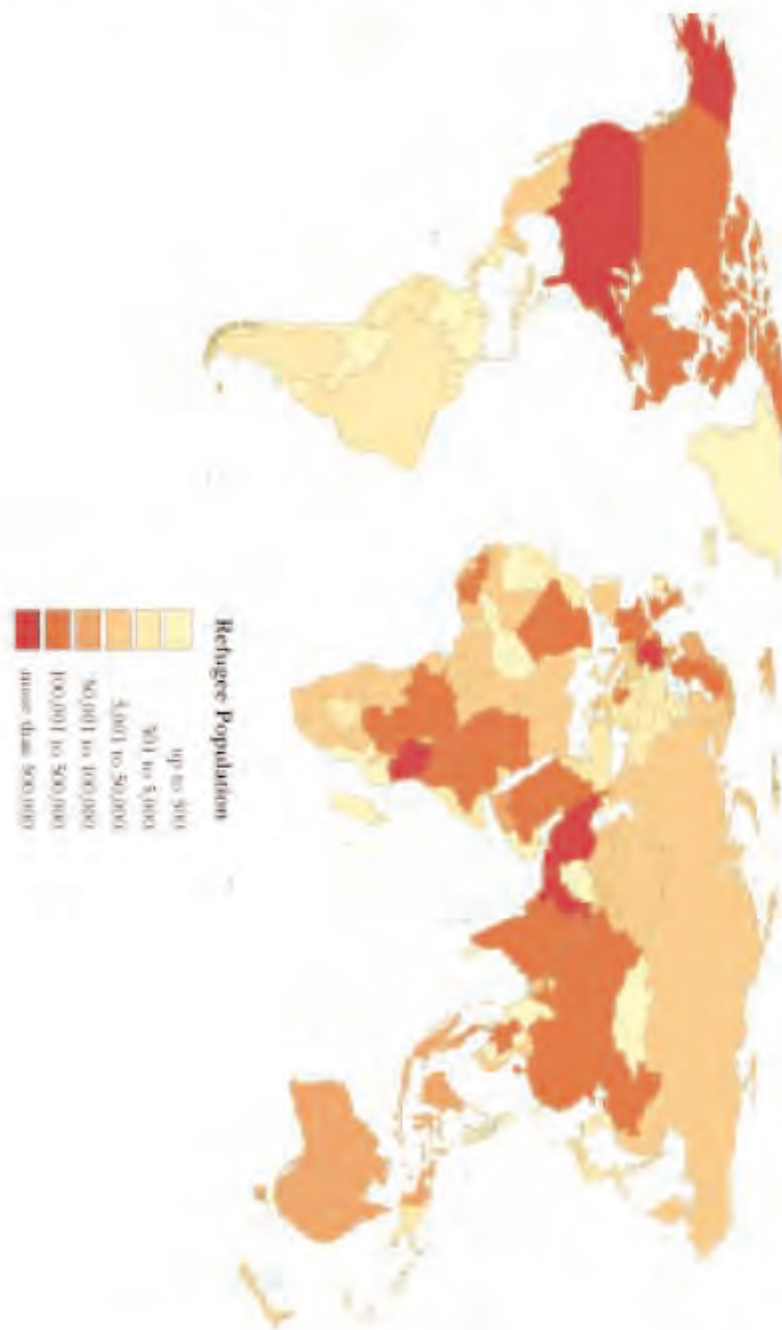
Οι αναγκαστικές μεταναστεύσεις αποτελούν μια ενότητα αρκετά ανομοιογενή, η οποία απαρτίζεται κυρίως από:

- Πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο του οικολογικού περιβάλλοντος (eco-refugees) που έχουν υποστεί περιβαλλοντολογικές καταστροφές (αποξήρανση της Σαχάρας) και οικολογικές καταστροφές (τυφώνες στην Καραϊβική ή στο Μπαγκλαντές)
- Θύματα βιομηχανικών ατυχημάτων ή ατυχημάτων που έχουν άμεση σχέση με την ατομική ενέργεια και που χαρακτηρίζονται από τη μεγάλη έκτασή τους (π.χ. χημική μόλυνση του Bophal, στην Ινδία),
- Πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο θύματα παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καταστολών ή συγκρούσεων, οι οποίοι άλλοτε φεύγουν με δική τους πρωτοβουλία, και άλλοτε -και όλο και πιο συχνά- εγκαταλείπουν τον τόπο τους καταναγκαστικά υπό την πίεση κυβερνήσεων ή οπλισμένων ομάδων.

Το 1951, χρονιά που σηματοδοτείται από τη δημιουργία την Έγχατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους **Πρόσφυγες**, υπήρχαν ήδη 2,1 εκατομμύρια πρόσφυγες ανά τον κόσμο. Σήμερα (UNHCR, 2005), ο αριθμός των προσφύγων, δηλαδή των ανθρώπων που κατέχουν την ιδιότητα του Πρόσφυγα και έχουν αναγνωριστεί ως τέτοιοι, φτάνουν τους 9,2 εκατομμύρια. Αυτός είναι και ο μικρότερος αριθμός που έχει καταγραφεί τα τελευταία χρόνια. Ενώ ο αριθμός τους έχει ακολουθήσει μια ανοδική πορεία συνολικά κατά τις τελευταίες δεκαετίες, τείνει να μειώνεται το τελευταίο διάστημα. Από το 2004 μέχρι το 2005, ο συνολικός αριθμός των προσφύγων έπεσε κατά 4%. Η πτώση αυτή μπορεί να οφείλεται στη μείωση των εστιών προβλημάτων που προκαλούν τις αναγκαστικές μεταναστεύσεις. Ωστόσο, είναι εξίσου πιθανό να οφείλεται στη μείωση των παραχωρήσεων της ιδιότητας του πρόσφυγα από τις χώρες που δέχονται τις αιτήσεις.

Ο αριθμός των αιτούντων άσυλο, δηλαδή των ανθρώπων που αναζητούν άσυλο σε μια χώρα άλλη από τη δική τους και που έχουν καταθέσει αίτηση ασύλου σε αυτή, αυξήθηκε από 676.400 άτομα το 2004 σε 839.200 το 2005. Οι περισσότεροι από τους **αιτούντες Άσυλο** κατάγονται από τις αραβικές χώρες, την Ασία, την Αφρική, την Ρωσική Ομοσπονδία, τη Σερβία & Μοντενέγκρο και την Κίνα. Ας σημειωθεί εδώ ότι τα 2/3 των αιτήσεων καταθέτονται σε χώρες τις Ευρώπης.

Refugee Population by Country or Territory of Asylum, 2001

Source:
UNHCR (2002). Statistical Yearbook 2001. <http://www.unhcr.ch/statistics>

Πηγή: www.migrationinformationsource.org

Ο ορισμός του πρόσφυγα είναι προσδιορισμένος νομικά και πολλές φορές επικρατεί έναντι του όρου «αλλοδαπός» ή «μετανάστης».

Ο ορισμός του Πρόσφυγα

Ως Πρόσφυγας, ορίζεται από το Άρθρο 1 της Συνθήκη της Γενεύης (28-7-1951): Κάθε άτομο που, «φοβούμενο δικαιολογημένα τον διωγμό του λόγω της εθνοτικής του καταγωγής, της θρησκείας του, της υπηκοότητάς του, της συνάφειάς του με μία συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα ή των πολιτικών του πεποιθήσεων, βρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας είναι υπήκοος, και που δεν μπορεί, ή που λόγω αυτού του φόβου δεν επιθυμεί να βρίσκεται υπό την νομική προστασία αυτής της χώρας. Επίσης, μπορεί να πάρει την ιδιότητα του πρόσφυγα όποιο άτομο δεν έχει υπηκοότητα και βρίσκεται εκτός της χώρας στην οποία κατοικούσε λόγω των προαναφερθέντων γεγονότων, και δεν μπορεί, ή δεν επιθυμεί εξαιτίας του εν λόγω φόβου, να επιστρέψει στη χώρα αυτή».

Γενικά ο χαρακτηρισμός του πρόσφυγα ανάγει σε τρία βασικά στοιχεία:

- 1) τον **εξαναγκασμό σε φυγή**
- 2) τον **απιολογημένο φόβο δίωξης**
- 3) τη δίωξη λόγω **φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης και πολιτικών πεποιθήσεων.**

Ο νομικός χαρακτηρισμός του πρόσφυγα συνεπάγεται την κατοχή της άδειας παραμονής, η οποία εξασφαλίζει στον κάτοχό της μια σειρά από δικαιώματα στον τομέα της υγείας, της εργασίας, της εκπαίδευσης, της συμμετοχής στα κοινά κ.ά., που θα αναφερθούν εκτενέστερα στα επόμενα κεφάλαια.

Ο Ορισμός του Αιτούντα Άσυλο

Η διαδικασία για την αίτηση ασύλου είναι μια κατάσταση που περιλαμβάνεται στο προσφυγικό καθεστώς και για το λόγο αυτό στο εν λόγω σύγγραμμα ο αιτούντας άσυλο θα διαχωρίζεται από τον πρόσφυγα μόνο όταν υπάρχει και νομικός διαχωρισμός.

Σύμφωνα με το Π.Δ. 61/1999 αίτηση ασύλου έχει δικαίωμα να κάνει ο αλλοδαπός «... ο οποίος δηλώνει **προφορικώς ή εγγράφως ενώπιον οποιασδήποτε ελληνικής αρχής στα σημεία εισόδου** στην Ελληνική Επικράτεια ή εντός αυτής ότι ζητεί άσυλο στη χώρα μας ή με οποιονδήποτε τρόπο ζητεί να μην απελαθεί σε κάποια χώρα εκ φόβου δίωξης **λόγω φυλής, θρησκείας, εθνότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων...**», θεωρείται **αιτών άσυλο**, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Γενεύης του 1951, όπως τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο του 1967 (Σπαθανά, 2003).

Επομένως ο ορισμός του δικαιώματος στο Ασύλου αφορά το:

Δικαίωμα που δίδεται σε ένα άτομο που κινδυνεύει ή που διώκεται, εξαιτίας λόγων πολιτικής τάξης, και του εξασφαλίζει την πρόσβαση σε ένα χώρο ή έδαφος όπου μπορεί να είναι ασφαλής. Το δικαίωμα στο Άσυλο κατοχυρώνεται από τη Συνθήκη της Γενεύης, η οποία υπογράφηκε από 138 χώρες ανά τον κόσμο.

Σημαντικά βήματα στην πορεία αναγνώρισης των δικαιωμάτων των προσφύγων και αιτούντων άσυλο

- Η Συνθήκη της Γενεύης σχετική με το καθεστώς των προσφύγων συμπληρώθηκε από (με) το **Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης** στις 31 Ιανουαρίου 1967³.
- Η **Συνθήκη του Άμστερνταμ** καθιερώνει μια κοινή προσέγγιση στον τομέα του Ασύλου.
- Η **Συνθήκη του Δουβλίνου**, που υπογράφηκε στις 15 Ιουνίου 1990 και εφαρμόζεται από την 1η Σεπτεμβρίου 1997, όριζε το κάθε Κράτος ως υπεύθυνο για την εξέταση μιας αίτησης ασύλου. Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε κείμενο της 25ης Μαρτίου 2003, το οποίο θέτει έναν Κοινό Κανονισμό για τον τομέα του ασύλου. Ο κανονισμός αυτός, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ από 1-9-2003, και ονομάζεται Eurodac, δημιουργεί μία ευρωπαϊκή βάση των δακτυλικών αποτυπωμάτων των αιτούντων άσυλο και των αλλοδαπών που παραβρίσκονται παράνομα στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο να ελέγχεται η μοναδικότητα των αιτήσεων ασύλου που κατατίθεται σε οποιοδήποτε από τα Κράτη-μέλη της Ε.Ε.

Η πολιτική της Ε.Ε. για το Άσυλο αναπτύσσεται σε δύο κατευθύνσεις:

- 1) την ελάχιστη εναρμόνιση των διαδικασιών της παραχώρησης και της ακύρωσης του καθεστώτος του Ασύλου
- 2) σε μια κοινή συμφωνία για τις ελάχιστες προϋποθέσεις υποδοχής των αιτούντων άσυλο (**Οδηγία 2003/9/CE⁴** του Συμβουλίου-27 Ιανουαρίου 2003).

5. Βασικά προβλήματα παλιννοστούντων, προσφύγων και μεταναστών

Όπως προαναφέρθηκε είναι δύσκολο να απεριθμήσει κάποιος τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των παλιννοστούντων και αλλοδαπών λόγω νομικών περιορισμών, αλλά και κοινωνικών, πολιτισμικών και άλλων ιδιαιτεροτήτων.

Είναι σημαντικό όμως να αναφέρουμε **στα συνήθη προβλήματα των εν λόγω πληθυσμών** στη χώρα μας, τόσο κατά τη διάρκεια της ένταξης, όσο και στην μετέπειτα πορεία προσαρμογής τους στην Ελλάδα, **τα οποία σε γενικές γραμμές προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων πληθυσμών.**

Πρέπει όμως να υπενθυμίσουμε στον αναγνώστη ότι τα προβλήματα που θα αναφερθούν είναι ενδεικτικά και προσδιορίζονται εν πολλοίς από τις παρούσες **συνθήκες ζωής στη χώρα υποδοχής, το κοινωνικό - πολιτισμικό υπόβαθρο του ατόμου και τα εξατομικευμένα χαρακτηριστικά του.**

Τα συνήθη προβλήματα των προσφύγων, μεταναστών και παλιννοστούντων περιλαμβάνουν (Σκλάβου, 2001) την:

- Έλλειψη **κατοικίας και ειδών πρώτης ανάγκης.**
- Χρονοβόρα και συχνά δαπανηρή **διαδικασία νομιμοποίησης.**
- **Ανεργία και αδυναμία στην πρόσβαση εργασίας.**
- Έλλειψη **επαγγελματικής κατάρτισης ή τυπικών προσόντων** προσαρμοσμένων στην αγορά εργασίας της χώρας υποδοχής.
- **Αδυναμία επικοινωνίας** με το περιβάλλον λόγω του διαφορετικού λεξιλογίου και κώδικα επικοινωνίας.

3. Πηγή: www.unhchr.ch

4. <http://europa.eu.int>

Ωστόσο, εκτός των παραπάνω προβλημάτων, **συνυπάρχουν και πολλαπλές πηγές άγχους, οι οποίες λειτουργούν επιπλέον επιβαρυντικά** όπως (Σκλάβου, 2005):

- Η απώλεια αγαπημένων προσώπων ή ο χωρισμός από την οικογένεια
- Η κοινωνική απομόνωση
- Η απότομη, και κατά κανόνα αρνητική, αλλαγή του βιοτικού επιπέδου
- Το πολιτισμικό σοκ
- Η βεβιασμένη «μοντερνοποίηση»
- Η αβεβαιότητα για το μέλλον

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Χαρακτηριστικά μεταναστών

1^η άσκηση

Ο μετανάστης είναι «ο ξένος σε προσωρινή διαμονή, ο μη εθνικός μέσα στο Έθνος, αυτός για τον οποίο δεν σκέφτηκε ποτέ κανείς ότι θα μπορούνε να μείνει, και που και ο ίδιος δεν το σκέφτηκε, αφού, πολύ συχνά, η εργασία και μόνο αυτή δικαιολογούσε την παρουσία και την παραμονή του στο ξένο κράτος».

«Ο κόσμος της μετανάστευσης και η εμπειρία αυτού του κόσμου είναι μάλλον κλειστοί στην πλειοψηφία των ανθρώπων που μιλούν γι' αυτά».

- α.** Σχολιάστε τις δύο αυτές φράσεις του Αμπντέλ Μαλέκ Σαγάντ⁴. Συμφωνείτε/ διαφωνείτε, και γιατί;
- β.** Για σένα, τι είναι ο «Μετανάστης»

2^η άσκηση

«...η μετανάστευση ως κοινωνικό φαινόμενο δεν είναι ούτε πρωτόγνωρο ούτε αποτελεί αποκλειστικό χαρακτηριστικό του τόπου μας και της εποχής μας. Οι μετακινήσεις πληθυσμών από μια περιοχή ή χώρα σε κάποια άλλη αποτελούν συστατικό στοιχείο της ανθρώπινης ιστορίας. Είναι επόμενο λοιπόν να αποτελεί και αντικείμενο μελέτης αρκετών επιστημονικών κλάδων.»

Με βάση το παραπάνω απόσπασμα να:

- α.** Αναφέρετε και καταγράψετε διάφορες μεταναστεύσεις μεγάλων πληθυσμών με ιστορικό ή και μυθολογικό χαρακτήρα και να εκτιμήσετε τις γεωγραφικές περιοχές που καλύπτουν.
- β.** Προσδιορίσετε ποιοι επιστημονικοί κλάδοι ασχολούνται με τη μετανάστευση, με ποιον τρόπο και ποια τα πιθανά αποτελέσματα.

3^η άσκηση

- α.** Αφού συμβουλευτείτε τον πίνακα με τις κατηγορίες μετανάστευσης να εντοπίσετε σε ποιες μπορεί να ενταχθεί η περίπτωση σας.
- β.** Στη συνέχεια μπορείτε να συγκεντρώσετε τα δεδομένα σε ομάδες και να τα παρουσιάσετε στους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους.

4. Γάλλος κοινωνιολόγος και ανθρωπολόγος, αλγερινής καταγωγής, ο οποίος, όντας ο ίδιος μετανάστης, εξειδικεύτηκε στην κοινωνιολογία και την ανθρωπολογία της μετανάστευσης. Τα σημαντικότερα έργα του είναι "*L'immigration ou les paradoxes de l'alterité*", 1991, ed. De Boeck-Wesmael, coll. "*L'Homme ?tranger*"; "*La double absence. Des illusions de l'emigre aux souffrances de l'immigre*", 1999, Ed. SEUIL, Coll. "*Liber*".

Χαρακτηριστικά Παλινοστούντων

1^η άσκηση

Στην ενότητα για τα αίτια της παλιννόστησης μπορείτε να εντοπίσετε όσα αντιστοιχούν στα προσωπικά σας βιώματα ή και να προσθέσετε όσα αίτια δεν αναφέρονται;

2^η άσκηση

Στο πλαίσιο μιας ομαδικής εργασίας να καταγράψετε τις περιοχές από τις οποίες ήρθατε στην Ελλάδα και τις αιτίες της παλιννόστησης (μετανάστευσης).

3^η άσκηση

Θεωρείτε ότι πράγματι υπάρχει υψηλό ποσοστό ετεροαπασχόλησης στους παλινοστούντες; Ποια επαγγέλματα έχετε ασκήσει όσο καιρό ζείτε στην Ελλάδα; Συγκρίνετέ τα με τους τίτλους σπουδών και την ειδικότητά σας.

4^η άσκηση

Συμφωνείτε ότι ένα από τα από τα κυριότερα κίνητρα για την έλευση των Ποντίων από την πρώην Σοβιετική Ένωση στην Ελλάδα ήταν ότι είχαν συμπληρώσει τα συντάξιμα χρόνια και είχαν συγκεντρώσει αρκετά χρήματα για να ζήσουν άνετα; Δικαιολογήστε την απάντησή σας συμβουλευόμενοι και το αντίστοιχο κομμάτι του κειμένου.

5^η άσκηση

Οι Έλληνες ομογενείς από τη Δυτική Ευρώπη και τις υπερπόντιες χώρες παλιννόστησαν στην Ελλάδα μαζικά κατά τα έτη 1991 - 1997;

Σωστό

Λάθος

6^η άσκηση

Η μαζική είσοδος των Ποντίων παλινοστούντων από την πρώην Σοβιετική Ένωση στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκε τα έτη 1987 - 1989;

Σωστό

Λάθος

7^η άσκηση

Ποια η προσωπική σας άποψη στη διαπίστωση των ερευνητών ότι παλιότερα οι νέοι Πόντιοι παλινοστώντες εγκατέλειπαν το σχολείο ή δεν το συνέχιζαν για να βρουν δουλειά;

Χαρακτηριστικά προσφύγων - αιτούντων άσυλο

β

1^η άσκηση

Προσπαθήστε τώρα, με βάση τα όσα διαβάσατε, να απαριθμήσετε σε γραπτό κείμενο τα κυριότερα προβλήματα των αλλοδαπών που ζουν στην Ελλάδα, μόνιμα ή προσωρινά.

Θυμηθείτε ότι κάθε φορά που συναντάτε δυσκολία μπορείτε να ανατρέχετε στη σχετική ενότητα του κεφαλαίου για να βοηθηθείτε.

2^η άσκηση

Προκειμένου να βοηθήσετε τα μέλη της ομάδας σας να κατανοήσουν και να εκφράσουν τα χαρακτηριστικά των παλιννοστούντων, προσφύγων και μεταναστών ζητείστε τους να σκεφτούν ατομικά ένα χαρακτηριστικό έθιμο από τη χώρα τους και στη συνέχεια να το περιγράψουν στους υπόλοιπους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

«Χαρακτηριστικά μεταναστών»

- Alvanides, S. & Kotzamanis B. (2005) «The spatial contribution of immigrants and their contribution to recent population change in Greece: 1991-2001», 1st European Conference on Population Geographies: «Population policies, Institutions and changing distributions», University of Wales Swansea, UK.
- Baldwin-Edwards M., Κυριάκου. Ι., (2004) «Στατιστικά δεδομένα για τους μετανάστες στην Ελλάδα. Αναλυτική μελέτη για τα διαθέσιμα στοιχεία και προτάσεις για τη συμμόρφωση σύμφωνα με τα της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Μελέτη του Μεσογειακού Παρατηρητήριο Μετανάστευσης- Πάντειο Πανεπιστήμιο, και του Ινστιτούτου Αστικού Περιβάλλοντος και Ανθρώπινου Δυναμικού, που εκπονήθηκε για λογαριασμό του Ι.ΜΕ.ΠΟ. Κείμενο διαθέσιμο στις διαδικτυακές ιστοσελίδες www.mmo.org και www.imepo.gr
- Barth, F., (1969) «*Ethnic Groups and Boundaries: the social organization of cultural difference*». George Allen & Unwin Eds, London, U.K.
- Chappaz, S. (sous la direction de), (2002), «Les migrations internationales », Cahiers français No 307, Ed. La Documentation Française, Paris, France.
- Γκαζόν Ε. & Μαράτου-Αλιπράντη Λ., (2004) «Μετανάστευση και υγεία-πρόνοια στην Ελλάδα: αποτίμηση της υπάρχουσας κατάστασης. Προκλήσεις και προοπτικές βελτίωσης». Μελέτη του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών και του Ινστιτούτου Αστικής και Αγροτικής Πολιτικής Κοινωνιολογίας, που εκπονήθηκε για λογαριασμό του Ι.ΜΕ.ΠΟ. Κείμενο διαθέσιμο στη διαδικτυακή ιστοσελίδα www.imepo.gr
- Κατρούγκαλος Γ. (Επιστημονικός Υπεύθυνος), (2004) «Νομοθετικές και διοικητικές διαστάσεις του συστήματος εισόδου και παραμονής αλλοδαπών στην Ελλάδα. Προοπτικές βελτίωσης. Μελέτη για την συμβατότητα του ελληνικού και ευρωπαϊκού νομοθετικού πλαισίου». Μελέτη του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου και του Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, που εκπονήθηκε για λογαριασμό του Ι.ΜΕ.ΠΟ. Κείμενο διαθέσιμο στη διαδικτυακή ιστοσελίδα www.imepo.gr
- Kasimis Ch. & Kasimi Ch., (2004) «Greece: A history of migration », Migration Information Source,. Κείμενο διαθέσιμο στη διαδικτυακή ιστοσελίδα www.migrationinformation.org
- Kotzamanis B. (1987) «Le mouvement migratoire dans la Grece de l'apr?s-guerre: antecedents migratoires, mecanismes «liberateurs «et conditions permissives au depart durant les annees cinquante -soixante-dix », These es Lettres et Sciences Humaines, Universite de Nanterre,.
- Νόμος 3386/2005, διαθέσιμος σε αρκετές διαδικτυακές ιστοσελίδες, όπως, ενδεικτικά www.synigoros.gr/allodapoi/ και www.imepo.gr
- Tribalat, M., 1989 «Immigr?s, ?trangers, Fran?ais: l'imbroglie statistique », revue Population et Soci?t?s

No 241, INED (κείμενο διαθέσιμο στις διαδικτυακές ιστοσελίδες <http://www.social.gouv.fr/> και www.ined.fr)

Τσαούσης, Δ..(1989), «*Η κοινωνία του ανθρώπου*», εκδ. Gutenberg.

Sayad A., (1991) «*L'immigration ou les paradoxes de l'alterite*», ed. De Boeck-Wesmael, coll. «L'Homme etranger».

Sayad A., (1999) «*La double absence. Des illusions de l'emigre aux souffrances de l'immigré?* », Ed. SEUIL, Coll. Liber .

«Χαρακτηριστικά παλιννοστώντων»

Cavaki, E. (1991), «Greek Immigration to Quebec: The Process and the Settlement». Journal of Hellenic Diaspora,17, 1 (New York: Pella Publications Com Ltd), 69 - 89.

Dictionnaire Demographique Multilingue (1981). Volume Francais, Union International pour l' etudescientifique de la Population, (pp. 105 - 109). Liege Editions Ordina.

Horf, D. (1995). «Η εκπαιδευτική κατάσταση των παιδιών Ελλήνων μεταναστών κατά τη διάρκεια παραμονής στη Γερμανία και μετά την παλιννόσθησή τους στην Ελλάδα». Στο ανθολόγιο: Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος. Ο Ελληνισμός της Διασποράς και η Ελληνική Παιδεία του (Στ' Διεθνές Παιδαγωγικό Συνέδριο, Φλώρινα 29 - 31 /10/1993) (σσ. 327 - 338). Αθήνα: Γ.Γ.Α.Ε.

Ανθεμίδης, Α. (2002). *Ο Ελληνισμός στις Παρευξείνιες χώρες*. Αθήνα: Μαλλιάρης - Παιδεία.

Βγενόπουλος, Γ.Κ. (επιμ.) (1999). *Πρόσφυγες και μετανάστες στην ελληνική αγορά εργασίας. Πρακτικά Συνεδρίου, ΕΚΕΜ*. Αθήνα: Παπαζήσης.

Βεργέτη, Κ.Μ. (1999). *Παλιννόσθηση και κοινωνικός αποκλεισμός*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη

Βεργέτη, Κ.Μ. κ.α. (επιμ.) (1998). *Οι ομογενείς από την πρώην Σοβιετική Ένωση, 1985 - 1995: Ζητήματα στέγασης, απασχόλησης, ταυτότητας*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη

Γεώργας, Δ. - Παπαστυλιανού, Α. (1993). *Επιπολιτισμός Ποντίων και Βορειοπειρωτών στην Ελλάδα. Ψυχολογικές διεργασίες προσαρμογής*. Αθήνα: Γ.Γ.Α.Ε.

Γεωργογιάννης, Π. - Βασιλοπούλου, Π. (1997). «Παλιννόσθηση και Αλλοδαποί στην Ελλάδα, από το 1960 ως σήμερα. Αίτια και εξέλιξη». Στο: Π.Γεωργογιάννης. *Θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης* (σσ. 57 - 65). Αθήνα: Gutenberg.

Γεωργογιάννης, Π. (1997). «Η ελληνόγλωσση εκπαίδευση σήμερα στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα των δημοκρατιών της πρώην Σοβιετικής Ένωσης». Στο: Π.Γεωργογιάννης. *Θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης* (σσ. 57 - 65). Αθήνα: Gutenberg.

Γκότοβος, Α. (1984). «Εξοδος - παραμονή - επιστροφή: οι ιδιαιτερότητες της ελληνικής μετανάστευσης ως κοινωνικοπολιτισμικού φαινομένου». Στο: *Σχολική Επανάταξη Παλιννοστώντων Μαθητών: Προβλήματα και προοπτικές*. Αθήνα ΥΠΕΠΘ - UNESCO.

Δαμανάκης, Μ. (1989). *Μετανάστευση και Εκπαίδευση*. Αθήνα: Gutenberg.

Έμκε - Πουλοπούλου, Η. (1986). *Προβλήματα μετανάστευσης - παλιννόσθησης*. Αθήνα: Ινστιτούτο Μελέτης της Ελληνικής Οικονομίας και Ελληνική Εταιρεία Δημογραφικών Μελετών.

Έμκε - Πουλοπούλου, Η. (1990). «Μετανάστες και πρόσφυγες στην Ελλάδα». Εκλογή 85, 7 - 78.

Καλαματιανού Α.Γ., (2001), *Τα χαρακτηριστικά των παλιννοσπιστώντων της περιόδου 1986-1993: Στατιστικές από τα πιστοποιητικά μετοικεσίας*, Παπαζήση, Αθήνα.

Κασιμάτη Κ. κ.α. (1992), *Πόντιοι Μετανάστες από την πρώην Σοβιετική Ένωση: Κοινωνική και Οικονομική τους ένταξη*, Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού, Κέντρο Κοινωνικής Μορφολογίας και Κοινωνικής Πολιτι-

κής, Αθήνα.

Κασιμάτη, Κ. (1998). «Πόντιοι στην Ελλάδα και Κοινωνικός Αποκλεισμός». Στο: ΚΕΚΜΟΚΟΠ. *Κοινωνικός Αποκλεισμός: Η Ελληνική Εμπειρία*. (σσ. 275 - 305). Αθήνα: Gutenberg.

Κάτσικας, Χ. - Μελετητικές Ομάδας (1996α). *Ο Ελληνισμός της πρώην Σοβιετικής Ένωσης*. Αθήνα: ΥΠΕΞ - Γ.Γ.Α.Ε.

Λεζέ, Ε. (2003), *Η στάση των Ελληνοποντίων Παλινοστούντων Ομογενών από την Πρώην Σοβιετική Ένωση απέναντι στην Ελληνική Γλώσσα*, Ατραπός Αθήνα.

Maratou - Alipradi L. & Gazon E., «Immigration et Sante Providence. Evaluation de la situation actuelle et perspectives d'amelioration». enquete menee pour l' institut de Politique migratoire, 2004.

Μαλικιώση - Λοΐζου, Μ (χ.χ.ε). «Μετανάστευση». Στο : Α. Βακαλιός, Σ. Γεδεών, Β. Γκιζέλη, . Ευστρατόγλου, Μ. Κακούρος, Μ. Λοΐζου - Μαλικιώση, Χρ. Μιχαλοπούλου, Γ. Πολυδωρίδη. *Προβλήματα της κοινωνίας και του ανθρώπου*, (γ. επλ). Αθήνα: ΟΕΔΒ

Μάρκου, Γ. (1987α). *Εκπαιδευτικά και κοινωνικά προβλήματα παλινοστούντων μαθητών. Ερευνητικό πρόγραμμα «σχολική επανένταξη παλινοστούντων μαθητών»*. Αθήνα.

Μάρκου, Γ. (1997). *Εισαγωγή στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση*. Αθήνα.

Μάρκου, Π. Γ. (1996α). *Η πολυπολιτισμικότητα της ελληνικής κοινωνίας. Η διαδικασία διεθνοποίησης και η αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ - ΓΓΛΕ

Πετρινώτη, Ξ. (1993). *Η μετανάστευση προς την Ελλάδα. Μια πρώτη καταγραφή, ταξινόμηση και ανάλυση* (Βιβλιοθήκη Ινστιτούτου Διεθνών Σχέσεων) Αθήνα: Οδυσσέας.

Πετρόπουλος, Ν. (επιστ. Υπευθ.) (1992). «Τα αποτελέσματα της Μικροαπογραφής». Στο: *Πρόγραμμα Ερευνών Αποδημίας - Παλιννόστησης του Ελληνικού Πληθυσμού. Παλιννόστηση 1971 - 1986: Αποτελέσματα από τη Μικροαπογραφή 1985 - 1986*. Τόμος β' (σσ. 52 - 135). Αθήνα: Γ.Γ.Α.Ε.

Σαρίδης, Εμμ. (1985). «Μεταξύ παλιννόστησης και ενσωμάτωσης». Στο: Γ. Πετρόχειλος, (επιμ.). *Η Ελληνική διασπορά στη Δυτική Ευρώπη* (Ένωση Ελλήνων Πανεπιστημιακών Δυτ. Ευρώπης) (σσ. 25 - 47). Αθήνα: Σ. Δ. Βασιλόπουλος.

Τσαούσης, Δ.Γ., (1989), *Η κοινωνία του ανθρώπου*, Gutenberg, Αθήνα.

Υπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (1997). *Οι Πρόσφυγες του Κόσμου 1997 - 1998. Προβλήματα και στρατηγικές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

«Χαρακτηριστικά προσφύγων - αιτούντων άσυλο»

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες (ΕΣΠ). (2004). Όψεις του Ζητήματος των Προσφύγων στην Ελληνική Κοινωνία. Αθήνα: Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.

Σκλάβου, Κ. (2005). Μελέτη εκπαιδευτικών αναγκών και στάσεων για την εκπαίδευση των ενηλίκων προσφύγων και μεταναστών: η περίπτωση του λεκανοπεδίου Αττικής. Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία διαθέσιμη στο www.eap.gr/library

Σκλάβου, Κ. (2001). «Πρόσφυγες και Μετανάστες στην Ελλάδα. Η εμπειρία της κοινωνικής υπηρεσίας των Γιατρών του Κόσμου». *Κοινωνική Εργασία*. 62, 117 - 122.

Σπαθανά, Ε. (2003). Νομική συνδρομή σε Πρόσφυγες και Αιτούντες Άσυλο στην Ελλάδα. Αθήνα: Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες.

Ουάντσε, Σ. (2004). *Μια αποτίμηση της Ιρακινής Κοινότητας στην Ελλάδα*. Αθήνα: UNHCR.

Διαδικτυακές ιστοσελίδες που χρησιμοποιήθηκαν για την συγγραφή του Κεφαλαίου 1: «Χαρακτηριστικά μεταναστών»

Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού: <http://www.ggae.gr/gabroad/organosi.el.asp>
Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας: www.statistics.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση- Ευρωπαϊκή Επιτροπή- Δίκαιο και Εσωτερικές Υποθέσεις,:
http://europa.eu.int/comm/justice_home/glossary/glossary_welcome_en.htm (Γλωσσάριο διαθέσιμο στα αγγλικά, στα γαλλικά και στα γερμανικά)

Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (Ε.Δ.Κ.Α.), Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας,
www.demography-lab.prd.uth.gr/Index-gr.htm (Περιέχει στοιχεία, πίνακες, χάρτες που προκύπτουν από την απογραφή πληθυσμού του 2001)

Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων: www.ika.gr

Institut National de la Statistique et des Etudes Economiques (Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής και Οικονομικών Μελετών): www.insee.fr (Περιέχει, μεταξύ άλλων, ορισμούς και κείμενα που αφορούν την μετανάστευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Γαλλία, στα γαλλικά)

United Nations (Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών): www.un.org (Περιέχει κείμενα γενικού περιεχομένου που αφορούν, μεταξύ άλλων, την παγκόσμια μετανάστευση, διαθέσιμα στα αγγλικά, γαλλικά, κινέζικα, αραβικά, και ισπανικά)

www.migrationinformation.org/ (Περιέχει κείμενα και στοιχεία που αφορούν την παγκόσμια μετανάστευση, στα αγγλικά)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Σκοπός

Βασικός σκοπός του κεφαλαίου αποτελεί ο προσδιορισμός και η ανάλυση των όρων «εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες» στις ομάδες των ενηλίκων αλλοδαπών και παλιννοστούντων και η παρουσίαση της μεθοδολογίας που ακολουθεί ο εκπαιδευτής ενηλίκων, προκειμένου να τις διερευνήσει.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Όταν θα έχετε ολοκληρώσει τη μελέτη του συγκεκριμένου κεφαλαίου θα είστε σε θέση να:

- περιγράφετε τους όρους «εκπαιδευτικές ανάγκες» και «επαγγελματικές ανάγκες»
- προσδιορίζετε τους παραπάνω όρους στα πλαίσια μιας ομάδας συμβουλευτικής για ενήλικους αλλοδαπούς και παλιννοστούντες
- περιγράφετε τα κίνητρα για μάθηση στις ομάδες των ενηλίκων αλλοδαπών και παλιννοστούντων
- κατανοήσετε τις στάσεις που έχουν διαμορφώσει οι ενήλικες αλλοδαποί και παλιννοστούντες προς το θεσμό της εκπαίδευσης γενικότερα και ειδικά προς την εκπαίδευση ενηλίκων
- διερευνήσετε τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των μελών της ομάδας σας μέσα από συγκεκριμένες βιωματικές ασκήσεις
- υιοθετήσετε έναν συμβουλευτικό/υποστηρικτικό ή/και κατευθυντικό ρόλο, μετά τον προσδιορισμό των επαγγελματικών και εκπαιδευτικών αναγκών των μελών της ομάδας

Έννοιες κλειδιά

Μάθηση στην εκπαίδευση ενηλίκων

Εκπαιδευτικές ανάγκες

Επαγγελματικές ανάγκες

Στάσεις προς την εκπαίδευση

Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες προσφύγων, μεταναστών και παλιννοστούντων

Ανίχνευση εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αναγκών

Ρόλος εκπαιδευτή στον προσδιορισμό των επαγγελματικών αναγκών
Βιωματικές ασκήσεις προσδιορισμού εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αναγκών

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Στο κεφάλαιο αυτό επιχειρείται καταρχήν η εννοιολογική αποσαφήνιση των όρων μάθηση, εκπαιδευτικές - επαγγελματικές ανάγκες και στάσεις προς την εκπαίδευση. Στη συνέχεια οι όροι προσδιορίζονται στα πλαίσια μιας ομάδας συμβουλευτικής ενηλίκων αλλοδαπών και παλιννοστούντων σε συνδυασμό με τα κίνητρα που ωθούν τους ενήλικες προς τη μάθηση.

Για την πληρέστερη παρουσίαση του θέματος η τεκμηρίωση των θεωρητικών δεδομένων συνοδεύεται από την παράθεση πρόσφατων ερευνητικών στοιχείων που αφορούν τη μελέτη των εκπαιδευτικών αναγκών και των στάσεων για την εκπαίδευση των ενηλίκων προσφύγων και μεταναστών που διαβιούν στο λεκανοπέδιο της Αττικής.

Στην τελευταία ενότητα περιλαμβάνονται βιωματικές ασκήσεις με στόχο την ανίχνευση και τον προσδιορισμό των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αναγκών των μελών μιας ομάδας συμβουλευτικής αλλοδαπών και παλιννοστούντων.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πριν ξεκινήσουμε την ανάλυση και τον προσδιορισμό του όρου «εκπαιδευτική ανάγκη», στα πλαίσια μιας ομάδας αλλοδαπών και παλιννοστούντων, κρίνεται απαραίτητο να προσδιοριστεί ο όρος «μάθηση» στους ενήλικες, καθώς συνδέεται στενά με τη διαδικασία προσδιορισμού των εκπαιδευτικών αναγκών.

- Συχνά οι ενήλικες προσδιορίζουν τη διαδικασία της μάθησης αποκλειστικά στα πλαίσια των εκπαιδευτικών τους αναγκών.

Επομένως είναι σημαντικό να γνωρίζουμε ότι:

- *η μάθηση στην εκπαίδευση ενηλίκων είναι μια ενεργητική διαδικασία που δεν περιορίζεται στη σχολική τάξη και στοχεύει στις μαθησιακές αλλαγές* (Rogers (1999).

Να μην ξεχνάμε ότι για τους ενήλικες:

- *η εκπαίδευση ενηλίκων, όταν έχει τη μορφή μιας σχεδιασμένης και συγκροτημένης διαδικασίας, «αποσκοπεί στη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας της μάθησης»* (Κόκκος, 1999: 33).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Συχνά ο όρος εκπαιδευτική ανάγκη προσδιορίζεται **από τα κίνητρα** που ωθούν έναν ενήλικα να συμμετέχει σε μια εκπαιδευτική διαδικασία.

*Έτσι η μελέτη των εκπαιδευτικών αναγκών συμπεριλαμβάνει πολλά από τα επίπεδα της καθημερινότητας του πληθυσμού - στόχου, καθώς τα κίνητρα των ενηλίκων δημιουργούνται από την **ανάγκη επίλυσης βασικών προβλημάτων** που αντιμετωπίζουν.*

Οι Morstain και Smart (Cross, 1981) περιγράφουν **έξι βασικά κίνητρα** που ωθούν τους ενήλικες να συμμετέχουν στη μαθησιακή διαδικασία.

Αυτά είναι:

- η ανάγκη μόρφωσης/ επιμόρφωσης
- η μάθηση με στόχο την κοινωνική προσφορά
- η αναβάθμιση των εργασιακών προσόντων
- οι κοινωνικές συναναστροφές,
- η απόδραση από την καθημερινότητα και την ανία και
- τέλος η φιλομάθεια.

Ο Κόκκος (Βαϊκούση, Βαλάκας, Κόκκος, Τσιμπουκλή, 1999) προσθέτει την **εσωτερική αίσθηση της ανάγκης** που ωθεί τους ενήλικες στη μάθηση, καθώς και τα **καθήκοντα ή τις δεσμεύσεις** που απορρέουν από την καθημερινότητά τους.

Η McGivney (1996) προσθέτει στα παραπάνω:

- την εκπλήρωση των οικογενειακών υποχρεώσεων
- και των θρησκευτικών/ ιδεολογικών αναγκών.

Μια ομάδα συμβουλευτικής ενηλίκων αλλοδαπών και παλιννοστούντων, λόγω των προαναφερόμενων στο Κεφάλαιο 3 χαρακτηριστικών και προβλημάτων, παρουσιάζει ιδιαιτερότητες, που καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τις εκπαιδευτικές ανάγκες των συμμετεχόντων.

Άσκηση 1.

Στο σημείο αυτό, πριν συνεχίσετε τη μελέτη σας, μπορείτε να ανατρέξετε στο 3ο κεφάλαιο για να θυμηθείτε τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι αλλοδαποί και παλιννοστούντες και τα γενικά χαρακτηριστικά που έχουν ως ομάδες.

Επειδή οι **ανάγκες καθορίζονται βάσει των χαρακτηριστικών μιας ομάδας**, αποτελούν ένα εξέχον ζήτημα στο σχεδιασμό και την υλοποίηση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος/ ομάδας για ενήλικες (Rogers, 1999 Βεργίδης, Abrahamsson, Davis, Fay, 1999 Βεργίδης, Λιοναράκης, Λυκουργιώτης, Μακράκης, Μάτραλης, 1998).

Επομένως οι εκπαιδευτικές ανάγκες των κοινωνικά ευπαθών ομάδων, προσδιορίζονται σύμφωνα με την Τσιμπουκλή (Βαϊκούση και συν., 1999), από

- **ατομικούς** (βιώματα, προσωπικές εμπειρίες, υποχρεώσεις, προσδοκίες, προσωπικότητα)
- **εκπαιδευτικούς** (αποτυχία στο σχολείο, πρόωρη εγκατάλειψη, αρνητική στάση προς τη μάθηση)
- **κοινωνικούς** (συναναστροφές, εκτόνωση, δημιουργία κοινωνικών σχέσεων)
- **εργασιακούς παράγοντες** (προκαταλήψεις, θέσεις εργασίας, κοινωνική πολιτική, πόροι)

Συγκεκριμένα για τις ομάδες των αλλοδαπών και παλιννοστούτων οι εκπαιδευτικές ανάγκες θα πρέπει να εξετάζονται σε συνάρτηση με

- το **μορφωτικό επίπεδο** των ατόμων
- τους **λόγους εγκατάλειψης του σχολείου**
- τα **ενδιαφέροντα**
- τα **κίνητρα** τους (Βεργίδης, Κάραλης, 1999)
- τα **κοινωνικά, πολιτισμικά προβλήματα** που αντιμετωπίζουν με προεξέχοντα αυτά *της γλώσσας, της εκπαίδευσης και της ένταξης στην ελληνική κοινωνία.*

Σύμφωνα με την Cross (1981), προκειμένου να δοθούν κίνητρα στους ενήλικες για μάθηση ή για συμμετοχή στην εκπαίδευση, δηλαδή προκειμένου να βοηθηθούν στην εκπλήρωση των εκπαιδευτικών τους αναγκών, είναι σημαντικά τα εξής:

- η ανταπόκριση της εκπαίδευσης στις μεταβολές που συντελούνται στη ζωή τους,
- η δημιουργία ευκαιριών
- η άρση των εμποδίων προς τη μάθηση
- η κατανόηση των στόχων και των προσδοκιών των εκπαιδευομένων.

Άσκηση 2.

Δεδομένου ότι οι ανάγκες καθορίζονται κυρίως βάσει των χαρακτηριστικών των ενηλίκων, στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να ανατρέξετε στην ενότητα 1., «Σύσταση της ομάδας», του 1ου κεφαλαίου του βιβλίου σας και αφού ξαναμελετήσετε τα χαρακτηριστικά των ενηλίκων που δίνει ο Rogers, να επιδιώξετε μια αντιπαράθεση με τις εκπαιδευτικές ανάγκες των αλλοδαπών και παλιννοστούτων που μελετήσατε στην ενότητα 1 του κεφαλαίου αυτού.

Συγκεκριμένα είναι σημαντικό να προσπαθήσετε να εντοπίσετε πιθανές συσχετίσεις ανάμεσα στα χαρακτηριστικά και τις ανάγκες και να τις προσδιορίσετε. Σε τι πιστεύετε ότι είναι χρήσιμο στον εκπαιδευτή ενηλίκων να τις γνωρίζει και πώς μπορεί να τις χρησιμοποιήσει μέσα στην ομάδα του για να προσδιορίσει τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μελών της;

Μην ξεχνάτε ότι οι ασκήσεις αυτού του τύπου δεν έχουν σωστή και λάθος απάντηση. Στόχο έχουν να σας βοηθήσουν να εμπεδώσετε την ύλη του βιβλίου και να προβληματιστείτε σχετικά με το πώς προσδιορίζονται οι εκπαιδευτικές ανάγκες των ενηλίκων.

ΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Οι στάσεις των ανθρώπων γύρω από τα κοινωνικά θέματα ή τους θεσμούς, σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με τις ανάγκες τους και το πώς προσπαθούν να τις ικανοποιήσουν.

Επομένως σε μια εκπαιδευτική/ συμβουλευτική ομάδα οι στάσεις των μελών γύρω από το θεσμό της εκπαίδευσης και τη μάθηση προσδιορίζουν εν πολλοίς το αν υπάρχουν εκπαιδευτικές ανάγκες και ποιες είναι αυτές.

- Ο όρος **attitude**, ο οποίος στα ελληνικά αποδίδεται με τον όρο στάση, προήλθε από τη λατινική λέξη «artitudo» που σημαίνει **ικανότητα** (fitness) και δηλώνει την **πρόθεση** (Μιχαλοπούλου, 1992).
- Οι **στάσεις συχνά αποτελούν τους αδιαφανείς τρόπους εκδήλωσης της κοινωνικής συμπεριφοράς** (Βασιλείου, Σταματάκης, 1992).

Η Καλαματιανού (2000:16) ορίζει τις στάσεις ως «τις *διαφοροποιήσεις* μεταξύ των μελών μιας κοινωνικής ομάδας ή μεταξύ ομοειδών ομάδων ή συστημάτων γενικότερα, ως προς τα *διάφορα χαρακτηριστικά ή τις ιδιότητες* που τα προσδιορίζουν». Επομένως τις ταυτίζει με τα **χαρακτηριστικά** (characteristics) που προσδιορίζουν τα υπό διερεύνηση αντικείμενα και τις **διαφοροποιήσεις ή τις μεταβολές** που παρουσιάζουν μεταξύ τους.

Όταν κάνουμε λόγο για τις στάσεις των μελών μιας ομάδας προς το θεσμό της εκπαίδευσης και τα εκπαιδευτικά θέματα γενικότερα, πρέπει να διερευνούμε δύο βασικά στοιχεία:

1. τις προγενέστερες εμπειρίες και απόψεις των ερωτώμενων γύρω από ένα θέμα
2. τις παρούσες τοποθετήσεις τους προς αυτό.

Αυτό μπορεί να γίνει:

με άμεσες ή έμμεσες ερωτήσεις, ώστε τα μέλη της ομάδας να εκφράσουν τις θετικές ή/και τις αρνητικές απόψεις τους γύρω από το θέμα.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ

Η διερεύνηση και διατύπωση των επαγγελματικών αναγκών είναι πολύ σημαντική διαδικασία στη συμβουλευτική ατόμων που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες των προσφύγων, μεταναστών και παλιννοστού- ντων.

Συχνά αποτελεί και το πρώτο βήμα για την εξασφάλιση πρόσβασης ή την προώθηση των ατόμων στην αγορά εργασίας και την εύρεση απασχόλησης. Ο εκπαιδευτής της ομάδας συμβουλευτικής πρέπει να θυμάται ότι

- τα προβλήματα που συχνά θεωρούνται απλά για τους συγκεκριμένους ανθρώπους επιλύονται δυ- σκολότερα, λόγω έλλειψης πληροφοριών ή λόγω της αδυναμίας πρόσβασης σε πηγές πληροφοριών.

Η Τσιμπουκλή (Βαϊκούση και συν., 1999) υποστηρίζει ότι στο σχεδιασμό των προγραμμάτων για ειδικές ομάδες πρέπει να προβλεφθούν συγκεκριμένοι παράγοντες, ώστε ένας από τους στόχους των προγραμ- μάτων αυτών να είναι η **προώθηση των εκπαιδευομένων στην αγορά εργασίας**.

Αναφέρει ως σημαντικούς παράγοντες:

τη διερεύνηση των ιδιαίτερων αναγκών των ατόμων
την ψυχο - κοινωνική τους υποστήριξη
την εκπαίδευση των εκπαιδευτών που θα αναλάβουν ευπαθείς κοινωνικά ομάδες και τέλος τη δια- σύνδεση των εκπαιδευομένων με την αγορά εργασίας

Ο Rogers (1999) εξάλλου διαχωρίζει τις μορφές εκπαίδευσης ενηλίκων σε προγράμματα απόκτησης

- τυπικών προσόντων ή βασικών γνώσεων
- επαγγελματικής κατάρτισης
- προσωπικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Είναι επίσης σημαντικό να τονίσουμε ότι οι επαγγελματικές ανάγκες στους ενήλικες απορρέουν από:

- τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες
- τις στάσεις τους γύρω από την εκπαίδευση
- τη συγκεκριμένη φάση της ζωής τους
- την κοινωνικό - οικονομική τους κατάσταση
- τις προσωπικές τους φιλοδοξίες

Στη διατύπωση και στον προσδιορισμό των επαγγελματικών αναγκών μιας ομάδας συμβουλευτικής ο ρόλος του εκπαιδευτή είναι εξέχουσας σημασίας, καθώς το **αντικείμενο της συμβουλευτικής του πα- ρέμβασης αφορά συγκεκριμένα βήματα** που μακροπρόθεσμα θα βοηθήσουν στην **προώθηση στην α- γορά εργασίας των μελών της ομάδας**.

Η παρέμβαση του εκπαιδευτή της ομάδας πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής στάδια/ βήματα:

1. Ενίσχυση των μελών της ομάδας για την έκφραση των επαγγελματικών τους αναγκών και στόχων.
2. Καθοδήγηση προς μια κατεύθυνση καθορισμού ρεαλιστικών προσδοκιών.
3. Προσανατολισμός των μελών της ομάδας στις ανάγκες της ελληνικής αγοράς εργασίας.
4. Συζήτηση γύρω από τα εκπαιδευτικά προσόντα που απαιτούνται για συγκεκριμένες θέσεις εργασίας. Σύμφωνα με την πολιτιστική προσέγγιση, οι εκπαιδευτικές ανάγκες δημιουργούνται από τις πεποιθήσεις και τις αξίες της εκάστοτε κοινωνίας (Βεργίδης, Κάραλης, 1999).
5. Ενημέρωση για τις απαραίτητες διαδικασίες για τα νομιμοποιητικά έγγραφα (άδεια εργασίας, βιβλιόριο υγείας, άδεια παραμονής, ΑΦΜ κ.ά) και τους τρόπους αναζήτησης εργασίας (αγγελίες, ειδικά γραφεία, ευρωπαϊκά προγράμματα, άτυπα δίκτυα, δημόσιοι, ιδιωτικοί φορείς, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις).
6. Ενημέρωση και επίλυση επιμέρους ζητημάτων, προκειμένου ο στόχος να επιτευχθεί (π.χ. εκμάθηση γλώσσας, φύλαξη παιδιών, απαιτούμενα έγγραφα).
7. Συζήτηση σχετικά με τις αποτυχημένες προσπάθειες των εξυπηρετούμενων.
8. Ενθάρρυνση για συνέχιση της προσπάθειάς τους.

Άσκηση 3.

Όσον αφορά το 5ο και το 6ο βήμα μπορείτε να αναζητήσετε τις πληροφορίες που χρειάζεστε στα επόμενα κεφάλαια του βιβλίου.

Τώρα είναι σημαντικό να επικεντρωθείτε στη διαδικασία της διερεύνησης των επαγγελματικών αναγκών που αφορά στα υπόλοιπα βήματα.

Παρακάτω προτείνονται τεχνικές και βιωματικές ασκήσεις για να εκπληρώσετε το στόχο της παρούσας εκπαιδευτικής ενότητας.

Όμως πριν προχωρήσετε στην πρακτική εφαρμογή, πρέπει να έχετε μια καλή γνώση της θεωρίας. Γι' αυτό σας προτείνουμε την εξής άσκηση:

Χρησιμοποιήστε σαν παράδειγμα τον εαυτό σας, όταν κάποια στιγμή στη ζωή σας αναζητούσατε εργασία.

Προσδιορίστε σε έναν πίνακα με δύο στήλες, ανατρέχοντας πάντα στο Κεφάλαιο 3, τα στοιχεία -εμπόδια που καθόρισαν τις επαγγελματικές σας ανάγκες (εκπαιδευτικές ανάγκες, στάσεις προς την εκπαίδευση, κοινωνικό - οικονομική κατάσταση, προσωπικές φιλοδοξίες, παρούσα φάση ζωής) και δίπλα από κάθε ένα αναφέρετε τι θα μπορούσε να σας βοηθήσει στην αντιμετώπισή τους. Ακολουθείστε το παρακάτω ενδεικτικό παράδειγμα.

Επαγγελματικές ανάγκες	Επίλυση
Μειωμένα προσόντα	Ενημέρωση γύρω από εκπαιδευτικά προγράμματα και για προγράμματα που στοχεύουν στην αναβάθμιση των επαγγελματικών προσόντων.

<p>Δύσκολη - οικονομική κατάσταση</p>	<p>Ανάγκη εύρεσης εργασίας, εξασφάλιση ενός εισοδήματος μέσω ενός επιδόματος ή μέσω παρακολούθησης επιμορφωτικών προγραμμάτων.</p>
<p>Προσωπικές φιλοδοξίες</p>	<p>Πάντα ήθελα να γίνω ... κατά πόσο είναι ρεαλιστικός αυτός ο στόχος, μήπως μπορώ να τον πραγματοποιήσω σε δεύτερο χρόνο.</p>

Συνεχίστε κατά τον ίδιο τρόπο και για τα υπόλοιπα στοιχεία.

Στόχος της συγκεκριμένης άσκησης είναι να εμπεδώσετε τα στοιχεία που προσδιορίζουν τις επαγγελματικές ανάγκες των ενηλίκων και τον τρόπο με τον οποίο ένας εκπαιδευτής μπορεί να βοηθήσει στον καθορισμό τους.

Την παραπάνω άσκηση μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε και σαν μια από τις βιωματικές που θα κάνετε στην ομάδα για τη διερεύνηση των επαγγελματικών αναγκών.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΣΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Η παράθεση ερευνητικών πορισμάτων γύρω από τις εκπαιδευτικές ανάγκες και τις στάσεις προς την εκπαίδευση των ενήλικων αλλοδαπών (Σκλάβου, 2005), στοχεύει στο να δοθεί μια αντιπροσωπευτική εικόνα σχετικά με τις εκπαιδευτικές ανάγκες και τις στάσεις που εξέφρασαν, μέσω ατομικών συνεντεύξεων, οι ίδιοι οι ενήλικοι πρόσφυγες και μετανάστες.

Ας ξεκινήσουμε καταρχήν με κάποια στοιχεία γύρω από το δείγμα και τη μεθοδολογία της έρευνας.

- Τις εξετασθείσες περιπτώσεις αποτέλεσαν συνολικά 16 ενήλικοι πρόσφυγες και μετανάστες διαφόρων εθνοτήτων (9 άνδρες και 7 γυναίκες), που έκαναν χρήση των υπηρεσιών του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες από τον 12ο/2004 - 2ο/2005.
- Τα υποκείμενα της έρευνας επιλέχθηκαν με κριτήριο το αν είναι αλλοδαποί και κατ' επέκταση το αν υπάγονται νομικά στην κατηγορία του πρόσφυγα ή του μετανάστη.
- Οι ατομικές συνεντεύξεις ήταν ημιδομημένες, με διάρκεια 30 - 40 λεπτών και περιλάμβαναν α) μια σειρά από ερωτήσεις για την καταγραφή των δημογραφικών στοιχείων του δείγματος, β) ανοικτού τύπου ερωτήσεις σχετικά με τις στάσεις και τις εκπαιδευτικές ανάγκες των ερωτώμενων, καθώς και γ) ερωτήσεις για θέματα σχετικά με την κοινωνική ένταξη των συμμετεχόντων.

Σύντομο δημογραφικό προφίλ ερωτώμενων

Το δείγμα αποτελείται από ενήλικες αλλοδαπούς με μέσο όρο ηλικίας τα 20 - 40 έτη, έγγαμους με 1 - 3 παιδιά, με χρόνο παραμονής στην Ελλάδα 6 - 8 έτη και μορφωτικό επίπεδο μεσαίο ή υψηλό.

Τα κυριότερα πορίσματα της έρευνας είναι τα εξής:

- Οι ερωτώμενοι συνδυάζουν την ένταξή τους στην ελληνική κοινωνία με τη γνώση των ελληνικών, την εκπαίδευση/ επιμόρφωση, την εύρεση εργασίας, την αποδοχή τους από το γηγενή πληθυσμό και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους.
- Τα περισσότερα άτομα που εργάζονται για λόγους επιβίωσης, απασχολούνται σε επαγγέλματα με χαμηλότερο κύρος και αμοιβές, σε σχέση με τις θέσεις εργασίας στη χώρα τους, ενώ η πλειοψηφία των ανέργων είναι γυναίκες.
- Όσον αφορά την ταύτιση της παρούσας εργασίας με αυτή που ασκούσαν στη χώρα καταγωγής, 11 άτομα ανέφεραν διαφορετικό επάγγελμα.
- Οι περισσότεροι ερωτώμενοι έχουν εργαστεί τουλάχιστον μια φορά, όσο ζουν στη χώρα μας και διαθέτουν προϋπηρεσία στο αντικείμενό τους, την οποία απέκτησαν στη χώρα καταγωγής τους.
- Οι αλλοδαποί απασχολούνται κυρίως σε παράνομες εργασίες και οι εργοδότες τους δεν τους παρέχουν μονιμότητα ή εγγραφή στα ασφαλιστικά ταμεία, παρόλο που διαθέτουν τα απαραίτητα νομιμο-

ποιοτικά έγγραφα και έχουν επίγνωση των δικαιωμάτων που απορρέουν από το προσφυγικό ή το μεταναστευτικό καθεστώς.

- Οι εκπαιδευτικές ανάγκες, όπως διατυπώθηκαν από τους ερωτώμενους, είναι η εκμάθηση του γραπτού και του προφορικού λόγου, η απόκτηση γνώσεων γύρω από τους υπολογιστές και το διαδίκτυο, η εκμάθηση μιας τέχνης που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και η επιμόρφωση για την αναβάθμιση των ήδη υπάρχοντων προσόντων.
- Από τις απαντήσεις που δόθηκαν, διαφαίνεται θετική στάση των αλλοδαπών απέναντι στο θεσμό της εκπαίδευσης, αλλά και προς το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Όμως η συμμετοχή τους σε οποιαδήποτε μορφή εκπαίδευσης παρεμποδίζεται σημαντικά από τα καθημερινά τους προβλήματα (εργασία, στέγαση, σίτιση κ.ά.).
- Όσον αφορά τον εκπαιδευτή ενηλίκων, οι ερωτώμενοι αξιολογούν σημαντικό το να είναι υπομονετικός, να τους σέβεται, να κατανοεί τις ανάγκες τους και το ρυθμό μάθησης του κάθε εκπαιδευομένου. Ιδανική περίπτωση δε, θεωρούν να μιλάει ο εκπαιδευτής τη μητρική τους γλώσσα.
- Οι ενήλικες πρόσφυγες και μετανάστες προτείνουν ως λύση στη διαφορετική γλώσσα τη βιωματική μάθηση και την καλή γνώση του αντικείμενου διδασκαλίας από τον εκπαιδευτή. Συγκεκριμένα προτείνουν τη χρήση οπτικοακουστικών μέσων, την επίδειξη αντικειμένων ή τη χρήση παραδειγμάτων σε συνδυασμό με τις διαλέξεις.
- Στη διδασκαλία πιστεύουν ότι η χρήση εποπτικών μέσων, με κύριο τα βιβλία, τους βοηθάει να μάθουν. Προτείνουν μάλιστα τη χρήση λεξικών και ειδικών συγγραμμάτων για διδασκαλία σε ενήλικες, με παράλληλα κείμενα στη μητρική τους γλώσσα και στα ελληνικά.
- Η μάθηση ταυτίζεται γι' αυτούς με τα παραπάνω και επιτυγχάνεται μέσω του εκπαιδευτή.
- Οι αλλοδαποί επιθυμούν να συμμετέχουν σε μια εκπαιδευτική διαδικασία, όταν διέπεται από τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων. Το ίδιο ισχύει και για την πρόθεση που εκφράζουν αναφορικά με την εισαγωγή τους στα ανώτερα ή ανώτατα ιδρύματα.
- Οι σκοποί της εκπαίδευσης ενηλίκων, δηλαδή η απόκτηση κοινωνικών και επαγγελματικών γνώσεων, η προσωπική ανάπτυξη, η χρήση της νέας τεχνολογίας και γενικότερα η συμμετοχή σε μια κοινωνία (Βεργίδης, Κάραλης, 1999), ταυτίζονται με τα αιτήματα των αλλοδαπών και τα κίνητρα συμμετοχής τους στην εκπαίδευση.

Στα παραπάνω στοιχεία μπορείτε να ανατρέχετε και στα επόμενα κεφάλαια, προκειμένου να αναζητήσετε πληροφορίες για τα θέματα που αφορούν την εργασία, την κοινωνική ασφάλιση, την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας κ.ά.

Μετά και την παράθεση των ερευνητικών δεδομένων ολοκληρώθηκε το θεωρητικό μέρος του συγκεκριμένου κεφαλαίου. Ο αναγνώστης πλέον πρέπει να είναι σε θέση να προχωρήσει στη μελέτη και την εφαρμογή των βιωματικών ασκήσεων για τη διερεύνηση των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αναγκών των μελών της ομάδας του.

ΟΙ ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

Άσκηση 4.

Στο σημείο αυτό καλό θα ήταν να ανατρέξετε στο Εγχειρίδιο του Εκπαιδευτή και να θυμηθείτε τις γενικές οδηγίες που ακολουθούμε στις βιωματικές ασκήσεις, ώστε να έχετε το επιθυμητό αποτέλεσμα, όταν θα μπειτε στη διαδικασία να σχεδιάσετε τις δικές σας ασκήσεις.

Μην ξεχνάτε:

Στο εγχειρίδιο μπορείτε να ανατρέχετε και να αντλείτε πληροφορίες για την εφαρμογή των βιωματικών ασκήσεων που θα παρουσιαστούν και στα υπόλοιπα κεφάλαια.

Επίσης θυμηθείτε ότι:

οι βιωματικές ασκήσεις στην εκπαίδευση ενηλίκων συμβάλλουν στη μάθηση μέσω **του ενεργού ρόλου που δίνουν στους εκπαιδευόμενους και της σύνδεσης της μάθησης με προηγούμενες εμπειρίες τους.**

Τα παραπάνω δεν πρέπει να παραβλέπονται από εκπαιδευτές ή/και εκπαιδευόμενους γιατί υπάρχει ο κίνδυνος η ομάδα να μην αντιμετωπίσει με σοβαρότητα μια βιωματική άσκηση, πράγμα που μπορεί να μετατρέψει σε αναποτελεσματική την εκπαιδευτική διαδικασία.

Στη μεθοδολογία της εκπαίδευσης ενηλίκων χρησιμοποιούνται μια σειρά από εκπαιδευτικές τεχνικές για να επιτευχθεί η μάθηση. Πολλές από αυτές μπορούν να χρησιμοποιηθούν και μεμονωμένα και να αποτελέσουν από μόνες τους αυτόνομες βιωματικές ασκήσεις (βλ. Άσκηση 3).

Οι εκπαιδευτικές τεχνικές είναι:

- η μελέτη περίπτωσης
- οι διαλέξεις
- το παίξιμο ρόλων
- οι ερωτήσεις - απαντήσεις
- ο καταγισμός ιδεών
- οι ομάδες εργασίας
- η πρακτική άσκηση (Βαϊκούση και συν., 1999)

Στα παραπάνω θα επανέλθουμε και στο κεφάλαιο της μεθοδολογίας της εκπαίδευσης.

Για την ώρα ο αναγνώστης είναι βασικό να μάθει ποιες είναι αυτές οι τεχνικές για να μπορεί να προσχωρήσει στην εφαρμογή των βιωματικών ασκήσεων.

Η χρήση των εκπαιδευτικών τεχνικών, μεμονωμένα ή σε συνδυασμό, **επιφέρουν αποτελεσματική μάθηση**. Επομένως είναι σημαντικό για τον εκπαιδευτή το πώς θα χρησιμοποιήσει τα παραπάνω και πώς θα συνεργαστεί με τους εκπαιδευόμενους για να οδηγηθεί στο επιθυμητό αποτέλεσμα (Κόκκος, Λιοναράκης, Μάτραλης, Παναγιωτακόπουλος, 1998).

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1^η άσκηση .

Ο καλύτερος τρόπος για να μάθουμε τις ανάγκες και τις στάσεις των ενηλίκων γύρω από ένα θέμα είναι να τους ρωτήσουμε. Μπορείτε λοιπόν, ακολουθώντας κάποιους από τους παρακάτω άξονες, να διερευνήσετε άμεσα ή έμμεσα τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των μελών της ομάδας σας, χρησιμοποιώντας την τεχνική των ερωτοαπαντήσεων.

- Τι επάγγελμα κάνετε στην Ελλάδα;
- Πριν από αυτή την εργασία είχατε κάνει κάποια άλλη; Αν ναι μόνιμη/ προσωρινή ή νόμιμη/ παράνομη;
- Τι επάγγελμα ασκούσατε στη χώρα σας;
- Για πόσο καιρό εργαζόσασταν στη χώρα σας;
- Αναγκαστήκατε για κάποιο λόγο να διακόψετε την εργασία σας;
- Αναγκαστήκατε για κάποιο λόγο να διακόψετε τις σπουδές σας;
- Έχετε προσπαθήσει, όσο είστε στην Ελλάδα, να ασκήσετε το επάγγελμα που κάνατε στη χώρα σας; Ναι/ όχι με αναφορά σε ότι διευκόλυνε ή δυσκόλεψε προς αυτή την κατεύθυνση.
- Ποιες είναι οι τρεις βασικότερες δυσκολίες που έχετε αντιμετωπίσει όσο καιρό ζείτε στην Ελλάδα; (αναφέρατε τις αιτίες στις οποίες πιστεύετε ότι οφείλονται)
- Σε τι επίπεδο (καθόλου, λίγο, μέτρια, καλά, πολύ καλά, άριστα): Μιλάτε ελληνικά / Γράφετε ελληνικά / Διαβάζετε ελληνικά;
- Τι σας αρέσει να κάνετε στον ελεύθερο χρόνο σας;
- Έχετε ποτέ παρακολουθήσει μαθήματα ελληνικής γλώσσας; Αν όχι γιατί;
- Συμμετείχατε σε πρόγραμμα κατάρτισης; Αν ναι γιατί, αν όχι γιατί;
- Τι νομίζετε ότι είναι σημαντικό σε ένα μάθημα για αλλοδαπούς;
- Τι θα σας βοηθούσε στο να μάθετε σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα;
- Θα θέλατε να συνεχίσετε τις σπουδές σας στην Ελλάδα; Για πιο λόγο δεν ξεκινήσατε ή δεν συνεχίσατε τις σπουδές σας;
- Αν σας δινόταν η ευκαιρία, θα συμμετείχατε/ ξανασυμμετείχατε σε ένα πρόγραμμα (γλώσσας, κατάρτισης) για ενήλικες; Αιτιολογείστε την απάντησή σας και αναφέρατε σε πιο πρόγραμμα θα επιθυμούσατε να συμμετέχετε.
- Τι θα θέλατε να μάθετε, αν συμμετείχατε σε ένα τέτοιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα;
- Γνωρίζετε κάτι σχετικά με την εκπαίδευση στην Ελλάδα; Πώς κρίνετε το σύστημα εκπαίδευσης;

Στόχος της άσκησης είναι να βοηθήσετε τα μέλη της ομάδας να εκφράσουν τις σκέψεις τους και να πάρουν πληροφορίες για τις ανάγκες τους στον εκπαιδευτικό και επαγγελματικό τομέα.

Το πρώτο βήμα της εκπλήρωσης ενός στόχου είναι να εκφραστεί με λόγια.

Μην ξεχνάτε λοιπόν να ενθαρρύνετε όλα τα μέλη να συμμετέχουν, να κρατάτε σημειώσεις κατά τη διάρκεια της άσκησης και να αφήσετε χρόνο για συζήτηση σε κάθε θέμα που θα αποφασίσετε να θίξετε.

2^η άσκηση .

Μοιράστε κόλλες χαρτιού στα μέλη της ομάδας σας και ζητήστε τους να γράψουν σε ένα πίνακα από 1 - 3 επαγγέλματα που θα ήθελαν να ασκήσουν στην παρούσα φάση της ζωής τους.

Στη συνέχεια πείτε τους σε κάθε ένα από αυτά να γράψουν τι προσόντα πιστεύουν ή γνωρίζουν ότι απαιτούνται και τι πρέπει να κάνουν για να εκπληρώσουν το στόχο τους.

Επάγγελμα	Προσόντα	Γραφειοκρατικές διαδικασίες
Κοινωνικός λειτουργός	Πτυχίο ...	Έκδοση άδειας άσκησης επαγγέλματος, άδεια παραμονής
Δάσκαλος	- » -	

Στόχος της άσκησης είναι τα άτομα να σκεφτούν και να προβληματιστούν επάνω στις επαγγελματικές τους ανάγκες και στο κατά πόσο οι στόχοι τους είναι ρεαλιστικοί.

3^η άσκηση.

Φτιάξτε ομάδες των 4 ή 5 ατόμων, ζητήστε τους να ορίσουν έναν εκπρόσωπο και ξεκινήστε την παρακάτω άσκηση.

Ο εκπρόσωπος της ομάδας είναι ο παρατηρητής που θα κρατήσει σημειώσεις στη διάρκεια της άσκησης και θα μιλήσει εκ μέρους της ομάδας στο τέλος.

Τα υπόλοιπα μέλη θα έχουν το ρόλο μιας επιτροπής που κάνει συνεντεύξεις για μια θέση εργασίας και ένας θα πάρει το ρόλο του άνεργου υποψηφίου που παρουσιάζεται ενόπιόν τους για να αξιολογηθεί. Αφήστε τα άτομα ελεύθερα να αυτοσχεδιάσουν σχετικά με τις ερωτήσεις που θα γίνουν και τις απαντήσεις που θα δοθούν.

Στο τέλος συζητήστε μαζί τους σχετικά με τα συναισθήματά τους και το πώς χειρίστηκαν την κατάσταση από το ρόλο που είχε ο καθένας.

Στόχος της άσκησης είναι να διερευνήσετε και να αξιοποιήσετε τις προηγούμενες επαγγελματικές εμπειρίες των συμμετεχόντων, ώστε στη συνέχεια να συζητήσετε επάνω σε αυτές και να αναδείξετε πιθανά λάθη, παραλείψεις ή τα δυνατά σημεία των μελών της ομάδας. Η άσκηση, με τους σωστούς χειρισμούς από τον εκπαιδευτή και επειδή στηρίζεται στην τεχνική του role - playing, είναι βοηθητική για την ενδυνάμωση των ατόμων.

4^η άσκηση.

Μπορείτε να κάνετε την παραπάνω άσκηση με δύο άτομα. Ο εκπαιδευτής και η υπόλοιπη ομάδα θα έχουν το ρόλο των παρατηρητών και τα άτομα τους ρόλους του εργοδότη και του υποψηφίου εργαζόμενου.

Ο στόχος της άσκησης είναι ίδιος με την προηγούμενη. Επειδή όμως τα δύο άτομα θα παρατηρούνται από πολλούς, ο εκπαιδευτής θα πρέπει να προσέξει στη διάρκεια της διαδικασίας ή της συζήτησης που θα επακολουθήσει να μην γίνουν αντικείμενο κριτικής ή σχολιασμού.

5^η άσκηση.

Ζητείστε από τους εκπαιδευόμενους να δουλέψουν ατομικά.

Σε κόλλες που θα τους μοιράσετε αναθέστε τους να γράψουν τις απόψεις τους σχετικά με ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα (κατάρτισης, προκατάρτισης, γλώσσας, πανεπιστημιακής εκπαίδευσης) που θα συμμετείχαν ως εκπαιδευόμενοι.

Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τους παρακάτω άξονες για να τους βοηθήσετε να ταξινομήσουν τις σκέψεις και τις ιδέες τους.

- Από ποιο φορέα θα θέλατε να διοργανωθεί το πρόγραμμα
- Τι θα αναμένετε από τους εκπαιδευτές σας
- Τι θα θέλατε να μάθετε
- Τι είναι σημαντικό να προβλεφθεί στο σχεδιασμό του προγράμματος
- Σε τι θα θέλατε να σας βοηθήσει το πρόγραμμα

Εμπλουτίστε τους άξονες ανάλογα με το τι στοιχεία θέλετε να συγκεντρώσετε μέσα από τη συγκεκριμένη άσκηση και ανάλογα με το προφίλ των μελών της ομάδας σας.

Στόχος της άσκησης είναι η διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών και των στάσεων προς την εκπαίδευση των μελών της ομάδας σας. Τα στοιχεία και τις πληροφορίες που θα συλλέξετε, μπορείτε να τα ενσωματώσετε ως θέματα στις εκπαιδευτικές ενότητες που ακολουθούν.

6^η άσκηση.

Μοιράστε κόλλες ζωγραφικής και μαρκαδόρους στα μέλη της ομάδας.

Ζητείστε από τα άτομα να σκεφτούν την τελευταία φορά που αναζητούσαν εργασία και έκαναν συναντήσεις και συνεντεύξεις με πιθανούς εργοδότες. Είναι βασικό να εστιάσουν τη σκέψη τους στα συναισθήματά τους και όχι σε καταστάσεις. Όταν το καταφέρουν, ζητήστε τους να κάνουν ένα σκίτσο ή μια ζωγραφιά που να τους εκφράζει.

Ξεκαθαρίστε ότι η άσκηση δεν απαιτεί ικανότητες στο σχέδιο, ούτε χρειάζεται να ακολουθήσουν συγκεκριμένη θεματολογία.

Στο τέλος πρέπει να διατεθεί χρόνος σε όλους για να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και να δείξουν τα σχέδιά τους.

Στόχος της άσκησης αυτής είναι να βοηθήσετε τα μέλη της ομάδας σας να εκφραστούν, ώστε στην συνέχεια να δουλέψετε επάνω στα συναισθήματα και τις σκέψεις τους. Το σχέδιο είναι ένα καλό μέσο έκφρασης και εκτόνωσης στα παιδιά, αλλά και στους ενήλικες.

Σημαντικά στοιχεία για το κεφάλαιο 4

Μετά τις παραπάνω ασκήσεις, θα είστε σε θέση να γνωρίζετε τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των μελών της ομάδας σας. Οι πληροφορίες που έχετε συλλέξει είναι σημαντικές και καλό θα είναι να τις κρατήσετε μέχρι τη λήξη της ομάδας.

Επομένως θα μπορείτε και με τη βοήθεια του βιβλίου σας, να προσδιορίσετε με μεγαλύτερη ακρίβεια πού θα εστιάσετε στις ενότητες που αφορούν την ένταση, την εργασία, την κοινωνική ασφάλιση, τη γλώσσα και τα κοινωνικό - προνοιακά και νομικά θέματα.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το σκοπό του κάθε κεφαλαίου και τους επιμέρους στόχους, μπορείτε να ανατρέξετε στο Εγχειρίδιο του Εκπαιδευτή.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αναγνωστάκης, Γ., Κάραλης, Θ., Καρδαμίτση, Μ., Κόκκος, Α., Κομνηνού, Μ., Μόσχος, Γ. (1999). *Εκπαίδευση ενηλίκων. Όψεις της Πραγματικότητας*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Βαϊκούση, Δ., Βαλάκας, Ι., Κόκκος, Α., Τσιμπουκλή, Α. (1999). *Εκπαίδευση Ενηλίκων - Εκπαιδευτικές Μέθοδοι Ομάδα Εκπαιδευομένων*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Βασιλείου, Θ., Σταματάκης, Ν. (1992). *Λεξικό Επιστημών του ανθρώπου - Κοινωνιολογία, Οικονομία, Φιλοσοφία*. Αθήνα: Gutenberg.
- Βεργίδης, Δ., Abrahamsson, K., Davis, M., Fay, R. (1999). *Εκπαίδευση ενηλίκων. Κοινωνική και Οικονομική Λειτουργία*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Α., Μακράκης, Β., Μάτραλης, Χ. (1998). *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Θεσμοί και λειτουργίες*. Τόμος Α'. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Βεργίδης, Δ., Κάραλης, Θ. (1999). *Εκπαίδευση ενηλίκων. Σχεδιασμός Οργάνωση και Αξιολόγηση Προγραμμάτων*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Cross, P. (1981). *Adults as Learners - Increasing Participation and Facilitating Learning*. San Francisco: Jossey - Bass Publishers.
- Καλαματιανού, Α. (2000). *Κοινωνική στατιστική - Μέθοδοι μονοδιάστατης ανάλυσης*. Αθήνα: Οικονομικό - Σμπίλιας.
- Κόκκος, Α. (1999). *Εκπαίδευση Ενηλίκων - Το πεδίο, οι αρχές μάθησης, οι συντελεστές*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Κόκκος, Α., Λιοναράκης, Α., Μάτραλης, Χ., Παναγιωτακόπουλος, Χ. (1998). *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Το εκπαιδευτικό υλικό και οι νέες τεχνολογίες*. Τόμος Γ'. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- McGivney, V. (1996). "Participation and no - participation and access. A review of the literature". In: R. Edwards, S. Sieminski, D. Zeldin (Eds.), *Adult Learners, Education and Training*. New York: Routledge - Open University.
- Μιχαλοπούλου, Κ. (1992). *Κλίμακες μέτρησης στάσεων*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Rogers, A. (1999). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σκλάβου, Κ. (2005). «Μελέτη εκπαιδευτικών αναγκών και στάσεων για την εκπαίδευση των ενηλίκων προσφύγων και μεταναστών: η περίπτωση του λεκανοπεδίου Αττικής». Αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου <http://www.eap.gr/193.108.161.35/cgi-bin-EL/egwcgi/23861/showfull.egw/1+0+1+full>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΘΕΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Γενικός Στόχος

Σκοπός του κεφαλαίου είναι η παρουσίαση του δικαιώματος στην εκπαίδευση και επιμόρφωση και το πώς αυτό διασφαλίζεται στις ομάδες των μεταναστών, προσφύγων και παλιννοστούντων. Επιπροσθέτως, αναλύεται η μεθοδολογία της διδασκαλίας των ελληνικών, ως δεύτερη γλώσσα, σε τμήματα ενηλίκων αλλοδαπών.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Όταν θα έχετε ολοκληρώσει τη μελέτη του κεφαλαίου αυτού θα είστε σε θέση να:

- διατυπώσετε τα βασικά νομικά σημεία που διέπουν το δικαίωμα στην εκπαίδευση και επιμόρφωση των αλλοδαπών και παλιννοστούντων, βάσει διεθνών συμφώνων και συμβάσεων, αλλά και βάσει του ελληνικού συντάγματος
- καθοδηγήσετε έναν αλλοδαπό ή παλιννοστούντα στην κατάλληλη υπηρεσία, προκειμένου να συμμετέχει σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα
- ενημερώσετε έναν ενδιαφερόμενο για τις προϋποθέσεις και τα κριτήρια που πρέπει να πληροί, για να παρακολουθήσει ένα πρόγραμμα δημοσίου, ιδιωτικού ή μη κυβερνητικού φορέα
- δώσετε πληροφορίες για το δικαίωμα των ανηλίκων στην εκπαίδευση και τη διαδικασία εγγραφής τους στο ελληνικό σχολείο
- περιγράψετε τη μεθοδολογία που ακολουθείται στα τμήματα εκπαίδευσης ενηλίκων αλλοδαπών και παλιννοστούντων για την εκμάθηση των ελληνικών ως δεύτερη γλώσσα
- αναφέρετε τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων και της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Έννοιες κλειδιά

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση

Νομική κατοχύρωση του δικαιώματος στην εκπαίδευση για ενήλικες και παιδιά

Εκπαιδευτικά, επιμορφωτικά προγράμματα

Φορείς και υπηρεσίες εκπαίδευσης/ επιμόρφωσης και εκμάθησης ελληνικών

Προϋποθέσεις συμμετοχής σε εκπαιδευτικά/ επιμορφωτικά προγράμματα

Μεθοδολογία διδασκαλίας των ελληνικών ως δεύτερη γλώσσα
Διαπολιτισμική εκπαίδευση
Αρχές εκπαίδευσης ενηλίκων
Αρχές διαπολιτισμικής εκπαίδευσης

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το σημείο αναφοράς στο κεφάλαιο αυτό είναι το δικαίωμα στην εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση που έχουν οι πρόσφυγες, μετανάστες και παλιννοστούντες που βρίσκονται στην Ελλάδα. Βασική επιδίωξη του κεφάλαιου είναι η περιγραφή του δικαιώματος αυτού, τι συνεπάγεται η εξασφάλισή του για τους συγκεκριμένους πληθυσμούς και πώς οι ίδιοι μπορούν να το διεκδικήσουν και να επωφεληθούν.

Αρχικά παρατίθενται τα κύρια σημεία των διεθνών συμφωνιών και συμβάσεων που κατοχυρώνουν το δικαίωμα στην εκπαίδευση, καθώς και οι σημαντικές διατάξεις του ελληνικού συντάγματος που αφορούν τους αλλοδαπούς και παλιννοστούντες.

Στη συνέχεια αναφέρονται οι υπηρεσίες, στις οποίες οι εν λόγω ομάδες μπορούν να απευθυνθούν για να εξασφαλίσουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικά/ επιμορφωτικά προγράμματα και ποιες προϋποθέσεις πρέπει να πληρούν.

Επίσης απαριθμούνται και οι προϋποθέσεις που απαιτούνται για την εγγραφή των ανηλίκων αλλοδαπών στις διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Στα τελευταία κεφάλαια παρουσιάζεται, βάσει της σχετικής βιβλιογραφίας, η μεθοδολογία διδασκαλίας για τα τμήματα ενηλίκων αλλοδαπών και παλιννοστούντων, με έμφαση στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας.

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση

Ένα από τα βασικότερα και αναφαίρετα δικαιώματα του ανθρώπου είναι αυτό της εκπαίδευσης.

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση κατοχυρώνεται παγκοσμίως με συμβάσεις και διεθνή νομικά κείμενα.

Εν συντομία αναφέρονται ενδεικτικά αποσπάσματα.

Σύμφωνα με την **Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου των Ηνωμένων Εθνών** (10.12.1948), που κυρώθηκε και από την Ελλάδα:

«Καθένας έχει δικαίωμα στην Εκπαίδευση. Η στοιχειώδης Εκπαίδευση είναι υποχρεωτική. Η πρόσβαση στην ανώτατη Παιδεία πρέπει να είναι ανοιχτή για όλους. Η Εκπαίδευση πρέπει να αποβλέπει στην πλήρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας» [Άρθρο 26, παρ. 1,2].

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση προσδιορίζεται ως ένα από τα βασικότερα και από το **Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Μορφωτικά Δικαιώματα**, σύμφωνα με το οποίο:

«όλοι έχουν το δικαίωμα να μετέχουν ελεύθερα στην εκπαιδευτική ζωή της κοινωνίας τους, να απολαμβάνουν τις τέχνες και να μοιράζονται την επιστημονική πρόοδο και τα οφέλη της. Όλοι έχουν δικαίωμα προστασίας των ηθικών και υλικών συμφερόντων που απορρέουν από κάθε επιστημονική, φιλολογική ή καλλιτεχνική παραγωγή, που οι ίδιοι δημιουργούν. Τα κράτη υποχρεούνται να πάρουν μέτρα για τη διαφύλαξη, την ανάπτυξη και τη διάδοση της επιστήμης και της παιδείας.»

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ/ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ ΠΟΥ ΖΟΥΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στην Ελλάδα, στο Σύνταγμα του 1975 και συγκεκριμένα στο άρθρο 16, κατοχυρώνεται το δικαίωμα στην παιδεία και στις άλλες μορφές πνευματικής δράσης και δημιουργίας (Γιάρνη, 2004).

Το δικαίωμα στην εκπαίδευση για τους ενήλικες πρόσφυγες, μετανάστες και παλιννοστούντες κατοχυρώνεται από την ελληνική νομοθεσία με ειδικές διατάξεις του συντάγματος.

Όσον αφορά τους πρόσφυγες, η **Σύμβαση της Γενεύης του 1951**, που κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν.Δ. 3989 της 19ης Σεπτεμβρίου 1959, ορίζει την:

«ίση μεταχείριση των προσφύγων με τους πολίτες των Συμβαλλομένων Μερών μόνο όσον αφορά την πρόσβαση στη στοιχειώδη εκπαίδευση» (άρθρο 22, παρ.1).

Για τα λοιπά στάδια της εκπαίδευσης η εν λόγω Σύμβαση επιφυλάσσει στον πρόσφυγα ίση μεταχείριση με τον αλλοδαπό.

Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθμ. 201/1998 (ΦΕΚ 161 τ. Α'/13-7-1998), στο άρθρο 9 για τις «Περιπτώσεις κατατακτηρίων, προαγωγικών και απολυτηρίων εξετάσεων», η παράγραφος 4 ορίζει ότι «όσοι έχουν -Έλληνες και αλλοδαποί - συμπληρώσει το όριο ηλικίας της υποχρεωτικής φοίτησης και επιθυμούν να αποκτήσουν απολυτήριο δημοτικού σχολείου, υποβάλλονται σε γραπτή και προφορική δοκιμασία» ... «στην ίδια διαδικασία μπορούν να πάρουν μέρος και όσοι απώλεσαν τον τίτλο σπουδών».

Στο **Φ4/115/Γ1/791/18-9-2001, έγγραφο του ΥΠ.Ε.Π.Θ.**, για την «Αναβάθμιση του ρόλου του σχολείου με την εφαρμογή ειδικών προγραμμάτων για την καταπολέμηση του εκπαιδευτικού και κοινωνικού αποκλεισμού» ρητά αναφέρεται ότι «Η παρουσία των παλιννοστούντων και των μεταναστών στο εκπαιδευτικό μας σύστημα αποτελεί πλέον αναπόσπαστο μέρος της σχολικής πραγματικότητας. Η ομαλή και έγκαιρη ένταξη παιδιών τσιγγάνων, παλιννοστούντων Ελλήνων και αλλοδαπών στο εκπαιδευτικό μας σύστημα είναι υπόθεση όλων όσων εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία».

ΟΙ ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΟΥΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ/ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΣΕ ΕΝΗΛΙΚΕΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥΣ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ

Η εκπαίδευση/ επιμόρφωση που παρέχεται σήμερα στη χώρα μας σε αλλοδαπούς και παλιννοστούντες είναι θεσμοθετημένη, αλλά και άτυπη και αφορά σε μεγάλο μέρος την εκμάθηση των ελληνικών.

- Η έναρξη σπουδών ή η ολοκλήρωση σπουδών που έχουν διακοπεί γίνεται με την εγγραφή και παρακολούθηση στα πανεπιστημιακά και τεχνολογικά ιδρύματα της χώρας.
- Η εκπαίδευση ή επιμόρφωση που αφορά ενήλικες σχετίζεται είτε με την εκμάθηση ελληνικών, αγγλικών, ηλεκτρονικών υπολογιστών είτε με την εκμάθηση μιας τέχνης προκειμένου ο εκπαιδευόμενος να διεκδικήσει μια θέση στην αγορά εργασίας ή να βελτιώσει την ήδη υπάρχουσα.

Άσκηση 1.

Στο σημείο αυτό μπορείτε να ανατρέξετε στο κεφάλαιο 4 και να κάνετε μια επανάληψη στις επαγγελματικές και στις εκπαιδευτικές ανάγκες των προσφύγων και μεταναστών και στο πώς αυτές μπορούν να ανιχνευτούν σε ένα τμήμα ενηλίκων. Είναι χρήσιμο να θυμηθείτε τις παραπάνω πληροφορίες, ώστε να μπορέσετε να καθοδηγήσετε σωστά τους εκπαιδευόμενούς σας στην αναζήτηση κατάλληλων εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα παρέχονται

1) από **δημόσιους φορείς** με εκπαιδευτικό χαρακτήρα όπως:

- το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων,
- τα δημόσια Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης,
- ορισμένα πανεπιστημιακά τμήματα κ.ά.

(λεπτομέρειες αναφέρονται στο κεφάλαιο 11, όπου υπάρχει αναλυτικός κατάλογος των υπηρεσιών και φορέων).

2) από **ιδιωτικούς φορείς και εθελοντικές, μη κυβερνητικές οργανώσεις** δραστηριοποιούνται αρκετά τα τελευταία χρόνια στην οργάνωση τάξεων εκμάθησης ελληνικών, τόσο για τους ενήλικες, όσο και για τα παιδιά των παλιννοστούντων και αλλοδαπών.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

- το Λύκειο Ελληνίδων,
- οι Γιατροί του Κόσμου,
- το Διαπολιτισμικό Κέντρο Πυξίδα του Ελληνικού Συμβουλίου για τους Πρόσφυγες,
- ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός κ.ά.

(λεπτομέρειες αναφέρονται στο κεφάλαιο 11, όπου υπάρχει αναλυτικός κατάλογος των υπηρεσιών και φορέων).

3) από **εθελοντές** στα πλαίσια της συμμετοχής τους σε μια μη κυβερνητική οργάνωση ή έναν εθελοντικό φορέα.

Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα υλοποιούνται **ευρωπαϊκά προγράμματα**, μέσω των δημοσίων αρχών σε συνεργασία με άλλους δημόσιους, ιδιωτικούς και μη κυβερνητικούς φορείς.

- Βασικός στόχος πολλών από αυτά είναι οι κοινωνικά ευπαθείς ομάδες και η ένταξή τους στην αγορά εργασίας και κατ' επέκταση στην ελληνική κοινωνία. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται μέσω προγραμμάτων κατάρτισης και επιμόρφωσης.

Στη βάση αυτή, η εκπαίδευση των ενηλίκων και η προώθηση στην απασχόληση υλοποιείται με την ταυτόχρονη παροχή συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών από εργασιακούς συμβούλους και άλλους εξειδικευμένους επαγγελματίες.

Ο ρόλος τους είναι να καθοδηγούν τα άτομα στο χειρισμό και την επίλυση προβλημάτων που συνήθως αποτρέπουν από την εύρεση εργασίας ή την εκπαίδευση. Επίσης βοηθούν τους συμμετέχοντες να αποκτήσουν κοινωνικές και επαγγελματικές δεξιότητες (άνεση στην επικοινωνία, εκμάθηση τεχνικών για τη συνέντευξη με εργοδότες, σύνταξη βιογραφικού σημειώματος, διαδικασίες αναγνώρισης τίτλων σπουδών ή άλλων εγγράφων, διευθέτηση νομικών εκκρεμοτήτων).

Άσκηση 2.

Χρησιμοποιώντας τον κατάλογο των υπηρεσιών που δίνεται στο κεφάλαιο 11, μπορείτε να ενημερωθείτε για τα προγράμματα προώθησης στην απασχόληση και για το ακριβές αντικείμενό τους, το χρονικό διάστημα που λαμβάνει χώρα η ομάδα σας.

Αφιερώστε χρόνο στην εργασία αυτή και ανάλογα με τη μορφή και τα χαρακτηριστικά της ομάδας σας συλλέξτε τις πληροφορίες που σας ενδιαφέρουν.

Εναλλακτικά μπορείτε να αναθέσετε σε κάθε ένα από τα μέλη της ομάδας σας να επικοινωνήσει ή ακόμα και να επισκεφθεί ένα φορέα, να ενημερωθεί για τα προγράμματα προώθησης στην απασχόληση και να μεταφέρει τις πληροφορίες και στους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Η εγγραφή των ενηλίκων αλλοδαπών και παλιννοστούντων σε τάξεις εκμάθησης ελληνικών ή σε προγράμματα κατάρτισης, αφορά κυρίως όσους διαθέτουν τα απαιτούμενα νομιμοποιητικά έγγραφα.

Επειδή όμως πολλά μαθήματα οργανώνονται και υλοποιούνται από εθελοντικούς φορείς, συχνά δεν τίθενται συγκεκριμένα κριτήρια για την παρακολούθηση. *Επομένως, οι εν δυνάμει εκπαιδευόμενοι μπορεί να ανήκουν σε οποιαδήποτε κατηγορία (πρόσφυγες, μετανάστες, παλιννοστούντες, νόμιμοι, παράνομοι, ασφαλισμένοι, ανασφάλιστοι, ηλικιωμένοι, ανήλικοι κ.ά.).*

Στην περίπτωση που οι ενήλικες επιθυμούν να συμμετέχουν σε ιδιωτικό ή δημόσιο φορέα μπορεί να τους ζητηθεί:

- άδεια παραμονής σε ισχύ ή αίτηση ασύλου ή άδεια διαμένοντος για ανθρωπιστικούς λόγους,
- άδεια εργασίας ή/ και κάρτα ανεργίας,
- ένσημα ή/και βεβαίωση εργοδότη κ.ά.

Ειδικότερα για την εκμάθηση ελληνικών, στα πλαίσια των ευρωπαϊκών προγραμμάτων, απαιτούνται τα εξής:

- άδεια παραμονής σε ισχύ για οποιαδήποτε νομικό καθεστώς (πρόσφυγας, αιτούντας άσυλο, μετανάστης, παλιννοστούντας, διαμένοντας για ανθρωπιστικούς λόγους),
- άδεια εργασίας σε ισχύ,
- αριθμός φορολογικού μητρώου (ΑΦΜ),
- κάρτα ανεργίας σε ισχύ.

Είναι βασικό να γνωρίζετε ότι:

- το ΑΦΜ δίνεται από την οικεία εφορία,
- η κάρτα ανεργίας εκδίδεται από τον πλησιέστερο, στην κατοικία του ατόμου ΟΑΕΔ και πρέπει να ανανεώνεται ανά μήνα έως ότου ο κάτοχός της βρει εργασία,
- η άδεια εργασίας παραχωρείται από τη Νομαρχία που ανήκει η διεύθυνση κατοικίας του ατόμου, με πιστοποιητικό υγείας από δημόσιο νοσοκομείο και την άδεια παραμονής σε ισχύ.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΓΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Τα παιδιά των μεταναστών, των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο που ζουν στην Ελλάδα έχουν δικαίωμα φοίτησης στα ελληνικά σχολεία, **ανεξάρτητα με το καθεστώς διαμονής των οικογενειών τους ή με το αν έχουν όλα τα δικαιολογητικά που απαιτούνται.**

Οι εγγραφές των ανηλικών υπηκόων τρίτων χωρών στα ελληνικά σχολεία μπορούν να γίνονται ακόμα και με ελλειπή δικαιολογητικά, όταν οι ανήλικοι:

- έχουν την ιδιότητα του πρόσφυγα,
- προέρχονται από περιοχές που επικρατεί έκρυθμη κατάσταση,
- είναι αιτούντες άσυλο,
- είναι υπήκοοι τρίτων χωρών που διαμένουν στην Ελλάδα, ακόμα και αν δεν έχει ρυθμιστεί η νόμιμη διαμονή τους στη χώρα μας (Νόμος 3386 «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια», ΦΕΚ 212, 23/8/2005, άρθρο 72).

Οι εγγραφές για την Α΄ τάξη του δημοτικού γίνονται κάθε 1 - 15 Ιουνίου του προηγούμενου έτους.

Για την εγγραφή απαιτούνται:

- α. Πιστοποιητικό γέννησης Δήμου ή Κοινότητας για την εγγραφή του μαθητή στα οικεία μητρώα ή δημοτολόγια.
- β. Επίδειξη του βιβλιαρίου υγείας του μαθητή, ή προσκόμιση άλλου ιατρικού εγγράφου, που να αποδεικνύει ότι έγιναν τα προβλεπόμενα εμβόλια.
- γ. Πιστοποιητικό οδοντιατρικού ελέγχου.
- δ. Αποδεικτικό στοιχείο της διεύθυνσης κατοικίας του μαθητή π.χ. μισθωτήριο κατοικίας, λογαριασμός νερού ή ρεύματος κ.ά.

Η ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΛΩΣΣΑ

Η εκμάθηση μιας γλώσσας οδηγεί στην ένταξη των ατόμων σε μια κοινωνία. Σύμφωνα με τον Μπερέρη (2001), η γλώσσα είναι ένα από τα βασικά εμπόδια στην επικοινωνία των αλλοδαπών με τους γηγενείς κατοίκους των χωρών υποδοχής.

Στις κοινωνικά ευπαθείς ομάδες και συγκεκριμένα στους παλιννοστούντες, τους πρόσφυγες και τους μετανάστες, η εκπαίδευση ενηλίκων αναδεικνύεται ως ο βασικός μηχανισμός εκμάθησης της γλώσσας και κατ' επέκταση της ένταξής τους.

Πρέπει όμως να επισημάνουμε δύο βασικά σημεία στην εκμάθηση των ελληνικών ως δεύτερη γλώσσα, πριν περάσουμε στην παρουσίαση της μεθοδολογίας στη διδασκαλία:

- Σύμφωνα με τη Φραγκουδάκη (2003), ο δρόμος προς την εκμάθηση μιας γλώσσας περνάει από την κατανόηση του νοήματος, στην παραγωγή νοήματος και στη συνέχεια στην παραγωγή σωστών προτάσεων.

Επομένως το να μάθει κάποιος μια γλώσσα, σημαίνει το να μάθει τη σωστή χρήση της γλώσσας, το νόημα των λέξεων και τις έννοιες που τους αποδίδονται, ώστε να κατανοεί απόλυτα την επικοινωνία και να μπορεί να συμμετέχει σε αυτήν.

- Ο Μάρκου (1999) επισημαίνει τη διαφορά ανάμεσα στη μάθηση μιας δεύτερης γλώσσας από τη μάθηση μιας ξένης γλώσσας, αφού στην πρώτη περίπτωση μαθαίνουμε τη γλώσσα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος, ενώ στη δεύτερη μαθαίνουμε μια γλώσσα σε ένα περιβάλλον όπου χρησιμοποιείται μια άλλη.

Οι ενήλικοι αλλοδαποί και συχνά και οι παλιννοστούντες έχουν μια κοινωνική δυσκολία στην εκμάθηση των ελληνικών, γιατί ζουν απομονωμένοι από το γηγενή πληθυσμό και δεν χρησιμοποιούν την ομιλούσα γλώσσα στην καθημερινότητά τους ή τη χρησιμοποιούν λανθασμένα.

Άσκηση 3.

Πριν προχωρήσετε στο Κεφάλαιο 5., προσπαθήστε να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις, προκειμένου να βεβαιωθείτε ότι έχετε κατανοήσει την ύλη των προηγούμενων κεφαλαίων.

Στο τέλος του κεφαλαίου θα βρείτε τις απαντήσεις για να ελέγξετε την επίδοσή σας.

A) Η κατοχύρωση του δικαιώματος της εκπαίδευσης γίνεται μέσα από:

α) το ελληνικό σύνταγμα

- β) διεθνείς συμβάσεις, νομικά κείμενα και χάρτες δικαιωμάτων
- γ) με όλα τα παραπάνω

Β) Τα κριτήρια για την εγγραφή ενός ενήλικα σε πρόγραμμα εκμάθησης ελληνικών προσδιορίζονται από:

- α) το φορέα που υλοποιεί το πρόγραμμα
- β) το είδος του προγράμματος (εθελοντικό, ευρωπαϊκό κ.ά.)
- γ) τον εν δυνάμει εκπαιδευόμενο
- δ) από το φορέα και το είδος του προγράμματος

Γ) Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στην εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας και στην εκμάθηση μιας δεύτερης γλώσσας;

Δ) Συμφωνείτε με την πρόταση ότι η εκμάθηση μιας γλώσσας οδηγεί στην κοινωνική ένταξη των ατόμων; Αν ναι, αιτιολογείστε. Αν όχι, αιτιολογείστε.

Μεθοδολογία εκπαίδευσης ενηλίκων αλλοδαπών και παλιννοστούτων

Η γλώσσα αποτελεί **εργαλείο επικοινωνίας και όχημα μάθησης στη διδασκαλία των ελληνικών σε αλλοδαπούς** (Μπερερής, 2001).

Η πρόθεση ενός ενήλικα να μάθει μια δεύτερη γλώσσα σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με το αν θεωρεί τη γλώσσα εργαλείο μάθησης ή επικοινωνίας.

Βάσει αυτού ο εκπαιδευτής προχωρά στον καθορισμό του διδακτικού αντικειμένου, του εκπαιδευτικού προγράμματος και στη χρήση του κατάλληλου διδακτικού υλικού. Ο Μάρκου (1999) θεωρεί:

- τη χρήση της μητρικής γλώσσας των μαθητών,
- τη σύνδεση της διδασκαλίας με βιώματα και ανάγκες των μαθητών,
- την εγκατάσταση ευχάριστου κλίματος,
- τη συναναστροφή με γηγενείς και
- τη διαπολιτισμική χρήση των σχολικών βιβλίων

μερικά από τα βασικά στοιχεία της μεθοδολογίας για την εκμάθηση των ελληνικών από άτομα άλλων εθνοτήτων.

Η Βαλιούλη (Ψάλτου - Joyce, 2001) προτείνει το πάντρεμα **της παραδοσιακής και της επικοινωνιακής προσέγγισης** με ακολουθία της καθορισμένης ύλης, όχι σε μια αυστηρή αλληλουχία, αλλά βάσει **των επικοινωνιακών αναγκών του μαθητή**.

Η Φραγκουδάκη (2003) επίσης προτείνει την επικοινωνιακή προσέγγιση του γλωσσικού μαθήματος, δηλαδή **τη χρήση της γλώσσα, όχι μόνο σαν αντικείμενο μάθησης, αλλά και σαν εργαλείο**, προκειμένου οι αποκτηθείσες **γνώσεις να συνδεθούν με βιώματα ή γνώσεις άλλων μαθημάτων**.

Τα προαναφερθέντα συνάδουν με τη φιλοσοφία και τη μεθοδολογία της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Σύμφωνα με τον Rogers (1999) όμως:

οι ενήλικες χρειάζονται χρόνο προκειμένου να κατανοήσουν μια νέα γνώση και να τη συνδυάσουν με τις προϋπάρχουσες εμπειρίες ή γνώσεις, ώστε τελικά να την αφομοιώσουν.

Επομένως, για την αποτελεσματική διδασκαλία που θα οδηγήσει στη μάθηση απαιτείται από τον εκπαιδευτή:

- υπομονή, προσαρμογή, ευελιξία, εφευρετικότητα και
- δεξιότητες όπως κατανόηση της διαφορετικότητας των συγκεκριμένων ανθρώπων, ευαισθησία απέναντι στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν και μη ρατσιστική διάθεση.

Αναφορικά με τον τρόπο που μαθαίνουν οι αλλοδαποί, ο Μάρκου (1999) παρουσιάζει την Πυραμίδα της Μάθησης, στη βάση της οποίας θέτει την άμεση εφαρμογή - βιωματική μέθοδο, ως την πλέον κατάλληλη. Ακολουθούν

- η πρακτική εφαρμογή,
- οι ομάδες συζήτησης,
- η επίδειξη - πείραμα,
- η οπτικοακουστική μέθοδος,
- η ανάγνωση και τέλος
- η διάλεξη, ως η πιο αναποτελεσματική.

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση

Η διαπολιτισμική εκπαίδευση έκανε την εμφάνισή της, ως εκπαιδευτική μέθοδος, το 1980 (Μπερερής, 2001). Βασικός στόχος της είναι η εξάλειψη των διακρίσεων και η ένταξη των αλλοδαπών στο σχολείο και κατ' επέκταση στην ελληνική κοινωνία (Μιχάλης, 2003).

Οι αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης θεωρούνται καθοριστικές στη διδασκαλία της ελληνικής, ως δεύτερης γλώσσας (Παπάς, 1998), αλλά και γενικότερα στην εκπαίδευση των αλλοδαπών.

Η βιβλιογραφία τις συνοψίζει

- στην εκπαίδευση για ενσυναίσθηση,
- την αλληλεγγύη,
- το διαπολιτισμικό σεβασμό,
- την ειρήνη και τον μη εθνικιστικό τρόπο σκέψης (Κανακίδου, Παπαγιάννη, 1998 Μιχάλης, 2003).

Ο Essinger (Ζωγράφου, 2003: 59) εξηγεί **την αρχή της ενσυναίσθησης**

- «ως αγωγή συμπαράστασης ανάμεσα στους πληθυσμούς των μειονοτήτων»,

ενώ ο **διαπολιτισμικός σεβασμός**

- διαμορφώνει το κατάλληλο μαθησιακό περιβάλλον για τους δίγλωσσους μαθητές, το οποίο «συνίσταται στην αναγνώριση των πολιτισμών και στη διάθεση βιβλίων σε άλλες γλώσσες» (Παπάς, 1998: 361).

Οι αλλοδαποί που συμμετείχαν σε ποιοτική έρευνα (Σκλάβου, 2005), **υπέδειξαν ως καταλληλότερο το μοντέλο εκπαίδευσης που συνδυάζει τη μεθοδολογία της εκπαίδευσης ενηλίκων και τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.**

Συγκεκριμένα υποδεικνύουν ως σημαντικές τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων, οι οποίες σύμφωνα με τους Κόκκο και Λιοναράκη (1998), αφορούν:

- τη σύνδεση της σκέψης με τη δράση,
- την τοποθέτηση των εκπαιδευόμενων στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής διεργασίας,
- την ευρετική πορεία προς τη γνώση και
- την καλλιέργεια του κριτικού τρόπου σκέψης,

τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Τα παραπάνω σε συνδυασμό με **τη χρήση εποπτικών μέσων και τα χαρακτηριστικά που επιζητούν οι αλλοδαποί από τον ιδανικό εκπαιδευτή** αποτελούν βασικά στοιχεία για την προσέλκυση των ενηλίκων εκπαιδευομένων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Άσκηση 4.

Στο σημείο αυτό μπορείτε να ανατρέξετε στο κεφάλαιο 4 και να κάνετε μια επανάληψη στα χαρακτηριστικά που αποδίδουν οι πρόσφυγες και μετανάστες στον «ιδανικό εκπαιδευτή».

Απαντήσεις στις ασκήσεις αυτοαξιολόγησης

Άσκηση 3

A) σωστή είναι η απάντηση γ

B) σωστή είναι η απάντηση δ

Γ) η διαφορά ανάμεσα στη μάθηση μιας δεύτερης γλώσσας από τη μάθηση μιας ξένης γλώσσας είναι ότι στην πρώτη περίπτωση μαθαίνουμε **τη γλώσσα του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος**, ενώ στη δεύτερη μαθαίνουμε **μια γλώσσα σε ένα περιβάλλον όπου χρησιμοποιείται μια άλλη.**

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Γιαρένη, Ι. (2004). *Γυναίκα και Ανθρώπινα Δικαιώματα*. Αθήνα: Έλλην.
- Ζωγράφου, Α. (2003). *Διαπολιτισμική Αγωγή στην Ευρώπη και στην Ελλάδα*. Αθήνα: Τυπωθήτω - Δάδανος.
- Κανακίδου, Ε., Παπαγιάννη, Β. (1998). *Διαπολιτισμική Αγωγή*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα
- Κόκκος, Α., Λιοναράκης, Α. (1998). *Ανοικτή και εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Σχέσεις διδασκόντων - διδασκομένων*. Τόμος Β'. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Μάρκου, Γ. (Επιμ.) (1999). *Διαπολιτισμική Αγωγή - Θέματα Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης*. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών - Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής.
- Μιχάλης, Η. (2003). *Η διαπολιτισμική εκπαίδευση ως προϋπόθεση στο σύγχρονο σχολείο: Δράσεις και προοπτικές*. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του Virtual School: <http://www.auth.gr/virtualschool/3.2/Praxis/Michalis.html> (16/1/ 2004).
- Μπερερής, Π. (2001). *Για μια διαπολιτισμική εκπαίδευση σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία*. Αθήνα: arioshora.
- Παπάς, Α. (1998). *Διαπολιτισμική Παιδαγωγική και Διδακτική. Τόμος Α'*. Αθήνα: Ατραπός.
- Rogers, A. (1999). *Η Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σκλάβου, Κ. (2005). *Μελέτη εκπαιδευτικών αναγκών και στάσεων για την εκπαίδευση των ενηλίκων προσφύγων και μεταναστών*: η περίπτωση του λεκανοπεδίου Αττικής. Αδημοσίευτη μεταπτυχιακή εργασία διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου: <http://www.eap.gr/>
- Φραγκουδάκη, Α. (2003). *Η ικανότητα του λόγου και η γλωσσική διδασκαλία*. Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://www.kleidiakaiantikleidia.net/book_8/book_8.pdf (29/3/2004).
- Ψάλτου - Joyce, Α. (Επιμ.) (2001). *Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας - Κριτική Επισκόπηση Εγχειριδίων*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΜΕΡΟΣ 1^ο

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ & ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Γενικός Στόχος

Ο στόχος του κεφαλαίου είναι να αποκτήσει η ομάδα μια συνοπτική εικόνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του πληθυσμού της και των κύριων θεσμών της.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Οι γνώσεις αυτές θα επιτρέψουν στην ομάδα να κατανοήσει καλύτερα τις πολιτικές που αναπτύσσονται και εφαρμόζονται στον τομέα της μετανάστευσης και του Ασύλου τόσο σε θεσμικό ευρωπαϊκό επίπεδο (κεφαλαίου 6, Μέρος 2^ο) , όσο και σε εθνικό (π.χ. ελληνικό) επίπεδο (κεφάλαιο 3, ελληνική νομοθεσία & μετανάστευση).

Έννοιες κλειδιά

Κράτη-μέλη,	Συνθήκη του Σένγκεν
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	Συμβούλιο του Tampere
Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	Συνθήκη του Άμστερνταμ
Ευρωπαϊκή Επιτροπή,	
Ευρωπαϊκό Δικαστήριο,	
Συνθήκη του Μάαστριχτ	

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Στο κεφάλαιο «Ευρωπαϊκή Ένωση & Μετανάστευση, Μέρος 1» παρουσιάζονται τα κύρια σημεία της ιστορίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάποια βασικά δεδομένα για τον πληθυσμό της, καθώς και τον τρόπο λειτουργίας της, με τους βασικούς θεσμούς και τον ρόλο / αρμοδιότητα που χαρακτηρίζει τον καθένα από αυτούς.

Ακολουθεί μια εξίσου σύντομη αναφορά στις Συνθήκες / Συμβούλια που αποτέλεσαν τα πρώτα στάδια μιας κοινής ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής, τα θεμέλια πάνω στα οποία δομείται η σημερινή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ότι αφορά την μετανάστευση και το άσυλο.

Γενική εισαγωγή: Η Ευρωπαϊκή Ένωση - Σύντομο ιστορικό

Επί αιώνες, η Ευρώπη αποτελούσε τόπο αιματηρών συγκρούσεων και πολέμων. Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, εμφανίζεται η ιδέα μιας οικονομικής και πολιτικής συνεργασίας μεταξύ των Κρατών, σαν αντίδοτο στον πόλεμο και εγγύηση μιας σταθερής και διαρκούς ειρήνης στην περιοχή.

Έτσι, το **1951** γεννιέται η **Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ)** με έξι μέλη: το Βέλγιο, τη Δυτική Γερμανία, το Λουξεμβούργο, τη Γαλλία, την Ιταλία και τις Κάτω Χώρες. Αυτή η συνεργασία επεκτείνεται σταδιακά, αλλά αφορά κυρίως, τα πρώτα χρόνια, τους τομείς της οικονομίας και του εμπορίου. Το **1957**, υπογράφεται η Συνθήκη της Ρώμης, η οποία ιδρύει την **Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ)**. Στόχος της είναι η δημιουργία μιας Κοινής Αγοράς.

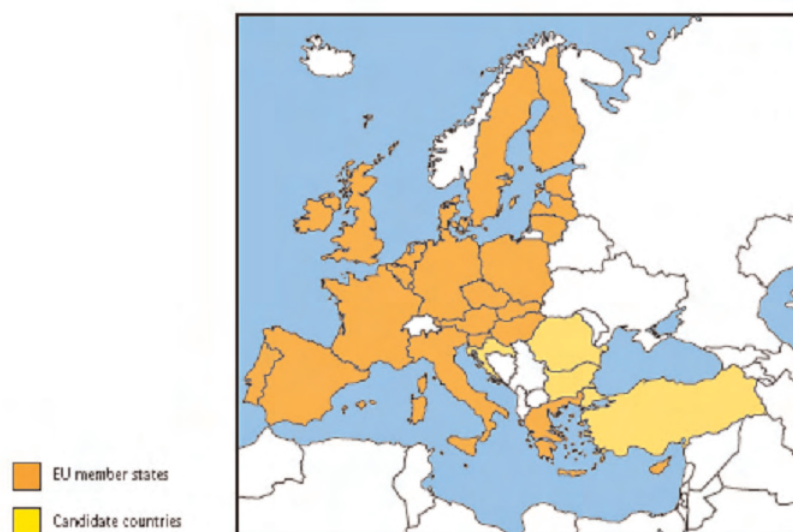
Το **1967**, ορίζεται μία **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, ένα **Συμβούλιο Υπουργών** και ένα **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο**.

Η συνθήκη του **Μάαστριχτ (1992)** επεκτείνει τους τομείς συνεργασίας μεταξύ των χωρών, σε αυτούς της άμυνας, της «δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων». Από τον ορισμό αυτών των νέων τομέων διακρατικών συνεργασιών, γεννιέται η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε).

Τα κράτη μέλη της Ε.Ε και οι ημερομηνίες προσχώρησής τους:

1952	Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο
1973	Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία
1981	Ελλάδα
1986	Ισπανία, Πορτογαλία
1995	Αυστρία, Σουηδία, Φινλανδία
2004	Εσθονία, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τσεχική Δημοκρατία

ΤΑ ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ & ΟΙ ΥΠΟΨΗΦΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟ 2005

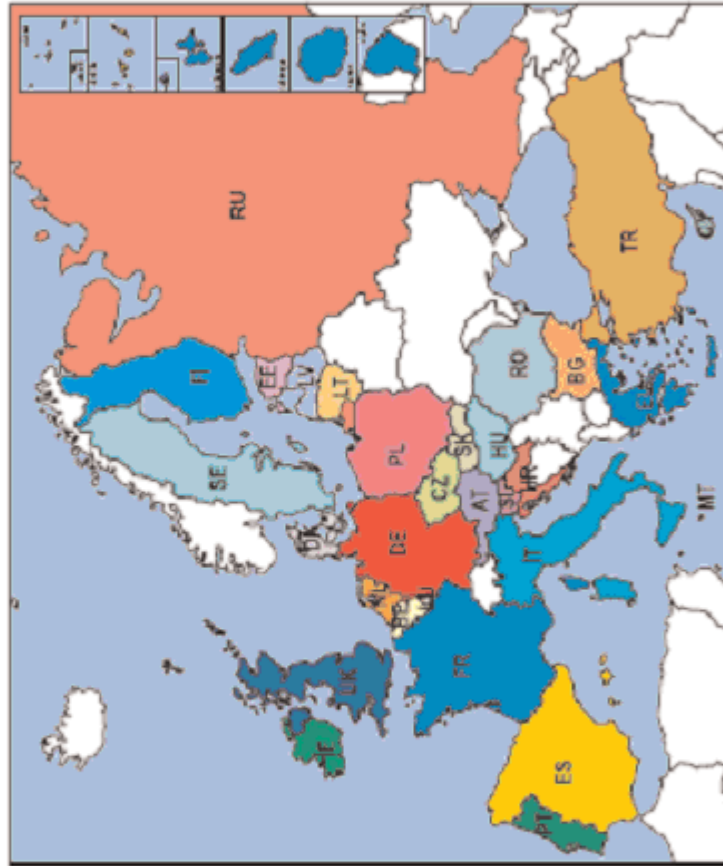
http://europa.eu.int/comm/publications/booklets/eu_glance/51/en.pdf

EU members

EU-25 EU-25 means the 25 countries that are now EU members, taken together.

EU-15 EU-15 means the EU of 15 countries before its enlargement in 2004.

- BE Belgium
- CZ Czech Republic
- DK Denmark
- DE Germany
- EE Estonia
- EL Greece
- ES Spain
- FR France
- IE Ireland
- IT Italy
- CY Cyprus
- LV Latvia
- LT Lithuania
- LU Luxembourg
- HU Hungary
- MT Malta
- NL Netherlands

- AT Austria
- PL Poland
- PT Portugal
- SI Slovenia
- SK Slovakia
- FI Finland
- SE Sweden
- UK United Kingdom

Candidate countries

- BG Bulgaria
- HR Croatia
- RO Romania
- TR Turkey

Other countries

- CN China
- IN India
- JP Japan
- RU Russia
- US United States

http://europa.eu.int/comm/publications/booklets/eu_glance/51/en.pdf

Ορισμός - Σύνοψη

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αντικαθιστά τα υπάρχοντα κράτη, αλλά ούτε είναι απλά μια απλή συνεργασία. Τα μέλη της έχουν ορίσει κοινούς θεσμούς στους οποίους μεταφέρουν κάποιες από τις εθνικές αρμοδιότητες-εξουσίες. Στόχος είναι οι αποφάσεις σε συγκεκριμένους τομείς που αφορούν όλα τα κράτη-μέλη να παίρνονται σε ευρωπαϊκό, και όχι εθνικό επίπεδο.

Τα τρία κυριότερα ορόσημα από τη δημιουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι:

η τελωνειακή ένωση (Οι πολίτες της Ε.Ε. μπορούν να ταξιδέψουν στα περισσότερα κράτη της Ε.Ε. χωρίς να έχουν μαζί τους διαβατήριο). Οι πολίτες της Ε.Ε., εφόσον το επιθυμούν, έχουν τη δυνατότητα διαμονής, εργασίας, σπουδών και συνταξιοδότησης σε άλλη χώρα της Ε.Ε. Τα δικαιώματα αυτά επεκτείνονται σταδιακά και στους πολίτες των δέκα χωρών που προσχώρησαν στην Ε.Ε. το 2004:

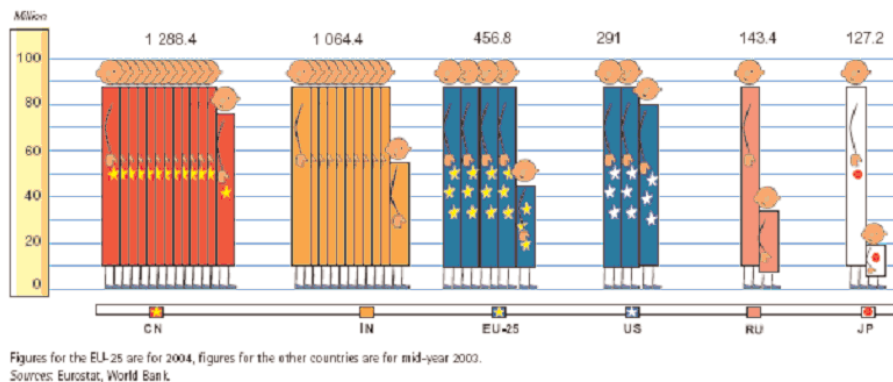
η ενιαία αγορά

η οικονομική και νομισματική ένωση. Το ευρώ είναι το ενιαίο νόμισμα που έχει υιοθετηθεί από δώδεκα χώρες οι οποίες αντιπροσωπεύουν τα δύο τρίτα του πληθυσμού της Ε.Ε. Η πορεία προς την πλήρη οικονομική και νομισματική ένωση άρχισε την 1η Ιανουαρίου 1999 με την εισαγωγή του ευρώ σε έντεκα κράτη-μέλη: **Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Λουξεμβούργο, Πορτογαλία και Φινλανδία.** Η **Ελλάδα** ακολούθησε το 2001. Ο αριθμός αυτός θα αυξηθεί όταν νέα κράτη-μέλη εκπληρώσουν τα προβλεπόμενα κριτήρια.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ένα μωσαϊκό πληθυσμών απ' όλες τις χώρες του κόσμου, οι οποίοι στο σύνολό τους φτάνουν περίπου τα 450 εκατομμύρια άτομα.

Population measured in millions of people

Οι χώρες από αριστερά προς τα δεξιά με τον πληθυσμό τους: ΚΙΝΑ 1288,4 εκατομμύρια, ΙΝΔΙΑ 1064,4 εκατομμύρια, ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ 456,8 εκατομμύρια, ΗΠΑ 291 εκατομμύρια, ΡΩΣΙΑ 143,4 εκατομμύρια, ΙΑΠΩΝΙΑ 127,2 εκατομμύρια.

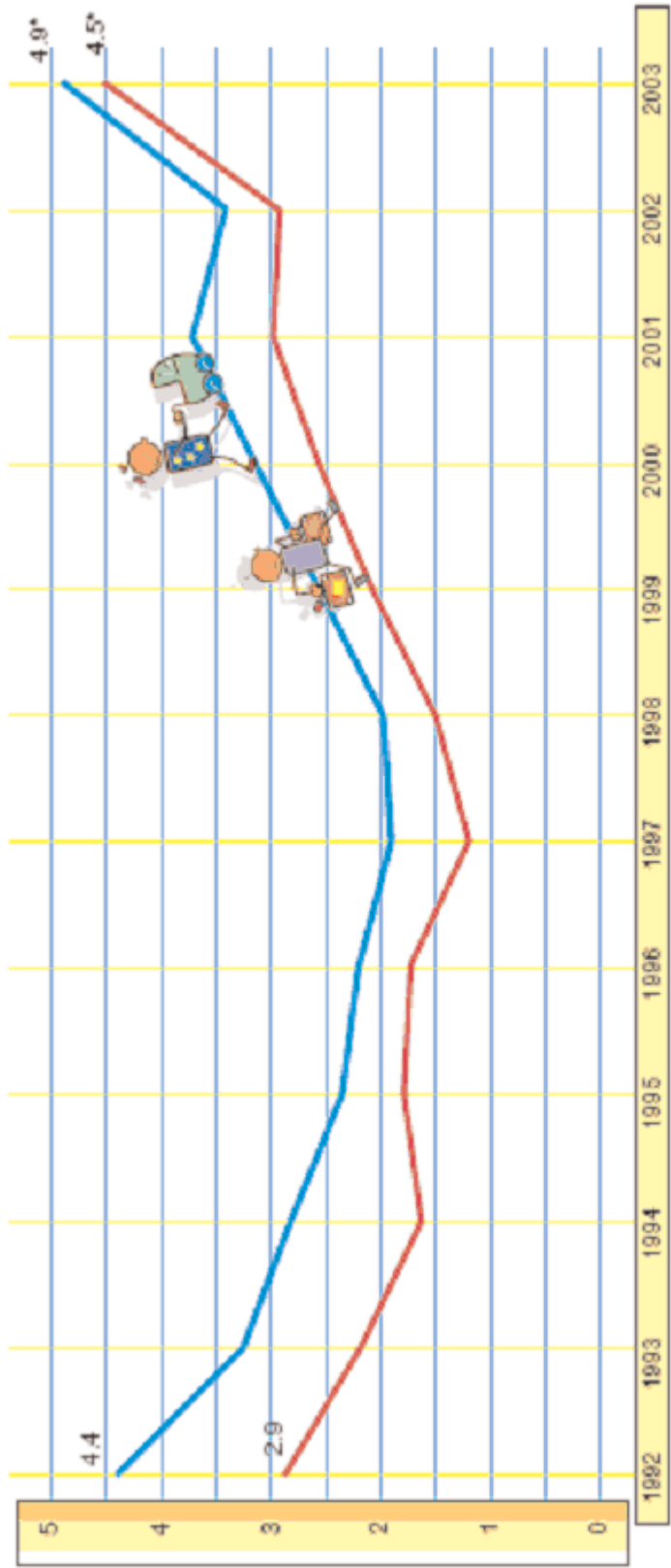
Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 25 καλύπτει ένα μεγάλο μέρος της ευρωπαϊκής ηπείρου. Όταν, το 2007, η Βουλγαρία και η Ρουμανία θα γίνουν μέλη της Ε.Ε., ο πληθυσμός της Ένωσης θα φτάσει το μισό δισεκατομμύριο, και οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης με την Τουρκία και την Κροατία αφήνουν να διαφανεί στο μέλλον η δημιουργία μιας ακόμα μεγαλύτερης ευρωπαϊκής κοινότητας ανθρώπων.

Στον εμπλουτισμό του πληθυσμού της Ευρώπης συμβάλλουν δυναμικά και οι μετανάστες, τόσο με τα πολιτισμικά τους χαρακτηριστικά όσο και με τον αριθμό και τη νεότητά τους. Πράγματι, η αύξηση του πληθυσμού μιας χώρας, αλλά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετρείται από τη σχέση μεταξύ γεννήσεων και θανάτων (δηλαδή πόσοι άνθρωποι γεννήθηκαν μια χρονιά - πόσοι πέθαναν την ίδια χρονιά), και από τη μετανάστευση (πόσοι ήρθαν μια χρονιά - πόσοι έφυγαν την ίδια χρονιά).

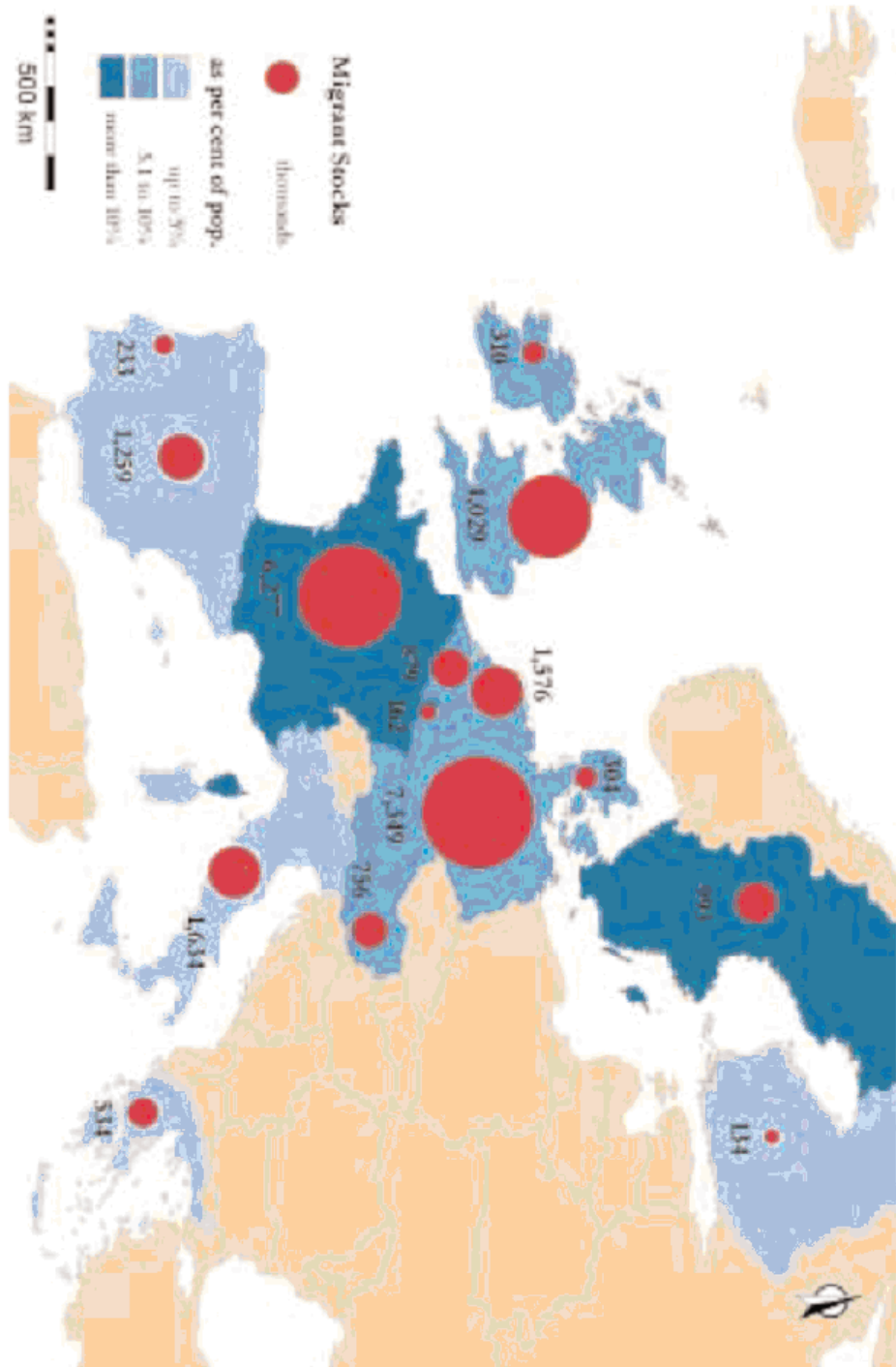
Σήμερα, στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε., η αύξηση του πληθυσμού οφείλεται στη μετανάστευση. Λόγω των μειωμένων γεννήσεων (οι γυναίκες σήμερα κάνουν λιγότερα παιδιά απ' ό,τι παλιότερα), ο πληθυσμός της Ε.Ε. έχει την τάση να μειώνεται. Μάλιστα, στη Γερμανία, στην Ιταλία και στην Ελλάδα, ο πληθυσμός τους θα είχε μειωθεί εάν δεν είχαν έρθει οι μετανάστες.

Στο διάγραμμα, φαίνεται με τη μπλε γραμμή η εξέλιξη του πληθυσμού της Ευρώπης των 25 κατά την περίοδο 1992-2003, και με την κόκκινη γραμμή, η πορεία της μετανάστευσης στην Ευρώπη των 25 κατά την ίδια περίοδο.

Total population growth (blue line) and net migration (red line) in the EU-25, per 1000 inhabitants, 1992-2003

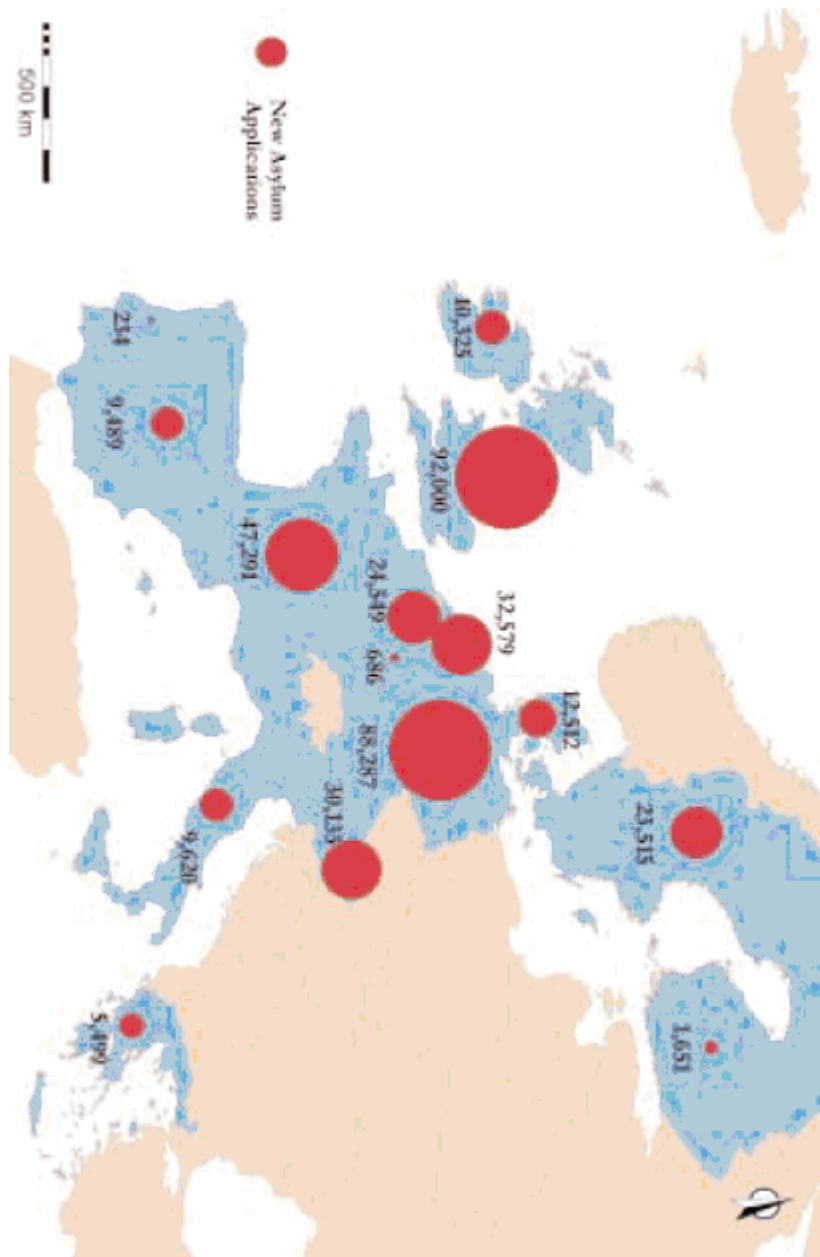

Source: Eurostat.

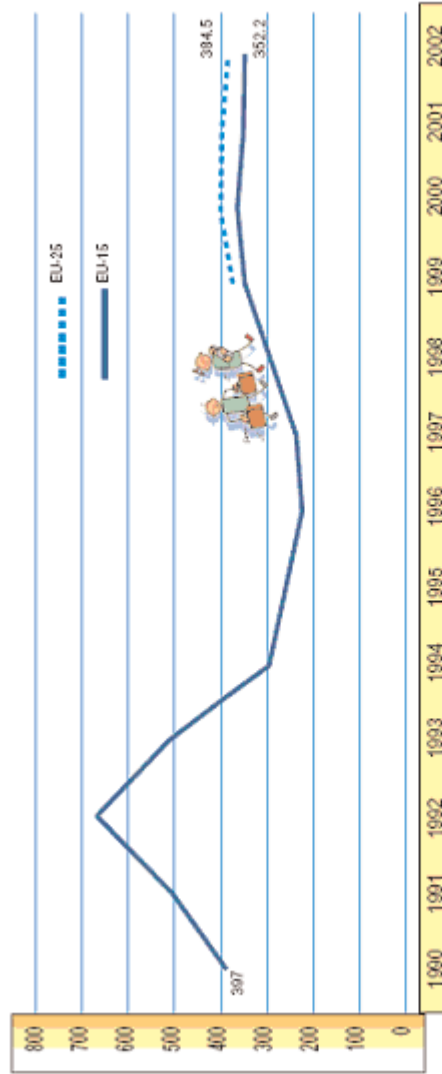
Source:
United Nations (2002). International Migration Wallchart 2002

European Union: Migrant Stocks (totals and percentages) 2000

Source:
UNHCR Statistical Yearbook 2001

Number of asylum applications, in thousands, in the EU-25 1990-2002

Source: Eurostat

ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ. ΟΙ ΚΥΡΙΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

Το Κοινοβούλιο εκλέγεται κάθε πέντε χρόνια, και κύριο καθήκον του είναι να εγκρίνει την ευρωπαϊκή νομοθεσία, ενώ οι προτάσεις για νέες νομοθετικές ρυθμίσεις προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Τα Μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΜΕΚ) δεν ανήκουν σε εθνικούς συνασπισμούς, αλλά σε επτά πολιτικές ομάδες πανευρωπαϊκού χαρακτήρα. Οι μεγαλύτερες από αυτές είναι το κεντροδεξιό Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα (Χριστιανοδημοκράτες) και έπονται οι Σοσιαλιστές, οι Φιλελεύθεροι και οι Πράσινοι. Στο πλαίσιο τους, τα ΜΕΚ αντιπροσωπεύουν όλες τις απόψεις για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, από τις έντονα φιλο-ομοσπονδιακές έως τις ανοικτά ευρωσκεπτικιστικές.

Το Κοινοβούλιο εκλέγει τον **Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή**, ο οποίος διερευνά καταγγελίες που υποβάλλονται από πολίτες σχετικά με περιπτώσεις κακής διοικητικής πρακτικής από μέρους των οργάνων της Ε.Ε.

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

Το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι από κοινού αρμόδιο με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την έγκριση της νομοθεσίας, ενώ είναι επίσης υπεύθυνο για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων. Το Συμβούλιο έχει επίσης την κύρια αρμοδιότητα για τις ενέργειες της Ε.Ε. στον τομέα της κοινής εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας, καθώς και σε ορισμένα θέματα δικαιοσύνης και ελευθεριών.

Το Συμβούλιο συγκροτείται από τους υπουργούς των εθνικών κυβερνήσεων όλων των χωρών της Ε.Ε. Στις συνεδριάσεις παρευρίσκονται οι υπουργοί που είναι υπεύθυνοι για τα θέματα προς συζήτηση: υπουργοί εξωτερικών, υπουργοί εθνικής οικονομίας και οικονομικών, υπουργοί γεωργίας κλπ.

Κάθε χώρα διαθέτει συγκεκριμένο αριθμό ψήφων στο Συμβούλιο, και περισσότερες αποφάσεις λαμβάνονται με πλειοψηφία. Ωστόσο, κάποιοι τομείς όπως π.χ. το άσυλο, η μετανάστευση ή η εξωτερική πολιτική και η πολιτική ασφάλειας, απαιτούν ομοφωνία στις ψηφοφορίες.

Οι πρόεδροι ή/και οι πρωθυπουργοί των κρατών-μελών συγκροτούν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που συγκαλείται μέχρι τέσσερις φορές το χρόνο. Κατά την διάρκεια αυτών των συναντήσεων, που αποκαλούμε «συνόδους κορυφής», ορίζεται η γενική πολιτική της Ε.Ε.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή:

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκπροσωπεί και υπερασπίζεται τα συμφέροντα της Ένωσης στο σύνολό της και είναι ανεξάρτητη από τις εθνικές κυβερνήσεις.

Συντάσσει προτάσεις για νέες ευρωπαϊκές νομοθετικές πράξεις τις οποίες υποβάλλει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο. Επίσης, παρακολουθεί τη συμμόρφωση όλων των κρατών - μελών προς τις ευρωπαϊκές Συνθήκες και την ευρωπαϊκή νομοθεσία, και έχει την εξουσία να παραπέμψει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο όσα κράτη δε σέβονται τις Συνθήκες και τη νομοθεσία. Η Επιτροπή αποτελείται από 25 μέλη -άνδρες και γυναίκες- ένα από κάθε χώρα της Ε.Ε.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο:

Ο ρόλος του Δικαστηρίου είναι να διασφαλίζει ότι η νομοθεσία της Ε.Ε. ερμηνεύεται και εφαρμόζεται κατά τον ίδιο τρόπο σε όλες τις χώρες της Ε.Ε. Επίσης, φροντίζει τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. να εφαρμόζουν ό,τι τους υπαγορεύει ο νόμος. Το Δικαστήριο εδρεύει στο Λουξεμβούργο και απαρτίζεται από έξι δικαστές από κάθε κράτος μέλος¹.

¹πηγή: http://europa.eu.int/comm/publications/booklets/eu_glance/22/el.pdf

Η ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Εισαγωγική διευκρίνιση. Σύμφωνα με την αρχή της ελεύθερης μετακίνησης που καθιερώθηκε με τη Συνθήκη της Ρώμης και τη Συνθήκη του Πόρτο², οι υπήκοοι της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και αυτοί του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου - καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους, ακόμα και όταν αυτά είναι υπήκοοι μιας τρίτης χώρας - δεν εντάσσονται στο νομικό καθεστώς που αφορούν τους αλλοδαπούς, δηλαδή τους μετανάστες.

Η ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική ανασυγκροτεί τα μέτρα που αφορούν τους υπηκόους τρίτων χωρών, δηλαδή χωρών εκτός Ε.Ε., που εισέρχονται και μένουν στο έδαφος της Ένωσης για ένα διάστημα που ξεπερνά τους 3 μήνες. Παράλληλα, προσπαθεί να επεξεργάζεται και να αντιμετωπίζει από κοινού τις διαμονές μακράς διάρκειας για τους νόμιμους μετανάστες (δικαίωμα ασύλου, συνεργασία με τις χώρες προέλευσης των αλλοδαπών και με τις λεγόμενες χώρες «τράνζιτ», ένταξη των αλλοδαπών που διαμένουν νόμιμα σε χώρα της Ε.Ε.) και την παράνομη μετανάστευση, ιδίως διά της οδού της απομάκρυνσης / απέλασης.

ΟΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ & ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Οι πρώτες Συνθήκες και κείμενα που θεσπίζουν τη μεταναστευτική πολιτική της Ε.Ε., είναι:

- α. Συνθήκη του Μάαστριχτ, 1991 -1992
- β. Συνθήκη του Άμστερνταμ
- γ. Συνθήκη του Σένγκεν
- δ. Συμβούλιο του Tampere, 1999

Συνθήκη του Μάαστριχτ

Η έννοια του Ευρωπαίου Πολίτη εμφανίζεται θεσμικά σε αυτό το κείμενο (άρθρο 17 της τελευταίας διασκευής «Είναι πολίτης της Ένωσης όποιο άτομο έχει την υπηκοότητα ενός Κράτους-Μέλους»), καθώς και τα δικαιώματά του, από τα οποία τα σημαντικότερα είναι:

- το **δικαίωμα ελεύθερης μετακίνησης και εγκατάστασης** σε έδαφος του οποιουδήποτε Κράτους-Μέλους,
- και το **δικαίωμα ψήφου και εκλογιμότητας** στις δημοτικές και ευρωπαϊκές εκλογές στη χώρα στην οποία διαμένει.

².πηγή: <http://europa.eu.int>

Επίσης, το 1992 συμφωνήθηκαν πέντε κριτήρια με τα οποία θα προσδιοριζόταν αν ένα κράτος μέλος είναι έτοιμο να υιοθετήσει το κοινό νόμισμα. Τα κριτήρια αυτά είναι οικονομικής φύσεως, και είναι γνωστά ως **κριτήρια του Μάαστριχτ**, από την πόλη στην οποία υπογράφηκε η Συνθήκη που τα προβλέπει.

Συνθήκη του Άμστερνταμ

Διεθνής συμφωνία που υπέγραψαν μεταξύ τους τα κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο, μεταξύ άλλων, να επιτρέπεται «η ελεύθερη μετακίνηση και η ζωή με ασφάλεια» μέσα στον ευρωπαϊκό χώρο. Η Συνθήκη του Άμστερνταμ **αποβλέπει, σταδιακά, στην εναρμόνιση:**

- των πολιτικών που αφορούν τη μετανάστευση, την χορήγηση Βίζας και Ασύλου μεταξύ των χωρών που την υπέγραψαν
- και των κανόνων της δικαστικής συνεργασίας στο ποινικό και αστικό δίκαιο.

Συνθήκη του Σένγκεν

Η συμφωνία του Σένγκεν αφορά τη «*σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά -εσωτερικά- σύνορα*», μεταξύ των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Υπεγράφη το **1985** από τη Γαλλία, τη Γερμανία, το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και την Ολλανδία. Το **1990**, η Συνθήκη Εφαρμογής υπεγράφη από τα ίδια μέλη, και στη συνέχεια από την Ιταλία, την Ισπανία, την Αυστρία και την **Ελλάδα**.

1. Προβλέπει την καθιέρωση, για διαμονές / παραμονές περιορισμένης διάρκειας (λιγότερο από 3 μήνες), μίας **μοναδικής /κοινής και υποχρεωτικής Βίζας** για τους ξένους που επιθυμούν να εισέλθουν μέσα στο «κοινό έδαφος» των χωρών της Ε.Ε. που υπέγραψαν αυτήν τη Συνθήκη.
2. Ο έλεγχος της εισόδου των αλλοδαπών μεταφέρεται στα «**εξωτερικά σύνορα**» αυτού του εδάφους, και **καταγράφεται μηχανογραφικά** έτσι ώστε τα κράτη μέλη να μπορούν να είναι συνεχώς ενήμερα για τις εισόδους στο κοινό έδαφος.
3. Σύμφωνα με το άρθρο 23, προβλέπεται η **απομάκρυνση / απέλαση των αλλοδαπών** που βρίσκονται παράνομα στον «χώρο Σένγκεν», και καθορίζεται ότι ο αλλοδαπός που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για προσωρινή παραμονή πρέπει να εγκαταλείπει άμεσα το χώρο του Σένγκεν. Η υιοθέτηση ιδιωτικών μέτρων απομάκρυνσης και κύρωσης παραπέμπεται στο εθνικό Δίκαιο των κρατών που συμμετέχουν στον χώρο του Σένγκεν.
4. **Καθιερώνει τη δικαστική και αστυνομική συνεργασία μεταξύ των Κρατών-Μελών** σε ό,τι αφορά τον έλεγχο της μεταναστευτικής ροής εντός του εδάφους της Ένωσης.
5. **Δεν καταργεί τα ίδια τα σύνορα, ούτε τον έλεγχο των αλλοδαπών** στον οποίο μπορεί να προβεί το κάθε Κράτος μέσα στο εθνικό του έδαφος.

Η Συνθήκη του Σένγκεν εφαρμόζεται από τις 26 Μαρτίου 1995.

Συμβούλιο του TAMPERE, 1999

Κατά τη διάρκεια του Συμβουλίου του Tampere, τα Κράτη- Μέλη όρισαν τέσσερις πυλώνες της κοινής πολιτικής στους τομείς της μετανάστευσης και του ασύλου:

1. Τη συνεργασία με τις χώρες προέλευσης
2. Ένα κοινό πλαίσιο για Ευρωπαϊκό Άσυλο
3. Την ίση μεταχείριση στους υπηκόους τρίτων χωρών
4. Έναν καλύτερο χειρισμό των μεταναστευτικών ροών

Τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Tampere, επέτρεψαν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να σχεδιάσει μια σειρά από **Οδηγίες**, με στόχο την εναρμόνιση της ευρωπαϊκής πολιτικής τόσο στον τομέα της μετανάστευσης όσο και σε αυτόν των προσφύγων και αιτούντων άσυλο.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1^η άσκηση

Σε ποιον από τους κύριους ευρωπαϊκούς θεσμούς οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκλέγουν τα μέλη του;

2^η άσκηση

Στις «συνοδούς κορυφής» συναντιούνται οι υπουργοί των κρατών - μελών της Ε.Ε. και αποφασίζουν για ζητήματα της αρμοδιότητάς τους.

ΣΩΣΤΟ

ΛΑΘΟΣ

3^η άσκηση

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελείται από τους προέδρους ή πρωθυπουργούς των κρατών - μελών και αποφασίζει για σημαντικά θέματα μέχρι τέσσερις φορές το χρόνο.

ΣΩΣΤΟ

ΛΑΘΟΣ

4^η άσκηση

Στο Συμβούλιο του Tampere αποφασίστηκε να υπάρξει στους τομείς της μετανάστευσης και του ασύλου:

- Συνεργασία με τις χώρες προέλευσης
- Κοινό πλαίσιο για το Ευρωπαϊκό Άσυλο
- Ίση μεταχείριση στους υπηκόους τρίτων χωρών
- Καλύτερος χειρισμός των μεταναστευτικών ροών.

Τι θα πρέπει κατά τη γνώμη σας να ισχύσει στο πλαίσιο της απόφασης; Ποιο περιεχόμενο πρέπει να έχουν τα μέτρα που καλούνται να πάρουν τα κράτη - μέλη της Ε.Ε.;

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ & ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Μέρος 2°

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΗΜΕΡΑ

Γενικός Στόχος

Σκοπός του δεύτερου μέρους του κεφαλαίου 6 αποτελεί την παρουσίαση του νομοθετικού πλαισίου που αφορά τους αλλοδαπούς στην Ευρωπαϊκή Ένωση όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Όταν θα έχετε ολοκληρώσει τη μελέτη του κεφαλαίου αυτού θα είστε σε θέση να γνωρίζετε:

- την πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ό,τι αφορά τη μετανάστευση και το άσυλο, καθώς και τα μέτρα που εφαρμόζονται στα πλαίσια αυτής
- τα δικαιώματα αλλά και τους περιορισμούς που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τους αλλοδαπούς τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα σε από τα κράτη-μέλη
- τα όλο και πιο αυστηρά μέτρα που εφαρμόζονται για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης

Έννοιες κλειδιά

οδηγίες, δικαιώματα, περιορισμοί, προϋποθέσεις, οικογενειακή επανένωση, επί μακρών διαμένοντες, άσυλο, πρόσφυγες/αιτούντες άσυλο, καταπολέμηση του ρατσισμού, θύματα σωματεμπορίας η παράνομης διακίνησης μεταναστών, θύματα οικιακής δουλείας, παράνομη μετανάστευση

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική αποτελεί όλο και περισσότερο βασικό άξονα της κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής. Καθώς:

1. 25 εκατομμύρια (Eurostat, Μάρτιος 2006) μετανάστες ζούν εντός της Ένωσης, δηλαδή 5,5% του συνολικού πληθυσμού της
2. η μετανάστευση είναι ένα μόνιμο φαινόμενο, το οποίο δεν πρόκειται να εξαφανιστεί όσο υπάρχουν ανισότητες, και όσο οι άνθρωποι υποχρεούνται να ξενιτευτούν για να επιβιώσουν ή για να αναζητήσουν μια καλύτερη ποιότητα ζωής.
3. τα «εσωτερικά» σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν καταργηθεί

Τα δεδομένα αυτά οδηγούν την Ευρωπαϊκή Ένωση αφενός να σχεδιάσει κοινές πολιτικές, αφετέρου να προσδιορίσει μέτρα και να εξασφαλίσει την εφαρμογή τους στους ακόλουθους τομείς:

- α) τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα όσων εισέρχονται και διαμένουν νόμιμα στο έδαφος μιας χώρας της Ένωσης. (που αφορούν π.χ. την οικογενειακή επανένωση, τους επί μακρών διαμένοντες, τους πρόσφυγες/αιτούντες άσυλο, την καταπολέμηση του ρατσισμού & της ξενοφοβίας κλπ.)
- β) τον από κοινού έλεγχο των εξωτερικών συνόρων (κοινή εξωτερική πολιτική στον τομέα της καταπολέμησης της παράνομης μετανάστευσης)

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ

Η Οδηγία 2003/86/CE

Το ζήτημα της οικογενειακής επανένωσης στο πλαίσιο της Ε.Ε. ρυθμίζεται από την Οδηγία 2003/86/CE η οποία αναφέρεται στην υποχρέωση των κρατών-μελών να εναρμονίσουν τη μεταναστευτική τους πολιτική στο συγκεκριμένο ζήτημα και στις προϋποθέσεις για την εφαρμογή της.

Επιτρέπεται η είσοδος και η διαμονή στα παρακάτω μέλη της οικογένειας του υπηκόου τρίτης χώρας με τις αντίστοιχες προϋποθέσεις.

ΜΕΛΗ	ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ
1. Σύζυγός του	Συντηρείται από τον ΥΤΧ
2. Ανήλικα παιδιά, συμπεριλαμβάνονται τα υιοθετημένα	Ανήκουν στον ΥΤΧ και τη σύζυγό του και συντηρούνται από αυτόν
3. Ανήλικα παιδιά, συμπεριλαμβάνονται τα υιοθετημένα	Ανήκουν στον ΥΤΧ και έχει την επιμέλεια και την ευθύνη συντήρησής τους. Το ίδιο μπορεί να ισχύσει και για τα ανήλικα παιδιά που η επιμέλειά τους είναι επιμερισμένη, εφόσον συναινεί ο έτερος δικαιούχος της επιμέλειας
4. Ανήλικα παιδιά, συμπεριλαμβάνονται τα υιοθετημένα	Ανήκουν στη σύζυγο του ΥΤΧ και ο ίδιος έχει την επιμέλεια και την ευθύνη συντήρησής τους. Το ίδιο μπορεί να ισχύσει και για τα ανήλικα παιδιά που η κηδεμονία τους είναι επιμερισμένη, εφόσον συναινεί ο έτερος δικαιούχος της κηδεμονίας
5. Εξ αίματος και πρώτου βαθμού συγγενείς του ΥΤΧ ή της συζύγου του που τους συντηρούν	Βρίσκονται υπό την κηδεμονία και την ευθύνη τους και στερούνται της απαραίτητης οικογενειακής στήριξης στη χώρα προέλευσής τους
6. Ενήλικα άγαμα παιδιά του ΥΤΧ ή της συζύγου του που τα συντηρούν	Αδυνατούν αντικειμενικά να καλύψουν τις ανάγκες τους λόγω της κατάστασης της υγείας τους
7. Εκτός γάμου σύντροφος του ΥΤΧ	Διατηρεί με τον συντηρούντα σταθερή σχέση μακράς διάρκειας δεόντως αποδεδειγμένη
8. ΥΤΧ	Συνδέεται με τον συντηρούντα με καταχωρισμένη σχέση συμβίωσης

1. Ο υπήκοος τρίτης χώρας θα αναφέρεται στη συνέχεια του κειμένου ως ΥΤΧ και περιλαμβάνει και τα δύο φύλα .

9. Ανήλικα άγαμα παιδιά , συμπεριλαμβάνονται και τα υιοθετημένα παιδιά των δύο προηγούμενων περιπτώσεων	Ό,τι προβλέπεται και στις αντίστοιχες περιπτώσεις παιδιών
10. Ενήλικα άγαμα παιδιά των προσώπων αυτών	Αδυνατούν αντικειμενικά να καλύψουν τις ανάγκες τους λόγω της κατάστασης της υγείας τους

Οι περιορισμοί της Οδηγίας 2003/86/CE

Οι περιορισμοί² που μπορούν να θέσουν τα κράτη-μέλη στην οικογενειακή επανένωση αναφέρονται:

- στο χρονικό διάστημα που απαιτείται για να κατοχυρώσει ο ΥΤΧ το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση

Για να μπορεί κάποιος να ζητήσει την εφαρμογή των προβλεπόμενων για την οικογενειακή επανένωση απαιτείται ένα χρονικό διάστημα **μέχρι και τρία χρόνια** για να κατοχυρώσει το δικαίωμα αυτό.

- στο χρονικό διάστημα επεξεργασίας του αιτήματος και έκδοσης απόφασης

Από τη στιγμή που θα κατατεθεί η αίτηση για την οικογενειακή επανένωση το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την επεξεργασία της και την έκδοση απόφασης μπορεί να φτάσει τους **εννιά μήνες ή και περισσότερο** εάν η «πολυπλοκότητα της περίπτωσης» το απαιτεί.

- στους ευεργετούμενους του νόμου

Τα πρόσωπα που μπορούν να απολαύσουν την οικογενειακή επανένωση περιορίζονται **στους συζύγους και τα ανήλικα παιδιά**. Ειδικότερα, για τους ανήλικους άνω των 12 ετών που εισήλθαν μόνοι τους στη χώρα υποδοχής, η άδεια διαμονής τους μπορεί να συνδεθεί με την υποχρέωση επιτυχίας σε «εξετάσεις ένταξης» όπως τις προσδιορίζει η χώρα υποδοχής.

- στη χρονική διάρκεια παραμονής και εργασίας των ευεργετούμενων της οικογενειακής επανένωσης

Τα μέλη της οικογένειας λαμβάνουν άδεια παραμονής **ενός μόνο έτους** και η πρόσβαση στην εργασία μπορεί να τους απαγορευτεί για διάρκεια ενός τουλάχιστον έτους.

2. Πηγή: Κοτζαμάνη Α, «Η Μεταναστευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης» στη Μελέτη «τάσεις και αντιλήψεις των Ελλήνων απέναντι στη Μετανάστευση», Ευσταθόπουλος Γ. & Κοτζαμάνη Α, VPRC, 2006.

ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΕΠΙ ΜΑΚΡΩΝ ΔΙΑΜΕΝΟΝΤΩΝ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

Η Οδηγία 2003/109/CE

Η ιδρυτική Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβλέπει τη σταδιακή διαμόρφωση ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης με την υιοθέτηση μέτρων για την εξασφάλιση της ελεύθερης μετακίνησης των ατόμων (Άρθρο 1 της Οδηγίας). Στο πλαίσιο της ελεύθερης μετακίνησης των ατόμων προβλέπονται και **συνοδευτικά μέτρα για τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων, το άσυλο, τη μετανάστευση και την προστασία των δικαιωμάτων των υπηκόων τρίτων χωρών.**

Η Οδηγία 2003/109/CE προσδιορίζει ότι **έχουν δικαίωμα** να υποβάλλουν αίτημα για να θεωρηθούν επί μακρών διαμένοντες υπήκοοι τρίτων χωρών **όσοι αλλοδαποί:**

διαμένουν στη χώρα νόμιμα και αδιάλειπτα κατά τα τελευταία πέντε έτη αμέσως πριν την υποβολή της σχετικής αίτησης

Η Οδηγία αναφέρεται στους **υπηκόους τρίτων χωρών** που διαμένουν νόμιμα στο έδαφος ενός κράτους- μέλους και **αποκλείονται** από τις διατάξεις της (Άρθρο 3 της Οδηγίας):

- **φοιτητές** ή άτομα σε επαγγελματική επιμόρφωση / σεμινάριο
- άτομα που τους έχει επιτραπεί η διαμονή σε ένα κράτος - μέλος με **καθεστώς προσωρινής προστασίας** ή άτομα που βρίσκονται σε αναμονή τέτοιας απόφασης
- πρόσφυγες ή άτομα που έχουν καταθέσει αιτήσεις και αναμένουν την αναγνώριση της **ιδιότητας του πρόσφυγα**
- **εποχιακοί εργαζόμενοι**
- **εργαζόμενοι διπλωματικού σώματος** και προξενείων

Προϋποθέσεις απόκτησης της ιδιότητας του Αλλοδαπός επί Μακρών Διαμένοντος ³

Η Οδηγία αναφέρει **4 κύριες προϋποθέσεις** (άρθρα 4 και 6):

1. Ο ΥΤΧ να διαμένει νόμιμα και χωρίς διακοπή στο έδαφος της χώρας όπου διαμένει και έχει **καταθέσει την αίτηση για τα 5 συνεχή χρόνια** πριν την κατάθεση της αίτησης.

Οι περίοδοι απουσίας του ΥΤΧ από τη χώρα διαμονής όπου υποβάλλεται η αίτηση **δεν πρέπει να υπερβαίνουν τους 6 συνεχόμενους μήνες, και συνολικά τους 10 μήνες κατά τα 5 τελευταία έτη διαμονής.**

3. Ο Αλλοδαπός επί Μακρών Διαμένοντος θα αναφέρεται στη συνέχεια του κειμένου ως Α.Μ.Δ.

Όσο για τους φοιτητές, ως χρόνος αδιάκοπης και νόμιμης διαμονής, θεωρείται ο μισός χρόνος συνολικής διαμονής που συμπλήρωσαν για τις σπουδές ή την επαγγελματική επιμόρφωση. Πρακτικά, αυτό σημαίνει ότι ο ΥΤΧ θα πρέπει να έχει συμπληρώσει 10 έτη διαμονής με την ιδιότητα του φοιτητή για να μπορεί να δικαιολογήσει τα 5 συνεχόμενα και αδιάκοπα χρόνια διαμονής.

2. Ο ΥΤΧ πρέπει να μπορεί να εξασφαλίσει, για τον ίδιο και τα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειάς του, σταθερούς, τακτικούς και επαρκείς πόρους χωρίς ενίσχυση από το σύστημα κοινωνικής βοήθειας του κράτους-μέλους όπου κατατίθεται η αίτηση.

Ωστόσο, η Οδηγία δεν ορίζει επακριβώς την έννοια «σταθεροί, τακτικοί και επαρκείς πόροι» και τα κράτη-μέλη καλούνται να αποτιμήσουν τους πόρους αυτούς ανάλογα με τη φύση και τη σταθερότητά τους. Ένας δείκτης αξιολόγησης των πόρων μπορεί να είναι ο ελάχιστος νόμιμος μισθός που καθορίζει το εργατικό δίκαιο της κάθε χώρας.

Η Οδηγία επισημαίνει ότι χαμηλοί πόροι δεν μπορούν να παρεμποδίσουν την κτήση της ιδιότητας του ΑΜΔ, και συμπληρώνει (Άρθρο 6, παράγραφος 2) πως **η άρνηση** (απορριπτική απόφαση) **της ιδιότητας αυτής δεν μπορεί να αιτιολογηθεί από οικονομικούς λόγους.**

3. Ο ΥΤΧ πρέπει να διαθέτει, για τον εαυτό του και τα εξαρτώμενα μέλη της οικογένειάς του, μια ασφάλιση που καλύπτει όλους τους κινδύνους που καλύπτονται συνήθως για τους πολίτες της χώρας υποδοχής και διαμονής.

4. Ο ΥΤΧ δεν πρέπει να αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια τάξη και την εσωτερική ασφάλεια του κράτους-μέλους.

Η διαδικασία απόκτησης της ιδιότητας του ΑΜΔ

Ο ΥΤΧ υποβάλει τα απαραίτητα δικαιολογητικά⁴ και ακολουθεί η αξιολόγηση της αίτησης. Σε περίπτωση αρνητικής απόφασης σημειώνεται στο Άρθρο 10 ότι:

«οποιαδήποτε απόφαση απόρριψης της αίτησης ή ανάκλησης / απόσυρσης της ιδιότητας του ΑΜΔ θα πρέπει να αιτιολογείται».

Η αιτιολογημένη άρνηση θα πρέπει να υποδεικνύει τις οδούς προσφυγής στις οποίες έχει δικαίωμα να προσφύγει ο ΥΤΧ. Ο ΑΜΔ που δεν διαθέτει επαρκείς πόρους δικαιούται νομικής βοήθειας που θα πρέπει να του παρέχει το κράτος όπου διαμένει, εξασφαλίζοντάς του ίδιες συνθήκες υπεράσπισης με αυτές που δικαιούνται οι υπήκοοι της χώρας.

4. Ορίζονται στο άρθρο 7

Ισότητα μεταχείρισης με τους υπηκόους της χώρας διαμονής (Άρθρο 11)

Ο ΑΜΔ επωφελείται ίσης μεταχείρισης με τους υπηκόους της χώρας διαμονής σε ζητήματα εργασίας, εκπαίδευσης, ασφάλισης, φορολογίας και ελεύθερης μετακίνησης. Ειδικότερα:

- τις συνθήκες πρόσβασης σε **εργασία**, μισθωτή ή μη, καθώς και τις συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένων και των συνθηκών απόλυσης και αμοιβής
- την **εκπαίδευση** και την **επαγγελματική κατάρτιση**, συμπεριλαμβανομένων και των επιδομάτων και υποτροφιών όπως ορίζονται από τη νομοθεσία της χώρας
- την **αναγνώριση πτυχίων**, πιστοποιητικών και άλλων επαγγελματικών τίτλων
- την **κοινωνική ασφάλιση**, την **κοινωνική πρόνοια** και την **κοινωνική προστασία** όπως αυτές ορίζονται από την εθνική νομοθεσία
- τα **φορολογικά προνόμια**
- την **ελεύθερη μετακίνηση** σε όλο το έδαφος της χώρας διαμονής, στα πλαίσια της νομοθεσίας της εν λόγω χώρας περί εθνικής ασφάλειας

Ωστόσο, το άρθρο 11 αναγνωρίζει σε κάθε κράτος-μέλος το δικαίωμα να θέσει περιοριστικούς όρους όταν συντρέχουν κίνδυνοι απάτης.

Δικαίωμα διαμονής σε άλλο κράτος-μέλος

Ο ΑΜΔ αποκτά το δικαίωμα διαμονής στο έδαφος των άλλων κρατών-μέλων, το οποίο περιορίζεται μετά από τους τρεις πρώτους μήνες και αφορά μόνο τρεις περιπτώσεις:

- την εξάσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας

Στην περίπτωση αυτή τα **κράτη-μέλη υποδοχής μπορούν να τους αποκλείσουν από την αρχή ίσης μεταχείρισης**, δίνοντας προτεραιότητα στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ή ακόμα και σε υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν μόνιμα στη χώρα και εισπράττουν ταμείο ανεργίας, όταν αυτό προβλέπεται από τον Νόμο της χώρας (άρθρο 14). Επίσης, **κάθε κράτος-μέλος έχει το δικαίωμα να περιορίσει** τον συνολικό αριθμό των ατόμων που πληρούν τις προϋποθέσεις για την απόκτηση της άδειας παραμονής.

- τη **συνέχιση των σπουδών ή την επαγγελματική κατάρτιση**

- την **εγκατάσταση στη χώρα, χωρίς να ασκεί ο διαμένων καμία οικονομική δραστηριότητα.**

Ο ΥΤΧ που καταθέτει αίτηση για άδεια παραμονής σε χώρα άλλη από αυτή στην οποία έχει εγκατασταθεί και για την οποία έχει ήδη άδεια παραμονής, πρέπει να ικανοποιεί τις προϋποθέσεις 2, 3 και 4 για την απόκτηση της ιδιότητας του ΑΜΔ.

Επιπρόσθετα, όταν η διαμονή οφείλεται στη συνέχιση των σπουδών ή την επαγγελματική κατάρτιση, το κράτος-μέλος υποδοχής έχει το δικαίωμα να απαιτήσει την προσκόμιση πιστοποιητικού εγγραφής σε αναγνωρισμένο από αυτό εκπαιδευτικό ίδρυμα.

Τέλος, τα κράτη-μέλη δικαιούνται να απαιτήσουν από τον ΥΤΧ που καταθέτει την αίτηση να πληροί κάποιες προϋποθέσεις ή να ενταχθεί σε «μέτρα ένταξης», όπως είναι η παρακολούθηση μαθημάτων γλώσσας⁵.

5. Η Οδηγία αυτή υιοθετήθηκε στις 25 Νοεμβρίου 2003, και *καλεί τις χώρες να προσαρμοστούν σε αυτήν το αργότερο μέχρι τις 23 Ιανουαρίου 2006 (εκτός από Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο και Ιρλανδία, οι οποίες δεν την προσυπέγραψαν).*

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΟΥ ΑΣΥΛΟΥ

Σύμφωνα με την Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (άρθρο 14, παρ. 1.) «κάθε άτομο που διώκεται έχει το δικαίωμα να ζητά άσυλο και να του παρέχεται άσυλο σε άλλες χώρες».

Στην Ελλάδα ο Ν. 1975/1991, με τις τροποποιήσεις που ακολούθησαν, υπήρξε η βάση για τη μετέπειτα εξέλιξη του ελληνικού δικαίου για τους αλλοδαπούς.

Σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο **η αναγνώριση του πρόσφυγα και το δικαίωμα στο άσυλο περιλαμβάνει τα εξής** (Σπαθανά, 2003):

- Την **υποβολή αίτησης αλλοδαπού** για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα στο πλησιέστερο μεθοριακό σημείο ελέγχου και σε περίπτωση παράνομης εισόδου στην πλησιέστερη δημόσια αρχή. Η υποβολή αίτησης ασύλου (ροζ κάρτα) περιλαμβάνει και τα μέλη της οικογένειας του ατόμου, εφόσον βρίσκονται μαζί του.
- Την **εξέταση της αίτησης** από την αρμόδια τοπική αστυνομική αρχή.
- Τις **προϋποθέσεις του παραδεκτού της αίτησης** (απαράδεκτη κρίνεται η αίτηση αν δεν υπεβλήθη αμέσως μετά την άφιξη του ατόμου ή αν ο αλλοδαπός δεν προέρχεται απευθείας από τη χώρα που κινδυνεύει η ζωή του).
- Αν η αίτηση **δεν γίνει αποδεκτή** το αποτέλεσμα κοινοποιείται στον αιτούντα, ο οποίος έχει **προθεσμία δύο ημερών για κατάθεση προσφυγής** στο αστυνομικό τμήμα. Η προσφυγή πρέπει να απαντηθεί από την αρμόδια υπηρεσία εντός πενθημέρου.
- Η αίτηση ασύλου υποβάλλεται με συνέντευξη του αιτούντος, με παρουσία διερμηνέα στον αρμόδιο αστυνομικό και με την **κατάθεση αποδεικτικών** από τον ενδιαφερόμενο για τη στήριξη του αιτήματος ασύλου.
- Η αναγνώριση του αλλοδαπού ως πρόσφυγα συνεπάγεται την **έκδοση ειδικής ταυτότητας και τη χορήγηση ετήσιας άδειας παραμονής (άσπρη κάρτα)** με δυνατότητα ανανέωσης.
- Στην περίπτωση απορριπτικής απόφασης δίνεται το **δικαίωμα για προσφυγή του αιτούντα** στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ή η δυνατότητα για εξέταση εξαρχής του αιτήματος όταν ο ενδιαφερόμενος μπορεί να προσκομίσει νέα αποδεικτικά στοιχεία.
- Στην περίπτωση της **υπό ανοχής διαμονής αλλοδαπού** που δεν μπορεί να πάρει προσφυγικό καθεστώς -ανθρωπιστικό καθεστώς- χορηγείται **ειδικό δελτίο** που δεν αποτελεί άδεια παραμονής, έχει όμως εξάμηνη διάρκεια με δυνατότητα ανανέωσης.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι **στα όποια νομικά προβλήματα οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο πρέπει απαραίτητα να συμβουλευονται εξειδικευμένους δικηγόρους** διότι υπάρχει μεγάλη διαφορά στους χειρισμούς που απαιτούνται κατά περίπτωση για την ανάκληση ή την έκδοση μιας άδειας παραμονής πρόσφυγα ή διαμένοντος στη χώρα για ανθρωπιστικούς λόγους.

Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ & ΤΗΣ ΞΕΝΟΦΟΒΙΑΣ

Η Κοινή Δράση 96/443

Το Συμβούλιο της 15ης Ιουλίου 1996 αποφασίζει και θεσμοθετεί Κοινή Δράση σχετική με τη δέσμευση των κρατών-μελών σε ό,τι αφορά τις ακόλουθες κοινές δράσεις:

- Την **εξασφάλιση δικαστικής συνεργασίας** για αδικήματα που αφορούν ρατσιστικές συμπεριφορές, και την καταχώριση αυτών στις συμπεριφορές ποινικώς κολάσιμες.
- Την **παροχή πληροφοριών** μεταξύ των κρατών-μελών σε ό,τι αφορά γραπτό υλικό, εικόνες ή άλλα μέσα που προορίζονται για δημοσίευση και **εμπεριέχουν ρατσιστικές ή ξενοφοβικές συμπεριφορές**, έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η ποινική δίωξη.
- Τη **δημιουργία κόμβων επικοινωνίας** μεταξύ των κρατών-μελών για τη συλλογή και ανταλλαγή πληροφοριών χρήσιμες για ενδεχόμενες έρευνες και διώξεις αδικημάτων που βασίζονται σε ρατσιστικές ή ξενοφοβικές συμπεριφορές.

Οι Οδηγίες 2000/43/CE και 2000/78/CE

Η Οδηγία 2000/43/CE⁶ του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 2000 σχετική με την εφαρμογή της αρχής της ισότητας των συμπεριφορών/ μεταχειρίσεων μεταξύ των ατόμων, χωρίς διακρίσεις φυλετικές ή που παραπέμπουν σε εθνοτικές ιδιότητες.

Η Οδηγία 2000/78/CE⁷ του Συμβουλίου της 27ης Σεπτεμβρίου 2000 που αφορά τον τομέα της Εργασίας, σχετική με τη δημιουργία ενός γενικού πλαισίου υπέρ της αρχής της **ισότητας των συμπεριφορών/ μεταχειρίσεων στο χώρο της εργασίας και της απασχόλησης** (Οι μορφές διακρίσεων που καταγράφονται αναφέρονται αναλυτικά στο άρθρο 13).

Οι Οδηγίες αυτές αναφέρονται στην καταπολέμηση των διακρίσεων στους ακόλουθους τομείς:

- Όροι πρόσβασης στην απασχόληση και αυτοαπασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής σε όλους τους τομείς δραστηριότητας και σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής ιεραρχίας
- Όροι πρόσληψης και προαγωγής
- Πρόσβαση σε όλους τους τύπους και επίπεδα του επαγγελματικού προσανατολισμού, της επαγγελ-

6. http://europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/pdf/legisl/2000_43_fr.pdf

7. http://europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/pdf/legisl/2000_78_fr.pdf

ματικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης

- **Συνθήκες εργασίας**, συμπεριλαμβανομένης της απόλυσης και της αμοιβής,
- **Συμμετοχή σε οργανώσεις εργαζομένων ή εργοδοτών** ή σε οποιαδήποτε οργάνωση τα μέλη της οποίας ασκούν ένα συγκεκριμένο επάγγελμα

Επίσης, η Οδηγία 2000/43/CE συμπεριλαμβάνει:

- Την **κοινωνική προστασία, την κοινωνική ασφάλιση και περίθαλψη**
- Την **εκπαίδευση**
- Την **πρόσβαση σε υπηρεσίες και αγαθά** που διατίθενται στο κοινό, όπως αυτό της στέγασης

Το Κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης 2001-2006⁸

Στις 27 Νοεμβρίου της ίδιας χρονιάς, το Συμβούλιο της Ευρώπης θεσπίζει Κοινοτικό Πρόγραμμα Δράσης 2001-2006 για την καταπολέμηση των άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων με βάση -μεταξύ άλλων- τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, την θρησκεία ή τις πεποιθήσεις. Το Πρόγραμμα Δράσης κατά των διακρίσεων έχει ως στόχο την «υποστήριξη και συμπλήρωση των ενεργειών των κρατών-μελών για την καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων. Ύστερα από τη θέση σε ισχύ της συνθήκης του Άμστερνταμ, η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να λάβει μέτρα για την καταπολέμηση όλων των μορφών διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού (άρθρο 13 της συνθήκης ΕΚ). [...]

Στόχοι του Κοινοτικού Προγράμματος Δράσης 2001-2006 είναι:

1. «η βελτίωση της γνώσης και της εκτίμησης του φαινομένου μέσω της αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και των πρακτικών»
2. η ανάπτυξη της αποτελεσματικότητας των ενεργειών ορισμένων φορέων στόχων (τοπικών αρχών, ανεξάρτητων οργάνων, κοινωνικών εταιρών, ΜΚΟ κλπ.) μέσω ανταλλαγής πληροφοριών και ορθών πρακτικών, καθώς και με τη δημιουργία ευρωπαϊκών δικτύων που θα μπορούν να προβλέπουν και να αντιμετωπίζουν τις διακρίσεις»
3. η πρόωθηση και διάδοση των αξιών και πρακτικών που αποτελούν το υπόβαθρο της καταπολέμησης των διακρίσεων (ιδιαίτερα σημαντική πτυχή λαμβάνοντας υπόψη τη μελλοντική διεύρυνση)».

Η Επιτροπή υποστηρίζει τις ακόλουθες **διακρατικές ενέργειες**:

- «ανάλυση των παραγόντων που συνδέονται με τις διακρίσεις (συλλογή στατιστικών στοιχείων, μελέτες, αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών και διάδοση των αποτελεσμάτων)»
- διακρατική συνεργασία μεταξύ των φορέων στόχων και δημιουργία ευρωπαϊκών δικτύων ΜΚΟ
- ευαισθητοποίηση σε ό,τι αφορά την ευρωπαϊκή διάσταση της καταπολέμησης των διακρίσεων».

8. <http://europa.eu.int/scadplus/leg/el/lvb/l33113.htm>

ΘΥΜΑΤΑ ΣΩΜΑΤΕΜΠΟΡΙΑΣ Ή ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΔΟΥΛΕΙΑΣ

Άδεια παραμονής σε θύματα σωματεμπορίας ή παράνομης διακίνησης μεταναστών, τα οποία συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές ⁹

Στις 9 Μαρτίου 2004, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε την πρόταση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για χορήγηση άδειας παραμονής περιορισμένης διάρκειας σε θύματα σωματεμπορίας ή παράνομης διακίνησης μεταναστών, τα οποία συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές. Σύμφωνα με το κείμενο αυτό, τα κράτη-μέλη:

«πρέπει να προνοήσουν για την εξασφάλιση άδειας παραμονής, για την ίδια περιορισμένη περίοδο, σε μέλη της οικογένειας των θυμάτων που θα τα συνοδεύουν».

Αν ένα κράτος-μέλος αποφασίσει, για οποιοδήποτε λόγο, να μην ανανεώσει ή να ανακαλέσει την άδεια παραμονής, τότε θα πρέπει, σύμφωνα με τη γνώμη του Κοινοβουλίου, οι αρμόδιες αρχές να *«εκτιμήσουν προσεκτικά τους κινδύνους στους οποίους θα εκτεθεί το συγκεκριμένο άτομο, ανεξαρτήτως αν ο/η ίδιος/α προτίθεται εθελούσια να επιστρέψει»*. Επιπλέον, *η απόφαση των αρμόδιων αρχών να μην ανανεώσουν ή να ανακαλέσουν την άδεια «μπορεί να προσβληθεί δικαστικά»*.¹⁰

Καταδίκη της οικιακής δουλειάς ¹¹

Στις 23 Ιουνίου του 2004¹², το Συμβούλιο της Ευρώπης υιοθετεί έκθεση με την οποία καταδικάζει την οικιακή δουλειά. Η Έκθεση αυτή οδηγεί στην υιοθέτηση της Σύστασης 1663 (2004), που προτείνει στην Επιτροπή των Υπουργών:

Γενικά: [...]

1. Να συστήσει στα κράτη-μέλη να αναθεωρήσουν την πολιτική μετανάστευσης και απέλασης, **δίνοντας στα θύματα της οικιακής δουλειάς προσωρινές άδειες παραμονής και εργασίας**
2. Να προτρέψουν επίμονα τα κράτη-μέλη **να παρέχουν κατάλυμα, περίθαλψη, υπηρεσίες ψυχολογικής και νομικής στήριξης**, και να χρηματοδοτούν με πόρους τις ΜΚΟ που εργάζονται στον τομέα αυτό

9. Πηγή: <http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+PRESS+DN-200403091+0+DOC+XML+V0//FR&LEVEL=2&NAV=S>

10. Πηγή: http://www.hlhr.gr/emd/news/mns_irregmig.htm

11. Πηγή: http://www.coe.int/T/F/Com/Dossiers/Sessions-AP/juin-2004/20040622_victim.asp

12. Πηγή: <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/TA04/FREC1663.htm>

Σε ό,τι αφορά συγκεκριμένα την οικιακή δουλεία, προτείνεται να συνταχθεί μια **Χάρτα των δικαιωμάτων των οικιακών εργαζομένων** -όπως άλλωστε το προέβλεπε ήδη η Σύσταση 1523 (2001)- η οποία θα εγγυάται τουλάχιστον **τα ακόλουθα δικαιώματα**:

- Την αναγνώριση της **οικιακής εργασίας ως πραγματική εργασία**, στην οποία δηλαδή εφαρμόζονται τα δικαιώματα περί εργασίας και κοινωνικής προστασίας, ελάχιστος μισθός κλπ.
- Το δικαίωμα στη **σύμβαση εργασίας** που θα αναγράφει τον ελάχιστο μισθό, το μέγιστο αριθμό ωρών εργασίας, και:
- Το δικαίωμα στην **κοινωνική ασφάλιση**
- Το δικαίωμα στην **οικογενειακή ζωή**
- Το δικαίωμα στον **ελεύθερο χρόνο**
- Το δικαίωμα σε ένα **καθεστώς ανεξαρτησίας από οποιοδήποτε εργοδότη**, στην αλλαγή του εργοδότη, στην ελεύθερη μετακίνηση.

Η ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ¹³

Αεροπορικές εταιρείες και πτήσεις απελάσεων

Το 2004, το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων υιοθετεί δύο κείμενα τα οποία αφορούν στην παράνομη μετανάστευση:

- α. Κοινοτική Οδηγία που αφορά στην **υποχρέωση των μεταφορικών εταιρειών να επιδίδουν στοιχεία των επιβατών πριν την άφιξη της πτήσης σε χώρα της Ε.Ε.**, το κείμενο που ψηφίστηκε ομόφωνα χωρίς να τεθεί καν σε συζήτηση αναφέρει τα εξής «*Η πρωτοβουλία -αυτή- έχει ως στόχο να βελτιώσει τους ελέγχους στα σύνορα και να καταπολεμήσει την παράνομη μετανάστευση - εισροή μεταναστών στην Ε.Ε. - υποχρεώνοντας τις μεταφορικές εταιρείες να επιδίδουν στις αρμόδιες εθνικές υπηρεσίες τα στοιχεία των επιβατών πριν την άφιξη της πτήσης στην χώρα της Ε.Ε. Κατόπιν αίτησης των υπηρεσιών αρμόδιες για τον έλεγχο των ατόμων στα εξωτερικά σύνορα, οι μεταφορικές εταιρείες θα έχουν την υποχρέωση να μεταβιβάζουν, πριν το τέλος του check-in, τα στοιχεία που αφορούν τα άτομα που θα μεταφέρουν [...] στο έδαφος ενός κράτους-μέλους. Η Οδηγία αυτή έχει να διαδραματίσει έναν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση της παράνομης εισροής μεταναστών»¹⁴*
- β. Απόφαση του Συμβουλίου για τη διοργάνωση συνδυασμένων πτήσεων απελάσεων από γειτονικές χώρες, μετά από πρωτοβουλία της ιταλικής κυβέρνησης. Αυτές οι αποφάσεις οδηγούν στην αίτηση για έγκριση ευρωπαϊκών κονδυλίων για πτήσεις τσάρτερ απέλασης παράνομων μεταναστών.

«Το Συμβούλιο υιοθέτησε μια απόφαση σχετική με την οργάνωση κοινών πτήσεων με στόχο την απομάκρυνση, από το έδαφος δύο ή περισσότερων κρατών-μελών, υπηκόων τρίτων χωρών για τους οποίους έχουν εκδοθεί εντάλματα απέλασης (6379/04).

Η πρωτοβουλία αυτή έχει ως στόχο την οροθέτηση κανόνων σχετικών με την οργάνωση κοινών πτήσεων [...]. «*Οι κανόνες αυτοί αφορούν ιδιαίτερα τον ορισμό, αφενός, των συγκεκριμένων καθηκόντων που θα πρέπει να εκτελούν οι αρχές οι οποίες θα οριστούν για το σκοπό αυτό από τα συμμετέχοντα κράτη-μέλη και τα οργανωτικά κράτη-μέλη, και, αφετέρου, των κοινών καθηκόντων.*»¹⁵

13. Πηγή: Κοτζαμάνη Α, «Η Μεταναστευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης» στη Μελέτη «Στάσεις και αντιλήψεις των Ελλήνων απέναντι στη Μετανάστευση», Ευσταθόπουλος Γ. & Κοτζαμάνη Α, VPRC, 2006.

14. Πηγή: 2579η συνεδρία του Συμβουλίου - Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις- Λουξεμβούργο, 29 Απριλίου 2004, υπό την προεδρία του M. Michael McDowell, Υπουργού Δικαιοσύνης της Ιρλανδίας. 8694/04 (Press 123). http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/fr/jha/80428.pdf

15. Πηγή: 2579η συνεδρία του Συμβουλίου - Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις - Λουξεμβούργο, 29 Απριλίου 2004, υπό την προεδρία του M. Michael McDowell, Υπουργού Δικαιοσύνης της Ιρλανδίας. 8694/04 (Press 123) http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/fr/jha/80428.pdf

Το Σύστημα πληροφόρησης για τη βίζα (VIS)

Στις 24 Νοεμβρίου 2005, Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσιάζει δύο ανακοινώσεις, με τις οποίες επιτρέπεται η διευρυμένη πρόσβαση σε στοιχεία που αφορούν κατόχους και αιτούντες (ευρωπαϊκής) βίζας. Πρόκειται για τις ακόλουθες Ανακοινώσεις:

- **COM(2005) 597¹⁶**, όπου η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκφράζει την επιθυμία της να αλλάξει το περιεχόμενο και την πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων, μεταξύ άλλων για να καταπολεμήσει αποτελεσματικότερα την τρομοκρατία και το οργανωμένο έγκλημα. Σε αυτό το κείμενο, η Επιτροπή παρουσιάζει τις ήδη υπάρχουσες βάσεις δεδομένων, υπογραμμίζοντας τις ελλείψεις τους, προτείνει την βελτίωσή τους, και την επέκταση της προσβασιμότητας τους σε διάφορες υπηρεσίες αρμόδιες στους τομείς του ασύλου, της μετανάστευσης και της εσωτερικής ασφάλειας. Τέλος, προβλέπει τη δημιουργία, μακροπρόθεσμα, μηχανογραφικών συστημάτων, όπως:

- ένα ευρωπαϊκό σύστημα αναγνώρισης εγκληματικότητας μέσω μιας **βάσης ψηφιακών δακτυλικών αποτυπωμάτων**
- ένα **σύστημα καταγραφής εσόδων - εξόδων**
- ένα σύστημα που θα αποβλέπει στην **διευκόλυνση της διάβασης των συνόρων** για άτομα που πραγματοποιούν συχνά διακρατικές μετακινήσεις
- μια **βάση δεδομένων των ταξιδιωτικών εγγράφων και των ταυτοτήτων**

- **COM(2005) 600**, 24 Νοεμβρίου 2005¹⁷. Η Επιτροπή παρουσιάζει μια πρόταση που οδηγεί στη δημιουργία της απαραίτητης νομοθετικής βάσης που θα επιτρέπει στις αρχές των κρατών-μελών και στην EUROPOL να έχουν πρόσβαση στις βάσεις δεδομένων της VIS.

Η προώθηση ελεγκτικής μεταναστευτικής πολιτικής μέσα από συνεργασίες με τρίτες χώρες

- **COM(2005) 621¹⁸**. «Προτεραιότητες δράσης για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που συνδέονται με τη μετανάστευση». Η Επιτροπή, εστιάζοντας την προσοχή της στην περιοχή της Μεσογείου και της Αφρικής, προτείνει την υιοθέτηση τριών τύπων μέτρων για να αντιμετωπιστεί «το ζήτημα της μετανάστευσης»:

1. Την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών και της δράσης τους στον τομέα της μετανάστευσης
2. Την δημιουργία ενός πλαισίου διαλόγου και συνεργασίας με την Αφρική
3. Συνεργασία με γείτονες χώρες σε νομοθετικό, πολιτικό και επιχειρησιακό επίπεδο.

Επίσης, μελετείται, μεταξύ άλλων, το μέγεθος επίτευξης της δημιουργίας ενός μεσογειακού δικτύου παράκτιων περιπόλων, το οποίο θα έχει ως σκοπό τον συντονισμό μεταξύ των αρχών των κρατών - μελών.

16. Πηγή: http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2005/com2005_0597en01.pdf

17. Πηγή: <http://eu.int/prelex/detail dossier real.cfm?CL=fr&DosId=193583>

18. Πηγή: http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/fr/com/2005/com2005_0621fr01.pdf

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1^η άσκηση .

Η Οδηγία 200/78/CE αναφέρεται σε ένα γενικό πλαίσιο ισότητας στον τομέα της εργασίας και της απασχόλησης.

- α.** Πιστεύετε ότι οι Οδηγίες για την καταπολέμηση των διακρίσεων τηρούνται και εφαρμόζονται στην πράξη;
- β.** Αν όχι σε ποιες κατηγορίες εντοπίζετε προβλήματα εφαρμογής και τι είδους;
- γ.** Έχετε να περιγράψετε κάποιο παράδειγμα, προσωπικό ή κάποιου συγγενή, φίλου, γνωστού σας;

2^η άσκηση

Πώς πιστεύετε ότι μπορεί να καταπολεμηθεί ο ρατσισμός και η ξενοφοβία και ποια μέτρα θα θέλατε να λάβει η Ελληνική Πολιτεία και κατ'επέκταση η Ε.Ε;

3^η άσκηση

Αφού ανατρέξετε στη «Χάρτα με τα δικαιώματα των οικιακών εργαζομένων» να παρουσιάσετε και να καταγράψετε τις γνώμες σας για το:

- α.** ποια από αυτά εφαρμόζονται
- β.** ποια δεν εφαρμόζονται
- γ.** τους λόγους που συμβαίνει αυτό
- δ.** με ποιους τρόπους μπορούν να γίνονται σεβαστά και να τηρούνται.

4^η άσκηση

Σύμφωνα με το κείμενο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή [COM(2005) 621] «προτείνει την υιοθέτηση τριών τύπων μέτρων για να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της μετανάστευσης:

Την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών-μελών και της δράσης τους στον τομέα της μετανάστευσης

Τη δημιουργία ενός πλαισίου διαλόγου και συνεργασίας με την Αφρική

Τη συνεργασία με γείτονες χώρες σε νομοθετικό, πολιτικό και επιχειρησιακό επίπεδο».

Ποια μέτρα πιστεύετε ότι πρέπει να ληφθούν στα πλαίσια αυτά;

5^η άσκηση

Σχολιάστε το παρακάτω σκίτσο.

Σκίτσο του Plantu, με τίτλο «Άνοιγμα των ευρωπαϊκών συνόρων», από τη γαλλική ημερησία εφημερίδα «Le Monde».

Πηγή: www.lemonde.fr

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ευρωπαϊκή Ένωση

- European Commission, justice and home affairs,
http://europa.eu.int/comm/justice_home/index_en.htm
- European Parliament, <http://www.europarl.eu.int/>
- Council of Europe, <http://www.coe.int/>
- European Court of Human Rights, <http://www.echr.coe.int/echr>
- Portal to European Union law, <http://europa.eu.int/eur-lex/en/index.html>
- Council of the European Union, http://ue.eu.int/cms3_fo/showPage.ASP?lang=en
- European Commission, employment and social affairs,
http://europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/

Βιβλία

- Ferry V, Galloro P.-D. & Noiriél G. (sous la direction de): *20 ans de discours sur l'integration*, Editions L'Harmattan, Paris, 2005.
- Pellet, A., *Les Nations Unies, textes fondamentaux*, Editions P.U.F., coll. Que sais-je, 1ere edition, Paris, 1995.
- Renucci J.-F., *Droit Europeen des Droits de l'Homme*, Editions Librairie Generale de Droit et de Jurisprudence, Paris, 2002.
- Sudre, F., *La Convention Europeenne des Droits de l'Homme*, Editions P.U.F., coll. Que sais-je, 6eme edition, Paris, 2005.
- Teitgen-Colly, C. *Textes du Droit des etrangers*, Editions P.U.F., coll. Que sais-je, 1ere Edition, Paris, 1999.
- Σπαθανά, Ε. *Νομική συνδρομή σε Πρόσφυγες και Αιτούντες Άσυλο στην Ελλάδα*. Αθήνα: Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες. 2003

Άρθρα

- Bendel, P., «Immigration policy in the European Union: still bringing up the walls for fortress Europe?», 2005, <http://www.migrationletters.com>
- Κοτζαμάνη Α, «Η Μεταναστευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης» στη Μελέτη «Στάσεις και αντιλήψεις των Ελλήνων απέναντι στη Μετανάστευση», Ευσταθόπουλος Γ. & Κοτζαμάνη Α, VPRC, 2006
- Melossi, D., «Security, social control, democracy and migration within the “constitution” of E.U.», *European law journal*, Volume 11, No 1, 2005, Blackwell Publishing Ltd., Oxford, U.K.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ & ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Σκοπός

Σκοπός του κεφαλαίου είναι η παρουσίαση του νομοθετικού πλαισίου που αφορά τους αλλοδαπούς στην Ελλάδα καθώς περιγράφονται οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των μεταναστών, προσφύγων και παλιννοστούντων που ζουν και εργάζονται στη χώρα μας.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα:

Όταν θα έχετε ολοκληρώσει τη μελέτη του κεφαλαίου αυτού θα είστε σε θέση να:

- γνωρίζετε τα βασικά δικαιώματα και τις υποχρεώσεις σας ως πολίτες της Ελλάδας
- γνωρίζετε τους φορείς στους οποίους μπορείτε να απευθυνθείτε για να εξασκήσετε τα δικαιώματά σας
- γνωρίζετε τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθείτε για την τήρηση των υποχρεώσεών σας, αλλά και για την εξασφάλιση των δικαιωμάτων σας

Έννοιες κλειδιά:

Νόμος 3386

Απέλαση

Υγεία - κοινωνική ασφάλιση

Δικαιώματα παροχών

Ίση μεταχείριση στην εργασία, απασχόληση, αγαθά, υπηρεσίες

Άδεια παραμονής

Προϋποθέσεις και διαδικασία νομιμοποίησης υπηκόων τρίτων χωρών

Οικογενειακή επανένωση

Επί μακρόν διαμένοντες

Αίτηση ασύλου

Κοινωνική ένταξη

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το σημείο αναφοράς στο κεφάλαιο αυτό είναι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των υπηκόων τρίτων

χωρών στην Ελλάδα. Βασική επιδίωξη του κεφαλαίου είναι η περιγραφή τους, το πώς διαμορφώνεται το περιβάλλον στο οποίο καλούνται να προσαρμοστούν και να ενταχθούν οι συγκεκριμένοι πληθυσμοί και πώς οι ίδιοι μπορούν να επωφεληθούν.

Έτσι, αρχικά αναφέρονται τα κύρια σημεία του νομοθετικού πλαισίου στην Ελλάδα, νόμος 3386\2005, και ειδικότερα οι διατάξεις για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των αλλοδαπών που απορρέουν από αυτόν.

Παρουσιάζονται οι ορισμοί, οι τύποι, οι γενικές προϋποθέσεις, οι περιορισμοί και η διαδικασία για την απόκτηση άδειας παραμονής στην ελληνική επικράτεια. Ακολουθεί η διαδικασία νομιμοποίησης για τις επιμέρους ομάδες αλλοδαπών όπως ορίζονται από το νόμο καθώς και οι ειδικές διατάξεις που αφορούν στην οικογενειακή επανένωση και το καθεστώς του επι μακρόν διαμένοντα.

Στις τελευταίες ενότητες του κεφαλαίου περιγράφεται η διαδικασία υποβολής αίτησης ασύλου με τις δυνατότητες νομιμοποίησης σε περίπτωση απόρριψής της.

Τέλος, το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με την παρουσίαση των σχετικών διατάξεων με την κοινωνική ένταξη των πολιτών στους οποίους αναφέρεται ο νόμος 3386\2005.

ΟΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ & ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ορίζονται κυρίως στο Νόμο 3386 (Αύγουστος 2005) «*Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην ελληνική επικράτεια*».

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (σύμφωνα με τον Νόμο 3386)

Ο μετανάστης έχει υποχρέωση να δηλώσει:

1. Τη διεύθυνσή του. Σε περίπτωση αλλαγής διεύθυνσης, πρέπει αυτή να δηλώνεται άμεσα, και το αργότερο ένα μήνα μετά την αλλαγή της. Η δήλωση αυτή γίνεται στο αστυνομικό τμήμα της περιοχής κατοικίας του.
2. Οποιαδήποτε αλλαγή της προσωπικής του κατάστασης, και κυρίως την αλλαγή ιθαγένειας, το γάμο, την ακύρωση του γάμου, το διαζύγιο, και τη γέννηση παιδιού.
3. Την απώλεια της άδειας διαμονής του.
4. Την αλλαγή εργοδότη ή/ και την αλλαγή επαγγέλματος.
5. Το τέλος της σύμβασης εργασίας.
6. Να υποβάλλονται σε φορολόγηση, δηλώνοντας την κάθε είδους οικονομική δραστηριότητά τους στις κατά τόπους αρμόδιες Δημόσιες Οικονομικές Υπηρεσίες (Δ.Ο.Υ) υποβάλλοντας φορολογική δήλωση. Εξάλλου η φορολόγηση αποτελεί προϋπόθεση ανανέωσης της άδειας εργασίας και παραμονής. Για να υποβάλει κανείς φορολογική δήλωση πρέπει να έχει Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.)
7. Να ασφαλίζονται, ιδιαίτερα αν αυτοαπασχολούνται¹.
8. Σε περίπτωση που η αίτηση για άδεια διαμονής δεν έγινε δεκτή, ή σε περίπτωση που η άδεια διαμονής του ανακλήθηκε, ο αλλοδαπός έχει υποχρέωση να εγκαταλείψει αμέσως την Ελλάδα.
9. Εάν έχει αποκτήσει άδεια διαμονής, αλλά δεν έχει καταθέσει αίτηση ανανέωσής της, έχει υποχρέωση να αναχωρήσει από την Ελλάδα μέχρι την τελευταία ημέρα ισχύος της άδειάς του, χωρίς άλλη ειδοποίηση.

Πρόστιμα

1. Όσοι δεν δηλώνουν τα γεγονότα που περιγράφονται στα σημεία 1-5, κινδυνεύουν να πληρώσουν πρόστιμο 1500 - 3000 ευρώ. Επίσης, κινδυνεύει να επιβαρυνθεί με το ίδιο πρόστιμο ο αλλοδαπός που δεν εγκαταλείπει την Ελλάδα μόλις ενημερωθεί για τη μη έγκριση της αίτησης που υπέβαλε για άδεια διαμονής ή της ανάκλησης της άδειάς του (άρθρο 87 § 4).

1. Βλέπε Παράρτημα **ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ Α.Φ.Μ. ΑΠΟ ΤΗΝ Δ.Ο.Υ.**

2. Σύμφωνα με το άρθρο 73 § 5, ο αλλοδαπός που διαμένει παράνομα στην Ελλάδα μέχρι και 30 μέρες μετά τη λήξη της άδειας διαμονής ή της visa ή της σφραγίδας εισόδου στη χώρα κινδυνεύει να πληρώσει 585 ευρώ τετραπλάσιο του παράβολου για ετήσια άδεια διαμονής. Εάν ο χρόνος της παράνομης διαμονής ξεπερνά τις τριάντα ημέρες, το ποσό αυτό διπλασιάζεται, φτάνοντας τα 1170 ευρώ (οκταπλάσιο ποσό του παράβολου για άδεια διαμονής ενός χρόνου).

Δικαιώματα των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελλάδα σύμφωνα με τον Νόμο 3386

Προσφυγή κατά απόφασης διοικητικής απέλασης (άρθρο 77)

Κατά απόφασης διοικητικής απέλασης ο ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα να προσφύγει στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης εντός προθεσμίας πέντε ημερών.

Η απόφαση επί της προσφυγής εκδίδεται εντός τριών ημερών. Εάν η Αστυνομία δεν απαντήσει τεκμαίρεται απόρριψη της προσφυγής και η προθεσμία για προσφυγή στα διοικητικά δικαστήρια αρχίζει από τη λήξη του τριημέρου².

Η απέλαση απαγορεύεται όταν πρόκειται:

1. Για ανήλικο παιδί, οι γονείς του οποίου ζουν μόνιμα στην Ελλάδα.
2. Για γονέα παιδιού με ελληνική υπηκοότητα ο οποίος έχει τη γονική μέριμνα ή την υποχρέωση διατροφής του παιδιού.
3. Για πρόσωπα πάνω από 80 ετών.

Στις περιπτώσεις 2 και 3 εξαιρούνται πρόσωπα επικίνδυνα για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία.

Υποχρεώσεις και Δικαιώματα στον τομέα της Υγείας και της Κοινωνικής Ασφάλισης

Υπενθύμιση: Η ασφάλιση είναι υποχρεωτική, δεν εξαρτάται από τη θέληση του εργαζόμενου ή του εργοδότη και αρχίζει από την πρώτη μέρα εργασίας.

Δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση και στις παροχές έχουν μόνο οι νόμιμοι αλλοδαποί, δηλαδή όσοι είναι κάτοχοι άδειας εργασίας και παραμονής και έχουν ασφαλιστικό βιβλιάριο και βιβλιάριο υγείας.

Για να ασφαλιστεί ο αλλοδαπός πρέπει να έχει αριθμό μητρώου ασφάλισης και ατομικό βιβλιάριο υγείας τα οποία εκδίδονται από το οικείο υποκατάστημα του ΙΚΑ³.

Επίσης, παρέχεται δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε αλλοδαπούς που βρίσκονται στην Ελλάδα με την προϋπόθεση ότι είναι ανασφάλιστοι και ανήκουν σε μία από τις παρακάτω κατηγορίες:

2. Πηγή: <http://www.synigoros.gr/allodapoi/docs/meta-enimerotiki-synantisi-eisigiseis.pdf>

3. Βλέπε Παράρτημα με τα δικαιολογητικά για αίτηση εγγράφων που αφορούν το δικαίωμα στην υγεία - κοινωνική ασφάλιση (Πίνακας)

1. Έχουν αναγνωρισθεί από τις αρμόδιες αρχές ως πρόσφυγες
2. Έχουν υποβάλει αίτηση για αναγνώριση προσφυγικής ιδιότητας, η οποία βρίσκεται υπό εξέταση
3. Έχει εγκριθεί η παραμονή τους για ανθρωπιστικούς λόγους

Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για δωρεάν περίθαλψη είναι:

1. Δελτίο ταυτότητας πρόσφυγα
2. Δελτίο αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού
3. Ειδικό δελτίο παραμονής του αλλοδαπού για ανθρωπιστικούς λόγους.

Δικαιώματα παροχών⁴

Ο ασφαλισμένος δικαιούται παροχές από όλους τους οργανισμούς για τους οποίους πληρώνει τις νόμιμες εισφορές.

ΦΟΡΕΑΣ	ΠΑΡΟΧΕΣ
Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη 2. Νοσοκομειακή περίθαλψη 3. Επίδομα ασθενείας ατυχήματος, μητρότητας κ.ά. 4. Σύνταξη
Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας (Ο.Ε.Κ.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Επίδομα ανεργίας 2. Οικογενειακά επίδομα 1. Στεγαστικά δάνεια 2. Έτοιμη κατοικία
Οργανισμός Εργατικής Εστίας (Ο.Ε.Ε.)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Επίδομα γάμου 2. Κοινωνικός Τουρισμός 3. Ψυχαγωγία (εισιτήρια θεάτρου, κινηματογράφου, είσοδος σε μουσεία κλπ.)

Νόμος 3304/ 2005 για ίση μεταχείριση στην εργασία & την απασχόληση & στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών

Ενσωματώνει στην Ελληνική νομοθεσία τις ευρωπαϊκές οδηγίες 43/2000 και 78/2000, και τίθεται σε εφαρμογή από Φεβρουάριο του 2005⁵. Σύμφωνα με το Άρθρο 16 «Ποινικές κυρώσεις» του Νόμου 3304, «ο οποίος παραβιάζει την κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης για λόγους εθνο-

4. Πηγή. κοινοτική πρωτοβουλία equal, μέτρο 1.2, Α. Σ. για την ισότητα και την κοινωνική συνοχή. τίτλος έργου: forum για την ισότητα και την κοινωνική συνοχή. υποέργο 9: δημιουργία υποστηρικτικού υλικού «οδηγός του μετανάστη».

5. Η οδηγία 78/2000 ζητάει την καταπολέμηση των διακρίσεων στην εργασία & την απασχόληση που οφείλονται στις θρησκευτικές πεποιθήσεις, στην αναπηρία, στην ηλικία και στον γενετήσιο προσανατολισμό - δηλαδή στην ομοφυλοφιλία-, ενώ η οδηγία 43/2000 προστατεύει από διακρίσεις λόγω εθνικής ή φυλετικής καταγωγής ή θρησκείας στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών.

πικής ή φυλετικής καταγωγής ή θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, κατά τη συναλλακτική διάθεση αγαθών ή προσφορά υπηρεσιών στο κοινό, τιμωρείται με φυλάκιση 6 μηνών μέχρι 3 ετών και με χρηματική ποινή 1.000 έως 5.000 ευρώ».

Επίσης, το Άρθρο 19 «Φορείς προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης» ορίζει αρμόδιους φορείς όπου ο αλλοδαπός μπορεί να απευθυνθεί και να καταγγείλει διακριτικές μεταχειρίσεις στον χώρο της εργασίας, της απασχόλησης, ή στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών.

Πιο συγκεκριμένα, ορίζει:

- ως Φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης στις περιπτώσεις που αυτή παραβιάζεται από **δημόσιες υπηρεσίες τον Συνήγορο του Πολίτη,**
- ως Φορέα προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης στις περιπτώσεις που αυτή παραβιάζεται από **φυσικά ή νομικά πρόσωπα την Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης,** της οποίας η σύσταση ορίζεται στον ίδιο Νόμο (Άρθρο 21) και
- «**στον τομέα απασχόλησης και εργασίας,** φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης στις περιπτώσεις που αυτή παραβιάζεται από **φυσικά ή νομικά πρόσωπα [...]** το **Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.)**»⁶.

Ίση μεταχείριση για τους υπηκόους των νέων χωρών μελών της Ε.Ε. εάν αποδείξουν 12 μήνες νόμιμης διαμονής στην χώρα, 2004

Σύμφωνα με τους όρους της εγκυκλίου (ν.37, 10014/04) του Υπουργείου Δικαιοσύνης, οι υπήκοοι των οκτώ νέων ευρωπαϊκών χωρών-μελών, θα τυγχάνουν ίσης μεταχείρισης με τους υπηκόους της Ε.Ε. των 15, με την προϋπόθεση ότι διαθέτουν στοιχεία αποδεικνύοντας τη δωδεκάμηνη νόμιμη παραμονή τους και εργασία τους στην χώρα.

Όσοι αδυνατούν να προσκομίσουν τα απαιτούμενα αποδεικτικά συνεχίζουν να αντιμετωπίζονται όπως όλοι οι υπήκοοι τρίτων χωρών: δεν προστατεύονται από απελάσεις, και οφείλουν να ανανεώνουν τις άδειες εργασίας και παραμονής τους.

Περίπου 40.000 με 50.000 υπήκοοι των νέων χωρών ζουν και εργάζονται νόμιμα στην Ελλάδα, αλλά δεν είναι σαφές πόσοι από αυτούς μπορούν να εξασφαλίσουν αποδείξεις για σύνολο δώδεκα μηνών⁷.

6. Νόμος 3304/ 2005 (25/01/2005) για ίση μεταχείριση στην εργασία & την απασχόληση & στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών, διαθέσιμος στην ιστοσελίδα www.disabled.gr

7. Πηγή: www.hlhr.gr

Η ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ

ΟΡΙΣΜΟΙ

ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑ

Νόμιμο χαρακτήρα της παραμονής ενός αλλοδαπού και / ή της κατάστασής του σε σχέση με τη νομοθεσία της εργασίας.

ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ.

Γενικός ορισμός των διατάξεων / διαδικασιών που επιτρέπουν σε έναν αλλοδαπό που διαμένει στην Ελλάδα χωρίς να του έχει επιτραπεί να το κάνει, να αποκτήσει μια άδεια παραμονής.

ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ.

Διοικητικό έγγραφο που πρέπει κάθε αλλοδαπός που σκοπεύει να παραμείνει στην Ελλάδα για περισσότερο από 3 μήνες μετά από την είσοδό του στη χώρα.

Τύποι αδειών παραμονής

Στο άρθρο 9 του Νόμου 3386, ορίζονται οι ακόλουθοι τύποι αδειών παραμονής

A/A Τίτλος άδειας παραμονής	Τύπος άδειας παραμονής
1. Άδειες διαμονής για εργασία	8 τύποι: 1) Εξαρτημένη εργασία ή παροχή υπηρεσιών ή έργου 2) Εποχιακή εργασία 3) Στελέχη εταιρειών 4) Προσωρινή μετακίνηση για παροχή υπηρεσίας 5) Αθλητές -προπονητές 6) Μέλη καλλιτεχνικών συγκροτημάτων 7) Πνευματικοί δημιουργοί 8) Μέλη ξένων αρχαιολογικών σχολών
2. Άδειες διαμονής για ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα	2 τύποι: 1) Ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα 2) Ανάπτυξη επενδυτικής δραστηριότητας

<p>3. Άδειες διαμονής για ειδικούς λόγους</p>	<p>14 τύποι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Σπουδές 2) Επαγγελματική κατάρτιση 3) Υπότροφοι-ειδικά προγράμματα 4) Σπουδές σε στρατιωτικές σχολές 5) Απόκτηση ιατρικής ειδικότητας 6) Οικονομικά ανεξάρτητα άτομα 7) Ενήλικα τέκνα διπλωματικών υπαλλήλων 8) Υπηρετικό προσωπικό διπλωματικών αποστολών 9) Ανταποκριτές ξένου τύπου 10) Λειτουργοί γνωστών θρησκειών 11) Αθωνιάδα Σχολή 12) Σπουδή, γνωριμία και άσκηση του μοναχικού βίου 13) Αρχηγοί οργανωμένων ομάδων τουρισμού 14) Ερευνητές
<p>4. Άδεια διαμονής για εξαιρετικούς λόγους</p>	<p>3 τύποι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ανθρωπιστικοί 2) Δημόσιο Συμφέρον 3) Θύματα εμπορίας
<p>5. Άδεια διαμονής για οικογενειακή συνένωση</p>	<p>3 τύποι:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Μέλη οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας 2) Αυτοτελής άδεια διαμονής μελών οικογένειας υπηκόου 3ης χώρας 3) Μέλη οικογένειας Έλληνα ή πολίτη Ε.Ε.
<p>6. Άδεια διαμονής αόριστης διάρκειας</p>	<p>1 τύπος (Βλέπε κεφάλαιο 6)</p>
<p>7. Άδεια διαμονής επί μακρόν διαμένοντος</p>	<p>1 τύπος (Βλέπε κεφάλαιο 6)</p>

Ο Νόμος **3386/2005**, ο οποίος ψηφίστηκε τον Αύγουστο του 2005, αποτελεί την αναγγελία ενός τρίτου προγράμματος νομιμοποίησης, και ορίζει τις νέες προϋποθέσεις για την απόκτηση άδειας παραμονής.

Προϋποθέσεις απόκτησης άδειας παραμονής

Σύμφωνα με το κείμενο, η άδεια παραχωρείται σε αλλοδαπούς τρίτων χωρών (υπό την προϋπόθεση ότι δεν αποτελούν κίνδυνο για την δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας) που διαμένουν στην Ελλάδα μέχρι και τις 31 Δεκεμβρίου 2004, και που διαθέτουν ένα από τα παρακάτω αποδεικτικά στοιχεία της -συνεχής- παρουσίας τους στην Ελλάδα μέχρι την ημερομηνία αυτή:

- α) την προσκόμιση ενός εγγράφου εισόδου στη χώρα (βίζα)
- β) την ημερομηνία κατάθεσης αίτησης άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους

- γ) την προσκόμιση ενός Αριθμού φορολογικού μητρώου (Α.Φ.Μ.)
- δ) έγγραφο ενός ασφαλιστικού ταμείου βεβαιώνοντας συνεισφορά του αιτών στο ταμείο που σε 150 μέρες εργασίας
- ε) έγγραφο στο οποίο αναγράφεται η ημερομηνία απόρριψης της αίτησης πολιτικού ασύλου

Οι αλλοδαποί που πληρούν μία από τις παραπάνω προϋποθέσεις (που κατέχουν ένα από τα παραπάνω έγγραφα) καλούνται να παρουσιαστούν στις αρμόδιες υπηρεσίες του Δήμου της κατοικίας διαμονής τους, από την 1^η Οκτώβρη μέχρι και τις 30 Απριλίου 2005⁸, προκειμένου να καταθέσουν την αίτηση νομιμοποίησης τους. Η άδεια παραμονής που θα τους προσκομισθεί, η οποία θα ισχύει για ένα χρόνο, θα έχει και την αξία άδειας εργασίας.

Επίσης, μια ατομική άδεια παραμονής θα εκδίδεται σε κάθε παιδί 14 χρονών και άνω, καθώς και στον/στη σύζυγο του αιτών που διαμένουν μαζί του στην Ελλάδα. Τέλος, τα παιδιά κάτω των 14 ετών θα συνδέονται στην άδεια παραμονής του αιτών γονέα.

Υπενθύμιση: Σύμφωνα με το άρθρο 73 του ν. 3386/2005, ο αλλοδαπός υπήκοος τρίτων χωρών έχει υποχρέωση να καταθέτει ο ίδιος την αίτηση άδειας διαμονής. Εάν δεν μπορεί να πάει ο ίδιος να καταθέσει την αίτηση, θα πρέπει το άτομο που τον αντικαθιστά να έχει μαζί του εξουσιοδότηση η οποία θα αποδεικνύεται με θεώρηση του γνήσιου της υπογραφής. Καμία αίτηση δεν γίνεται δεκτή με δικαστικό επιμελητή ή fax.

Περιορισμοί στη διαδικασία απόκτησης άδειας παραμονής

- Ο Νόμος αποκλείει εξαρχής από το δικαίωμα στην νομιμοποίηση όσους διαμένουν χρόνια στην Ελλάδα, αλλά δεν κατέχουν έγγραφα (διαβατήριο, ταυτότητα), και στη χώρα προέλευσης των οποίων δεν υπάρχει ελληνικό προξενείο ή πρεσβεία. Έτσι, «φωτογραφίζει» τους αλλοδαπούς τους οποίους, ανάλογα με την χώρα προέλευσής τους, εντάσσει ή αποκλείει από την διαδικασία νομιμοποίησης. Επίσης, αποκλείονται από τη διαδικασία όσοι εισήλθαν στη χώρα μετά τις 31 Δεκεμβρίου 2004.
- Ο νομοθέτης επιβάλλει σε κάθε εργαζόμενο αλλοδαπό να δηλώνει στο Δημαρχείο του Δήμου διαμονής του τη φύση της εργασίας του, και του δίδεται άδεια παραμονής ισχύος ενός έτους για τη φύση της εργασίας που δήλωσε και μόνο, καθώς και για τη γεωγραφική περιφέρεια (νομό) όπου υπάγεται η εργασία του και μόνο. Δεν δικαιούται να αλλάξει επάγγελμα (ειδικότητα), ούτε γεωγραφική περιφέρεια, κατά την διάρκεια της άδειας παραμονής του, και εάν επιθυμεί ή χρειάζεται να αλλάξει τόπο εργασίας ή / και διαμονής, έχει υποχρέωση να το δηλώσει στις αρμόδιες αρχές, και να καταθέσει εκ' νέου αίτηση άδειας παραμονής, αφού η άδεια που του έχει παρασχει παύει να ισχύει.
- Το κόστος παράβολου για την κατάθεση αίτησης άδειας και ανανέωση άδειας παραμονής παραμένει ιδιαίτερα υψηλό: η αίτηση μιας άδειας ενός έτους (πρώτη κάρτα) κοστίζει περίπου 150 ευρώ, η άδεια ισχύος δύο χρόνων 300 ευρώ (ανανέωση άδειας παραμονής), τριών χρόνων 450 ευρώ. Το κόστος της αίτησης άδειας μακράς διάρκειας ή μόνιμης διαμονής (την οποία δικαιούνται μόνο όσοι διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα πέντε συνεχόμενα χρόνια, από την ημερομηνία ισχύος του Νόμου) αγγίζει τα 900 ευρώ! Τα παραπάνω χρηματικά ποσά δεν επιστρέφονται σε περίπτωση αρνητικής απόφασης στην αίτηση.

8. Καταληκτική ημερομηνία για την κατάθεση της αίτησης νομιμοποίησης είχε οριστεί η 31η Δεκεμβρίου 2005. Έκτοτε, έχουν δοθεί παρατάσεις.

Η διαδικασία

1) Όσοι δεν είναι κάτοχοι άδειας εργασίας σε ισχύ.

- Για όσους δεν έχουν άδεια εργασίας σε ισχύ προβλέπεται η υποβολή σχετικού αιτήματος στις κατά τόπους Διευθύνσεις Εργασίας των Νομαρχιών μέχρι τις 31/10/2005.
- Η αίτηση πρέπει να συνοδεύεται από τα κατά περίπτωση συνήθη δικαιολογητικά.
- Ως προς τις ασφαλιστικές προϋποθέσεις, ειδικότερα, απαιτείται ασφαλιστική κάλυψη εκατόν πενήντα (150) ημερών για κάθε έτος από 01/07/2003 έως την ημερομηνία υποβολής της αίτησης. Όσοι δεν διαθέτουν τα 150 ένημα ανά έτος μπορούν να εξαγοράσουν όσα λείπουν για τη συμπλήρωση των 150 ανά έτος, καταβάλλοντας τα προβλεπόμενα ποσά στον αρμόδιο ασφαλιστικό φορέα. Συνολικά απαιτούνται 300 ένημα από 01/07/2003 έως σήμερα, επιμερισμένα σε 150 για κάθε έτος.
- Εάν δεν ελλείπουν ένημα η Νομαρχία προβαίνει άμεσα στην εξέταση της αίτησης.
- Εάν ελλείπουν ένημα η υπηρεσία της Νομαρχίας χορηγεί βεβαίωση υπαγωγής στη ρύθμιση του άρθρου 91 παρ.10 του ν.32386/2005, με την οποία ο ενδιαφερόμενος προσέρχεται άμεσα στον ασφαλιστικό του οργανισμό προκειμένου να εξαγοράσει τα ένημα που απαιτούνται.
- Ο ενδιαφερόμενος επανέρχεται και υποβάλλει άμεσα στη Νομαρχία την απόφαση εξαγοράς των ενσήμων προκειμένου να προχωρήσει η εξέταση του αιτήματός του για τη χορήγηση άδειας εργασίας.
- Εφόσον ο ενδιαφερόμενος παραλάβει την άδεια εργασίας, οφείλει μέσα σε ένα μήνα από την ημερομηνία παραλαβής να υποβάλει αίτηση για ανανέωση της άδειας διαμονής του στο Δήμο της κατοικίας του, προσκομίζοντας τα κατά περίπτωση προβλεπόμενα στο ν.2910/2001 δικαιολογητικά.

2) Κάτοχοι άδειας εργασίας σε ισχύ

- Ιδιαίτερη διαδικασία προβλέπεται για όσους εκ των ανωτέρω αλλοδαπών έχουν άδεια εργασίας σε ισχύ αλλά:
 - α) οι αιτήσεις για την άδεια διαμονής τους απορρίφθηκαν ως εκπρόθεσμες,
 - β) οι αιτήσεις για την άδεια διαμονής τους εκκρεμούν
 - γ) δεν υπέβαλαν αίτηση για άδεια διαμονής

Στις δύο πρώτες περιπτώσεις η εξέταση του αιτήματός τους θα γίνει αυτεπαγγέλτως από την Περιφέρεια. Ωστόσο, είναι σκόπιμο, ειδικά, στην περίπτωση της απόρριψης λόγω εκπροθέσμου (περίπτωση α') οι ενδιαφερόμενοι να απευθυνθούν στους Δήμους υποβάλλοντας αίτηση επανεξέτασης της υπόθεσής τους (χωρίς παράβολο). Όσοι εμπíπτουν, τέλος, στην περίπτωση γ' οφείλουν να απευθυνθούν άμεσα στους Δήμους έως 31/10/2005 υποβάλλοντας απευθείας αίτηση για χορήγηση άδειας διαμονής με βάση την ισχύουσα άδεια εργασίας τους.

3) Όσοι έχουν επί μακρόν εκκρεμείς αιτήσεις άδειας διαμονής

- Ειδική διαδικασία προβλέπεται, επίσης, για όσους έχουν υποβάλει αίτηση για ανανέωση της άδειας διαμονής τους και η αρμόδια υπηρεσία δεν έχει αποφανθεί για μακρό χρονικό διάστημα επί του αιτήματός τους (επί μακρόν **εκκρεμείς αιτήσεις άδειας διαμονής**). Οι ενδιαφερόμενοι έχουν σε αυτή την περίπτωση τη δυνατότητα να προβούν σε **μερική ανάκληση** του αιτήματός τους ως προς τη δικαιολογητική του βάση και να ζητήσουν την έκδοση άδειας διαμονής για έναν από τους λόγους του Ν.2910/2001, υποβάλλοντας στο **Δήμο** της κατοικίας τους σχετική συμπληρωματική αίτηση συνοδευόμενη από τα απαραίτητα δικαιολογητικά (λ.χ. άδεια εργασίας). Θα πρέπει, βέβαια, η αρχικώς αιτηθείσα άδεια διαμονής να είναι δυνατόν να ανανεώνεται σε διαφορετικό εργασιακό καθεστώς⁹.

9. Πηγή: <http://www.synigoros.gr/allodapoi/docs/meta-enimerotiki-synantisi-eisigiseis.pdf>

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ (άρθρο 91 παρ. 11 του Ν. 3386/2005)

Γενικές προϋποθέσεις νομιμοποίησης:

1. Είσοδος και διαμονή του αιτούντος στη χώρα μέχρι **31.12.2004**
2. Μη συνδρομή λόγων δημόσιας τάξης και ασφάλειας στο πρόσωπο των αιτούντων νομιμοποίηση αλλοδαπών

Σημείωση: Αυτοδίκαιη διαγραφή από τον Ε.Κ.ΑΝ.Α για λόγους παράνομης εισόδου, εξόδου, εργασίας και διαμονής στη χώρα, καθώς και συναφείς εκκρεμείς απελάσεις δεν αποτελούν λόγο για μη έκδοση της άδειας διαμονής. Υφιστάμενες για την ανωτέρω αιτία εγγραφές στον κατάλογο ανεπιθύμητων θεωρούνται ότι έχουν, αυτοδικαίως, αρθεί.

Οι δικαιούχοι

- α) Οι κάτοχοι νόμιμης θεώρησης εισόδου στη χώρα
- β) Όσοι είχαν υποβάλει αίτηση χορήγησης άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους
- γ) Όσοι έχουν αποκτήσει αριθμό φορολογικού μητρώου
- δ) Όσοι είναι εγγεγραμμένοι σε ασφαλιστικό φορέα και κατέβαλλαν ένσημα
- ε) Απορριφθέντες της διαδικασίας ασύλου
- στ) Μέλη οικογένειάς του (σύζυγος και ανήλικα τέκνα)
- ζ) Μέλη οικογένειας νομίμων αλλοδαπών, τα οποία διέμεναν μη νόμιμα στη χώρα (σύζυγος και ανήλικα τέκνα)
(**Σημείωση:** Οι σύζυγοι και τα άνω των δεκατεσσάρων ετών τέκνα λαμβάνουν ατομική άδεια διαμονής)
- η) Ανήλικα τέκνα νομίμων αλλοδαπών, με θεώρηση εισόδου στο οικογενειακό διαβατήριο, όπου αναγράφονταν ως προστατευόμενα μέλη

Ο Αρμόδιος φορέας για την έκδοση της άδειας διανομής

Ο Γενικός Γραμματέας της κατά τόπον Περιφέρειας

Διάρκεια ισχύος άδειας διανομής

Άδεια διαμονής **ενιαίου τύπου** (διαμονής και εργασίας) **διάρκειας (1) έτους**.

Η διαδικασία υποβολής¹⁰

Αρμόδια αρχή για την υποβολή: Ο Δήμος ή η Κοινότητα του τόπου κατοικίας του ενδιαφερομένου [ο οποίος διαβιβάζει το φάκελο στην αρμόδια Περιφέρεια εντός αποκλειστικής προθεσμίας (2) δύο μηνών]

10. Πηγή: <http://www.synigoros.gr/allodapoi/docs/meta-enimerotiki-synantisi-eisigiseis.pdf>

Προθεσμία υποβολής: 1.10.2005 - 30.04.2005

Σημείωση 1: Σε περίπτωση, που δεν μπορεί ο αιτών να προσκομίσει όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά δίνεται από την αρμόδια υπηρεσία προθεσμία ενός (1) μηνός για συμπλήρωση του φακέλου - Χορήγηση βεβαίωσης κατάθεσης με ελλιπή δικαιολογητικά και αντικατάστασή της με **βεβαίωση κατάθεσης μετά τη συμπλήρωση του φακέλου**.

Σημείωση 2: Η κατάθεση μπορεί να γίνει αυτοπροσώπως ή με πληρεξούσιο δικηγόρο (απαραίτητη εξουσιοδότηση με θεώρηση του γνήσιου της υπογραφής από την αρμόδια αρχή ή συμβολαιογραφικό πληρεξούσιο).

Δικαιολογητικά:

1) Έντυπο αίτησης (εις διπλούν) και τρεις (3) φωτογραφίες

2) Αποδεικτικό στοιχείο διαμονής στη χώρα μέχρι 31.12.2004 (ένα από τα παρακάτω δικαιολογητικά):

- α) φωτοαντίγραφο όλων των σελίδων του διαβατηρίου με θεώρηση εισόδου (visa) οποιουδήποτε τύπου ή ημερομηνία εισόδου (για τις χώρες, που απαλλάσσονται από τη χορήγηση θεώρησης εισόδου)
- β) Βεβαίωση υποβολής αίτησης χορήγησης άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους ή απορριπτική απόφαση επί της αίτησης αυτής
- γ) Βεβαίωση απόδοσης αριθμού φορολογικού μητρώου (Α.Φ.Μ)
- δ) Βεβαίωση εγγραφής σε ασφαλιστικό φορέα και καταβολής ενσήμων
- ε) Απορριπτική απόφαση σε αίτημα ασύλου

3) Υπεύθυνη δήλωση του Ν.1599/ 1986, στην οποία πρέπει να αναφέρονται:

- α) η επαγγελματική απασχόληση του αιτούντος ή ο ειδικός λόγος διαμονής στην Ελλάδα
- β) τα μέλη της οικογένειας, που συμβιώνουν με αυτόν στην Ελλάδα
- γ) ότι δεν έχει τελέσει αξιόποινη πράξη

4) Διαβατήριο ή ταξιδιωτικό έγγραφο, με εξαίρεση όσους ζήτησαν παροχή ασύλου και το αίτημα τους απορρίφθηκε.

5) Κατάθεση παραβόλου με μορφή αποδεικτικού διπλοτύπου τύπου Β', ποσού 146,74 ευρώ (εκδίδεται από την Δ.Ο.Υ).

6) Πιστοποιητικό υγείας που βεβαιώνει ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν πάσχει από νόσημα επικίνδυνο για τη δημόσια υγεία (εκδίδεται από κρατικά νοσηλευτικά ιδρύματα, κέντρα υγείας, θεραπευτήρια και ιατρεία του ΙΚΑ).

Οι μόνες ασθένειες που μπορούν να δικαιολογήσουν άρνηση εισόδου ή του δικαιώματος διαμονής είναι εκείνες που προβλέπονται από την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας, καθώς και άλλες λοιμώδεις, μεταδοτικές ή παρασιτικές ασθένειες, οι οποίες δικαιολογούν τη λήψη μέτρων για την προστασία της δημόσιας υγείας.

7) Βεβαίωση εξαγοράς εισφορών από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα για ασφάλιση εκατόν πενήντα ημερών (150 ένσημα).

Σημείωση: Εξαιρούνται από την υποχρέωση εξαγοράς ενσήμων τα μέλη της οικογένειας (σύζυγος και ανήλικα τέκνα)

8) Αποδεικτικό για την υποβολή αίτησης προς χορήγηση βιβλιαρίου υγειονομικής περίθαλψης.

Σημείωση:

Για τους ασφαλισμένους ΟΓΑ αρκεί υπεύθυνη δήλωση ότι θα υποβάλουν αίτηση για χορήγηση βιβλιαρίου.

9) Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, για συζύγους και ανήλικα τέκνα.

Σημείωση: Για τέκνα αλλοδαπού, τα οποία έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα, αρκεί η ληξιαρχική πράξη γεννήσεως από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές.

10) Επικυρωμένο αντίγραφο της άδειας διαμονής του αιτούντος για τα μη νόμιμα ευρισκόμενα μέλη της οικογένειάς του (σύζυγο και τέκνα)

11) Χορήγηση βεβαίωσης και δικαιώματα κατόχου

α) Νομιμοποιητικό έγγραφο για τη διαμονή του στη χώρα μέχρι την έκδοση της άδειας διαμονής

β) Δικαίωμα εργασίας μέχρι την έκδοση της άδειας

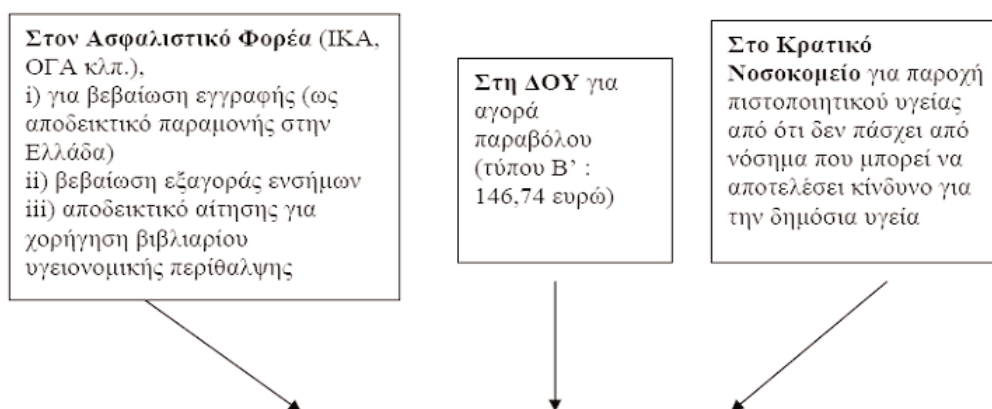
Παραλαβή της άδειας διαμονής: Από τον αρμόδιο Δήμο ή Κοινότητα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ

(βάσει του άρθρου 91 παρ. 11 του Ν. 3386/2005, της Υπουργικής Απόφασης 15887/2005, της σχετικής εγκυκλίου 26 του ΥΠΕΣΔΑ)

Γενικά Βήματα:

1^ο βήμα

2^ο βήμα

- Στο Δήμο ή Κοινότητα** για κατάθεση των παρακάτω δικαιολογητικών:
1. **Αίτηση** χορήγησης άδειας διαμονής, με τα στοιχεία του αλλοδαπού (2 αντίγραφα και 3 φωτογραφίες)
 2. **Διαβατήριο** ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο
 3. Κατάθεση **παραβόλου**
 4. **Πιστοποιητικό** υγείας
 5. **Βεβαίωση** εξαγοράς εισφορών σε ασφαλιστικό φορέα
 6. **Αποδεικτικό** υποβολής αίτησης για χορήγηση βιβλιαρίου υγειονομικής περίθαλψης
 7. **Απόδειξη διαμονής** στην Ελλάδα ως 31.12.2004 που θα προκύπτει από τη σχετική **visa** ή από την αίτηση για **άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους** ή από τη βεβαίωση χορήγησης **ΑΦΜ** ή από την **βεβαίωση** εγγραφής σε ασφαλιστικού φορέα ή **απορριπτική απόφαση** σε αίτηση χορήγησης ασύλου.
 8. **Υπεύθυνη δήλωση** α) για επαγγελματική απασχόληση ή άλλο ειδικό λόγο διαμονής β) για τυχόν μέλη οικογένειας, γ) για μη τέλεση αξιόποινης τάξης.
 9. Για τα τυχόν προστατευόμενα μέλη οικογένειας **πιστοποιητικό** οικογενειακής κατάστασης, ή ληξιαρχική πράξη γέννησης για παιδιά που έχουν γεννηθεί στην Ελλάδα και αν υπάρχει επικυρωμένο αντίγραφο της προηγούμενης άδειας διαμονής του.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ Ν.2910/2001 (άρθρο 91 παρ.10 του Ν.3386/2005)

Υπαγόμενοι στη ρύθμιση

- Με τη ρύθμιση της παρ.10 του άρθρου 91 του Ν.3386/2005 δίνεται η δυνατότητα τακτοποίησης και επαναφοράς σε καθεστώς νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα όσων μη κοινοτικών αλλοδαπών έχουν στην κατοχή τους ληγμένες άδειες διαμονής που εκδόθηκαν στο πλαίσιο των παλαιότερων προγραμμάτων νομιμοποίησης και επιθυμούν ή δύνανται να τις ανανεώσουν για εργασία (όχι λ.χ. για σπουδές).
- Η ρύθμιση αφορά ειδικότερα κατόχους ληγμένων αδειών διαμονής που είτε εκδόθηκαν είτε παρατάθηκαν βάσει του ν.2910/2001 ή μεταγενέστερες σχετικές διατάξεις (πράσινες κάρτες και βεβαιώσεις για ανανέωση πράσινης κάρτας, άδειες από αστυνομία του ν.1975/1991 και σχετικές διαπιστωτικές πράξεις της Περιφέρειας, εξάμηνες προσωρινές άδειες παραμονής, άδειες παραμονής του ν.2910/2001 που εκδόθηκαν ως ανανέωση των προηγούμενων αδειών κ.ά.).
- Στη ρύθμιση της παραγράφου 10 δεν υπάγονται όσοι υπέβαλαν αίτηση ανανέωσης της άδειας διαμονής τους και η αίτηση αυτή απορρίφθηκε επειδή δεν πληρούσαν τις εκ του νόμου οριζόμενες προϋποθέσεις. **Κατ` εξαίρεση υπάγονται στη ρύθμιση όσοι είχαν υποβάλει αιτήσεις που απορρίφθηκαν για λόγους παράνομης εισόδου και διαμονής στη χώρα.**
- Δεν υπάγονται επίσης στην εν λόγω ρύθμιση οι κάτοχοι αδειών διαμονής των οποίων η ισχύς έληξε ή θα λήξει μετά την 23.08.2005, ημερομηνία δημοσίευσης του ν.3386/2005.
- Η ρύθμιση, ωστόσο, περιλαμβάνει τα μέλη των οικογενειών των ανωτέρω, τα οποία θα μπορούσαν το 2001 να νομιμοποιηθούν με οικογενειακή συνένωση, αλλά τούτο δεν κατέστη εφικτό. Προβλέπεται, βέβαια, ειδική διαδικασία.

<http://www.synigoros.gr/allodapoi/docs/meta-enimerotiki-synantisi-eisigiseis.pdf>

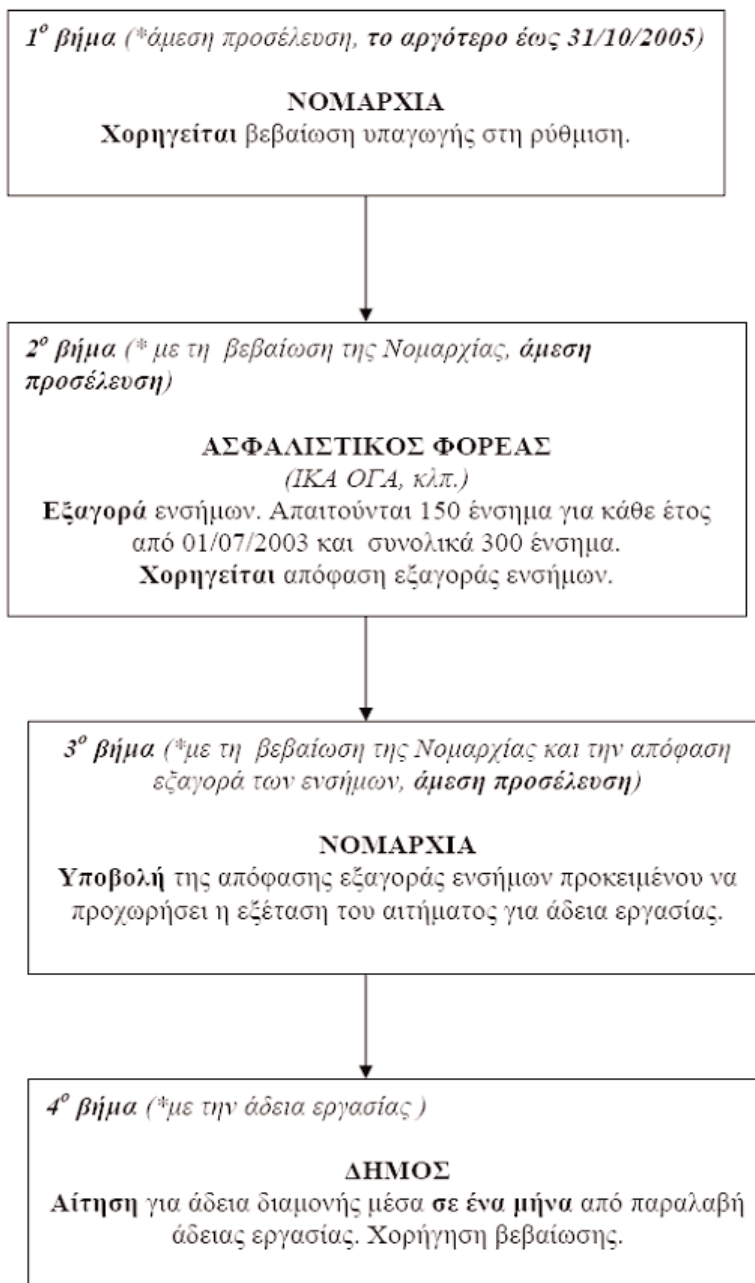
Η ανανέωση άδειας διανομής

Ανανέωση των ανωτέρω αδειών διαμονής γίνεται για έναν από τους λόγους του ν. 3386/2005, χωρίς να απαιτείται ειδική θεώρηση εισόδου.

Σημείωση: Για την ανωτέρω ανανέωση απαιτείται, επιπροσθέτως, η προσκόμιση πιστοποιητικού ποινικού μητρώου τύπου Α'.

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ
Ν.2910/2001**

**Βήματα νομιμοποίησης για όσους έχουν στην κατοχή τους ληγμένη άδεια
διαμονής και δεν έχουν άδεια εργασίας σε ισχύ
(άρθρο 91 παρ.10 του Ν.3386/2005)**

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ

Ο ορισμός

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ

Διαδικασία που επιτρέπει σε κάθε αλλοδαπό που διαμένει νόμιμα στην Ελλάδα για ένα διάστημα δύο χρόνων να έχει το δικαίωμα να φέρει στην Ελλάδα, υπό κάποιες προϋποθέσεις, την/ον σύζυγο και τα ανήλικα παιδιά του ζευγαριού, δηλαδή αυτά που είναι κάτω των 18 χρονών. Η οικογενειακή επανένωση εκφράζει την αρχή που αναφέρεται στο άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (4 Νοεμβρίου 1950) σύμφωνα με το οποίο «ο καθένας έχει δικαίωμα στο σεβασμό της προσωπικής και οικογενειακής ζωής του», αρκεί αυτό το δικαίωμα να είναι συμβατό με τις αρχές της δημόσιας τάξης της χώρας υποδοχής. Μία από αυτές τις αρχές είναι, στην Ελλάδα όπως και σε πολλές άλλες χώρες, ο μονογαμικός χαρακτήρας του γάμου.

Ο νόμος

Υπενθύμιση: Η Οδηγία 2003/86/CE θέτει τις υποχρεώσεις του κάθε επί μέρους κράτους-μέλους για εναρμόνιση της μεταναστευτικής πολιτικής στον τομέα της οικογενειακής επανένωσης, καθώς και τις προαπαιτούμενες προϋποθέσεις για την εφαρμογή της¹¹.

Νόμος 3386/2005, άρθρο 91, παράγ. 10 & 11

Ορίζονται 2 τύποι διαδικασιών με τους οποίους μέλη οικογένειας υπηκόου 3ης χώρας μπορούν να νομιμοποιηθούν. Ο ένας αφορά τα μέλη που πήραν ή ανανέωσαν άδεια βάσει του προηγούμενου νόμου, δηλαδή του Νόμου 2910/2001. Ο δεύτερος αφορά την οικογενειακή επανένωση στο πλαίσιο της νομιμοποίησης του Νόμου 3386/2005, για μέλη οικογένειας υπηκόου 3ης χώρας που διέμεναν παράνομα στην χώρα μέχρι την 31/12/2004¹².

Προβλέπονται δύο διαδικασίες / προϋποθέσεις με τις οποίες μπορεί να νομιμοποιηθεί η διαμονή των μελών οικογένειας υπηκόου τρίτης χώρας που διαμένει στη χώρα και πληροί τις λοιπές προϋποθέσεις του νόμου.

A. Οικογενειακή επανένωση στο πλαίσιο της ολοκλήρωσης της νομιμοποίησης του νόμου 2910/2001 (άρθρο 91 παρ. 10). Η διαδικασία αυτή αφορά τα μέλη οικογένειας πολίτη τρίτης

11. Βλέπε κεφάλαιο «Ευρωπαϊκή Ένωση και Μεταναστευτική πολιτική»

12. Πηγή: Συνήγορος του Πολίτη, ενημερωτική συνάντηση 4-10-2005 για ζητήματα εφαρμογής των μεταβατικών διατάξεων του Ν.3386/2005.

χώρας που η άδεια διαμονής του χορηγήθηκε ή παρατάθηκε βάσει του νόμου 2910/2001

- τα μέλη της οικογένειάς του πληρούσαν τις προϋποθέσεις του άρθρου 67 του νόμου 2910/2001, όπως έχει τροποποιηθεί, αλλά
- **δεν υπέβαλαν αίτηση και διέμειναν παράνομα στη χώρα (αρχική χορήγηση)** καθώς και όσους
- **έλαβαν άδεια διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης αλλά δεν την ανανέωσαν**

Μπορούν, να υποβάλουν, στον οικείο Δήμο, αίτηση για τη χορήγηση άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης

Η άδεια διαμονής θα έχει ημερομηνία έναρξης την ημερομηνία υποβολής της αίτησης και θα είναι ισόχρονη της άδειας διαμονής του κυρίου κατόχου.

Η αίτηση παραλαμβάνεται **ακόμη και αν δεν προσκομίζεται πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης** (υποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση ότι θα προσκομισθεί σε εύλογο χρόνο που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους τρεις μήνες).

Για τα παιδιά του κυρίου κατόχου που γεννήθηκαν στην Ελλάδα και για αντικειμενικούς λόγους δεν ήταν δυνατή η εγγραφή τους στα ληξιαρχεία της χώρας καταγωγής τους, γίνεται δεκτή η ληξιαρχική πράξη γέννησης της ελληνικής αρχής.

B. Οικογενειακή επανένωση στο πλαίσιο της νέας νομιμοποίησης του νόμου 3386/2005. Η δεύτερη διαδικασία (άρθρο 91 παρ. 11) αφορά τα μέλη οικογένειας πολίτη τρίτης χώρας που διέμεινε παράνομα στη χώρα μέχρι την 31.12.2004.

Ο/η σύζυγος του πρέπει, πέραν των λοιπών προϋποθέσεων που απαιτούνται για τη χορήγηση άδειας διαμονής για λόγους οικογενειακής επανένωσης, να πληροί αυτοτελώς και τις παρακάτω προϋποθέσεις:

- **απόδειξη διαμονής στη χώρα μέχρι την 31.12.2004** (π.χ. μέσω της τελευταίας θεώρησης εισόδου -VISA- Απαιτείται η προσκόμιση επικυρωμένου αντιγράφου όλων 4 των σελίδων του διαβατηρίου ή ταξιδιωτικού εγγράφου)
- **τα ανήλικα τέκνα υπάγονται στη ρύθμιση αυτή με μόνη προϋπόθεση τη δήλωση του γονέα ότι εξακολουθούν να συμβιώνουν κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης.**

Πηγή: <http://www.synigoros.gr/allodapoi/docs/meta-enimerotiki-synantisi-eisigiseis.pdf>

Η διαδικασία

Σε ό,τι αφορά την οικογενειακή επανένωση, ο αιτών, αφού προσκομίσει τα αποδεικτικά στοιχεία της νόμιμης και συνεχούς διαμονής στη χώρα για τα δύο τελευταία χρόνια, πρέπει να προσκομίσει φορολογική δήλωση που αποδεικνύει ότι διαθέτει σταθερές χρηματικές πηγές, αρκετές για τη συντήρηση των μελών της οικογένειάς του. **Ο νομοθέτης ορίζει τις αρκούσες πηγές σε ελάχιστο εισόδημα ανάλογο με το νόμιμο χαμηλότερο εισόδημα που ορίζει ο Νόμος, στο οποίο**

προστίθεται 20% για τον / τη σύζυγο, και 15% για κάθε παιδί.

Είναι εύλογο να αναρωτηθεί κανείς εάν αυτές οι προσπατούμενες απολαβές αντιστοιχούν στην ελληνική πραγματικότητα στον τομέα της αγοράς εργασίας, αφού, πρακτικά, ένας αλλοδαπός χρειάζεται να δηλώνει εισόδημα 11.000 ευρώ για οικογενειακή επανένωση της γυναίκας του και ενός παιδιού.

Η Οδηγία 2003/86 για την οικογενειακή συνένωση ενσωματώνεται στο Νόμο, αλλά με τόσο ασφυκτικές προϋποθέσεις που καθιστά ουσιαστικά το δικαίωμα των μεταναστών στην οικογενειακή ζωή άθλο. Σύμφωνα με την Οδηγία 2003/86 οι προσπατούμενοι οικονομικοί πόροι ορίζονται υποκειμενικά από το κάθε κράτος μέλος. Στην Ελλάδα, η υποκειμενικότητα αυτή μεταφράζεται με προσπατούμενες προσαυξήσεις (20% για τον/τη σύζυγο, συν 15% για κάθε παιδί) που υποδηλώνουν μια εισπρακτική πολιτική, σύμφωνα με την οποία ακόμα και το δικαίωμα στην οικογενειακή ζωή ορίζεται αποκλειστικά και μόνο από το -δηλωμένο, άρα φορολογούμενο- εισόδημα του εργαζόμενου μετανάστη.

Επίσης, σύμφωνα με το κείμενο της Οδηγίας 2003/86 ο αποκλειστικά οικονομικός παράγοντας δεν μπορεί να αποτελέσει από μόνο του αιτία απόρριψης της αίτησης για οικογενειακή επανένωση.

Παράλληλα, και κατά παραβίαση ρητού όρου της Οδηγίας, δεν προβλέπεται αιτιολόγηση της άρνησης θεώρησης εισόδου για οικογενειακή επανένωση από τις προξενικές αρχές¹³.

13. Πηγή: Κοτζαμάνη Α, «Η Μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας» στη Μελέτη «Στάσεις και αντιλήψεις των Ελλήνων απέ-
ναντι στη Μετανάστευση», Ευσταθόπουλος Γ. & Κοτζαμάνη Α, VPRC, 2006.

ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΠΙ ΜΑΚΡΑΝ ΔΙΑΜΕΝΟΝΤΕΣ (ΟΔΗΓΙΑ 2003/109/CE)

Υπενθύμιση:

Σύμφωνα με την Οδηγία, το δικαίωμα υποβολής του αιτήματος για την υπαγωγή στο καθεστώς αυτό παρέχεται στους αλλοδαπούς που διαμένουν στη χώρα νόμιμα και αδιάλειπτα κατά τα τελευταία πέντε έτη αμέσως πριν την υποβολή της σχετικής αίτησης.

Η Οδηγία προβλέπει την εγγύηση μιας σειράς δικαιωμάτων, μεταξύ των οποίων -και υπό όρους- το δικαίωμα στην άδεια παραμονής και εργασίας ισχύος πέντε χρόνων σε όσους διέμεναν ήδη πέντε συνεχή χρόνια νόμιμα σε μια χώρα της Ε.Ε¹⁴.

Η Ελλάδα, όπως και 16 άλλες χώρες, δεν έχει ενσωματώσει μέχρι στιγμής την Οδηγία 2003/109/CE, η οποία ορίζει την εγγύηση μιας σειράς δικαιωμάτων στους αλλοδαπούς τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα σε μια χώρα υποδοχής κατά πέντε συνεχή έτη¹⁵. Μάλιστα, η Ελλάδα, με το αρχικό νομοσχέδιο του 3386, δεν προέβλεπε την εφαρμογή της Οδηγίας πριν από το 2010, εφόσον οριζόταν νόμιμη διαμονή πέντε χρόνων από την ημερομηνία της εφαρμογής του νόμου. Το κείμενο τροποποιήθηκε υπό την πίεση των Μ.Κ.Ο. αλλά και υπό τον κίνδυνο να βρεθεί ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (άρθρο 226 της Συνθήκης, το οποίο εξουσιοδοτεί το Δικαστήριο να αποφανθεί για αυτές τις υποθέσεις), και αφορά πλέον όσους διαμένουν νόμιμα από το 2001 και μετά στη χώρα. Παρόλ' αυτά, ο Νόμος 3386 εισάγει το θεσμό του «επί μακρόν διαμένοντος», που χορηγείται σε όσους αλλοδαπούς διαμένουν στη χώρα πάνω από πέντε χρόνια. Στο καθεστώς αυτό θα υπάγονται όσοι αλλοδαποί διαμένουν πάνω από πέντε χρόνια στην Ελλάδα και πληρούν κριτήρια που αποδεικνύουν ότι έχουν ενταχθεί στην ελληνική κοινωνία. Έτσι θα παρέχεται στους μετανάστες η δυνατότητα να παίρνουν άδεια διαμονής πενταετούς διάρκειας την οποία θα ανανεώνουν αυτόματα κάθε πέντε χρόνια. Η άδεια αυτή θα συνοδεύεται από αυξημένα δικαιώματα, όπως η δυνατότητα εργασίας σε οποιαδήποτε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο νομοθέτης έθεσε ως όρους στην απόκτηση της άδειας των επί μακρών διαμενόντων την άπαιστη γνώση της ελληνικής γλώσσας, καθώς και την γνώση της ιστορίας και του πολιτισμού της χώρας, χωρίς όμως να ορίζει τις διαδικασίες με τις οποίες θα εξετάζονται οι υποψήφιοι, αλλά ούτε και την ύλη των εξετάσεων¹⁶. Επίσης, ο νομοθέτης όρισε το ποσό παράβολου -υποψηφιότητας- αξίας 900 ευρώ!

Τέλος, σε αντίθεση με ό,τι προβλέπει η Οδηγία, δεν θεσπίζονται οι προβλεπόμενες και απαιτούμε-

14. Για περαιτέρω πληροφορίες για την Οδηγία, βλέπε κεφάλαιο «Ε.Ε. & μεταναστευτική πολιτική».

15. Από τις χώρες που έχουν δεσμευτεί με την συνυπογραφή της Οδηγίας, μόνο η Αυστρία, η Πολωνία, η Λιθουανία και η Σλοβακία πληρούν τις υποχρεώσεις τους. Ας υπενθυμίσουμε εδώ ότι η Μεγάλη Βρετανία, η Ιρλανδία και η Δανία δεν έχουν υπογράψει την Οδηγία, εφόσον έχουν αρνηθεί να συμμετέχουν στην κοινή μεταναστευτική πολιτική της Ε.Ε.

16. Βλέπε Άρθρο 68 του 3386/2005.

νες ρυθμίσεις για την καθιέρωση ίσων δικαιωμάτων και μεταχείρισης μεταξύ Ελλήνων και αλλοδαπών επί μακρών διαμένοντες στην Ελλάδα¹⁷.

Κεφάλαιο ΙΓ' (άρθρα 67-69), με το οποίο εισάγεται το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος, κατ' εφαρμογή και των οριζόμενων στην Οδηγία 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2003. Έτσι, για την απόκτηση της ιδιότητας του επί μακρόν διαμένοντος, θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικά τα ακόλουθα κριτήρια:

- α) Επαρκής γνώση της ελληνικής γλώσσας.
- β) Γνώση στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού.

Η διαδικασία και οι φορείς πιστοποίησης της επάρκειας της ελληνικής γλώσσας και της γνώσης των στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού θα καθορισθούν με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης & Αποκέντρωσης και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, η οποία θα εκδοθεί εντός της προθεσμίας που έχει τεθεί για την ενσωμάτωσή της στην εσωτερική έννομη τάξη. Η διαπίστωση της συνδρομής των ανωτέρω κριτηρίων θα πραγματοποιείται από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή Μετανάστευσης, στην οποία προβλέπεται να μετέχουν δύο (2) επιπλέον μέλη που θα έχουν την ιδιότητα καθηγητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. http://www.mpa.gr/article.html?doc_id=517789

17. Πηγή: Κοτζαμάνη Α, «Η Μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας» στη Μελέτη «Στάσεις και αντιλήψεις των Ελλήνων απέναντι στη Μετανάστευση», Ευσταθόπουλος Γ. & Κοτζαμάνη Α, VPRC, 2006.16. Βλέπε Άρθρο 68 του 3386/2005.

ΑΠΟΡΡΙΨΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ Η ΑΡΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ ΑΠΕΛΑΣΗΣ

Ποιους αφορά;

Μπορούν να υποβάλλουν αίτηση για νομιμοποίηση (με βάση την **παρ. 11** του άρθρου 91 του ν.3386/2005) **οι απορριφθέντες αιτούντες άσυλο, δηλαδή** αλλοδαποί οι οποίοι:

- είχαν υποβάλλει αίτημα για αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα και
- εκδόθηκε απόφαση απόρριψης του αιτήματος με ημερομηνία έκδοσης πριν από τις 31.12.2004

Χρόνος υποβολής αίτησης: από **1.10.2005** έως **30.4.2006**¹⁸

Δικαιολογητικά:

1. Δεν χρειάζεται να προσκομίσουν **διαβατήριο ή άλλο ταξιδιωτικό έγγραφο** (όπως απαιτείται για τις υπόλοιπες κατηγορίες αλλοδαπών)
2. Δελτίο ταυτότητας ή πιστοποιητικό γέννησης ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης, ή εάν τυχόν διαθέτουν διαβατήριο, **προκειμένου να αποδείξουν την ταυτότητά τους**
3. **Απορριπτική απόφαση επί του αιτήματος παροχής ασύλου η οποία να έχει εκδοθεί πριν τις 31.12.2004**

Τα υπόλοιπα δικαιολογητικά είναι τα ίδια με τις υπόλοιπες κατηγορίες, δηλαδή:

4. Αίτηση εις διπλούν που συνοδεύεται από τρεις φωτογραφίες
5. Υπεύθυνη δήλωση για τον λόγο διαμονής στην Ελλάδα
6. Παράβολο
7. Πιστοποιητικό υγείας
8. Βεβαίωση εξαγοράς εισφορών από τον οικείο ασφαλιστικό φορέα
9. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης εάν υπάρχουν σύζυγος και ανήλικα τέκνα

ΠΡΟΣΟΧΗ

- Οι αιτούντες άσυλο των οποίων το αίτημα δεν έχει κριθεί ακόμη, δεν διαθέτουν δηλαδή απορριπτική απόφαση, αλλά έχουν το *Δελτίο Αιτήσαντος Άσυλο Αλλοδαπού («ροζ κάρτα»)* βάσει του οποίου έχουν εκδώσει άδεια εργασίας και διαθέτουν ΑΦΜ ή ασφαλιστική κάλυψη, μπορούν να υποβάλουν αίτηση για νομιμοποίηση βάσει των άλλων κατηγοριών. **Στην περίπτωση όμως αυτή θα πρέπει να προσκομίσουν διαβατήριο ή ταξιδιωτικό έγγραφο.**

<http://www.synigoros.gr/allodapoi/docs/meta-enimerotiki-synantisi-eisigiseis.pdf>

18. Ωστόσο, σε ότι αφορά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, καλείστε να ενημερώνεστε τακτικά καθώς συνήθως, οι αρμόδιες αρχές μεταθέτουν τις αρχικές ημερομηνίες, δίδοντας έτσι παρατάσεις επί παρατάσεων,

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Το Κεφάλαιο ΙΒ' (άρθρα 65-66) του Νόμου 3386, που έχει ως τίτλο «Κοινωνική Ένταξη», υπενθυμίζει το δικαίωμα στη «ισότιμη συμμετοχή των αλλοδαπών τρίτων χωρών στην οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ζωή της χώρας» [...] «με παράλληλη διατήρηση της εθνικής τους ταυτότητας», ενώ αναγγέλλει ένα «Ολοκληρωμένο πρόγραμμα Δράσης» το οποίο θα αποτελείται από τους ακόλουθους πυλώνες:

- Α) την πιστοποιημένη γνώση της ελληνικής γλώσσας,**
- Β) την επιτυχή παρακολούθηση εισαγωγικών μαθημάτων σχετικά με την ιστορία, τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής της ελληνικής κοινωνίας,**
- Γ) την ένταξη στην ελληνική αγορά εργασίας, και**
- Δ) την ενεργό κοινωνική συμμετοχή.**

Ωστόσο, το Πρόγραμμα έτσι όπως παρουσιάζεται στο Νόμο 3386 παραμένει ασαφές ως προς τη χρηματοδότηση, την ημερομηνία έναρξης υλοποίησης και τη διάρκειά του. Αναμένεται παρουσίαση του προγράμματος εντός του Μαρτίου 2006¹⁹.

Επίσης,

- Δεν προβλέπεται κανένα πολιτικό δικαίωμα στους νόμιμα διαμένοντες αλλοδαπούς. Το δικαίωμα στην ψήφο στις δημοτικές εκλογές δεν αναφέρεται πουθενά, ούτε άλλωστε και το δικαίωμα εκλεξιμότητάς τους στις εθνικές εκλογές. Σε ό,τι αφορά το τελευταίο, ο νόμος έρχεται σε αντίθεση με Οδηγία της Ε.Ε.
- Δεν εισάγονται ειδικά δικαιώματα για τους επι μακρόν διαμένοντες, ούτε και μείωση του κόστους ανανέωσης της άδειας παραμονής τους.
- Δεν προβλέπονται ειδικές διατάξεις ως προς το δικαίωμα κτήσης της ελληνικής υπηκοότητας.
- Ο Νόμος περιορίζει δραματικά την ελευθερία μετακίνησης αλλά και εργασίας των αλλοδαπών τρίτων χωρών, αφού τους υποχρεώνει να διαμένουν και να εργάζονται σε συγκεκριμένη ειδικότητα, -αυτοί και τα μέλη της οικογένειάς τους- στο Νομό για τον οποίο εκδόθηκε η άδεια παραμονής και εργασίας, και αυτό, καθ' όλη την διάρκεια ισχύος αυτής.
- Τέλος, και ίσως πιο σημαντικό απ' όλα, δεν προβλέπεται τίποτα απολύτως για τα παιδιά των μεταναστών, και για τη λεγόμενη δεύτερη γενεά μεταναστών (δηλαδή των παιδιών αλλοδαπών που γεννιούνται στην Ελλάδα), σε ό,τι αφορά τα πολιτικά τους δικαιώματα, την εκπαίδευσή τους, την προστασία από την απέλαση. Μάλιστα, τα παιδιά των μεταναστριών τα οποία γεννιούνται στην Ελλάδα δεν μπορούν να αποκτήσουν πιστοποιητικό γέννησης: μόνο το πιστοποιητικό που λαμβάνουν από το νοσοκομείο επιτρέπει την εγγραφή του νεογέννητου στο Ληξιαρχείο²⁰.

19. Πηγή: Συνέντευξη Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Π. Παυλόπουλος, Τετάρτη 22 Φεβρουαρίου 2006

20. Πηγή: Κοτζαμάνη Α, «Η Μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας» στη Μελέτη «Στάσεις και αντιλήψεις των Ελλήνων απέναντι στην Μετανάστευση», Ευσταθόπουλος Γ. & Κοτζαμάνη Α, VPRC, 2006.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

• ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΜΗΤΡΩΟΥ (Α.Φ.Μ.) ΑΠΟ ΤΗΝ Δ.Ο.Υ.

1. Ληξιαρχική πράξη γέννησης επίσημα μεταφρασμένη
2. Φωτοτυπία του διαβατηρίου
3. Φωτοτυπία της άδειας παραμονής
4. Φωτοτυπία συμβολαίου κατοικίας ή υπεύθυνη δήλωση με το γνήσιο της υπογραφής του ιδιοκτήτη ότι κατοικείτε στη συγκεκριμένη διεύθυνση
5. Αίτηση (έντυπο Μ1) από την εφορία

• ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΜΗΤΡΩΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΥ (Α.Μ.ΑΣΦ)

1. Έντυπο (Αίτηση) απόδοσης αριθμού μητρώου (από ΙΚΑ)
2. Φωτοτυπία διαβατηρίου
3. Αντίγραφο άδειας παραμονής
4. Φωτοτυπία Α.Φ.Μ από εφορία
5. Βεβαίωση εργοδότη ότι απασχολεί τον αιτούντα αλλοδαπό.

• ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΑΤΟΜΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΑΡΙΟΥ ΥΓΕΙΑΣ

1. Πενήντα (50) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες για όσους πληρώνουν το 100% των εισφορών στο ΙΚΑ και ογδόντα (80) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες για όσους πληρώνουν μειωμένες εισφορές (το 50%) π.χ. οικιακοί βοηθοί, μέσα στον προηγούμενο χρόνο ή το προηγούμενο 15μηνο. Στο 15μηνο δεν υπολογίζονται οι ημέρες εργασίας του τελευταίου τριμήνου.
2. Αριθμό μητρώου ασφάλισης (Α.Μ.ΑΣΦ.)
3. Φωτοτυπία διαβατηρίου
4. Αντίγραφο άδειας παραμονής ή εργασίας σε ισχύ ή βεβαίωση ότι κατέθεσε αίτηση για ανανέωση
5. Μια (1) φωτογραφία
6. Υπεύθυνη δήλωση όπου θα αναφέρεται η διεύθυνση κατοικίας ή δήλωση του εργοδότη ότι κατοικεί στην οικία του

Για την ανανέωση ως ημέρες εργασίας θεωρούνται και οι ημέρες επιδοτήσεως για ασθένεια ή ανεργία.

Α) Οικογενειακό βιβλιário υγείας χορηγείται στα μέλη της οικογένειας του ασφαλισμένου (ης) που είναι ο ή η σύζυγος, η μητέρα, ο πατέρας, τ' άγαμα παιδιά μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους και, εάν είναι άνεργα, μέχρι τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους, εάν δε συνεχίζουν τις σπουδές τους για δύο χρόνια μετά τις σπουδές τους εφόσον είναι άνεργα, όχι όμως πέρα από τη συμπλήρωση του 26ου έτους της ηλικίας τους.

Β) Οι πενήντα (50) ή ογδόντα (80) ημέρες εργασίας αρκούν για τις παροχές σε είδος, δηλαδή για γιατρό,

φάρμακα, νοσοκομείο κ.λπ. Για τις παροχές όμως σε χρήμα, δηλαδή επίδομα ασθενείας κλπ. πρέπει να έχουν πραγματοποιηθεί 100 ημέρες εργασίας για όσους πληρώνουν το 100% των εισφορών και 120 ημέρες εργασίας για όσους πληρώνουν μειωμένες εισφορές μέσα στον προηγούμενο χρόνο ή στο προηγούμενο 15μηνο. Στο 15μηνο δεν υπολογίζονται οι ημέρες εργασίας του τελευταίου τριμήνου. Επίσης δεν υπολογίζονται οι ημέρες που ο ασφαλισμένος έλαβε επίδομα ασθενείας ή ανεργίας.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1^η άσκηση.

Σύμφωνα με το νόμο «ο ασφαλισμένος δικαιούται παροχές από όλους τους οργανισμούς για τους οποίους πληρώνει τις νόμιμες εισφορές». Ποιες είναι αυτές και ποιες από αυτές γνωρίζετε ότι ισχύουν στην περίπτωση σας;

2^η άσκηση.

Στις δουλειές που έχετε εργαστεί στα χρόνια που ζείτε στην Ελλάδα είσαστε κάθε φορά ασφαλισμένος; Αν όχι, σε τι είδους εργασία και για ποιους λόγους δεν είχατε ασφάλιση;

3^η άσκηση.

Το Άρθρο 16 του Νόμου 3304 αναφέρει: «οποίος παραβιάζει την κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης για λόγους εθνικής ή φυλετικής καταγωγής ή θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, κατά τη συναλλακτική διάθεση αγαθών ή προσφορά υπηρεσιών στο κοινό, τιμωρείται με φυλάκιση 6 μηνών μέχρι 3 ετών και με χρηματική ποινή 1.000 έως 5.000 ευρώ».

Έχετε προσωπικό παράδειγμα που να εμπίπτει το άρθρο αυτό;

4^η άσκηση.

Αν χρειαστεί να καταγγείλετε διακριτική μεταχείριση στο χώρο της εργασίας ή την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που θα απευθυνθείτε; Έχετε προσωπικό παράδειγμα καταγγελίας διακριτικής μεταχείρισης;

5^η άσκηση.

Αντιμετωπίσατε προβλήματα στη διαδικασία νομιμοποίησης και απόκτησης άδειας παραμονής στην Ελλάδα; Ποια είναι αυτά;

6^η άσκηση.

Τι θα συμβουλευόσατε κάποιον που θα έπρεπε να ξεκινήσει τη διαδικασία νομιμοποίησης και απόκτησης άδειας παραμονής;

7^η άσκηση.

Έχετε προσωπική εμπειρία από την προβλεπόμενη διαδικασία για την «οικογενειακή επανένωση»; Οι προϋποθέσεις του νόμου και η διαδικασία για την «οικογενειακή επανένωση» ενθαρρύνουν ή/και διευκολύνουν κάποιον αλλοδαπό να ξεκινήσει τη διαδικασία αυτή;

8^η άσκηση.

Πώς χαρακτηρίζετε τις προϋποθέσεις που τίθενται για την αναγνώριση κάποιου αλλοδαπού ως «επί μακράν διαμένοντα»; Ποιες θα πρέπει να είναι κατά τη γνώμη σας αυτές οι προϋποθέσεις;

9^η άσκηση.

Τι πρέπει να κάνει, κατά τη γνώμη σας, το ελληνικό κράτος για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών και τι οι μετανάστες από τη μεριά τους;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Νόμοι και άλλα νομοθετικά κείμενα

Νόμος 1975/ 91

Προεδρικό Διάταγμα 358/ 1997

Προεδρικό Διάταγμα 359/ 1997

Νόμος 2910-2001 & Τροποποιήσεις του Ν. 2910-2001

Νόμος 3304/ 2005 (25/01/2005) για ίση μεταχείριση

Νόμος 3386/2005 (ΦΕΚ 212, 23-08-2005)

Ευρωπαϊκή Ένωση

«Anti-discrimination law in E.U. member states. A comparison of national anti-discrimination legislation on the grounds of racial or ethnic origin, religion or belief with the Council Directives. Greece». European Monitoring Centre on Racism and Xenophobia, 2002. www.eumc.org

«Pour une veritable citoyennete europeenne», Reseau Europeen contre le Racisme (ENAR), 2001. www.enar-eu.org

European parliament, «Report on the situation as regards fundamental rights in the EU», (21.06.2001), Doc A5-0223/2001 rev, final.

Άρθρα

Παύλου, Μ., «Οι πολιτικές “ένταξης” των μεταναστών στην Ε.Ε. και στην Ελλάδα - οι «Κοινές βασικές αρχές». ΚΕΜΟ- Εθνικός Διάλογος για την Μετανάστευση, Ιανουάριος 2005.

Συνήγορος του Πολίτη, «Ζητήματα εφαρμογής των μεταβατικών διατάξεων του ν. 3386/2005: Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια», 2005

Κοτζαμάνη Α., «Η Μεταναστευτική πολιτική της Ελλάδας» στη Μελέτη «*Στάσεις και αντιλήψεις των Ελλήνων απέναντι στη Μετανάστευση*», Ευσταθόπουλος Γ. & Κοτζαμάνη Α, VPRC, 2006.

Βιβλία

Καψάλης Α. & Λινάρδος-Ρυλμόν Π. (επιμ.), *Μεταναστευτική πολιτική και δικαιώματα των μεταναστών*, Εκδόσεις Ι.Ν.Ε, Μελέτες Ν. 22, Αθήνα, 2005.

Μαρβάκης Α., Παρανόγλου Δ. & Παύλου, Μ. (επιμ.), *Μετανάστες στην Ελλάδα*, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα, 2001.

Παύλου, Μ. & Χριστοδούλου, Δ. (επιμ.) *Η Ελλάδα της μετανάστευσης. Κοινωνική συμμετοχή, δικαιώματα και ιδιότητα του πολίτη*, Κέντρο Ερευνών Μειονοτικών Ομάδων, Σειρά Μελετών Ν.8, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα, 2004.

Νανά Γιαγά-Μπακιρτζή, *Οδηγός του μετανάστη*, Κοινοτική πρωτοβουλία equal, μέτρο 1.2, Α. Σ. για την

ισότητα και την κοινωνική συνοχή. τίτλος έργου: forum για την ισότητα και την κοινωνική συνοχή. υποέργο 9: δημιουργία υποστηρικτικού υλικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΘΕΜΑΤΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ

Γενικός Στόχος

Σκοπός του κεφαλαίου 8 είναι η παρουσίαση των θεμάτων που μπορεί να ανακύψουν μέσα σε μια οικογένεια ή ένα ζευγάρι αλλοδαπών.

Στο πλαίσιο αυτό αναλύονται οι μορφές της οικογένειας και οι σχέσεις ανάμεσα στο ζευγάρι, οι σχέσεις των ενηλίκων με την πατρική τους οικογένεια, τα χαρακτηριστικά των ανηλίκων, τα συνήθη προβλήματα που μπορεί να παρουσιάσουν και τις συνέπειες που επιφέρουν σε όλη την οικογένεια.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Όταν θα έχετε ολοκληρώσει τη μελέτη του κεφαλαίου αυτού θα είστε σε θέση να:

- περιγράψετε τις συνήθεις μορφές οικογένειας και συμβίωσης
- αναλύσετε τη δομή της πατριαρχικής οικογένειας και την ιεραρχία που τηρείται στη λήψη αποφάσεων
- ερμηνεύετε το πλαίσιο των σχέσεων των ενηλίκων με την πατρική και τη συζυγική τους οικογένεια και τις συμπεριφορές που απορρέουν από αυτό
- δημιουργήσετε το Σύνταγμα μιας σχέσης που βοηθά στην αρμονική συμβίωση δυο ενηλίκων
- αποδώσετε μια ολοκληρωμένη εικόνα της ψυχολογικής κατάστασης και των προβλημάτων που βιώνουν τα παιδιά των αλλοδαπών, καθώς και τις συνέπειες για τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας

Έννοιες κλειδιά

Σχέσεις με την πατρική οικογένεια

Συζυγική οικογένεια

Διαπολιτισμική διάσταση στις σχέσεις των δύο φύλων

Κανόνες συμβίωσης

Διαπολιτισμική προσέγγιση στη δομή της οικογένειας και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων

Πατριαρχική οικογένεια

Ψυχολογικά προβλήματα ανηλίκων αλλοδαπών

Απώλεια και ψυχολογικό τραύμα

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Βασική επιδίωξη του κεφαλαίου είναι η ανάλυση των θεμάτων που αφορούν την οικογένεια, τα ενήλικα και τα ανήλικα μέλη της.

Στο πρώτο μέρος περιγράφονται οι συνήθεις μορφές οικογένειας και η δομή τους. Στα πλαίσια αυτά αναλύεται το μοντέλο της πατριαρχίας, αλλά γίνεται αναφορά και σε μορφές οικογένειας που η γυναίκα παρουσιάζεται αυτόνομη και ανεξάρτητη.

Για την καλύτερη κατανόηση των παραπάνω δίνεται έμφαση στη διαπολιτισμική διάσταση της σχέσης (συζυγικής ή συντροφικής) και στις μορφές επικοινωνίας που επικρατούν ανάμεσα στους συντρόφους.

Στο τρίτο μέρος του κεφαλαίου περιγράφονται, μέσω θεωρητικών πηγών και ερευνητικών δεδομένων, τα πιο κοινά προβλήματα των ανηλικών αλλοδαπών, το πώς επηρεάζουν τις σχέσεις των ενηλίκων και τι μπορεί να γίνει προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισής τους.

Το κεφάλαιο αυτό ολοκληρώνεται με αναφορά στην ψυχολογική επιβάρυνση που υφίστανται οι ενήλικες που φθάνουν σε μια νέα χώρα, χωρίς συγγενικά ή άλλα οικεία πρόσωπα, αλλά το πώς διαμορφώνονται οι σχέσεις τους με την πατρική ή συζυγική οικογένεια. Με αφορμή τα παραπάνω θίγονται δύο πολύ σημαντικά ζητήματα: αυτό της οικογενειακής συνένωσης και του επαναπατρισμού των ανθρώπων που επιθυμούν να επιστρέψουν στην πατρίδα τους.

Εισαγωγή

Οι πρόσφυγες, οι μετανάστες και οι παλιννοστούντες που φθάνουν στη χώρα μας, πολύ συχνά **συνοδεύονται από ένα ή περισσότερα συγγενικά πρόσωπα** (σύζυγοι, παιδιά, γονείς, αδέρφια, άλλοι κοντινοί συγγενείς).

Έτσι, όταν εγκατασταθούν στη χώρα υποδοχής και στη συνέχεια κατά τη διαδικασία της ένταξής τους στον κοινωνικό ιστό, **θα συναντήσουμε κάποια από τις παρακάτω μορφές οικογένειας ή συμβίωσης:**

- Ζευγάρι παντρεμένο (γάμος μεταξύ ομοεθνών ή μικτός γάμος)
- Ενήλικες που συμβιώνουν (ομοεθνείς ή διαφορετικής εθνότητας)
- Γονείς με παιδιά
- Εκτεταμένη οικογένεια - γονείς με παιδιά και ηλικιωμένους ή υπερήλικες (παππούς, γιαγιά)
- Μονογονεϊκές οικογένειες (μπτέρα ή πατέρας με ένα παιδί ή και περισσότερα ανήλικα μέλη)
- Ασυνόδευτοι ανήλικοι
- Ανήλικοι που ζουν μαζί με άλλους συγγενείς (γιαγιά, παππούς, θείοι), αφού οι γονείς τους βρίσκονται σε άλλη χώρα
- Ενήλικες άνδρες ή γυναίκες, των οποίων η οικογένεια διαμένει στη χώρα καταγωγής ή σε άλλη τρίτη χώρα

Μορφές οικογένειας γενικά

Στις παραπάνω περιπτώσεις, όταν συναντάμε την τυπική οικογένεια (πατέρας, μητέρα, παιδιά), **η δομή της συνήθως στηρίζεται στην πατριαρχική μορφή οικογένειας.**

Αυτό ισχύει και στις περιπτώσεις των εκτεταμένων οικογενειών (συμβίωση γονέων και παιδιών, με άλλους συγγενείς ή άλλες συγγενικές οικογένειες).

Στις περιπτώσεις αυτές ο/οι αρχηγός/οί, ή αλλιώς το σημείο αναφοράς της κάθε οικογένειας, είναι ο άνδρας/ οι άνδρες.

- *Στις οικογένειες των προσφύγων, μεταναστών και παλιννοστούντων που κατάγονται από χώρες που επικρατεί το πατριαρχικό μοντέλο, η δομή της οικογένειας και ο τρόπος επικοινωνίας των μελών της στηρίζονται αποκλειστικά στην ιεράρχηση των προσώπων, βάσει του φύλου, της ηλικίας και της εξουσίας προς τους υπόλοιπους. Στην κλίμακα αυτή ο αρχηγός είναι ο γηραιότερος άνδρας, ακολουθεί ο νεότερος και οι γιοι από τον μεγαλύτερο στον μικρότερο, στη συνέχεια τοποθετούνται οι γυναίκες και συγκεκριμένα η γηραιότερη γυναίκα και κατ' αντιστοιχία οι νεότερες και οι κόρες από τη μεγαλύτερη στη μικρότερη (Kvinnoforum/ Founder of Women's Forum, 2005).*

Η παραπάνω κατάταξη των μελών στην κλίμακα της ιεραρχίας είναι ιδιαίτερα σημαντική στην προσέγγιση και στην εργασία με τα μέλη μιας ομάδας συμβουλευτικής αλληλοδαπών και παλιννοστούντων, καθώς:

- Οι γυναίκες εμφανίζονται πιο «αδύναμες» στο να πάρουν αποφάσεις ή να τις εφαρμόσουν, ακόμα και αν αυτές αφορούν τις ίδιες και το μέλλον τους.
- Συχνά είναι και τα κρούσματα ενδοοικογενειακής βίας στους πληθυσμούς των προσφύγων και μεταναστών (Σκλάβου, 2002).
- Οι άνδρες συχνά υιοθετούν συμπεριφορές, που μπορεί να φανούν «παράλογες» ή «ακραίες» στον εκπαιδευτή και στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας (π.χ. απαιτούν από τις γυναίκες της ομάδας να δείχνουν σεβασμό και να υποχωρούν) - αυτό το στοιχείο απορρέει από τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά τους.
- Όταν συναντάμε γυναίκες αρχηγούς των οικογενειών, οι άνδρες μπορεί να μην είναι εν ζωή ή να βρίσκονται σε άλλη χώρα (Υπατη Αρμοστεία Ηνωμένων Εθνών, 1994).

Παρόλ' αυτά υπάρχουν και περιπτώσεις που **οι γυναίκες είναι πολύ πιο δυναμικές από τους συζύγους τους, αναλαμβάνουν πολλές αρμοδιότητες μέσα στην οικογένεια ή ζουν στις χώρες υποδοχής μόνες, ενώ ο σύζυγος και τα παιδιά παραμένουν στη χώρα καταγωγής ή σε τρίτες χώρες.**

Με τα σημερινά δεδομένα του παγκόσμιου γεωπολιτικού χάρτη τα χαρακτηριστικά αυτά αποδίδονται στις γυναίκες που προέρχονται κυρίως από τις ανατολικές ευρωπαϊκές χώρες και ανήκουν στην ομάδα των μεταναστριών, δηλαδή εγκαταλείπουν τη χώρα τους σχεδόν αποκλειστικά για οικονομικούς λόγους.

Άσκηση 1.

Αφού ολοκληρώσετε τη μελέτη του παρόντος κεφαλαίου, σας προτείνουμε να αφιερώσετε 15 - 20 λεπτά για να κάνετε μια σύντομη καταγραφή καταστάσεων που δημιουργήθηκαν στην ομάδα σας ή συμπεριφορών που εξέφρασαν κάποια μέλη της και σας έκαναν εντύπωση.

Βάσει των όσων μελετήσατε, προσπαθήστε να τις κατανοήσετε σε ένα ευρύτερο, διαπολιτισμικό πλαίσιο.

**** Μην παραλείψετε να λάβετε υπ' όψιν σας τη χώρα προέλευσης και τις κοινωνικό - πολιτικές συνθήκες που επικρατούσαν σε αυτή, το φύλο, την ηλικία και άλλα χαρακτηριστικά των ατόμων που μπορείτε να εντοπίσετε από τη γενικότερη στάση τους μέσα στην ομάδα.**

Η άσκηση αυτή είναι πολύ βοηθητική στο να κατανοήσετε την έννοια της **διαφορετικότητας και της ομοιογένειας**, όχι μόνο στην αντίληψη και προσέγγιση διαφόρων θεμάτων, αλλά και στον τρόπο επίλυσής τους από τους ενήλικες.

Σχέσεις ανάμεσα στο ζευγάρι

Εισαγωγή

Ένα από τα θέματα που συναντούνται, ως αίτημα, στις ομάδες ενηλίκων είναι η διαπραγμάτευση θεμάτων που αφορούν τις σχέσεις με το άλλο φύλο, εντός ή εκτός γάμου. Η ζωή και η συμπεριφορά ενός ενήλικα προσδιορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την ύπαρξη ενός συντρόφου και το κατά πόσο η μεταξύ τους σχέση είναι ικανοποιητική και για τις δύο πλευρές.

Στους αλλοδαπούς και παλιννοστούντες οι σχέσεις με τους συντρόφους τους είναι πολύ πιθανό να διαταράσσονται γιατί επηρεάζονται από το έντονο άγχος των συντρόφων και επιπλέον επιβαρυντικούς παράγοντες, εφόσον αυτοί καλούνται να:

- προσαρμοστούν σε μια νέα, πολυσύνθετη γι' αυτούς, καθημερινότητα και ταυτόχρονα
- να συμβιώσουν και να αποδεχθούν μια νέα κουλτούρα, να υιοθετήσουν ένα νέο τρόπο σκέψης, επικοινωνίας και συμβίωσης κατά τα ισχύοντα πρότυπα.

Γάμοι και συντροφικές σχέσεις μεταξύ ομοεθνών - Μικτοί γάμοι

Η σύναψη σχέσεων ή γάμων ανάμεσα σε ομοεθνείς που βρίσκονται ως μετανάστες σε μια νέα χώρα είναι πολύ συνηθισμένη περίπτωση. Συχνά το βασικότερο κριτήριο επιλογής του/της συντρόφου είναι η χώρα καταγωγής.

- Οι άνθρωποι αυτοί έχουν πολλά κοινά να μοιραστούν (εμπειρίες, βιώματα, κοινό τρόπο επικοινωνίας και αντίληψης των πραγμάτων), όμως μια τέτοια σχέση δεν βοηθά πάντα την ένταξή τους στον κοινωνικό ιστό, καθώς τους απομονώνει από την επικρατούσα κουλτούρα.

Σύνηθες φαινόμενο είναι και οι μικτοί γάμοι Ελλήνων με αλλοδαπούς ή αλλοδαπών από διαφορετικές χώρες. Εδώ πιθανά προβλήματα απορρέουν από το διαφορετικό πολιτισμικό περιβάλλον και τις διαφορετικές πεποιθήσεις, με τις οποίες έχουν ανατραφεί οι δύο σύντροφοι.

- Η αντιμετώπιση τέτοιων προβλημάτων σχετίζεται με το κατά πόσο οι σύντροφοι είναι διατεθειμένοι να κάνουν αμοιβαίες υποχωρήσεις και συμβιβασμούς.

Προτεινόμενη βιωματική άσκηση

Μια σχέση ανάμεσα σε δύο ενήλικες για να είναι ικανοποιητική και για τους δύο είναι σημαντικό να διέπεται από κανόνες/ συμφωνίες για το πώς θα λαμβάνονται οι αποφάσεις, πώς θα κατανέμονται οι υποχρεώσεις, ποιος θα κάνει τι κ.ά.

Σε συνδυασμό με τη θεωρητική προσέγγιση του θέματος, μπορείτε να δουλέψετε τα παραπάνω σημεία της συμβίωσης και βιωματικά.

Η άσκηση που ακολουθεί έχει ως στόχο να βοηθήσει τα μέλη της ομάδας, όχι μόνο να συνειδητοποιήσουν τα όρια που πρέπει να υπάρχουν μέσα σε μια σχέση, αλλά και να τα τηρούν για να επιτύχουν μια αρμονικότερη συμβίωση με το/ τη σύντροφό τους.

Δίνετε στα μέλη της ομάδας, γραπτά ή προφορικά, τους άξονες που υπάρχουν μέσα στο πλαίσιο με τίτλο το Σύνταγμα της Συμβίωσης, ως εξής:

1. Διαβάζετε έναν κάθε φορά
2. Αφήνετε ένα μικρό χρονικό διάστημα για να απαντούν όλοι στα ερωτήματα
3. Ο καθένας είναι ελεύθερος να γράψει τη δική του απάντηση ή εκδοχή, αφού δεν υπάρχουν κανόνες
4. Όταν ολοκληρωθεί η άσκηση, ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να προσθέσουν και δικούς τους άξονες στο Σύνταγμά τους
5. Ενημερώστε τα μέλη της ομάδας ότι τελειώνοντας θα έχουν μπροστά τους το πρώτο Σύνταγμα της σχέσης τους!

Μην ξεχνάτε όμως, πριν ξεκινήσει μια συζήτηση μέσα στην ομάδα ή μια βιωματική άσκηση:

για τη διαπραγμάτευση των εκάστοτε θεμάτων είναι ιδιαίτερα σημαντικό οι συμμετέχοντες να έχουν **το χρόνο, το χώρο** και **την άνεση** να εκφράζουν τις απόψεις και τους προβληματισμούς τους τόσο προς τον εκπαιδευτή, όσο και προς τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους.
Για να θυμηθείτε τις γενικές οδηγίες των βιωματικών ασκήσεων, είναι καλό να ανατρέξετε στο Εγχειρίδιο του Εκπαιδευτή.

Φυσικά η άσκηση μπορεί να επαναληφθεί ξανά με την ενεργητική παρουσία του/της συντρόφου.

Το Σύνταγμα της Συμβίωσης (Θεοδώρου, 2004)

Η σχέση

Τρόποι συμπεριφοράς και έκφρασης συναισθημάτων
Ο έλεγχος και η εξουσία (πώς ασκούνται, πώς εκφράζονται)

Οι υποχρεώσεις

Πώς μοιράζονται οι δουλειές (στο σπίτι, στις υποχρεώσεις με τα παιδιά κ.ά.)
Ποιος αναλαμβάνει και τι

Οι συγκρούσεις

Τι δεν επιτρέπεται
Πώς επιδιώκεται η επίλυση μιας σύγκρουσης
Πώς αποκαθίσταται η ισορροπία και πόσο χρόνο θα διαρκεί η διένεξη

Όρια και ιδιωτικότητα

Πού και πώς μπαίνουν οι διαχωριστικές στην ιδιωτικότητα του καθενός
Ποιος και τι μπορεί να κάνει

Διαδικασίες για τους άλλους

Κανόνες για συγγενείς
Κανόνες για φίλους

Σχέσεις γονέων και παιδιών - χαρακτηριστικά παιδιών

Οι σχέσεις ανάμεσα στο ζευγάρι, είτε πρόκειται για συμβίωση, για μικτό γάμο ή για γάμο ανάμεσα σε ομοεθνείς, προσδιορίζονται σε μεγάλο βαθμό από τις σχέσεις με τα παιδιά της οικογένειας και τη συμπεριφορά που αυτά έχουν.

Είναι σημαντικό ο εκπαιδευτής μιας ομάδας συμβουλευτικής ενηλίκων να είναι ενήμερος για τη συμπεριφορά των ανηλίκων, ώστε αν χρειαστεί να μπορεί να βοηθήσει τους γονείς να εντοπίσουν και να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα των παιδιών τους.

Δεδομένης της δύσκολης κατάστασης που βιώνουν οι ενήλικες αλλοδαποί και παλιννοστούντες, τόσο από τη διαδικασία της μετανάστευσης, όσο και από τις κοινωνικό - οικονομικές δυσκολίες που συναντούν στις χώρες υποδοχής (Green, 2004), είναι αναμενόμενο να υπάρχει άμεσος ή έμμεσος αντίκτυπος στη συμπεριφορά και στην καθημερινότητα των ανήλικων μελών της οικογένειας.

Στη συνέχεια παρατίθενται τα συχνότερα προβλήματα που εμφανίζουν τα παιδιά των αλλοδαπών και οι συνέπειές τους, μέσα από μια συνοπτική περιγραφή των εμπειριών τους και διαθέσιμων ερευνητικών δεδομένων.

Εμπειρίες των αλλοδαπών παιδιών, που έχουν άμεσο αντίκτυπο στα χαρακτηριστικά και στη συμπεριφορά τους:

- 1) **Εμπειρία του ξεριζωμού** - βίαιη ή μη διαταράσσει τη σταθερότητα και το αίσθημα ασφάλειας του παιδιού.
- 2) **Διάσπαση οικογένειας** - προσωρινή απουσία ή μόνιμη απώλεια της μητέρας, του πατέρα ή άλλου αγαπημένου προσώπου ή αντικειμένου.
- 3) **Στέρηση κατάλληλου περιβάλλοντος ανάπτυξης** - κακουχίες, έλλειψη ειδών πρώτης ανάγκης ή στέγασης, αναλφαβητισμός.
- 4) **Κακοποίηση, παραμέληση** - από τους γονείς ή άλλα πρόσωπα, κυρίως στις περιπτώσεις των ασυνόδευτων ανηλίκων.
- 5) **Άλλες τραυματικές εμπειρίες** - θάνατος οικείων προσώπων, πόλεμοι, διώξεις, πολιτικές ταραχές κ.ά.

- Συνήθη προβλήματα και συνέπειες αυτών στους ανήλικους αλλοδαπούς:
 - Προβλήματα **υγείας** ή/και μειωμένη **σωματική ανάπτυξη** ή **γνωστική, νοητική καθυστέρηση**
 - **Ψυχολογική επιβάρυνση, παρατεταμένο πένθος**, λόγω των απωλειών προσώπων, αντικειμένων, συνθησιών
 - **Φόβος, άγχος, δυσπιστία, εσωστρέφεια**, λόγω των τραυματικών εμπειριών ή/και της αβεβαιότητας για το μέλλον
 - Αδυναμία συμμετοχής στην εκπαίδευση, **δυσκολία στην επικοινωνία στη γλώσσα της χώρας υποδοχής** ή **χαμηλή επίδοση** στο σχολείο

- **Μαθησιακά προβλήματα**, που δεν αξιολογούνται εγκαίρως
- **Επιθετικότητα**, κυρίως προς τους συνομήλικους/ τα αδέρφια, ή τους γονείς
- **Αντικοινωνική συμπεριφορά ή διαταραχές στη συμπεριφορά**
- **Διαταραχές στην πρόσληψη της τροφής** (βουλιμία, ανορεξία)
- **Νυχτερινή ενούρηση ή εγκόπριση**, δυσκολία στην κατάκτηση των συγκεκριμένων λειτουργιών ή επαναφορά της αδυναμίας ελέγχου της ενούρησης ή εγκόπρισης, παρόλο που η λειτουργία έχει ήδη κατακτηθεί
- **Ξαφνικά ξεσπάσματα με φωνές ή κλάμα**, εφιάλτες, υπνοβασίες

Σε έρευνα που διεξήχθη στην κοινωνική υπηρεσία του Ανοικτού Πολυιατρείου των Γιατρών του Κόσμου, από το 1999 - 2002, σε δείγμα 450 παιδιών προσφύγων και μεταναστών, με στόχο **να προσδιοριστούν και να αξιολογηθούν τυχόν συναισθηματικές και ψυχολογικές δυσχέρειες στους ανήλικους**, τα σημαντικότερα συμπεράσματα που προέκυψαν είναι τα εξής (Τριπερίνα, Σκλάβου, Τερζίδης, 2002):

- Τα παιδιά στερούνται κατάλληλου περιβάλλοντος ανάπτυξης, το οποίο εκτός από τις **δυσχερείς συνθήκες διαβίωσης** χαρακτηρίζεται από **έλλειψη δραστηριοτήτων και ενδιαφερόντων**.
- Η συμμετοχή τους στην εκπαίδευση **συχνά διακόπτεται ή γίνεται αποσπασματικά** και χωρίς την απαιτούμενη στήριξη.
- Το **επίπεδο ωριμότητας πολλών παιδιών είναι δυσανάλογα μεγαλύτερο από την ηλικία τους**, λόγω των ευθυνών που αναλαμβάνουν (εργασίες στο σπίτι, φροντίδα μικρότερων παιδιών, συνοδεία των γονιών λόγω γνώσης της γλώσσας κ.ά.)
- Συνήθως **εργάζονται από πολύ μικρή ηλικία ή αναλαμβάνουν τη φροντίδα άλλων μελών της οικογένειας**, με αποτέλεσμα να περιορίζεται σημαντικά ο ελεύθερος χρόνος τους.

Τα όρια της παρέμβασης του εκπαιδευτή, όταν εντοπίσει ή του αναφερθεί ένα πρόβλημα σε ανήλικο, αφορούν:

το χαρακτηρισμό του προβλήματος (αν αυτό είναι εφικτό) για να γίνει η σωστή παραπομπή ή την παραπομπή του γονέα σε μια υπηρεσία για αναζήτηση βοήθειας.

Άσκηση αυτοαξιολόγησης Α.

Οι σχέσεις των γονέων με τα παιδιά τους και τα τυχόν προβλήματα που προκύπτουν και τις διαταράσσουν, επηρεάζουν όχι μόνο τη συμπεριφορά των ίδιων των παιδιών, αλλά και των συζύγων μεταξύ τους.

Για το λόγο αυτό, όταν ολοκληρώσετε τη μελέτη σας, πρέπει να είστε σε θέση να κατανοήσετε τα ιδιαίτερα προβλήματα που εμφανίζονται στα παιδιά των αλλοδαπών, ώστε να βοηθήσετε αποτελεσματικά τους γονείς που θα το ζητήσουν.

Αφού λοιπόν περιγράψετε, βάσει των όσων προαναφέρονται, τις εμπειρίες των παιδιών, προσπαθήστε να απαριθμήσετε γραπτώς όσα περισσότερα προβλήματα/ συνέπειες μπορούν να επιφέρουν οι εμπειρίες αυτές.

Αφού τελειώσετε την προσπάθειά σας, επιστρέψτε στο κείμενο του βιβλίου και συγκρίνετε τις σημειώσεις σας.

Οι σχέσεις των ενηλίκων με την πατρική οικογένεια

Πολλές φορές οι ενήλικες αλλοδαποί και παλιννοστούντες αναγκάζονται να μεταναστεύσουν σε μια άλλη χώρα και να απομακρυνθούν για ένα μικρό ή μεγάλο διάστημα από την πατρική τους οικογένεια.

Οι λόγοι που τους αναγκάζουν στη μετανάστευση συχνά προσδιορίζουν το χρόνο απουσίας τους. Έτσι μπορεί να σχετίζονται:

- με διωγμούς που υφίστανται για πολιτικούς, θρησκευτικούς, ιδεολογικούς κ.ά. λόγους, επομένως η απομάκρυνση από την πατρίδα είναι μακροχρόνια και διαρκεί μέχρι την αλλαγή της υπάρχουσας πολιτικής κατάστασης ή μόνιμη.
- με την αναζήτηση καλύτερων συνθηκών ζωής, οπότε και επιστρέφουν μόνιμα στη χώρα τους, όταν κατορθώσουν να συγκεντρώσουν κάποια χρήματα ή ανά τακτά χρονικά διαστήματα, όταν το νομικό καθεστώς και η οικονομική τους κατάσταση το επιτρέπει.

Η επικοινωνία με την πατρική οικογένεια που διαμένει σε μια άλλη χώρα γίνεται κατά κύριο λόγο μέσω του τηλεφώνου ή του ταχυδρομείου. Επίσης είναι σύννηθες φαινόμενο οι αλλοδαποί που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα, να στέλνουν μεγάλο μέρος των εσόδων τους στις οικογένειές τους.

- Ο αποχωρισμός από την πατρική ή τη συζυγική οικογένεια είτε είναι μόνιμος είτε είναι προσωρινός, είναι ιδιαίτερα επιβαρυντικός για την ψυχολογική κατάσταση του απόμου και επιφέρει συνέπειες στην καθημερινότητά του.

Επίσης στις περιπτώσεις των προσφύγων, λόγω του ξαφνικού και βίαιου διωγμού συμβαίνει στη διάρκεια της φυγής ένα μέλος της οικογένειας να μεταφέρεται σε άλλη χώρα και στη συνέχεια να προσπαθεί να επανασυνδεθεί με τους δικούς του.

Οι περιπτώσεις αυτές αφορούν τη λεγόμενη **οικογενειακή επανένωση** και συχνά λόγω των νομικών προβλημάτων είναι περίπλοκες στην επίλυσή τους.

Η αντιμετώπισή τους πρέπει οπωσδήποτε να γίνει με τη βοήθεια κοινωνικού λειτουργού και δικηγόρου.

Η απομόνωση των ενηλίκων και η έλλειψη οικείων προσώπων ή η απομάκρυνση από την πατρική/συζυγική οικογένεια επηρεάζουν σημαντικά:

την **ψυχολογική του κατάσταση** (άγχος, εκνευρισμός, νοσταλγία, θλίψη, απομόνωση)

την **απόδοσή του στην εργασία** (μειωμένη διάθεση, δυσθυμία, διάσπαση σε πολλές εργασίες για την εξασφάλιση χρημάτων)

τις **κοινωνικές του συναναστροφές** (έλλειψη επικοινωνίας, δυσκολία στη σύναψη νέων σχέσεων, απροθυμία για δημιουργία νέων φίλων)

* στις περιπτώσεις των γυναικών που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τη συζυγική τους οικογένεια και ειδικά όταν υπάρχουν παιδιά, συναντάμε έντονο το ενοχικό στοιχείο στη συμπεριφορά τους και εκφράζουν την ανάγκη να επιστρέψουν το συντομότερο δυνατό στη χώρα τους - συχνά λόγω αυτής της κατάστασης πιέζονται με πολλές και κοπιαστικές εργασίες, προκειμένου να εξασφαλίσουν πολλά χρήματα σε σύντομο διάστημα

* η προαναφερόμενη κατάσταση μπορεί να οδηγήσει στη θυματοποίηση των γυναικών (εξαναγκασμός στο να εκδίδονται ή ηθελημένη πορνεία, σεξουαλική παρενόχληση ή άσκηση σωματικής βίας στο χώρο εργασίας, σεξουαλική εκμετάλλευση από επιτήδειους που παρουσιάζονται ως «σωτήρες» κ.ά.).

Η εργασία μέσα στην ομάδα συμβουλευτικής για τις περιπτώσεις των ενηλίκων που είναι μακριά από τις οικογένειές τους αφορά **τη συμβουλευτική και την υποστήριξη**.

Η πρώτη μπορεί να επιτευχθεί μέσω των κατάλληλων παραπομπών και την καθοδήγηση σε εξειδικευμένους επαγγελματίες και η δεύτερη μέσα από τη δυναμική της ίδιας της ομάδας (συζήτηση του προβλήματος, ανταλλαγή εμπειριών και προτάσεων από άλλους με παρόμοια προβλήματα) και τη στάση του εκπαιδευτή (κατανόηση, ενσυναίσθηση, προσεκτική ακρόαση κ.α).

Άσκηση αυτοαξιολόγησης Β.

Με τη βοήθεια του οδηγού υπηρεσιών που θα βρείτε στο κεφάλαιο 11 του βιβλίου σας, προσπαθήστε να εντοπίσετε τις κατάλληλες υπηρεσίες από τις οποίες θα μπορούσαν να βοηθηθούν άτομα που ενδιαφέρονται για οικογενειακή επανένωση, για επαναπατρισμό ή για μετεγκατάσταση σε άλλη χώρα.

Τα αιτήματα αυτά αποτελούν μερικά από τα πιο κοινά προβλήματα των αλλοδαπών και παλιννοστούντων.

Επίσης μπορείτε να επιστρέψετε στα κεφάλαια 6 και 7 για να ξαναμελετήσετε τα βασικά σημεία από το ισχύον νομικό πλαίσιο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Green, N. (2004). *Οι Δρόμοι της Μετανάστευσης. Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Σαββάλας.
- Θεοδώρου, Β. (2004). «Αντιμετωπίστε τις δυσκολίες στη Συντροφική Σχέση». *Σύγχρονη Ψυχολογία*, τευχ. 12, σελ. 52-55.
- Kvinnoforum/ Founder of Women's Forum. (2005). *Manual Honour Related Violence. Prevention of Violence against women and girls in patriarchal families*. Stockholm. In <http://www.qweb.kvinnoforum.se/projects/heder/manualHRV2005.pdf> (21/2/2006).
- Σκλάβου, Κ. (2002). «Ενδοοικογενειακή Βία στους Πληθυσμούς Προσφύγων και Μεταναστών». *Κοινωνική Εργασία*, τευχ. 67, 167 - 174.
- Τριπερίνα, Κ., Σκλάβου, Κ., Τερζίδης, Α. (2002). *Παιδιά Προσφύγων και Μεταναστών. Η Σχέση τους με τον Ελεύθερο Χρόνο*. Ανακοίνωση στο 14ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ελληνικής Εταιρίας Κοινωνικής Παιδιατρικής και Προαγωγής της Υγείας με θέμα «Ελεύθερος χρόνος και Παιδί», Θεσσαλονίκη 23-25/5.
- Ύπατη Αρμοστέία Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες. (1994). *Κοινωνική Εργασία με τις Κοινότητες Προσφύγων. Οι πρόσφυγες στα Αστικά Κέντρα*. Αθήνα: Ύπατη Αρμοστέία Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ, ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ & ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Γενικός Στόχος

Ο στόχος αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσει η ομάδα τα αίτια και τα χαρακτηριστικά του ρατσισμού, καθώς και τις μορφές με τις οποίες εκδηλώνεται.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

- Οι μαθητευόμενοι καλούνται, με τη βοήθεια των προαναφερθέντων πληροφοριών, να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν, εάν και εφόσον το επιθυμούν, την όποια διακριτική στάση σε βάρος τους. Το κεφάλαιο αυτό έχει ως ειδικότερους στόχους:
- να επιτρέπει στον μαθητευόμενο να αναγνωρίζει και να ταξινομεί τις διακριτικές στάσεις και συμπεριφορές σε βάρος του
- Να μπορεί να απευθυνθεί στον αρμόδιο φορέα για να διεκδικήσει το δίκιο του.

Ορισμοί - έννοιες κλειδιά

Ρατσισμός - διάκριση - ατομικός ρατσισμός - θεσμικός ρατσισμός - κοινωνικός-πολιτισμικός ρατσισμός - ομάδες διακρίσεων - ευρωπαϊκή νομοθεσία - ελληνική νομοθεσία - φορείς προσφυγής.

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Στο κεφάλαιο «Ρατσισμός και Ξενοφοβία» παρουσιάζονται οι ορισμοί βασικών όρων και εννοιών απαραίτητων για την κατανόηση του ρατσιστικού και ξενοφοβικού φαινομένου. Η αποσαφήνιση των όρων συμβάλει στην αποφυγή παρανοήσεων και συγχύσεων οι οποίες ενυπάρχουν σε σημαντικό βαθμό στη βιωματική διάσταση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας.

Ακολουθεί μια αναφορά στον τρόπο και το λόγο εμφάνισης του ρατσισμού, καθώς και στους τρόπους και τις μορφές εμφάνισής του. Σε συνδυασμό επομένως με τη νομοθεσία απέναντι σε ρατσιστικές και ξενοφοβικές συμπεριφορές, οι καταρτιζόμενοι μπορούν να αναδείξουν το βιωματικό χαρακτήρα του ρατσισμού και να παρουσιάσουν ενδεικτικούς τρόπους αντιμετώπισής του.

Ορισμοί βασικών λέξεων και εννοιών για την κατανόηση του ρατσισμού

Πριν παρουσιάσουμε το κεφάλαιο αυτό, σας προτείνουμε έναν πίνακα με τον ορισμό διαφόρων λέξεων που θα συμβάλουν στην καλύτερη κατανόηση και ανάλυση του ρατσισμού ως ιδεολογία και ως σύγχρονο φαινόμενο.

Ορισμοί:

Ξενοφοβία

Φόβος του ξένου, αντιπάθεια ή απέχθεια του ξένου, και γενικότερα αυτού (άτομο, ιδέα, αντικείμενο που προέρχεται από το εξωτερικό και αντιπροσωπεύει για τους ξενόφοβους μια απειλή για την τοπική / εθνική κοινότητα στην οποία ανήκει ο ξενόφοβος. Ο ρατσισμός είναι μια ακραία μορφή έκφρασης της ξενοφοβίας.

Ρατσισμός

Πεποίθηση ότι ορισμένα άτομα είναι ανώτερα από άλλα επειδή ανήκουν σε ιδιαίτερη φυλή. Οι ρατσιστές ορίζουν τη φυλή ως ομάδα ατόμων που μοιράζονται την ίδια καταγωγή. Διαφοροποιούν τις φυλές βάσει σωματικών χαρακτηριστικών όπως π.χ. το χρώμα της επιδερμίδας και η όψη των μαλλιών. Στην πραγματικότητα, καμία σαφής διαφορά και κυρίως καμία λογική διαφορά δεν έχουν σημασία. Οι πρόσφατες έρευνες αποδεικνύουν ότι η φυλή είναι μια έννοια πλαστική. Η έννοια της «φυλής» δεν έχει καμία βιολογική θεμελίωση. Η λέξη «ρατσισμός» χρησιμοποιείται επίσης για να περιγράψει καταχρηστική ή επιθετική συμπεριφορά προς μέλη μιας «κατώτερης φυλής». Ο ρατσισμός παίρνει διάφορες μορφές, ανάλογα με τη χώρα, την ιστορία της, τον πολιτισμό της και τους άλλους κοινωνικούς παράγοντες. Μια σχετικά πρόσφατη μορφή ρατσισμού, συχνά αποκαλούμενη «εθνοτική ή πολιτισμική διαφοροποίηση», πρεσβεύει ότι όλες οι φυλές και οι κουλτούρες είναι ίσες, αλλά ότι δεν θα έπρεπε να αναμειγνύονται, ούτως ώστε να διατηρηθεί η πρωτοτυπία τους. Δεν υπάρχει καμία επιστημονική απόδειξη της ύπαρξης διαφορετικών φυλών. Η βιολογία μία μόνο φυλή έχει προσδιορίσει: την ανθρώπινη φυλή.

Διαπολιτισμικότητα

Σκέψη ότι πλουτίζουμε τους εαυτούς μας με τη γνώση άλλων πολιτισμών και τις επαφές μας με αυτούς, και ότι αναπτύσσουμε την προσωπικότητά μας συναντώντας τις. Διαφορετικοί άνθρωποι θα έπρεπε να μπορούν να ζουν μαζί παρόλο που έχουν διαφορετική κουλτούρα. Η διαπολιτισμικότητα είναι η αποδοχή και ο σεβασμός των διαφορών. Πίστη στη διαπολιτισμικότητα είναι πίστη στο γεγονός ότι μπορούμε να μαθαίνουμε και να εμπλουτίζουμε τους εαυτούς μας από τη συνάντηση με άλλους πολιτισμούς.

Κατηγοριοποίηση

Δημιουργούμε γενικότητες και βάζουμε τις εμπειρίες μας σε κατηγορίες, οι οποίες διευκολύνουν τον τρόπο μας να χειριζόμαστε τον κόσμο γύρω μας. Βάζουμε ετικέτες και διαιρούμε τους ανθρώπους και τις ομάδες.

Σtereοτυπίες

Όταν βάζουμε ετικέτες στους ανθρώπους, μπαίνουμε στον πειρασμό να χρησιμοποιούμε στερεοτυπίες. Οι στερεοτυπίες είναι κρίσεις που βασίζονται σε ανεπαρκή δεδομένα. Υπάρχουν θετικές και αρνητικές στερεοτυπίες. Αλλά, εάν δημιουργήσουμε μια αρνητική και την οξύνουμε, τότε γίνεται επικίνδυνη και μπορεί να οδηγήσει στην προκατάληψη.

Προκατάληψη

Αποτελείται από ιδέες που στηρίζονται σε σειρά συγκρίσεων και ανεπαρκών γεγονότων. Μια προκατάληψη είναι αστήρικτη, και ωστόσο αποδεκτή χωρίς την παραμικρή αμφισβήτηση. Υπάρχουν συχνά αντιθέσεις «ανάμεσα σε εκείνους και σ' εμάς». Οι προκαταλήψεις μπορούν να οδηγούν σε εχθρική συμπεριφορά έναντι της συγκεκριμένης ομάδας. Από την προκατάληψη απορρέουν οι ακόλουθες αντιδράσεις:

Αποφυγή

Αποφεύγουμε την ομάδα, δεν της μιλάμε, δεν θέλουμε να τη συναντήσουμε.

Λεκτική κατάχρηση

Μιλάμε αρνητικά για την ομάδα, και στην ομάδα.

Διάκριση

Ενώ η προκατάληψη είναι στάση, η διάκριση είναι συμπεριφορά που υποτιμά την ομάδα, την κακομεταχειρίζεται, την ανταμείβει λιγότερο από τις άλλες, τη μποιϊκοτάρει αν όχι την αποκλείει.

Βίαιη κατάχρηση

Σαρκαζοντας, ενοχλώντας, απειλώντας, εξαντλώντας ή βλάπτοντας την κληρονομιά της ομάδας.

Εξουσία

Ικανότητα θέσης των πραγμάτων σε κίνηση, κατοχή τους ή ελέγχου τους.

Διαφορά μεταξύ ρατσισμού και προκατάληψης

Η προκατάληψη μπορεί να σημαίνει περιφρόνηση κάποιου προτού καν γνωρίζουμε κάτι για το άτομό του, αλλά χωρίς να υπάρχει απαραίτητα η εξουσία αρνητικής επίδρασης στη ζωή του. Όσο για τον ρατσισμό, συνδέεται με τη λειτουργία μιας ολόκληρης κοινωνίας και περιλαμβάνει την εξουσία ενεργοποίησης των ρατσιστικών προκαταλήψεων. Η πλειοψηφία εξουσιάζει τη μειοψηφία και μπορεί σκόπιμα ή όχι να χρησιμοποιεί τον ρατσισμό. Συνεπώς, ο ρατσισμός συνεπάγεται το γεγονός κατοχής της εξουσίας για διάκριση και δυσμένεια των ατόμων, με το πρόσχημα ότι είναι διαφορετικά.

Ισότητα

Είναι η ιδιότητα αυτού που είναι ίσο. Αυτό σημαίνει ότι κανένας δεν είναι πιο σημαντικός από κάποιον άλλον, όποιοι κι αν είναι οι γονείς του και η κοινωνική του κατάσταση. Ασφαλώς, τα άτομα δεν έχουν ίδια ενδιαφέροντα και ικανότητες, ούτε τρόπο ζωής. Κατά συνέπεια, η ισότητα ανάμε-

σα στα άτομα σημαίνει ότι έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες ευκαιρίες. Πρέπει να διαθέτουν, στον τομέα της εκπαίδευσης και της εργασίας, ίσες ευκαιρίες που δεν πρέπει να εξαρτώνται μόνο από τις προσπάθειές τους. Η ισότητα θα γίνει πραγματικότητα μόνο όταν όλοι θα έχουν πρόσβαση κατά τον ίδιο τρόπο στην κατοικία, την κοινωνική ασφάλιση, τα πολιτικά δικαιώματα και την ιθαγένεια.

Πηγή: «Εγώ, ρατσιστής?!», Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκές κοινότητες, 1998.

Πώς εμφανίζεται ο ρατσισμός και γιατί;

Στο παρελθόν, ορίζαμε τη «ράτσα» και τη «φυλή» ως ένα βιολογικό ή φυσικό υποσύνολο του ανθρώπινου είδους, με βάση φυσιολογικές διαφορές όπως π.χ. το χρώμα του δέρματος και άλλα σωματικά χαρακτηριστικά. Έτσι, η ιδεολογία του ρατσισμού θεμελιωνόταν κυρίως σε «επιστημονικές» βιολογικές θεωρίες περί ανωτερότητας μίας φυλής (της λευκής) πάνω στις άλλες. Αυτή η αντίληψη εμφανίστηκε και αναπτύχθηκε κυρίως με την ιμπεριαλιστική κυριαρχία της Ευρώπης σε βάρος «έγχρωμων», ή πιο συγκεκριμένα, «μη λευκών» λαών. Ο ρατσισμός παρουσιάζεται στα πολιτικά, επιστημονικά και λογοτεχνικά κείμενα, με την αποικιοκρατία, όπου σαν πρόσχημα για την κατάκτηση νέων κόσμων εμφανίζεται ο «εκπολιτισμός» των αγνώστων, «άγριων» και άρα «κατώτερων» πολιτισμών.

Η έννοια της «ράτσας» χρησιμοποιήθηκε κατά κόρον για την άνιση κατηγοριοποίηση, την υποδούλωση ή και την εκμετάλλευση των λεγόμενων «βάρβαρων», «υποανάπτυκτων» ή «κατώτερων» λαών από τους κυρίαρχους, αυτοαποκαλούμενους «ανώτερους» λαούς. Πάνω σε αυτή την έννοια και την ιδεολογία βασίστηκαν πρόσφατα, κατά την διάρκεια του 2ου Παγκοσμίου Πολέμου, οι γενοκτονίες των Εβραίων και των Τσιγγάνων. Έκτοτε, και μέχρι σήμερα, ο ρατσισμός εξελίσσεται και παίρνει διαφορετικές μορφές.

Η μελέτη του ρατσισμού εμφανίζεται στην αρχή του 20ού αιώνα (δεκαετία του '20) και αναπτύσσεται κυρίως από το τέλος της δεκαετίας του '60, τόσο στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, με το ζήτημα των δικαιωμάτων των μαύρων, όσο και στην Ευρώπη, με το τέλος του ναζισμού. Ας υπενθυμίσουμε εδώ ότι, αν και η ανάλυση του φαινομένου εμφανίζεται μόνο στον 20ό αιώνα, το ίδιο το φαινόμενο, όπως είδαμε, προϋπάρχει.

Σήμερα, αναγνωρίζεται το γεγονός ότι αυτή η «έννοια» της ράτσας είναι αποτέλεσμα κοινωνικών επεξεργασιών - διαδικασιών, που έχουν ως στόχο την δημιουργία διαφορών μεταξύ των ανθρώπων και την περιθωριοποίηση κάποιων από αυτών σε βάρος κάποιων άλλων. Ωστόσο, ο ρατσισμός παίρνει πλέον άλλες μορφές, εφόσον δεν βασίζεται τόσο στα ιδιαίτερα βιολογικά εξωτερικά (πραγματικά ή φαντασιακά) χαρακτηριστικά, όσο στην ιδέα σύμφωνα με την οποία **η διαφορά μερικών πολιτισμών καθιστά δύσκολη ή και αδύνατη την αρμονική συμβίωσή τους.**

Γιατί σήμερα παρατηρείται μια αναβίωση και αναζωπύρωση του ρατσισμού, ειδικότερα σε κοινωνίες οι οποίες, γνώρισαν βιωματικά τις συνέπειες του ρατσισμού μέσα από τραυματικά ιστορικά γεγονότα αλλά και σημαντικούς καθοριστικούς αγώνες, και θα περιμένε κανείς ότι το σκοτεινό αυτό κεφάλαιο της ανθρωπότητας είναι πια παρελθόν;

Διακρίνουμε **τρεις βασικούς λόγους** - «ιστορικά γεγονότα» που θα έπρεπε να αποτελέσουν τις προϋποθέσεις για την αποδυνάμωση και, ενδεχομένως, την εξάλειψη του ρατσισμού στις σύγχρονες κοινωνίες:

1. **Ο ατομικισμός** λογικά θα έπρεπε να οδηγεί τα άτομα να κρίνουν και να κρίνονται με βάση τις πράξεις τους, και όχι με βάση τα βιολογικά ή εξωτερικά χαρακτηριστικά τους.
2. **Ο ναζισμός** και η αποκάλυψη των απάνθρωπων πρακτικών του, απαξίωσε κάθε πολιτική βασισμένη στην ανωτερότητα μιας φυλής/εθνικότητας/ εθνικής μειονότητας.
3. **Οι αντιαποικιοκρατικοί αγώνες** και η κατάκτηση της ανεξαρτησίας μιας σειράς λαών και η δημιουργία νέων κρατών.

Παρόλ' αυτά, **ο ρατσισμός εξακολουθεί να υπάρχει**, και εκφράζεται με ποικίλες μορφές. Ενώ, όπως είδαμε, οι βιολογικές αναλύσεις της «ράτσας» έχουν πια καταρρεύσει, αυτό το κοινωνικό δημιούργημα, δηλαδή η ρατσιστική ιδεολογία, παραμένει ισχυρό εργαλείο για την αναπαραγωγή της άνισης κατηγοριοποίησης των ανθρώπων.

Η διαδικασία κοινωνικής οικοδόμησης της κατηγοριοποίησης με βάση την καταγωγή των ανθρώπων λέγεται «εθνοποίηση». Η διαδικασία αυτή χρησιμοποιείται ακόμα και μεταξύ των λαών της Ευρώπης. Έτσι, μεγεθύνοντας διαφορετικά (πραγματικά ή φαντασιακά) χαρακτηριστικά, κατηγοριοποιούμε τους ανθρώπους σε ομάδες.

Η διαδικασία αυτή έχει ως στόχο:

τη δημιουργία ή την ενδυνάμωση «συνόρων» μεταξύ του «Εμείς» και των «Άλλων», με την ενίσχυση της αυτοεικόνας μιας ομάδας, δηλαδή της εικόνας «Μας», σε σχέση με την εικόνα των «Άλλων». Στη διαδικασία αυτή ενισχύονται τα στοιχεία διάκρισης στον πολιτισμό, τη γλώσσα, τη θρησκεία κ.ά, που διαμορφώνουν την αυτοεικόνα.

Η ενίσχυση γίνεται είτε μεγεθύνοντας αρετές που αντιπροσωπεύουν -πραγματικά ή φαντασικά- «Εμάς» ως «ομοιογενής» ομάδα, είτε αποδίδοντας χαρακτηριστικά ή υποβαθμίζοντας τα χαρακτηριστικά - πραγματικά ή φαντασικά- των «Άλλων».

Έτσι ο ρατσισμός εμφανίζεται όταν η διαδικασία της «εθνοποίησης» συνδεθεί με ιεράρχηση και αξιολόγηση των διακριτών διαφορών και γνωρισμάτων των ανθρώπινων ομάδων στη λογική του «ανώτερος - κατώτερος», «πολιτισμένος - απολίτιστος», «καλός - κακός».

Πού εκφράζεται και με ποιες μορφές;

Ο σύγχρονος ρατσισμός όμως δεν εξαντλείται στις διακρίσεις μεταξύ των εθνών και των φυλών αλλά επεκτείνεται και σε ένα πλήθος κοινωνικοπολιτισμικών στοιχείων και χαρακτηριστικών των ανθρώπινων κοινωνιών.

Συνεπώς, εκτός από τα συνηθισμένα φυσιογνωμικά / σωματικά χαρακτηριστικά (όπως π.χ. το χρώμα του δέρματος), τα χαρακτηριστικά που χρησιμοποιούνται με σκοπό τη ρατσιστική κατηγοριοποίηση των ανθρώπων είναι συνήθως:

- η προφορά ή ο τρόπος ομιλίας
- το όνομα
- ο ρουχισμός και η εξωτερική εμφάνιση
- οι διατροφικές συνήθειες
- το θρήσκευμα και οι θρησκευτικές πρακτικές
- ο τόπος καταγωγής
- η υπηκοότητα

Προσοχή:

! Ο ρατσισμός δεν είναι πάντα εμφανής, ούτε πάντα συνειδητός. Είναι πολύπλοκος και πολυδιάστατος. Εκφράζεται συχνά ανοιχτά, με βρισιές, ανέκδοτα, διακριτικές συμπεριφορές, ακόμα και με βίαιες πράξεις. Ωστόσο, συχνά είναι βαθιά ριζωμένος σε αξίες, πιστεύω και στερεοτυπικές συμπεριφορές. Μερικές φορές μάλιστα, τα πιστεύω αυτά δεν είναι μόνο ασυνειδήτα, αλλά αποτελούν και αναπόσπαστο μέρος συστημάτων και θεσμών.

! Ο ρατσισμός προϋποθέτει την προκατάληψη αλλά η προκατάληψη δεν συνεπάγεται τον ρατσισμό. Ο ρατσισμός διαφοροποιείται από την προκατάληψη, γιατί συνδέεται με την εξουσία -θεσμική, πολιτική, οικονομική και πολιτισμική-, η οποία ελέγχεται από την κυρίαρχη ομάδα της κοινωνίας στην οποία εμφανίζεται.

Ακολουθεί η παρουσίαση κάποιων στοιχείων που θα βοηθήσουν στην ανάλυση και την κατανόηση του ρατσισμού.

I. Ο ρατσισμός εκφράζεται σε τρία βασικά επίπεδα: το ατομικό, το θεσμικό, και το κοινωνικό-πολιτισμικό επίπεδο.

A. το ατομικό επίπεδο:

Σε ατομικό επίπεδο, εκφράζεται οπουδήποτε. Στην καθημερινή ζωή, λεκτικά, με εκφράσεις, μορφασμούς, χειρονομίες, στάσεις, και συμπεριφορές. Είναι συχνά δύσκολο να διακρίνει κανείς ξεκάθαρα τη ρατσιστική αντιμετώπιση. Αν και το άτομο που το βιώνει τον αντιλαμβάνεται, του είναι συχνά δύσκολο να το υποδείξει έτσι ώστε να μπορεί να προβεί σε καταγγελία ή / και ποινική δίωξη.

B. το θεσμικό επίπεδο:

Στην Ελλάδα, όπως και σε πολλές άλλες χώρες, οι θεσμοί με τη μεγαλύτερη επιρροή και εξουσία (όπως είναι π.χ. οι κυβερνήσεις, το εκπαιδευτικό σύστημα, το δικαστικό σύστημα, η αστυνομία κλπ) **δεν είναι αντιπροσωπευτικοί της πολυπολιτισμικότητας του πληθυσμού της χώρας.** Μάλιστα, ο ρατσισμός είναι έκδηλος σε όσες κυβερνητικές / εξουσιαστικές πρακτικές και διαδικασίες που, άμεσα ή έμμεσα, συνειδητά ή μη, προωθούν και καθιερώνουν:

είτε **πλεονεκτήματα ή διακριτικές μεταχειρίσεις** σε κάποιες ομάδες έναντι των άλλων

είτε **μειονεκτήματα και δυσκολίες** στην αναγνώριση δικαιωμάτων σε όλες τις ομάδες του πληθυσμού. Κλασική περίπτωση είναι, στο εργασιακό επίπεδο, η μη πρόσβαση των αλλοδαπών στον δημόσιο τομέα.

Η Ελλάδα είναι, εδώ και δύο δεκαετίες περίπου, και θα παραμείνει για πολύ καιρό, χώρα υποδοχής προσφύγων και μεταναστών. Ο πληθυσμός της είναι πλέον πολυπολιτισμικός, και οι μαθητές των σχολείων αποτελούνται πια τόσο από ελλινόπουλα όσο και από μεταναστούπουλα, από παιδιά μεικτών γάμων, αλλά και από τη λεγόμενη δεύτερη γενεά μεταναστών, δηλαδή παιδιά μεταναστών που γεννήθηκαν και μεγαλώνουν στη χώρα. Αυτό το πολύχρωμο μωσαϊκό ανθρώπων, μεγάλων και μικρών, αποτελεί και το μέλλον της χώρας. Το ελληνικό κράτος καλείται πρώτο να δώσει το παράδειγμα μιας πολυπολιτισμικής χώρας ανοικτής, ανεκτικής, δημοκρατικής, απαλλαγμένης από φόβους, προκαταλήψεις και μηχανισμούς διακρίσεων σε βάρος ενός μικρού ή/και μεγάλου μέρος του πληθυσμού της.

Γ. το κοινωνικό-πολιτισμικό επίπεδο:

Σε αυτό το επίπεδο, ο ρατσισμός εκδηλώνεται σε πολιτισμικές και ιδεολογικές εκφράσεις που υπονοούν και στηρίζουν κάποιες κυρίαρχες αξίες και ιδέες.

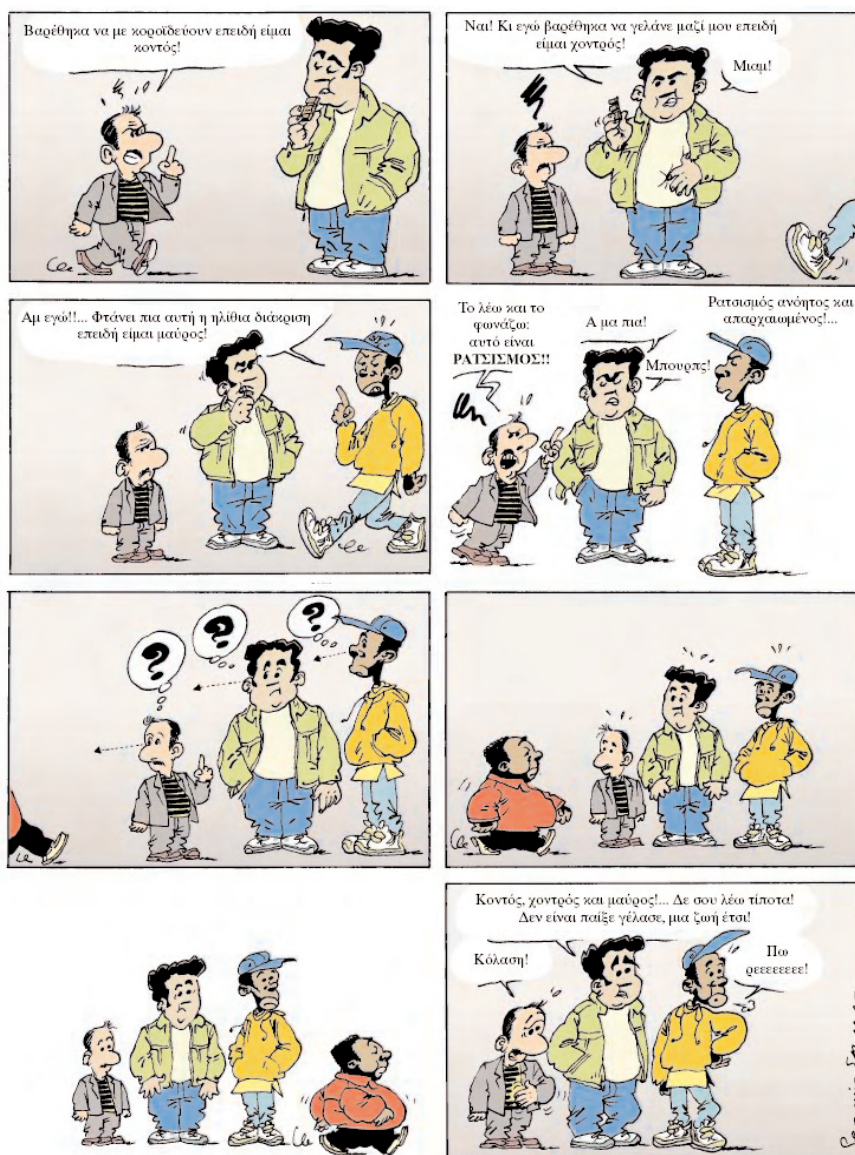
Σε αυτή την περίπτωση, ο ρατσισμός μπορεί να διαδίδεται από τα μέσα κοινωνικοποίησης και πολιτισμικής διάδοσης, όπως είναι π.χ. τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Πράγματι, τα Μ.Μ.Ε. παρουσιάζουν άτομα με διαφορετική χώρα ή τόπο προέλευσης ή πολιτισμό, όχι μόνο σαν διαφορετικούς από την νόρμα, δηλαδή το κυρίαρχο πρότυπο, αλλά και ως πηγές προβλημάτων όπως είναι η ανεργία, ή η εγκληματικότητα. Στην Ελλάδα, θύματα αυτής της αρνητικής και πανίσχυρης εικόνας

υπήρξαν για μεγάλο διάστημα οι παλιννοστούντες, ενώ εξακολουθούν να είναι μέχρι σήμερα άλλες πληθυσμιακές ομάδες, όπως π.χ. οι Τσιγγάνοι, οι Αλβανοί κ.ά. Άλλα ισχυρά μέσα κοινωνικοποίησης και πολιτισμικής διάδοσης είναι τα σχολεία, οι εκκλησιαστικές αρχές, και, πιο σπάνια, η τέχνη, η λογοτεχνία, η μουσική.

Αυτή η μορφή ρατσισμού γίνεται δύσκολα αντιληπτή, καθώς διαδίδεται μέσω της κοινωνικοποίησης του ατόμου και αποκτά τη μορφή του φυσιολογικού. Έτσι, τα παιδιά π.χ. αφομοιώνουν αυτές τις αξίες, τις ιδέες, τις προκαταλήψεις και τα πρότυπα από μικρή ηλικία ως μέρος του αξιακού τους κόσμου.

Ας υπενθυμίσουμε εδώ ότι ο ρατσισμός εκφράζεται συχνά ασυνείδητα ακόμα και από το ίδιο το άτομο που τον υιοθετεί.

Επίσης, εμφανίζεται τόσο σε μέλη της κυρίαρχης ομάδας (π.χ. «Οι Ρώσοι είναι μαφιόζοι», όσο και σε αυτά της μειοψηφικής / μειονοτικής ομάδας απέναντι στην κυρίαρχη ομάδα (π.χ. «Οί Έλληνες είναι κλέφτες») ή σε άλλες μειοψηφικές / μειονοτικές ομάδες (π.χ. Ένας Αλβανός που λέει για τους μαύρους ότι είναι ρατσιστές, οι μαύροι για τους Βούλγαρους ότι είναι βρωμιάρηδες, κλπ.

II. Οι διακριτικές συμπεριφορές είναι αποτέλεσμα αυτής της ιδεολογίας - κοινωνικού φαινομένου.

Ορισμός για τη φυλετική-ρατσιστική διάκριση:

οποιαδήποτε διάκριση γίνεται με βάση την προέλευση, το ανήκειν ή μη ενός ατόμου σε μια εθνοτική ομάδα, ένα έθνος, μία φυλή, ή μία θρησκεία.

Υπάρχουν τέσσερις μεγάλες ομάδες διακρίσεων:

1. Οι καθαυτές διακρίσεις:

- Η άρνηση της παροχής μιας υπηρεσίας ή ενός αγαθού. Για παράδειγμα: η άρνηση να σερβίρουν έναν αλλοδαπό σε μία ταβέρνα ή ένα μπαρ, ή να του νοικιάσουν διαμέρισμα λόγω της καταγωγής του ή της θρησκείας του.
- Η άρνηση του εργοδότη να προσλάβει κάποιον για τους ίδιους λόγους.
- Η απόλυση ή η άρνηση μεταχείριση σε σχέση με άλλους εργαζόμενους με βάση αυτά τα κριτήρια.

2. Η πρόκληση στη φυλετική διάκριση, στο μίσος ή στην φυλετική - ρατσιστική βία:

Η πρόκληση αυτή ορίζεται από την προτροπή σε ρατσιστικές σκέψεις και συμπεριφορές, και εκφράζεται με:

- συνθήματα, απειλές, κηρύγματα, γραπτά, αφίσες, και οποιαδήποτε άλλη βάση του γραπτού ή προφορικού λόγου ή της εικόνας που εμφανίζονται σε δημόσιους χώρους.
- ραδιοτηλεοπτικά και ηλεκτρονικά μέσα ενημέρωσης και ψυχαγωγίας (ειδήσεις, εκπομπές, κλπ.)

! Προσοχή: Οι εικόνες, τα δυσάρεστα λόγια, οι κριτικές δεν αποτελούν από μόνα τους ρατσιστική πρόκληση. Δεν θεωρούνται προκλήσεις οι πολύ γενικές εκφράσεις. Θεωρούνται προκλήσεις όσα λόγια, εικόνες, συνθήματα κλπ. έχουν σκοπό να δημιουργήσουν φυλετική διάκριση ή μίσος.

3. Η συκοφαντία και οι ρατσιστικές βρισιές:

Ορισμός: συκοφαντία λέγεται οποιοσδήποτε προφορικός ή γραπτός λόγος θίγει την υπόληψη κάποιου.

Όσο για τη ρατσιστική συκοφαντία, έχει ως σκοπό να θίξει την τιμή ενός ανθρώπου ή μιας ομάδας ανθρώπων, και αναφέρεται συνήθως σε συγκεκριμένα γεγονότα που αφορούν την προέλευση, την εθνοτική ομάδα, το έθνος, τη φυλή, ή τη θρησκεία του θιγόμενου.

Η ρατσιστική βρισιά αναφέρεται στο ίδιο το άτομο, και βασίζεται στην προέλευση, στο γεγονός ότι το άτομο αυτό ανήκει σε ένα/μία συγκεκριμένο/η εθνοτική ομάδα, έθνος, φυλή, ή θρησκεία.

4. Η διάκριση από άτομο αντιπρόσωπο της δημόσιας αρχής ή δημόσιας υπηρεσίας:

Η διάκριση αυτή εκφράζεται συνήθως όταν ο αντιπρόσωπος μιας δημόσιας αρχής ή υπηρεσίας αρνείται σε έναν αλλοδαπό κάποιο δικαίωμα που του παρέχει ο Νόμος, εξαιτίας της φυλετικής, εθνοτικής του προέλευσης, της υπηκοότητάς του, της θρησκείας του.

Για παράδειγμα: η άρνηση της εγγραφής ενός παιδιού στο σχολείο.

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Σεργίο ΣΑΛΜΑ 98

Η νομοθεσία απέναντι σε διακριτικές, ρατσιστικές & ξενοφοβικές συμπεριφορές, και οι τρόποι αντιμετώπισής τους.

Υπενθύμιση: Για την ευρωπαϊκή και ελληνική νομοθεσία απέναντι σε ρατσιστικές και ξενοφοβικές συμπεριφορές, σας παραπέμπουμε στα προηγούμενα κεφάλαια για τη νομοθεσία της μετανάστευσης. Ωστόσο, ας θυμηθούμε πάλι εδώ τα κύρια νομοθετικά κείμενα που αφορούν τη φυλετική διάκριση και το δικαίωμα στην ισότητα.

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ

Κεφάλαιο 1

Γενικές αρχές που αποτελούν το υπόβαθρο της Ένωσης

«Η Ένωση βασίζεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, καθώς και του κράτους δικαίου», που είναι κοινά για όλα τα κράτη μέλη.

Η Ένωση θα σεβαστεί αυτά τα θεμελιώδη δικαιώματα όπως κατοχυρώνονται από την ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, και όπως προκύπτουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, ως γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου.

Η Ένωση θα σεβαστεί την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών.

Η Ένωση θα αποκτήσει τα μέσα που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της και για την επιτυχή εφαρμογή των πολιτικών της.

Κατάργηση των διακρίσεων, άρθρο 6α

Με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων της Συνθήκης, και εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που παρέχει αυτή στην Κοινότητα, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα, μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θα μπορεί να αναλάβει κατάλληλη

δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού».

Η ευρωπαϊκή σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών, 1950, άρθρο 14

Η απόλαυση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που περιλαμβάνονται στην παρούσα σύμβαση θα κατοχυρώνεται χωρίς διάκριση λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, γλώσσας, καταγωγής, θρησκείας, πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων, εθνοτικής ή κοινωνικής καταγωγής, συμμετοχής σε εθνική μειονότητα, ιδιοκτησίας, γέννησης ή άλλων χαρακτηριστικών.

Η διεθνής σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την κατάργηση κάθε μορφής φυλετικής διάκρισης, 1965, άρθρο 1

Στη σύμβαση αυτή, ο όρος «φυλετική διάκριση» θα αφορά αδιακρίτως, τον αποκλεισμό, τον περιορισμό ή την προτίμηση λόγω φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, που έχει ως στόχο να εκμηδενίσει ή να μειώσει την αναγνώριση, την απόλαυση ή την άσκηση, επί ίσους όρους, των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό, πολιτιστικό ή οποιοδήποτε άλλο τομέα του δημόσιου βίου.

Πηγή: «Εγώ, ρατσιστής?!», Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκές κοινότητες, 1998.

Επίσης:

- **Οδηγία 2000/43/CE** του Συμβουλίου της 29 Ιουνίου 2000 σχετική με την εφαρμογή της αρχής της **ισότητας των συμπεριφορών/ μεταχειρίσεων μεταξύ των ατόμων, χωρίς διακρίσεις φυλετικές ή που παραπέμπουν σε εθνοτικές ιδιότητες**. Η οδηγία αυτή προστατεύει από διακρίσεις στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών λόγω εθνικής ή φυλετικής καταγωγής ή θρησκείας .

- **Οδηγία 2000/78/CE** του Συμβουλίου της 27 Σεπτεμβρίου 2000 που αφορά τον τομέα της Εργασίας, σχετική με τη δημιουργία ενός γενικού πλαισίου υπέρ της αρχής της **ισότητας των συμπεριφορών/ μεταχειρίσεων στο χώρο της εργασίας και της απασχόλησης** (Οι μορφές διακρίσεων που καταγράφονται αναφέρονται αναλυτικά στο άρθρο 13). Ουσιαστικά, η οδηγία αυτή ζητάει την καταπολέμηση των διακρίσεων στην εργασία και την απασχόληση που οφείλονται στις θρησκευτικές πεποιθήσεις, στην αναπηρία, στην ηλικία και στον γενετήσιο προσανατολισμό.
- **Στην Ελλάδα, ο Νόμος 3304/05** για την ίση μεταχείριση στην εργασία, την απασχόληση και στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών ψηφίστηκε από τη Βουλή στις 18 Ιανουαρίου 2005, και ισχύει από τον Φεβρουάριο του 2005. Ενσωματώνει - σε μεγάλο βαθμό αλλά όχι πλήρως - στην Ελληνική νομοθεσία τις ευρωπαϊκές οδηγίες 2000/43/CE και 2000/78/CE. Σε κάθε περίπτωση ασάφειας ή ασυμφωνίας του ελληνικού νόμου, υπερισχύει το πρωτότυπο κείμενο των οδηγιών (στα αγγλικά και γαλλικά).

Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 16 προβλέπει :

Όποιος παραβιάζει την απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης για λόγους εθνοτικής ή φυλετικής καταγωγής ή θρησκευτικών και άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, κατά τη συναλλακτική διάθεση αγαθών ή προσφορά υπηρεσιών στο κοινό, τιμωρείται με φυλάκιση 6 μηνών μέχρι 3 ετών και με χρηματική ποινή 1.000 έως 5.000 ευρώ.

! Προσοχή:

- **στη διαφορά μεταξύ της άμεσης και έμμεσης διάκρισης:** καμιά φορά η άδικη μεταχείριση δεν είναι σκόπιμη, ή δεν τόσο είναι φανερή, όπως για παράδειγμα όταν ο εργοδότης απαιτεί απολυτήριο στρατού: σε αυτή την περίπτωση, έχουμε και έμμεση διάκριση λόγω φύλου, καταγωγής/εθνικότητας, εκτός από την καθαυτή λειτουργία της ένδειξης «ικανότητας»: I1, I2, I3, I4 και I5.
- **η παρενόχληση αναγνωρίζεται για πρώτη φορά στο ελληνικό δίκαιο ως μια μορφή διάκρισης:** στο άρθρο 2, αναγράφεται: «Ως διάκριση νοείται και η παρενόχληση ή κάθε άλλη προσβλητική ενέργεια η οποία εκδηλώνεται με ανεπιθύμητη συμπεριφορά που σχετίζεται με έναν από τους λόγους που προστατεύονται με το νόμο και έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας προσώπου και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εκθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος».
- **η κατανομή του βάρους της απόδειξης:** συνήθως ο εργαζόμενος και ιδιαίτερα ο υποψήφιος δεν έχει πρόσβαση στα αρχεία του εργοδότη. Συμφωνα με το Νόμο, αρκεί να αποδείξουμε ότι υπάρχει διαφορετική συμπεριφορά προς άλλους εργαζόμενους ή υποψήφιους. Ο εργοδότης, από τη μεριά του, πρέπει να αποδείξει ότι η διάκριση δεν έγινε για κανέναν από τους συγκεκριμένους λόγους που προστατεύει ο νόμος.

Ο ρατσισμός είναι λοιπόν ένα πολύπλοκο και πολύμορφο φαινόμενο / ιδεολογία, και μόνο ως τέτοιο μπορεί να αντιμετωπιστεί και να καταπολεμηθεί με αποτελεσματικότητα. Το ελληνικό κράτος, αλλά και άλλοι θεσμοί, όπως είναι οι Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, οι Σύλλογοι, κλπ., μπορούν να σας καθοδηγήσουν για την καταπολέμηση της διάκρισης, αλλά και γενικότερα στα δικαιώματα που έχετε ως πολίτες αυτής της χώρας.

Πού μπορούμε να απευθυνθούμε; Τι μπορούμε να κάνουμε;

Σε κάθε περίπτωση διακριτικής μεταχείρισης, το αναφέρουμε αμέσως στις αρμόδιες αρχές.

Ποιες είναι οι αρμόδιες αρχές;

- τα **ελληνικά δικαστήρια**
- για κάθε διάκριση από το δημόσιο, είναι ο **Συνήγορος του Πολίτη**
- για κάθε διάκριση από άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, είναι η **Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης** (βλέπε άρθρο 21) του υπ. Δικαιοσύνης, η οποία υπάγεται απευθείας στον υπουργό, με πρόεδρο τον γενικό γραμματέα του υπουργού, και η οποία, μεταξύ άλλων, διατυπώνει ερμηνείες των διατάξεων του νόμου.
- για κάθε διάκριση στην εργασία, την απασχόληση, την απόκτηση και βελτίωση ικανοτήτων για την εργασία, τις αμοιβές, τις προαγωγές, κι οτιδήποτε άλλο σχετικό, στον ιδιωτικό τομέα είναι το **Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας**.
- Το **Τμήμα Ισότητας Ευκαιριών της διεύθυνσης Κοινωνικής Προστασίας του υπουργείου Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας** έχει πρόσθετο προσωπικό για την εξέταση καταγγελιών, την προσπάθεια συμφιλίωσης και την πληροφόρηση.
- Επίσης, μπορούμε να απευθυνθούμε στην **Υπηρεσία Ίσης Μεταχείρισης του Υπουργείου Δικαιοσύνης - Τμήμα της διεύθυνσης νομοθετικού συντονισμού και ειδικών Διεθνών Νομικών Σχέσεων** για την εξέταση των καταγγελιών.

Τέλος, μην διστάζετε να απευθυνθείτε στους συλλόγους σας, σε αντιρατσιστικές οργανώσεις, σε συνδικάτα κλπ. Ο καλύτερος τρόπος να γνωρίζετε τις δυνατότητες αντίδρασης σε φυλετικές διακρίσεις, αλλά και γενικότερα τα δικαιώματά σας, είναι να ενημερώνεστε, και να συμμετέχετε στα κοινά που σας αφορούν, άμεσα ή έμμεσα!

Άλλωστε τα δικαιώματα υπάρχουν όσο τα εφαρμόζουμε!

Πηγή: www.socialistworld.net/eng/2003/10/29greece.html

Προτεινόμενες ασκήσεις

1. Αναφέρεται ότι «Ο ρατσισμός εκφράζεται σε τρία βασικά επίπεδα: το ατομικό, το θεσμικό, και το κοινωνικό-πολιτισμικό επίπεδο». Έχετε προσωπικά βιώματα ή/και γνωρίζετε περιστατικά τα οποία μπορούν να ενταχθούν στα τρία αυτά επίπεδα; Η ομαδική τους καταγραφή μπορεί να σας οδηγήσει σε χρήσιμα συμπεράσματα.
2. Σε περιστατικά που εντάσσονται στο ατομικό επίπεδο για ποιο λόγο πιστεύετε ότι εκδηλώθηκε η συγκεκριμένη συμπεριφορά και ποια η γνώμη σας για τους ανθρώπους αυτούς;
3. Συμφωνείτε για τον ρόλο των ΜΜΕ στη διάδοση ρατσιστικών και ξενοφοβικών αντιλήψεων και συμπεριφορών; Υπάρχουν αντίστοιχα περιστατικά που έχουν πέσει στην αντίληψή σας;
4. Υπάρχουν προσωπικά σας βιώματα τα οποία μπορούν να ενταχθούν στις τέσσερις μεγάλες ομάδες διακρίσεων; Ποια συναισθήματα σας δημιούργησαν αυτές οι συμπεριφορές και τι θα θέλατε να γίνει με αυτούς που συμπεριφέρονται με ανάλογο τρόπο;
5. Ποια συνήθως είναι τα χαρακτηριστικά που χρησιμοποιούνται για τη ρατσιστική κατηγοριοποίηση των ανθρώπων σύμφωνα με το κείμενο;
6. *«Η μετανάστευση είναι σταθερό φαινόμενο στην ανθρώπινη ιστορία, το οποίο δημιουργεί και εμπλουτίζει τους πολιτισμούς μάλλον, παρά τους απειλεί.»* Russell King, University of Sussex, 1991
«Η δημιουργικότητα μόνο μέσα στη διαφορά μπορεί να υπάρξει.», Yehudi Menuhin, βιολονίστας και υπερασπιστής των δικαιωμάτων του ανθρώπου
Σχολιάστε αυτές τις δύο φράσεις. Συμφωνείτε, διαφωνείτε, και γιατί;

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Commission Nationale Consultative des Droits de l'Homme, 2003. *La lutte contre le racisme et la xenophobie. Rapport d'activite*, Ed. La Documentation Francaise, 2004.
- De Fontette F., *Le racisme*, Collection Que sais-je?, Ed. P.U.F., 8eme edition corrige, 1997.
- Ευρωβαρόμετρο, 2003
- Ευρωπαϊκή Κοινωνική Έρευνα, 2003
- Rea A. & Tripier M., *Sociologie de l'immigration*, Collection Reperes No. 364, Ed. La Decouverte, 2003.
- Wieviorka M., *Le racisme, une introduction*, Collection Poche No. 55, Ed. La Decouverte, 1998.
- Wieviorka M. (sous la direction de), *Racisme et xenophobie en Europe. Une comparaison internationale*, Ed. La Decouverte, 1994.
- Κωνσταντοπούλου Χρ. Αλιπράντη-Μαράτου Λ, Γερμανός Δ., & Οικονόμου Θ. (επιμ.), *Εμείς και οι Άλλοι. Αναφορά στις τάσεις και τα σύμβολα*, Εκδ. Τυπωθήτω - Γ. Δαρδανός, 1999.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ

Γενικός Στόχος

Ο στόχος του κεφαλαίου αυτού είναι να γνωρίσει η ομάδα των καταρτιζόμενων τις βασικές έννοιες που προσδιορίζουν το φαινόμενο της κοινωνικής ένταξης. Να κατανοήσουν τις ευρωπαϊκές πολιτικές που αναπτύσσονται και εφαρμόζονται στον τομέα της κοινωνικής ένταξης των μεταναστών, παλιννοστούντων και προσφύγων.

Ορισμοί - λέξεις κλειδιά

Κοινωνικοποίηση	socialisation
Αποκοινωνικοποίηση	desocialisation
Επανακοινωνικοποίηση	resocialisation
Αφομοίωση	assimilation
Αποπολιτισμοποίηση	acculturation
Ενσωμάτωση	integration
Ένταξη	insertion, inclusion
Αποκλεισμός	exclusion

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

- Οι καταρτιζόμενοι καλούνται, με τη βοήθεια των προαναφερθέντων πληροφοριών, να είναι σε θέση να συσχετίσουν και να εμπλέξουν τις προσωπικές τους εμπειρίες και τα προσωπικά τους βιώματα από τη διαδικασία της κοινωνικής τους ένταξης και ενσωμάτωσης, με τα ερευνητικά δεδομένα.
- Η γενική κατανόηση του φαινομένου της κοινωνικής ένταξης και ενσωμάτωσης σε συνδυασμό με την προσφερόμενη δυνατότητα δημιουργικής και αποτελεσματικής συμμετοχής τους στην εκπαιδευτική διαδικασία, θα συμβάλει στην προσωπική τους ανάπτυξη και στην αποτελεσματικότερη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους.

ΟΡΙΣΜΟΙ ΒΑΣΙΚΩΝ ΛΕΞΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ (Η ΕΛΛΕΙΨΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ) ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΕΝΤΑΞΗΣ / ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ

Ορισμοί

Οι όροι «ένταξη» και «ενσωμάτωση» αποτελούν ταυτόχρονα έννοιες της κοινωνιολογίας, της πολιτικής αλλά και του καθημερινού λεξιλογίου, γεγονός που επιτρέπει να χρησιμοποιούνται αναλόγως με την περίπτωση. Γενικά μπορεί να υποστηριχτεί ότι οι δύο αυτοί κοινωνιολογικοί όροι **αναφέρονται σε διαδικασίες συμμετοχής των ανθρώπων σε κοινωνικές ομάδες ή κοινωνικά συστήματα και σύνολα περιγράφοντας το βαθμό της συμμετοχής τους.**

Η ένταξη (insertion, inclusion) είναι το πρώτο στάδιο της ενσωμάτωσης. Εντάσσομαι, σημαίνει βρίσκω τη θέση μου μέσα σε μια ομάδα, σε ένα σύνολο, σε μια κοινωνία. Συνήθως, η εξεύρεση εργασίας στη χώρα υποδοχής αποτελεί το βασικό σημείο ένταξης, αλλά και το πρώτο βήμα προς την ενσωμάτωση του μετανάστη / πρόσφυγα / παλιννοστούντα στη χώρα υποδοχής.

Η **ενσωμάτωση (integration)** ορίζεται ως:

«Η διαδικασία εκείνη που επιτρέπει στο άτομο να μετατρέψει σε δικά του τα πολιτισμικά πρότυπα που υπερέχουν μέσα σε μια κοινωνία ή σε μια κοινωνική ομάδα». (Βασικά Θέματα της Κοινωνιολογίας και Κοινωνιολογικό Λεξικό, 1982, σελ. 119)

Η ενσωμάτωση συνεπάγεται με μια σειρά από βασικές προϋποθέσεις, όπως είναι:

- Η αλληλεξάρτηση των μελών μιας κοινωνίας, στα πλαίσια μιας δυναμικής της ανταλλαγής
- Η ενεργή συμμετοχή στο σύνολο των δραστηριοτήτων της κοινωνίας αυτής, και όχι μόνο στην οικονομία της
- Η εξασφάλιση των δικαιωμάτων και των υποδομών που επιτρέπουν τη συμμετοχή αυτή
- Ο σεβασμός των κανόνων λειτουργίας και των αξιών της κοινωνίας υποδοχής

Ας υπενθυμίσουμε εδώ ότι πριν από τους όρους «ένταξη/ενσωμάτωση», έχουν χρησιμοποιηθεί και άλλοι όροι. Οι όροι εξελίσσονται, ανάλογα με την εποχή, με τις ιδέες και τις αξίες που κυριαρχούν και το μοντέλο ένταξης που προωθεί το κάθε κράτος για τους μετανάστες που ζούν σε αυτό. Για παράδειγμα, οι κοινωνιολόγοι, και βεβαίως οι πολιτικοί, χρησιμοποίησαν πολύ τον όρο «**αφομοίωση**» για να περιγράψουν τη διαδικασία ή το επιθυμητό μοντέλο ένταξης των μεταναστών στην Ευρώπη και στις ΗΠΑ.

Σύμφωνα με το μοντέλο της αφομοίωσης, η ευθύνη της ένταξης αναλαμβάνεται από τον ίδιο τον μετανάστη:

Μια πετυχημένη ενσωμάτωση είναι αυτή κατά την οποία **ο μετανάστης** έχει υιοθετήσει τα πρότυπα, τον πολιτισμό και τον τρόπο ζωής της χώρας υποδοχής, ενώ **η κοινωνία υποδοχής** δεν φέρει καμία ευθύνη και καμία υποχρέωση στην διαδικασία ένταξης/ ενσωμάτωσης των μεταναστών και στην προσαρμογή της στην πολυπολιτισμικότητα, εφόσον την απαρνείται και εμμένει στο κυρίαρχο «αυτόχθονο», «αρχικό» κοινωνικό - πολιτισμικό μοντέλο.

Συνήθως, αναφερόμαστε στα «μοντέλα» και στις διαδικασίες αυτές (ένταξη, ενσωμάτωση) όταν μιλάμε για τη σχέση του «Ξένου» με τη χώρα υποδοχής. Όστόσο, αρκετές από αυτές τις διαδικασίες δεν αφορούν αποκλειστικά και μόνο τους μετανάστες / πρόσφυγες / παλιννοστούντες. Κάθε άλλο: **αφορούν κάθε ομάδα και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να ανήκει στο κοινωνικό σύνολο / περιβάλλον στο οποίο ζει.** Κατ' επέκταση, αφορά τον κάθε άνθρωπο, ανεξάρτητα από τη χώρα, τον τόπο προέλευσής του, αφορά και τον «Έλληνα, τον γηγενή, τον «αυτόχθονα». Αφορά όλους τους ανθρώπους που ζουν όλοι μαζί σε μια συγκεκριμένη χώρα/ κοινωνία.

Όλοι αυτοί οι όροι αναπτύσσονται κυρίως με την εμφάνιση του μοντέλου του «**Έθνους - Κράτους**». Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό προκύπτει η ανάγκη να ενοποιηθεί και να ομογενοποιηθεί ένας πληθυσμός που ζει στα πλαίσια των συνόρων μιας χώρας, μιας επικράτειας, με βάση ένα πρότυπο από συγκεκριμένα πολιτισμικά, πολιτικά, κοινωνικά χαρακτηριστικά, τα οποία διαμορφώνει η κυρίαρχη ομάδα - τάξη της εκάστοτε χρονικής περιόδου. Σε πρώτο στάδιο, οι διαδικασίες αυτές δεν αφορούν τους μετανάστες, αλλά τον «εθνικό» πληθυσμό που καλείται να «ενταχθεί», να «ενσωματωθεί», να «αφομοιωθεί» στο Έθνος - Κράτος του οποίου έχει την υπηκοότητα.

Οι όροι αυτοί εμφανίζονται στον τομέα της διαχείρισης της μετανάστευσης κατά τη δεκαετία του 1970, όταν:

- με την **παγκόσμια οικονομική κρίση** που πλήττει κυρίως τις δυτικές χώρες, η μετανάστευση τίθεται στο επίκεντρο των εθνικών - εσωτερικών πολιτικών, και
- με τους **αγώνες ενάντια στην αποικιοκρατία**, όταν, στο εσωτερικό της κάθε χώρας, υψώνονται όλο και περισσότερες φωνές για να καταγγείλουν:

- την αντίληψη σύμφωνα με την οποία οι δυτικοί πολιτισμοί είναι ανώτεροι από αυτούς των αποικιών, και
- το αφομοιωτικό μοντέλο «εκπολιτισμού» που είχε υιοθετηθεί μέχρι τότε.

Η κοινωνική ενσωμάτωση είναι μια διαδικασία, και όχι ένα καθεστώς. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει εξέλιξη, κίνηση, διαμάχη, μεταμόρφωση και αλλαγή. Επομένως, η ενσωμάτωση δεν αφορά αποκλειστικά και μόνο τους μετανάστες, ή γενικότερα άτομα που έρχονται από άλλες χώρες.

Ουσιαστικά, το ζήτημα αυτό αφορά στον ίδιο βαθμό όλους τους ανθρώπους που καλούνται να ενταχθούν, να ενσωματωθούν, **να κοινωνικοποιηθούν** ως μέλη ενός κοινωνικού συνόλου. Καμία ομάδα ανθρώπων δεν είναι εκ των προτέρων, από μόνη της ενταγμένη και ενσωματωμένη και ούτε η ένταξη και η ενσωμάτωση έχουν νομοτελειακό χαρακτήρα. Έτσι, **η ελλιπής και πολύ περισσότερο η ανύπαρκτη ένταξη - ενσωμάτωση μιας ομάδας - ή ενός ατόμου- οδηγεί τα άτομα αυτής της ομάδας το συγκεκριμένο άτομο στο περιθώριο και στην απομόνωση, οπότε προκύπτει το θέμα του κοινωνικού αποκλεισμού.**

Από την άλλη, δεν αποφασίζει το άτομο, ο κάθε άνθρωπος για την κοινωνική του ένταξη ή ενσωμάτωση, αλλά το κοινωνικό σύνολο στο οποίο ζει. Αυτό διαμορφώνει τις προϋποθέσεις και «αποφασίζει» να

τον εντάξει, να τον ενσωματώσει ή όχι. Οι διαδικασίες της κοινωνικής ένταξης και ενσωμάτωσης αποτελούν πριν και πάνω απ' όλα ένα κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο διαμορφώνεται σε ένα ιδιαίτερο και συγκεκριμένο κοινωνικό-πολιτισμικό περιβάλλον.

Επίσης, να υπενθυμίσουμε εδώ ότι η «**πετυχημένη**» **ενσωμάτωση** διακρίνεται σε δύο επιμέρους διαδικασίες:

- στην ενσωμάτωση όσων μεταναστών απλώς εγκαθίστανται στην χώρα υποδοχής και
- στην ενσωμάτωση των μεταναστών που έχουν αποκτήσει την υπηκοότητα της χώρας υποδοχής.

Η πρώτη αποτελείται συνήθως από τη διαδικασία της απο-πολιτισμοποίησης (acculturation), και της κοινωνικής και οικονομικής ένταξης των ίδιων των μεταναστών.

Η δεύτερη αφορά τη διαχείριση της πολυπολιτισμικότητας μέσα στο κράτος-χώρα που υποδέχτηκε μετανάστες οι οποίοι απέκτησαν την υπηκοότητα της χώρας αυτής.

Ειδικότερα, **στην περίπτωση των μεταναστών, των προσφύγων, των παλιννοστούντων προκύπτει το ζήτημα της σχέσης μεταξύ απόμου και κοινωνίας υποδοχής και τους όρους συμμετοχής του σε αυτήν.** Οι άνθρωποι αυτών των ομάδων έρχονται στη χώρα - κοινωνία υποδοχής έχοντας ήδη κοινωνικοποιηθεί και ενσωματωθεί στην κοινωνία προέλευσής τους.

Επομένως, για να μπορέσουν οι μετανάστες να ενταχθούν στην κοινωνία υποδοχής θα πρέπει να ακολουθήσουν μια διαδικασία **αποκοινωνικοποίησης (desocialisation)**, δηλαδή να αποβάλουν μέρος των αξιών, συνθηγιών, ηθών, εθίμων της κοινωνίας προέλευσής τους. Ταυτόχρονα θα πρέπει να ακολουθήσουν μια διαδικασία **επανακοινωνικοποίησης (resocialisation)**, να υιοθετήσουν δηλαδή ένα μέρος των αξιών, συνθηγιών, ηθών, εθίμων της κοινωνίας υποδοχής. Συνεπώς, το επίπεδο ή στάδιο της κοινωνικής ενσωμάτωσης συνδέεται - εν μέρει- από το βαθμό επιτυχίας στις διαδικασίες «απέκδυσης και επανένδυσης» πολιτισμικών ταυτοτήτων. (Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ / ΑΔΕΔΥ - Περιφέρεια Αττικής, 2004, σελ. 35-6).

Υπογραμμίζεται ότι οι μετανάστες δεν «πετυχαίνουν» το βαθμό ενσωμάτωσής τους στην κοινωνία υποδοχής μόνο με την «απέκδυση» της κουλτούρας τους, αλλά επιδρούν με τη σειρά τους στη διαμόρφωση της εθνικής ταυτότητας μέσα στα πλαίσια διαφόρων ανισοτήτων, κοινωνικών, πολιτισμικών, οικονομικών. Η «ενσωμάτωση», τα πολιτισμικά, οικονομικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά κάθε κοινωνίας (άρα και της κοινωνίας υποδοχής), όπως άλλωστε και η «εθνική ταυτότητα», αποτελούν διαδικασίες και όχι στατικά φαινόμενα. Διαμορφώνονται και εξελίσσονται συνεχώς μέσα από την επαφή, την επικοινωνία και τη συνύπαρξη ανθρώπων διαφόρων πολιτισμών, και επηρεάζονται επίσης από οικονομικά και πολιτικά γεγονότα ή συνθήκες.

ΜΟΝΤΕΛΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ / ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΣΕ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Τα βασικά μοντέλα

Τα εθνικά μοντέλα ένταξης ή/και ενσωμάτωσης είναι άμεσα συνδεδεμένα με την ιστορία της δημιουργίας του κράτους που τα υιοθετεί, εφόσον η ιστορία της συγκρότησης ενός έθνους - κράτους είναι για κάθε περίπτωση διαφορετική.

Υπενθύμιση: οι περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες χρειάστηκαν να λύσουν μια **αντίθεση:** ενώ η εθνική / εθνικιστική ιδεολογία πάνω στην οποία βασίστηκε η συγκρότησή τους θεωρούσε ότι, μέσα στο εσωτερικό της χώρας υπήρχε ανέκαθεν **ένα και μόνο έθνος**, οι κυβερνήσεις της ίδιας χώρας προσπάθησαν για μεγάλα χρονικά διαστήματα να «**ξεφορτωθούν**» τα **στοιχεία ανομοιομορφίας** που υπήρχαν εντός των συνόρων, για να μπορέσουν να κατασκευάσουν και να χτίσουν ένα ομοιογενές Έθνος. «Με άλλα λόγια, προσπαθούσαν να μεταμορφώσουν τον μύθο σε πραγματικότητα» (Dimostenis Yagcioglu). Ακόμα και σήμερα, η αντίθεση μεταξύ του στόχου της ομοιογένειας του Έθνους-κράτους από τη μία, και της διαχείρισης της διαφορετικότητας / πολυπολιτισμικότητας από την άλλη, παραμένει επίκαιρη.

Σε ένα πρώτο στάδιο, **διακρίνουμε 2 κύριες ομάδες κρατών**, με δύο κύρια μοντέλα ένταξης / ενσωμάτωσης του πληθυσμού τους:

- τα κράτη που συγκροτήθηκαν (δημιουργήθηκαν) από τους ίδιους τους μετανάστες: Ηνωμένες Πολιτείες, Καναδάς, Αυστραλία, κλπ.
- τα κράτη που θεωρούν τη μετανάστευση - την εισροή μεταναστών σαν δευτερεύον, περιφερειακό φαινόμενο σε σχέση με τη δημιουργία τους, η οποία προϋπάρχει (Ευρώπη).

Σε δεύτερο στάδιο, και σε ό,τι αφορά την Ευρώπη, διακρίνουμε και πάλι 2 κύριες ομάδες κρατών, με δύο κύρια μοντέλα ένταξης / ενσωμάτωσης του πληθυσμού τους:

- τα αποικιοκρατικά κράτη, με τα μετά-αποικιοκρατικά τους μοντέλα: Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία, Ολλανδία και σε λιγότερο βαθμό, Ισπανία και Πορτογαλία. Σε αυτά τα κράτη, ο μετανάστης αποτελεί μέρος της κοινωνίας, ερχόμενος παραδοσιακά από χώρες που είχαν / έχουν κατακτηθεί από την χώρα υποδοχής.
- Η Γερμανία, η Ελβετία και το Λουξεμβούργο, με το μοντέλο του λειτουργικού μετανάστη ως προσωρινό ξένο εργατικό δυναμικό (gastarbeiter), το οποίο τείνουν να ακολουθήσουν η Ελλάδα και η Ιταλία.

Μέχρι και τη δεκαετία του 1990, υπήρχαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των μοντέλων ένταξης/ εν-

σωμάτωσης τα οποία ακολουθούσαν οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και κυριαρχούσαν **τρία κύρια μοντέλα**: το **γαλλικό**, το **γερμανικό** και το **αγγλικό**. Αν και η ενοποίηση της μεταναστευτικής πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο τείνει να εξομαλύνει τις διαφορές αυτές σε κάποιο βαθμό, τα μοντέλα αυτά συνεχίζουν να υπάρχουν, γιατί, στο πεδίο της ένταξης/ ενσωμάτωσης των μεταναστών / προσφύγων, το κάθε κράτος εξακολουθεί να διατηρεί την αυτονομία του.

Ας δούμε τα κύρια χαρακτηριστικά των μοντέλων αυτών.

Μια συγκριτική ανάλυση αυτών των μοντέλων ένταξης μπορεί να γίνει με βάση τρία κριτήρια:

- **την αντίληψη για τον εργαζόμενο μετανάστη**
- **την αντίληψη και τις προϋποθέσεις για την απόκτηση της υπηκοότητας**
- **και τη σχέση του κράτους με τις εθνοτικές και θρησκευτικές μειονότητες ή μειοψηφικές ομάδες.**
- **Η Γαλλία** χαρακτηρίζεται από την υιοθέτηση ενός πολιτικού ορισμού της ενσωμάτωσης των μεταναστών: σύμφωνα με αυτό, **η ενσωμάτωση είναι μια προσωπική υπόθεση, το αποτέλεσμα μιας προσωπικής διαδικασίας.**

Η Γαλλία δεν αναγνωρίζει τις πολιτισμικές / εθνοτικές / θρησκευτικές κοινότητες. Το κάθε άτομο ξεχωριστά, και όχι η κοινότητα ενσωματώνεται στη γαλλική κοινωνία. Παράλληλα, γίνεται Γάλλος όποιος το επιθυμεί, αρκεί να εκφράσει - και πλέον να αποδείξει- τη θέλησή του να γίνει Γάλλος υπήκοος και πολίτης. Το γαλλικό μοντέλο ενσωμάτωσης βασίζεται στην **αφομοίωση** μέσα από την κοινωνική -δημόσια ζωή: οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες μπορούν να εκφράζονται ελεύθερα μόνο στην προσωπική σφαίρα / ζωή. Για παράδειγμα, οι μαθητές στο σχολείο, καθώς και οι υπάλληλοι σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες, δεν έχουν δικαίωμα να φορούν την ισλαμική μαντίλα, όπως και κάθε άλλο φανερό θρησκευτικό σύμβολο. Επίσης, δεν δίδεται στους μαθητές η δυνατότητα να μάθουν τη μητρική τους γλώσσα στα πλαίσια του εθνικού σχολικού εκπαιδευτικού συστήματος. Ωστόσο, οι μετανάστες, Γάλλοι υπήκοοι και μη, έχουν την δυνατότητα να μαθαίνουν την μητρική τους γλώσσα ή και άλλα πολιτισμικά στοιχεία της χώρας προέλευσής τους σε συλλόγους.

- **Η Γερμανία** χαρακτηρίζεται από την αντίληψη ότι:
 - **το γερμανικό έθνος προϋπάρχει της δημιουργίας του κράτους και ότι**
 - **στο γερμανικό έθνος ανήκουν όσοι έχουν γερμανικό αίμα και ότι αυτοί ανήκουν και συναποτελούν το γερμανικό λαό, πέρα από γεωγραφικές επικράτειες.**

Η γερμανική αντίληψη του έθνους δεν είναι πολιτική, δηλαδή δεν είναι κατασκεύασμα πολιτικής στρατηγικής, και το συναίσθημα του ανήκειν στον γερμανικό λαό προϋπάρχει του Έθνους - Κράτους. Γι' αυτό και η Γερμανία έχει υιοθετήσει έναν εθνοτικό ορισμό της ενσωμάτωσης / ένταξης, σύμφωνα με τον οποίο, δεν γίνεσαι, αλλά γεννιέσαι Γερμανός πολίτης. Ενώ έχει υπάρξει χώρα αποστολής μεταναστών καθ' όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα, και γίνεται χώρα υποδοχής από τη δεκαετία του 1960, ελάχιστοι μετανάστες, ή παιδιά μεταναστών μπορούν να αποκτήσουν τη γερμανική ιθαγένεια μέχρι το 1999, οπότε αλλάζει η νομοθεσία. Το γερμανικό κράτος θεωρεί παραδοσιακά ότι η εισροή μεταναστών πρέπει να είναι προσωρινή και συμβατική. Μάλιστα, οι μετανάστες για να έρθουν να ζήσουν στη Γερμανία έπρεπε πριν την άφιξή τους στη χώρα, να έχουν ήδη μια σύμβαση εργασίας, και τους αποκαλούσαν

Gastarbeiter, δηλαδή προσκαλεσμένοι / επισκέπτες εργάτες. Επίσης, οι όροι διαμονής ήταν πάρα πολύ αυστηροί, ίσχυαν για μία μόνο συγκεκριμένη περιοχή (Land) και για μία μόνο συγκεκριμένη εργασία. Συνήθως, η άδεια παραμονής / εργασίας δεν μπορούσε να ξεπεράσει τα 5 χρόνια.

- **Τέλος, το μοντέλο ένταξης /ενσωμάτωσης της Μεγάλης Βρετανίας βασίζεται στην πολυπολιτισμικότητα, ένα μοντέλο που εφαρμόζεται από τη δεκαετία του '60.**

Το **μοντέλο της πολυπολιτισμικότητας** χαρακτηρίζεται από την αμοιβαία ανεκτικότητα και την ειρηνική συνύπαρξη των εθνοτικών κοινοτήτων, και τη δυνατότητα της κάθε κοινότητας να εκφράζει ελεύθερα την πολιτισμική ιδιαιτερότητά της. Ωστόσο, το μοντέλο αυτό επιτρέπει την συνύπαρξη, χωρίς όμως να ενθαρρύνει και τη συμβίωση, την μίξη των κοινοτήτων. Η κάθε κοινότητα ζει στην περιοχή της.

Γενικότερα, η ανάλυση των κρατικών πολιτικών αναδεικνύει **διαφορές** που αφορούν **περισσότερο τη δομή των εθνικών δομών, και όχι τόσο τα χαρακτηριστικά των ίδιων των μεταναστών και τη διαδικασία ενσωμάτωσής τους**. Πρακτικά, δεν υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές στη θέση που δίνει η κάθε χώρα στους μετανάστες. Το ζήτημα / ή «πρόβλημα» της μετανάστευσης δεν αφορά τα εθνοτικά / πολιτισμικά χαρακτηριστικά των μεταναστών. Πρόκειται για ένα πολιτικό-κοινωνικό-οικονομικό ζήτημα, και όχι πολιτισμικό. Τα δύο κύρια μοντέλα ένταξης /ενσωμάτωσης βασίζονται σε διαφορετικές βάσεις, αλλά, στην πράξη, καταλήγουν να επιφυλάσσουν την ίδια θέση στο μετανάστη του έθνους-κράτους. Η προσπάθεια για τη σύγκλιση των πολιτικών μετανάστευσης οι οποίες υιοθετούνται και εφαρμόζονται στο πλαίσιο της Ε.Ε. υλοποιείται αντιμετωπίζοντας **τρεις μεγάλες κατηγορίες** προβλημάτων (Μπάκαβος Χ., Παπαδοπούλου Δ. 2002 σελ 115 - 116).

- Τα προβλήματα σχετίζονται με τη διαφορετική ιστορική διαδρομή των εθνών - κρατών, την εθνική ταυτότητα και το εθνικό - συλλογικό ασυνείδητο και τα αποτελέσματα από την εφαρμογή των πολιτικών μετανάστευσης.
- Τα προβλήματα σχετίζονται με τη διαφορετική αξιολόγηση των θετικών και αρνητικών επιδράσεων της μετανάστευσης σε κάθε κοινωνία κυρίως ως προς τις κοινωνικές, δημογραφικές, πολιτικές και οικονομικές επιπτώσεις (η κατηγορία αυτή ισχύει λίγο πολύ για όλα τα κράτη υποδοχής μεταναστών).
- Τα προβλήματα σχετίζονται τόσο με τις επιμέρους μεταναστευτικές πολιτικές με αποσπασματικό χαρακτήρα που εφαρμόζουν τα περισσότερα κράτη - μέλη όσο και από το γεγονός ότι αποτελούν καινοφανείς καταστάσεις για κάποιες ευρωπαϊκές χώρες οι οποίες έχουν το ρόλο του κράτους υποδοχής μεταναστών.

Την κατάσταση βέβαια έρχεται να περιπλέξει ακόμη περισσότερο η σύνδεση των πολιτικών της μετανάστευσης με το φαινόμενο της τρομοκρατίας ύστερα από την 11η Σεπτεμβρίου 2001 και των όσων ακολούθησαν έκτοτε σε παγκόσμιο επίπεδο.

ΚΟΙΝΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΠΟΥ ΚΑΘΟΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ /ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ

Πέρα από τις διαφορές εθνικού επιπέδου, διακρίνουμε κάποια **κοινά χαρακτηριστικά δικαιώματα** που καθορίζουν την **ένταξη των μεταναστών / προσφύγων / παλιννοστούντων** σε οποιαδήποτε χώρα υποδοχής. Τα πιο σημαντικά από αυτά είναι:

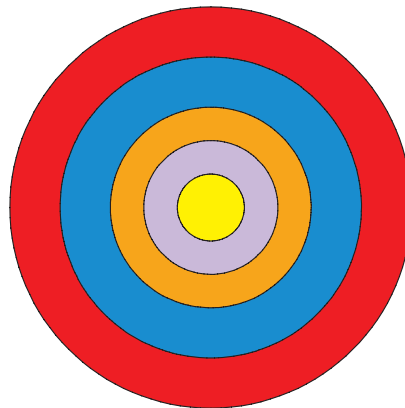
- η **νομιμοποίηση των παράνομων μεταναστών**, η οποία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την πρόσβαση των παρακάτω δικαιωμάτων, και, ως εκ τούτου, στη διαδικασία ένταξης των μεταναστών στην / από την κοινωνία υποδοχής
- το **δικαίωμα του συνδικαλισμού** και η συμμετοχή σε συνδικαλιστικές δραστηριότητες
- το **δικαίωμα αντιπροσώπευσης** και η αντιπροσώπευση των εργαζομένων σε επαγγελματικές εκλογές
- το **δικαίωμα δημιουργίας και η συμμετοχή σε συλλόγους**
- το **δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση**
- τα **ίσα δικαιώματα** ως προς την πρόσβαση **στην εργασία** και τις συνθήκες εργασίας, δηλαδή τα εργασιακά δικαιώματα
- το **ισότιμο δικαίωμα** των ανηλίκων και των ενηλίκων **στην εκπαίδευση και στην επαγγελματική κατάρτιση**
- η **ισότιμη πρόσβαση σε υγειονομικές υπηρεσίες**
- η **ισότιμη πρόσβαση στη στέγαση** και γενικότερα στα **οικιστικά δικαιώματα**
- το **δικαίωμα στην ψήφο** σε δημοτικές ή εθνικές εκλογές, καθώς και το **δικαίωμα εκλεξιμότητας** σε αυτές. Παρά το γεγονός ότι σε πολλές χώρες συζητιέται η παροχή αυτού του δικαιώματος, μέχρι στιγμής, μόνο η Σουηδία και η Ολλανδία το παρέχουν (στις δημοτικές/ τοπικές εκλογές), υπό όρους, σε μετανάστες που διαμένουν νόμιμα στις χώρες αυτές
- η **καταπολέμηση των διακρίσεων**, σε όλους τους τομείς, θεσμούς, υπηρεσίες του κράτους
- η **εκπαίδευση στην καταπολέμηση των διακρίσεων** και η **διαπολιτισμική εκπαίδευση** στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής ή/και διαπολιτισμικής κοινωνίας, μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα, προγράμματα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, σχολικά βιβλία κλπ.
- την **ισότιμη πρόσβαση στις κοινωνικές και πολιτισμικές δραστηριότητες και προγράμματα** στα πλαίσια του σεβασμού της διαφορετικότητας (γλωσσικής, θρησκευτικής κλπ.) και της ισοτιμίας των πολιτισμών,
- το **δικαίωμα στην υπηκοότητα / ιθαγένεια** της χώρας υποδοχής

Αρκετά από αυτά τα δικαιώματα παρέχονται σε πολλές χώρες, σταδιακά, από το 1960 και μετά. Μαζί με την αύξηση των δικαιωμάτων των «αυτοχθόνων», αυξάνονται, παράλληλα, μέχρι τη δεκαετία του 1990, και των μεταναστών. Ωστόσο, πολλοί κοινωνιολόγοι (Andrea Rea, 1994, Andrea Rea & Maryse

Tripiet, 2003, Tomas Hammar, 1990) σημειώνουν την παράλληλη πορεία / εξέλιξη των δικαιωμάτων που παρέχονται σε ντόπιους / αυτόχθονες / εθνικούς / Ευρωπαίους από τη μία, και μετανάστες τρίτων χωρών από την άλλη. Μάλιστα, αυτή η παράλληλη πορεία ενδυναμώνεται με την ένταξη της μεταναστευτικής πολιτικής στη σφαίρα των αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και δημιουργείται όλο και περισσότερο μια ιεράρχηση μεταξύ των δύο πληθυσμιακών ομάδων, μια άνιση κατηγοριοποίηση των δικαιωμάτων μεταξύ κοινοτικών / μη κοινοτικών πολιτών.

Η ιεράρχηση αυτή μπορεί να απεικονιστεί με τη μορφή ομόκεντρων κύκλων: (βλέπε σχήμα 1).

1. στο κέντρο, οι ντόπιοι / αυτόχθονες / εθνικοί πολίτες,
2. αμέσως μετά οι μετανάστες από χώρες προέλευσης της Ε.Ε. που έχουν σχεδόν αφομοιωθεί,
3. πιο έξω οι μετανάστες τρίτων χωρών με πολύχρονη παρουσία στην χώρα υποδοχής, συνήθως με άδεια διαμονής απεριόριστης διάρκειας,
4. ακολουθούν οι μετανάστες τρίτων χωρών με νόμιμη παρουσία στις χώρες υποδοχής,
5. αυτοί που κατέχουν μόνο προσωρινή άδεια ή των οποίων η παραμονή στη χώρα θεωρείται παράνομη.

Σχήμα 1: Απεικόνιση της ιεράρχησης των δικαιωμάτων και εγγυήσεων σε γηγενείς και μετανάστες.

Χρωματική αντιστοίχιση ανά πληθυσμιακή ομάδα από το κέντρο προς τη εξωτερική περιφέρεια.

1. ντόπιοι / αυτόχθονες / εθνικοί πολίτες
2. οι μετανάστες από χώρες προέλευσης της Ε.Ε
3. οι μετανάστες τρίτων χωρών με πολύχρονη νόμιμη παρουσία στην χώρα υποδοχής
4. οι μετανάστες τρίτων χωρών με νόμιμη παρουσία στη χώρα υποδοχής
5. μόνο προσωρινή άδεια ή των οποίων η παραμονή στη χώρα θεωρείται παράνομη

Τα δικαιώματα και οι εγγυήσεις μεταβάλλονται από τη μία κατηγορία μεταναστών στην άλλη. Έτσι, για παράδειγμα, το δικαίωμα στην ελεύθερη μετακίνηση παρέχεται χωρίς περιορισμούς μόνο στους υπηκόους της Ε.Ε., ενώ οι μετανάστες τρίτων χωρών που κατέχουν άδεια παραμονής αποκτούν αυτό το δικαίωμα υπό όρους, και για ένα χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους τρεις μήνες (Βλέπε κεφάλαιο Ευρωπαϊκή Μεταναστευτική Πολιτική). Γενικά λοιπόν διαπιστώνεται ότι:

- Όσο περισσότερο πλησιάζουμε στο κέντρο, τόσο τα δικαιώματα και οι εγγυήσεις πληθαίνουν.
- Τα δικαιώματα και οι εγγυήσεις, όπως παρατηρούμε στο σχήμα αυτό, δεν σχετίζονται τόσο (έως και καθόλου) με τον χρόνο παραμονής του αλλοδαπού μετανάστη στη χώρα υποδοχής. Καθοριστικός παράγοντας είναι η χώρα προέλευσης, και ιδίως η ιδιότητα της χώρας αυτής ως μέλος ή όχι της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ - ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Με βάση τα ερευνητικά δεδομένα (Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ / ΑΔΕΔΥ - Περιφέρεια Αττικής, ό.π) συνήθως ως παράγοντες κοινωνικής ένταξης των μεταναστών εξετάζονται:

- Ο χρόνος παραμονής στη χώρα υποδοχής
- Η διαδικασία νομιμοποίησης και ο χρόνος νομιμότητας
- Η γλώσσα
- Το εκπαιδευτικό υπόβαθρο
- Η απασχόληση
- Η οικογενειακή συνένωση
- Η κατοικία και η σταθερότητα στην κατοικία
- Οι σχέσεις με τον ευρύτερο δημόσιο τομέα
- Οι σχέσεις με τους συλλόγους
- Οι άτυπες κοινωνικές σχέσεις
- Η σχέση με την ελληνική κοινωνία και τους Έλληνες

Ο χρόνος παραμονής στη χώρα υποδοχής.

Επικρατεί η άποψη ότι όσο περισσότερο χρόνο διαμένει ένας μετανάστης στη χώρα τόσο καλύτερα προσαρμόζεται και εντάσσεται στο κοινωνικό περιβάλλον του. Στο διάστημα της διαμονής του όμως συναντά μια σειρά δυσκολιών και προβλημάτων που συνήθως αναφέρονται:

- στην επικοινωνία στην ελληνική γλώσσα,
- στα επαγγελματικά και οικονομικά προβλήματα,
- στις δυσκολίες προσαρμογής στο νέο κοινωνικό περιβάλλον,
- στην εύρεση κατοικίας και
- στην οικογενειακή συνένωση.

Η διαδικασία νομιμοποίησης και ο χρόνος νομιμότητας

Το καθεστώς νομιμότητας αποτελεί ζητούμενο και αυτονόητο πλαίσιο για την κοινωνική τους ένταξη βελτιώνοντας το αίσθημα της προσωπικής ασφάλειας, την πρόσβαση στην απασχόληση και στο συνολικό τρόπο ζωής. Σημαντικό στοιχείο για την αποτελεσματικότητα των πολιτικών ένταξης είναι η ευκολία ή η δυσκολία που χαρακτηρίζει την ίδια τη διαδικασία νομιμοποίησης. Από τις προϋποθέσεις και τις απαιτήσεις για να συμπεριληφθεί κάποιος, τον απαιτούμενο χρόνο και το κόστος της διαδικασίας (σε εργάσιμες ημέρες), τις γραφειοκρατικές δυσκολίες, την ενημέρωση - πληροφόρηση μέχρι και το χρονικό διάστημα για το οποίο «παραχωρείται» η νομιμότητα.

Η γλώσσα

Η άγνοια της ελληνικής γλώσσας αποτελεί σημαντικό μειονέκτημα για την κοινωνική ένταξη των μεταναστών με αρνητικές συνέπειες σε ζητήματα όπως: το επίπεδο και η ποιότητα των αλληλεπιδράσεων στην καθημερινή και στην οικογενειακή ζωή, στην εύρεση εργασίας, στη συναλλαγή με τις κρατικές υπηρεσίες, στην εκπαίδευση των παιδιών και στη δική του εκπαίδευση.

Το εκπαιδευτικό υπόβαθρο

Γενικά η εκπαιδευτική σταδιοδρομία συνδέεται με τους κοινωνικούς ρόλους και τις κοινωνικές θέσεις που καταλαμβάνουν τα άτομα στο κοινωνικό σύστημα και το περιβάλλον τους. Παρατηρούνται λοιπόν δύο στοιχεία που ενισχύουν τις τάσεις απομόνωσης και κοινωνικού αποκλεισμού των μεταναστών:

- Το εκπαιδευτικό επίπεδο που είχαν κατακτήσει στη χώρα προέλευσης παρέμεινε ανενεργό στη χώρα υποδοχής
- Οι θέσεις απασχόλησης που καταλαμβάνουν είναι αναντίστοιχες με τις επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες που κατέχουν (ετεροαπασχόληση).

Η απασχόληση

Στη διαδικασία αναζήτησης και εύρεσης εργασίας οι μετανάστες χρησιμοποιούν κυρίως τα προσωπικά δίκτυα γνωριμιών αλλά και τα ιδιωτικά γραφεία εύρεσης εργασίας, ανάλογα με το είδος της εργασίας. Αυτός ο τρόπος αναζήτησης εργασίας συνδέεται με τη γενικότερη αποσπασματική μεταναστευτική πολιτική που εφαρμόζεται και συμβάλλει στη διαιώνιση ορισμένων αρνητικών πτυχών όπως:

- η ανασφάλιστη εργασία,
- η μη κατοχύρωση εργασιακών δικαιωμάτων,
- ο εγκλωβισμός σε συγκεκριμένες υποαμειβόμενες κατηγορίες απασχολήσεων,
- οι μειωμένες προσδοκίες βελτίωσης της επαγγελματικής τους θέσης κ.άβ.

Η οικογενειακή συνένωση

Ένα σημαντικό ποσοστό μεταναστών εγκαθίστανται στην Ελλάδα για πρώτη φορά μαζί με την οικογένειά τους και ένα μικρότερο ποσοστό χωριστά. Το ποσοστό αυτό που ακολουθεί και τις προβλεπόμενες διαδικασίες οικογενειακής συνένωσης εντοπίζει προβλήματα στις νομοθετικές ρυθμίσεις, όπως:

- γραφειοκρατίας,
- οικονομικών απαιτήσεων και
- αυστηρών προϋποθέσεων.

Η κατοικία και η σταθερότητα στην κατοικία

Συνηθέστερη πρακτική είναι η ενοικίαση κατοικίας με αξιοποίηση κυρίως του προσωπικού δικτύου γνωριμιών και δευτερευόντως των μεσιτικών γραφείων. Η διαδικασία ανεύρεσης κατοικίας συνδέεται με αρνητικά φαινόμενα όπως:

- οι υψηλές τιμές ενοικίασης,
- οι ρατσιστικές συμπεριφορές των ιδιοκτητών και
- οι άσχημες συνθήκες στέγασης.

Το ζήτημα της κατοικίας συνδέεται με τη γενικότερη ποιότητα διαβίωσης στην Ελλάδα και με την προοπτική μόνιμης εγκατάστασης στη χώρα καθώς έχει θετικό αντίκτυπο **στο αίσθημα αυτοεκτίμησης, αξιοπρέπειας και ασφάλειας του μετανάστη.**

Οι σχέσεις με τον ευρύτερο δημόσιο τομέα

Οι συγκεκριμένες σχέσεις καθορίζουν το πλαίσιο και τις δυνατότητες διαβίωσης στη χώρα και έχουν καθοριστική σημασία στις διαδικασίες κοινωνικής ένταξης και ενσωμάτωσης. Αποτελούν το βασικό εργαλείο κοινωνικοποίησης των μεταναστών μαζί με την αγορά εργασίας και ασκούν μεγάλη επίδραση στη διαμόρφωση της εικόνας και της ταυτότητας καθορίζοντας εν πολλοίς τη σχέση των μεταναστών με τους υπόλοιπους πολίτες.

Οι αρνητικές εμπειρίες των μεταναστών στη σχέση τους με τον ευρύτερο δημόσιο τομέα σχετίζονται με :

- **Τη γραφειοκρατία,**
- **Την έλλειψη οργάνωσης,**
- **Τις συμπεριφορές ρατσισμού και ξενοφοβίας και γενικώς άσχημες εμπειρίες και**
- **Τη δυσκολία στην επικοινωνία.**

Αποτέλεσμα των αρνητικών εμπειριών είναι να αναδεικνύεται η μειωμένη αποτελεσματικότητα των πολιτικών που καλούνται να εφαρμόσουν οι δημόσιοι φορείς και οργανισμοί για την κοινωνική ένταξη και ενσωμάτωση των μεταναστών.

Οι σχέσεις με τους συλλόγους

Φαίνεται τελικά πως ένα μικρό μέρος των μεταναστών συμμετέχει σε συλλόγους γεγονός που αφήνει ανοιχτό προς έρευνα και μελέτη το θέμα της αιτιολογίας. Η συμμετοχή των μεταναστών σε διάφορους συλλόγους αποτελεί ένα εργαλείο στην προσπάθεια για την κοινωνική τους ένταξη στο κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον της χώρας.

Οι άτυπες κοινωνικές σχέσεις

Οι άτυπες κοινωνικές σχέσεις αποτελούν συμπλήρωμα των επίσημων θεσμικών πολιτικών που εφαρμόζονται στη διαδικασία της κοινωνικής ένταξης και ενσωμάτωσης. Οι άτυπες αυτές σχέσεις περιλαμβάνουν:

- **Τη γνωριμία με τους γείτονες**
- **Την ανταλλαγή χαιρετισμών**
- **Την αποφυγή συγκρούσεων λόγω διαφορετικότητας**
- **Η ύπαρξη φίλων από τον ελληνικό πληθυσμό**
- **Η συχνότητα φιλικών επαφών**
- **Οι κοινές δραστηριότητες** διασκέδασης, ελεύθερου χρόνου, κοινωνικών δραστηριοτήτων και εργασίας

Η σχέση με την ελληνική κοινωνία και τους Έλληνες

Η γενικότερη σχέση τους με την ελληνική κοινωνία προσδιορίζεται από παράγοντες όπως:

- **Η συνειδητή επιλογή της Ελλάδας ως χώρας προορισμού,**
- **Η θετική αξιολόγηση της Ελλάδας ως χώρας διαμονής**
- **Η θετική επιλογή στο ζήτημα της μόνιμης εγκατάστασης και διαβίωσης στην Ελλάδα**
- **Η αρνητική αξιολόγηση για την ύπαρξη ευνοϊκού πλαισίου προς τους ιδίους για την εγκατάστασή τους στην Ελλάδα.**
- **Η μερικώς αρνητική αξιολόγηση των Ελλήνων για την αποδοχή των ιδίων των μεταναστών.**

Τέλος, οικονομικοί και πολιτικοί παράγοντες μπορούν να συμβάλλουν θετικά ή αρνητικά, άμεσα ή έμμεσα, στη διαδικασία ένταξης /ενσωμάτωσης των μεταναστών στην (και από) τη χώρα υποδοχής. Έτσι, παραδείγματος χάριν, η αύξηση της ανεργίας μπορεί να επηρεάσει τον μετανάστη άμεσα (βρίσκει πιο δύσκολα εργασία, δέχεται να δουλέψει για εργοδότες που αρνούνται να τον δηλώσουν στο ταμείο ή που του κολλάνε λιγότερα ένσημα), ή/ και έμμεσα (ο ντόπιος πληθυσμός τον βλέπει ανταγωνιστικά, τον θεωρεί υπεύθυνο για την αύξηση της ανεργίας, αναπτύσσει ξενοφοβικά ή ρατσιστικά συναισθήματα κλπ.)

Μια μεταναστευτική πολιτική που δεν επιτρέπει τη νομιμοποίηση των μεταναστών επηρεάζει το μετανάστη άμεσα (δεν έχει δικαιώματα, ζει μέσα στον φόβο, υποχρεώνεται να ζει παράνομα) και έμμεσα (ο ντόπιος πληθυσμός δεν έχει επαφές μαζί του, φοβάται να του νοικιάζει τα σπίτια του κλπ.)

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ:

1^η άσκηση

Τι σημαίνουν για σας οι έννοιες «κοινωνική ένταξη» και «κοινωνική ενσωμάτωση» των μεταναστών, προσφύγων, παλιννοστούντων; Ποιο πιστεύετε ότι είναι το περιεχόμενό τους για τους Έλληνες πολίτες;

2^η άσκηση

Αφού συμβουλευτείτε τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά δικαιώματα που καθορίζουν την ενσωμάτωση των μεταναστών, παλιννοστούντων, προσφύγων:

- α. να σημειώσετε ποια από αυτά γνωρίζετε ότι σας αφορούν και σας ανήκουν ή τα ασκείτε και στη συνέχεια να το περιγράψετε στους υπόλοιπους.
- β. να τα αξιολογήσετε με βάση την προσωπική σας εμπειρία ως προς την εφαρμογή τους, το επίπεδο ευκολίας στην εφαρμογή τους, κ.ά.
- γ. να συγκεντρώσετε ομαδικά τις απόψεις σας και να προσπαθήσετε να εξάγετε τα συμπεράσματά σας.

3^η άσκηση

Μπορείτε να αναφέρετε κάποιο έθιμο, συνήθεια ή συμπεριφορά από τη χώρα προέλευσης που δεν συναντήσατε στην Ελλάδα; Σε ποιους τομείς του ιδιωτικού και δημόσιου βίου ανήκουν; Στη συνέχεια μπορείτε να κάνετε συγκριτικές παρατηρήσεις με αυτά που υπάρχουν στην Ελλάδα.

4^η άσκηση

Γνωρίζετε κάποιο έθιμο, συνήθεια ή συμπεριφορά που συναντήσατε στην Ελλάδα και σας φάνηκε περίεργη και παράξενη με τα δεδομένα της χώρας προέλευσής σας; Σε ποιους τομείς του ιδιωτικού και δημόσιου βίου ανήκουν; Στη συνέχεια μπορείτε να κάνετε συγκριτικές παρατηρήσεις ανά χώρα προέλευσης.

5^η άσκηση

Μπορείτε να αναφέρετε «παραδείγματα» με έθιμα, συνήθειες ή συμπεριφορές που δε γίνονται κοινωνικά αποδεκτά στη χώρα προέλευσης είτε από την Ελλάδα είτε από άλλες χώρες (της Ε.Ε και γενικότερα).

6^η άσκηση

Να αναφέρετε τα βασικά προβλήματα κοινωνικής ένταξης και ενσωμάτωσης στην Ελλάδα σύμφωνα με την προσωπική σας άποψη και εμπειρία. Στη συνέχεια μπορείτε να εντοπίσετε ενδεχόμενες διαφορές ή κοινά χαρακτηριστικά στις απαντήσεις σας με κριτήρια το φύλο, τη χώρα προέλευσης κ.ά.

7^η άσκηση

Στην έρευνα της ΓΣΕΕ (ό.π, σελ. 306 - 309) ως προβλήματα ένταξης καταγράφονται:

Στην ερώτηση λοιπόν 188 «Ποια είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζετε στην Ελλάδα κατά σειρά προτεραιότητας» οι απαντήσεις που λάβαμε είναι οι ακόλουθες:

Ως προς το πρώτο δηλωθέν πρόβλημα, η άδεια παραμονής και η νομιμοποίηση είναι στην κορυφή των απαντήσεων (329 άτομα στους 525 που απαντούν, ποσοστό 62,7%). Ακολουθούν η εύρεση εργασίας και τα οικονομικά προβλήματα (98 άτομα ποσοστό 18,7%), ο ρατσισμός και η διακριτική μεταχείριση (33 άτομα, 6,3%), κάτι άλλο δηλώνουν 28 άτομα (5,3), 10 άτομα δηλώνουν την ακρίβεια, τις συνθήκες ζωής και το σπίτι (1,9%), από 9 άτομα δηλώνουν την οικογενειακή συνένωση και τη γλώσσα - εκπαίδευση των παιδιών (1,7%), την έλλειψη ενημέρωσης για τα δικαιώματά τους δηλώνουν 5 (1%), την ανασφάλεια 3 (0,6%) και την εγκληματικότητα ένας.

Ως προς το δεύτερο δηλωθέν πρόβλημα, η εύρεση εργασίας και τα οικονομικά προβλήματα είναι στην κορυφή των απαντήσεων (136 άτομα στους 340 που δηλώνουν δεύτερο πρόβλημα, ποσοστό 40%). Ακολουθούν η άδεια παραμονής και η νομιμοποίηση (61 άτομα ποσοστό 17,9%), κάτι άλλο δηλώνουν 40 άτομα (11,8%), ο ρατσισμός και η διακριτική μεταχείριση (33 άτομα, 9,7%), 14 άτομα δηλώνουν την οικογενειακή συνένωση (4,1%), την κοινωνική ασφάλεια και την έλλειψη ενσήμων 9 (2,6%), τη γλώσσα - εκπαίδευση των παιδιών 5 (1,5%), και από ένας δηλώνουν την έλλειψη ενημέρωσης για τα δικαιώματά τους και την εγκληματικότητα.

Ως προς το τρίτο δηλωθέν πρόβλημα, η εύρεση εργασίας και τα οικονομικά προβλήματα είναι πάλι στην κορυφή των απαντήσεων (55 άτομα στους 214 που δηλώνουν τρίτο πρόβλημα, ποσοστό 25,7%). Ακολουθούν πολύ κοντά η ακρίβεια και οι συνθήκες ζωής (54 άτομα 25,2%), κάτι άλλο δηλώνουν 34 άτομα (15,9%), ο ρατσισμός και η διακριτική μεταχείριση (23 άτομα, 10,7%), 17 άτομα δηλώνουν την κοινωνική ασφάλεια και την έλλειψη ενσήμων (7,9%), τη γλώσσα - εκπαίδευση των παιδιών 7 (3,3%), 5 την οικογενειακή συνένωση (2,3%) και 3 δηλώνουν την ανασφάλεια (1,4%). Ως προς το τέταρτο δηλωθέν πρόβλημα, ο ρατσισμός και η διακριτική μεταχείριση βρίσκεται στην κορυφή (22 άτομα στα 102 που δηλώνουν τρίτο πρόβλημα, 21,6%), από 18 άτομα δηλώνουν ακρίβεια και συνθήκες ζωής, σπίτι και έλλειψη ενημέρωσης για τα δικαιώματά τους (17,6%), 16 άτομα δηλώνουν κοινωνική ασφάλεια και έλλειψη ενσήμων (15,7%), 4 δηλώνουν την άδεια παραμονής και τη διαδικασία νομιμοποίησης (3,9%), από 3 δηλώνουν την οικογενειακή συνένωση και τη γλώσσα (2,9%), 2 την ανασφάλεια (2%) και ένας την έλλειψη ενημέρωσης για τα δικαιώματά τους».

Μπορείτε να κάνετε γενικές συγκρίσεις και παρατηρήσεις μεταξύ των προσωπικών απαντήσεων των κατ'εργασίας με αυτές της έρευνας;

8^η άσκηση

Αφού έχετε καταγράψει και εντοπίσει τα βασικά προβλήματα κοινωνικής ένταξης μπορείτε να προτείνετε λύσεις ή να παρουσιάσετε τις προσωπικές σας προτάσεις για τα προβλήματα αυτά.

9^η άσκηση

Στη συνέχεια καταγράφονται τα **στάδια της διαπολιτισμικής επικοινωνίας**:

Στάδιο 1

Κατάσταση η οποία συνίσταται στην άγνοια των διαφορών, που εκδηλώνεται με στάσεις τύπου: **«ο δικός μας τρόπος είναι ο καλύτερος»**

Στάδιο 2

Κατάσταση συνειδητοποίησης της διαφοράς που επιτυγχάνεται με τη διαπολιτισμική επαφή, με την επικοινωνία και την παρατήρηση: **«οι άλλοι έχουν διαφορετικούς τρόπους»**

Στάδιο 3

Κατάσταση ανοχής που σέβεται χωρίς αξιολογική κρίση: **«είναι διαφορετικοί»**

Στάδιο 4

Κατάσταση που συνίσταται στην αποδοχή, την αξιοποίηση και τη θετική χρησιμοποίηση της διαφοράς: **«αφήστε μας να εργαστούμε μαζί από κοινού και επωφελώς»**

- A. Να περιγράψετε περιστατικά που να αναφέρονται σε καταστάσεις, συμπεριφορές οι οποίες να ανήκουν στα στάδια 1 - 4.
- B. Συνήθως οι συμπεριφορές τόσο απέναντί σας όσο και οι δικές σας σε ποιο στάδιο μπορούν να ενταχθούν;
- Γ. Με ποιον τρόπο γίνεται και από τι πιστεύετε ότι εξαρτάται το πέρασμα από το ένα στάδιο στο άλλο;
- Δ. Ποιο στάδιο πιστεύετε ότι ευνοεί περισσότερο την κοινωνική ένταξη και ενσωμάτωση των μεταναστών, προσφύγων και παλιννοστούντων; Τι θα έπρεπε να γίνεται για να ενισχύονται οι συμπεριφορές που ανήκουν σ' αυτό το στάδιο;
- Ε. Πιστεύετε ότι τα τέσσερα στάδια διαπολιτισμικής επικοινωνίας αφορούν μόνο τις σχέσεις «γηγενών - μεταναστών/προσφύγων/παλιννοστούντων»;

10^η άσκηση

Οι εμπειρίες σας από τομείς του δημόσιου και ιδιωτικού σας βίου όπως: εργασία και αναζήτηση εργασίας, δημόσιες υπηρεσίες, διαδικασία νομιμοποίησης, μετακινήσεις με τα μέσα μαζικής μεταφοράς, αναζήτηση κατοικίας, καθημερινές συναλλαγές, τραπεζικές συναλλαγές, μηνύματα από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, νοσηλεία και περίθαλψη, σχέσεις γειτονίας, διαδικασία εγγραφής των παιδιών στο σχολείο κ.ά., σε ποια από τα στάδια της διαπολιτισμικής επικοινωνίας μπορούν να ενταχθούν;

Ακολουθεί η παρουσίαση τού τι δικαιούνται οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο στο πλαίσιο της κοινωνικής τους ένταξης στην Ελλάδα σε τομείς όπως: η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, η οικονομική βοήθεια - παροχές, η εργασία και η ισοτιμία των διπλωμάτων.

ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

Οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες, οι αιτούντες άσυλο και οι προσωρινά διαμένοντες στην Ελλάδα για ανθρωπιστικούς λόγους δικαιούνται:

- Δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε όλα τα Κρατικά Νοσοκομεία και τα Κέντρα Υγείας. Σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης καλούν το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (166) για διακομιδή ή πληροφορίες.
- Δωρεάν φάρμακα, τα οποία ο ασθενής προμηθεύεται από το φαρμακείο του νοσοκομείου. Αν δεν υπάρχουν, ο ασθενής παραπέμπεται από το γιατρό που τον εξέτασε στο πλησιέστερο νοσοκομείο και προμηθεύεται το φάρμακο με το ειδικό παραπεμπτικό.

Εάν κάποιος εργάζεται, μπορεί να απευθυνθεί στον ασφαλιστικό του φορέα (ΙΚΑ, ΤΕΒΕ ή άλλο ταμείο). Οι ασφαλισμένοι αλλοδαποί απολαμβάνουν τα ίδια ασφαλιστικά δικαιώματα, όπως και οι ημεδαποί.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΆΛΛΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

- Πολλές Μη Κυβερνητικές Ομάδες προσφέρουν κατά καιρούς περιορισμένη οικονομική βοήθεια σε περιπτώσεις αιτούντων άσυλο και προσφύγων (κυρίως σε άτομα με ειδικές ανάγκες, ασυνόδευτα παιδιά, άτομα με ψυχικά προβλήματα) ή έκτακτα βοηθήματα σε περιπτώσεις εκτάκτου ανάγκης.
- Οι αναγνωρισμένοι πολιτικοί πρόσφυγες δικαιούνται επιδόματα από την Κοινωνική Πρόνοια ίδια με αυτά που προβλέπονται για τους οικονομικά αδύναμους Έλληνες.
- Μπορούν επίσης να επωφεληθούν από το επίδομα παιδικής προστασίας που προβλέπεται για περιπτώσεις ανήλικων παιδιών, ηλικίας έως 16 ετών, που στερούνται πατρικής προστασίας (ορφανά από πατέρα, ανάπηρος πατέρας, παιδιά γεννημένα εκτός γάμου ή φυλακισμένος πατέρας).

ΕΡΓΑΣΙΑ

- Αν έχει παραχωρηθεί σε έναν αλλοδαπό η προσφυγική ιδιότητα, μπορεί να πάρει άδεια εργασίας διάρκειας πέντε ετών.
- Οποιοσδήποτε αιτών άσυλο μπορεί να πάρει άδεια εργασίας εφόσον έχει το ειδικό δελτίο που πιστοποιεί ότι έχει ζητήσει να αναγνωριστεί πρόσφυγας, από το οποίο προκύπτει ότι δεν φιλοξενείται σε Κέντρο Ειδικής Διαμονής. Το ίδιο μπορεί να κάνει και αυτός που έχει το δελτίο του υπό ανοχή αλλοδαπού. Και στις δύο περιπτώσεις η άδεια εργασίας λήγει 30 ημέρες μετά τη λήξη των δελτίων παραμονής.
- Οι αλλοδαποί που μένουν μόνιμα στην Ελλάδα και εργάζονται, ασφαλιζονται στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς, έχουν την υποχρέωση υποβολής φορολογικής δήλωσης στις κατά τόπους Δημοσίες Οικονομικές Υπηρεσίες, εκτός αν νόμιμα έχουν απαλλαγεί από αυτήν την υποχρέωση.

ΙΣΟΤΙΜΙΕΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΩΝ

Η αναγνώριση των διπλωμάτων του εξωτερικού γίνεται από διαφορετικές αρχές ανάλογα με το επίπεδο σπουδών.

- Για την αναγνώριση απολυτηρίου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (12ετής φοίτηση) αρμόδια είναι η Διεύθυνση Παιδείας Ομογενών και Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας (ΙΠΟΔΕ).
- Για την αναγνώριση πτυχίων κατώτερων και μέσων τεχνικών σχολών του εσωτερικού και του εξωτερικού, αρμόδιο είναι το Τμήμα Ισοτιμιών και Επαγγελματικών Δικαιωμάτων της Διεύθυνσης Κατάρτισης του Υπουργείου Παιδείας.
- Για την αναγνώριση τίτλου σπουδών Ανώτερης Εκπαίδευσης, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να απευθυνθεί στο Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης - (Ι.Τ.Ε.)
- Για την αναγνώριση πτυχίου Πανεπιστημίου αρμόδιο είναι το Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π. (πρώην ΔΙ.Κ.Α.Τ.Σ.Α.).

11η άσκηση

Με βάση τα όσα δικαιούνται οι πρόσφυγες και οι αιτούντες άσυλο να καταγράψετε αυτά που προβλέπονται για τους μετανάστες και τους παλιννοστούντες αντίστοιχα. Να κάνετε τις ανάλογες συγκρίσεις

και να προτείνετε συμπληρωματικά μέτρα για την κοινωνική ένταξη και ενσωμάτωση των ομάδων αυτών στην Ελλάδα.

12^η άσκηση

Αφού ανατρέξετε στους παράγοντες για την κοινωνική ένταξη και ενσωμάτωση των μεταναστών να:

- α. συμπληρώσετε όσους άλλους κατά τη γνώμη σας είναι σημαντικοί και δεν αναφέρονται,
- β. να αξιολογήσετε τα ερευνητικά δεδομένα και
- γ. να καταγράψετε την προσωπική σας άποψη γι' αυτά.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Boswell C., *European migration policies in flux: changing patterns of inclusion and exclusion*, Ed. RIIA & Blackwell's, 2003.
- Gellner E., *Nations et nationalismes*, Ed. Payot, 1989.
- Michalowski I., «Le contrat d'accueil et d'integration compare : expansion ou disparition des dispositifs pour l'integration des etrangers en Europe?», *Hommes et Migrations* n° 1261, Mai 2006.
- Pelissier M. (Dir.), *Les modeles d'integration en question: enjeux et perspectives*, IRIS/PUF, 2004.
- Rea A. & Tripier M., *Sociologie de l'immigration*, Collection Reperes n° 364, Ed. La Decouverte, 2003.
- Sayad A., *L'immigration ou les paradoxes de l'alterite*, Ed. De Boeck Universite, 1991
- Schnapper D., *L'Europe des immigres. Essai sur les politiques d'immigration*, Ed. Francois Bourin, 1992.
- Schnapper D., *La France de l'integration; Sociologie de la nation*, Ed. Gallimard, 1991
- Wihl de Wenden C., «Etats des lieux. Europe : droits politiques inegaux «Territoires n° 371, oct. 1996.
- Yagcioglu D., «Nation-States vis-a-vis Ethnocultural Minorities», www.geocities.com/Athens/8945/minor.html
- Βασικά Θέματα της Κοινωνιολογίας και Κοινωνιολογικό Λεξικό*, Καστανιώτης, Αθήνα 1982
- Γιαγά-Μπακιριτζή Ν. & Μαυροκεφαλίδης Α., *Οδηγός του μετανάστη*, έργο του Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων και την Ευρωπαϊκή Ένωση, στα πλαίσια του προγράμματος EQUAL, 2003
- Ευρωβαρόμετρο, 2003
- Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ / ΑΔΕΔΥ - Περιφέρεια Αττικής, *Έρευνα για τις μορφές κοινωνικής ένταξης των οικονομικών μεταναστών στην Περιφέρεια Αττικής. 2003-2004*, Αθήνα, 2004.
- Μπάκαβος Χ., Παπαδοπούλου Δ.: *Μεταναστευτικές τάσεις και Ευρωπαϊκή Μεταναστευτική πολιτική*. ΙΝΕ, Μελέτες, Αθήνα, 2002.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11

ΦΟΡΕΙΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ

Γενικός Στόχος

Στόχος του κεφαλαίου αυτού είναι η παρουσίαση ενός περιεκτικού καταλόγου υπηρεσιών και οργανώσεων, που δέχονται και εξυπηρετούν αλλοδαπούς και παλιννοστούντες. Συγκεκριμένα στοχεύει στην καταγραφή όλων των διαθέσιμων πηγών, στις οποίες μπορούν να ανατρέξουν οι πρόσφυγες, οι μετανάστες και οι παλιννοστούντες, προκειμένου να ενημερωθούν και να επιλύσουν τυχόν θέματα που τους απασχολούν.

Προσδοκώμενα αποτελέσματα

Όταν ολοκληρώσετε τη μελέτη του συγκεκριμένου κεφαλαίου, θα είστε σε θέση να:

- έρθετε σε επαφή με τους δημόσιους, ιδιωτικούς φορείς, καθώς και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην παροχή υπηρεσιών σε πρόσφυγες, μετανάστες και παλιννοστούντες
- γνωρίζετε τις βασικές παροχές των παραπάνω φορέων, ώστε να παρέχετε την κατάλληλη ενημέρωση στα μέλη της ομάδας σας
- καθοδηγήσετε τα άτομα στην αντιμετώπιση, τόσο των καθημερινών αναγκών τους, όσο και στην επίλυση εξειδικευμένων προβλημάτων
- έχετε στη διάθεσή σας έναν πλήρη κατάλογο και στη συνέχεια να δημιουργήσετε το προσωπικό σας ευρετήριο υπηρεσιών/ εκπαιδευτικό εργαλείο.

Έννοιες κλειδιά

Κατάλογος οργανώσεων-υπηρεσιών για πρόσφυγες, μετανάστες, παλιννοστούντες

Ευρετήριο φορέων

Δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς εξυπηρέτησης παλιννοστούντων και αλλοδαπών

Μη κυβερνητικές οργανώσεις

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Στο 11ο κεφάλαιο ο αναγνώστης έχει στη διάθεσή του έναν κατάλογο/ ευρετήριο με τα πλήρη στοιχεία οργανώσεων, φορέων και υπηρεσιών που αποσκοπούν στην υποδοχή και αντιμετώπιση των αναγκών των προσφύγων, μεταναστών και παλιννοστούντων.

Το κεφάλαιο αυτό δεν χωρίζεται σε ενότητες, αλλά αποτελεί έναν ενιαίο κατάλογο.

Η μορφή αυτή επιλέχθηκε προς διευκόλυνση του αναγνώστη, καθώς η κατάταξη των υπηρεσιών βάσει των παροχών τους ή της ομάδας στόχου θα μπορούσε να δυσχεράνει την αναζήτηση, αφού δραστηριοποιούνται σε πολλούς τομείς (υγεία, εκπαίδευση, εργασία κ.ά.) ή σε διάφορες ομάδες (πρόσφυγες, μετανάστες κ.ά.).

Πριν προχωρήσετε στην ανάγνωση και στη συνέχεια στη χρήση του ευρετηρίου, θα πρέπει να μελετήσετε τις παρακάτω σύντομες σημειώσεις που θα σας βοηθήσουν στην ορθή χρήση του και κατ' επέκταση στην αποτελεσματική διδασκαλία του στην ομάδα.

Σημείωση 1: Ο κατάλογος περιλαμβάνει τους σχετικούς με την ομάδα στόχο:

- δημόσιους φορείς (Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, ανήκουν σε κρατικούς φορείς ή εποπτεύονται από αυτούς)
- ιδιωτικούς φορείς (Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, βασίζονται και λειτουργούν με ιδιωτική πρωτοβουλία ως εταιρείες ή οργανισμοί)
- μη κυβερνητικές οργανώσεις (δεν έχουν σχέση με κρατική ή ιδιωτική υπηρεσία, πρόκειται για ανεξάρτητες ανθρωπιστικές οργανώσεις που έχουν ιδρυθεί ως μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί)

Σημείωση 2: Οι περιπτώσεις των αιτούντων άσυλο:

- αντιμετωπίζονται από τους φορείς που δουλεύουν με πρόσφυγες,
- ανατρέχοντας στο κεφάλαιο 6 και 7, θα θυμηθείτε ότι ο αιτών άσυλο είναι ένα νομικό status που εμπεριέχεται στην προσφυγική ιδιότητα και προηγείται αυτής

Σημείωση 3: Οι αλλοδαποί και οι παλιννοστούντες που είναι παράνομοι ή έχουν νομικά προβλήματα:

- με την άδεια παραμονής τους ή το διαβατήριό τους ή άλλο έγγραφο που δεν είναι σε ισχύ εξυπηρετούνται από τις μη κυβερνητικές οργανώσεις
- παραπέμπτε τους ανάλογα με το νομικό καθεστώς που έχουν, αφού δεν αποκλείονται των υπηρεσιών που προσφέρουν οι ανθρωπιστικοί φορείς

Σημείωση 4: Ο κατάλογος περιλαμβάνει τους φορείς ως εξής:

- **1) Δήμοι, 2) Διαπολιτισμικά σχολεία, 3) Φορείς εκμάθησης ελληνικών, 4) Μη Κυβερνητικοί/ Ιδιωτικοί φορείς, 5) Νομαρχίες, 6) Νοσοκομεία, 7) Περιφέρειες, 8) Σύλλογοι/ Κοινότητες αλλοδαπών, 9) Υπουργεία (τμήματα υπουργείων),**
- κρίνεται χρήσιμο να επικοινωνήσετε με τους φορείς, πριν κάνετε μια παραπομπή για να βεβαιωθείτε για τη διαθεσιμότητά τους

Σημείωση 5. Άσκηση στη χρήση του καταλόγου: Δημιουργήστε από τον κατάλογο των γενικών πληροφοριών ένα εξατομικευμένο εκπαιδευτικό εργαλείο:

- στο ευρετήριο που ακολουθεί, εκτός από τα πλήρη στοιχεία των υπηρεσιών, θα βρείτε και τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις ή τις ιστοσελίδες τους
- αφιερώστε χρόνο στο να επικοινωνήσετε με συγκεκριμένες υπηρεσίες που κρίνετε ότι είναι πιο χρήσιμες για εσάς ή επισκεφθείτε τις ιστοσελίδες τους
- στη συνέχεια ανατρέξτε στον κατάλόγό σας. Κάτω από κάθε φορέα θα βρείτε ένα μικρό πλαίσιο, στο οποίο μπορείτε να κρατήσετε επιπλέον πληροφορίες ή να σημειώσετε τυχόν αλλαγές
- με τον τρόπο αυτό ο κατάλόγός σας θα μετατραπεί σε ένα εξατομικευμένο εκπαιδευτικό εργαλείο, ώστε να είναι επίκαιρος και χρήσιμος για εσάς.

1) Δήμοι

Οι βασικές υπηρεσίες που παρέχονται σε επίπεδο δήμου είναι οι εξής:

- βρεφονηπιακοί & παιδικοί σταθμοί
- παιδικές κατασκηνώσεις
- κέντρα ανοικτής προστασίας ηλικιωμένων
- πρόγραμμα «βοήθεια στο σπίτι» για ηλικιωμένους & άτομα με αναπηρίες

– Δήμος Αθηναίων, Σοφοκλέους, 70, 105 53,	τηλ. 210 5244657
– Αγ. Βαρβάρας, Αριστομένους 10-12	τηλ.: 210-5395306
– Αγ. Παρασκευής, Μεσογείων 463	τηλ.: 210-6016801
– Αγ. Αναργύρων, Λ. Δημοκρατίας και Ι. Μέρλα	τηλ.: 210-2617990
– ΟΝΑ Δήμου Αθηναίων, Χαλκοκονδύλη 33	τηλ.: 210-5343448
– Αιγάλεω, Ιερά Οδός 364	τηλ.: 210-5314771
– Άνω Λιοσίων, Πλατεία Ηρώων	τηλ.: 210-2474845
– Ελληνικού, Καραολή και Δημητρίου 24	τηλ.: 210-9610353
– Ζωγράφου, Ιάσωνος Μαράτου 26	τηλ.: 210-7793622
– Ηλιούπολης, Σοφοκλή Βενιζέλου και Πρωτόπαππα	τηλ.: 210-9940274
– Καλλιθέας, Ανδρομάχης 100	τηλ.: 210-9532718
– Κερατσινίου, Ελ. Βενιζέλου 123	τηλ.: 210-4615247
– Κηφισιάς, Διονύσου 73	τηλ.: 210-6231638
– Κορυδαλλού, Γρ. Λαμπράκη 233	τηλ.: 210-4964686
– Νέας Ιωνίας, Αγ. Γεωργίου 40	τηλ.: 210-2790115
– Νέου Ηρακλείου, Στ. Καραγιώργη 2	τηλ.: 210-2777511
– Περιστερίου, Μαδύτου 9	τηλ.: 210-5740201
– Πετρούπολης, Αθ. Διάκου 88	τηλ.: 210-5059604
– Υμηττού, Πλατεία Ηρώων	τηλ.: 210-7661655
– Χαϊδαρίου, Καρδίτσης 5	τηλ.: 210-5821540
– Χαλανδρίου, Μεσολογγίου 2	τηλ.: 210-6855898

Χρήσιμες πληροφορίες:

2) Διαπολιτισμικά Σχολεία

Τα διαπολιτισμικά σχολεία ακολουθούν το ωράριο των υπολοίπων σχολείων. Η πλειοψηφία αυτών διαθέτουν και φροντιστηριακά τμήματα. Τα μαθήματα διδάσκονται στα ελληνικά χωρίς να διατίθενται μεικτά βιβλία.

Ο αναλυτικός κατάλογος περιλαμβάνεται στο παράρτημα.

3) Εκμάθηση Ελληνικής Γλώσσας

- Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών - Φιλοσοφική Σχολή, Διδασκαλείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Πανεπιστημιούπολη, Ιλίσια, 210 - 7277622/7277623
- Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης - Σχολείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας, Θεσσαλονίκη, 2310-997571/997572/997576
- Πανεπιστήμιο Πατρών-Κέντρο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας, 2610-997548/996562
- Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων - Διεύθυνση Δημοσίων & Διεθνών Σχέσεων
- Πανεπιστημιούπολη, Πάτρα, 26510-97105/97106/97443/97312
- Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης - Κέντρο Διδασκαλίας Ελληνικής Γλώσσας & Πολιτισμού, Πανεπιστημιούπολη, Κομοτηνή, 25310-39420/39000
- Πανεπιστήμιο Κρήτης - Εργαστήριο Διαπολιτισμικών & Μεταναστευτικών Μελετών
- Πανεπιστημιούπολη, Ρέθυμνο, 28310-77605/77635/77624/77599
- Ιόνιο Πανεπιστήμιο, Κέρκυρα, 26610-41181/22993/87225
- Κέντρο Ελληνικού Πολιτισμού, Τηλεμάχου 14, Αθήνα, 210-3603379
- Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, Αχαρνών 417, Αθήνα, 210-2599462
- Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Αχαρνών 417, Αθήνα, 210-2530334
- Κέντρο Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Μητροπόλεως 60 & Αττικής, Αθήνα, 210-3314936
- Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός Πολυδύναμο Κέντρο Στήριξης Προσφύγων, Τιμαίου 5, Ακ. Πλάτωνος, Αθήνα, 210-5126300,
- Εύξεινη Πόλη, Θεσσαλίας 60, Αθήνα, 210-2400193
- Φιλολογικός Σύλλογος Παρνασσός, Θεμιστοκλέους & Καντακουζηνού, Πλ.Κάννιγγος, 210-3821507
- Χριστιανική Ένωση Νεανίδων, Αμερικής 11, Σύνταγμα, 210-3624291

Χρήσιμες πληροφορίες:

4) Μη Κυβερνητικοί φορείς/ οργανώσεις

ΥΠΑΤΗ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ (ΟΗΕ) ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Ταυγέτου 23, ΨΥΧΙΚΟ Τ.Κ.: 15452, 210-6726462, 210-6756801, www.unhcr.gr

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ

Ώρες λειτουργίας: 8:00πμ.-4:00μμ. (Καθημερινά)

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ, ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ (Ε.Ε.Σ.)

Λυκαβηττού 1, ΑΘΗΝΑ Τ.Κ.: 10672, 210-3639538, 210-3629842, www.redcross.gr

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα-Παρασκευή, 7:30πμ.-2:30μμ.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΝΠΙΔ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ, ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ, ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ, ΕΝΗΛΙΚΕΣ, ΠΑΙΔΙΑ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ, ΣΤΕΓΑΣΗ, ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ, ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ (Ε.Ε.Σ.)

Δανακούρα 1, ΛΑΥΡΙΟ Τ.Κ.: 19500, 22920-26062, 22920-27744, 210-3639583

Email: snod.laurio@netgros.gr, swdlavrio@redcross.gr, swd@redcross.gr

Ώρες λειτουργίας: 8:00πμ.-3:00μμ. (Καθημερινά)

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΔΙΑΜΟΝΗ, ΣΙΤΙΣΗ, ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ, ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ, ΝΟΜΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ (Ε.Ε.Σ.)

Τιμαίου 5, ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΛΑΤΩΝΟΣ Τ.Κ.: 10441, 210-5126300, 210-5140440, FAX: 210-5126300

Email: mf@redcross.gr

Ώρες λειτουργίας: Η τηλεφωνική γραμμή λειτουργεί από Δευτέρα ως και Παρασκευή από 8:00πμ. μέχρι 8:00μμ.

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ, ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ
ΠΑΡΟΧΕΣ: ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ, ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ, ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ, ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΝΙΣΧΥΤΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ, ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ, ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΔΑΝΕΙΣΤΙΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ-ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΣ

Μαντζάρου 6, ΑΘΗΝΑ Τ.Κ.: 10672, 210-3636191, 210-3617710, FAX: 210-3612433, www.iss-iss.org
ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΔΙΕΘΝΗΣ ΜΚΟ
ΠΑΡΟΧΕΣ: ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΕ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΗΘΕΛΗΜΕΝΗΣ Ή ΒΙΑΙΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ (ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ)

Διεύθυνση: Γλαντζή 20, ΛΑΥΡΙΟ Τ.Κ.: 19500, 22920-60303

Email: isslav@otenet.gr

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΑΣΥΛΟΥ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΠΟΡΕΙΑΣ
ΑΙΤΗΣΕΩΝ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ (ΕΣΠ)

GREEK COUNCIL FOR REFUGEES (GCR)

Σολωμού 25, ΕΞΑΡΧΕΙΑ, ΑΘΗΝΑ Τ.Κ.: 10682, 210 3320000, FAX: 210 3803774, www.gcr.gr

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ, ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΗ ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ, ΥΛΙΚΗ
ΒΟΗΘΕΙΑ (ΡΟΥΧΙΣΜΟΣ, ΕΙΔΗ ΠΡΩΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ), ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΜΟΝΑΔΑ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ (ΞΕΝΩΝΑΣ ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ «ΙΟΛΑΟΣ», ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΑΣ, ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΜΕΝΟ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ
ΗΜΙΑΥΤΟΝΟΜΗΣ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ)

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΥΞΙΔΑ (ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ)

Σολωμού 25, ΕΞΑΡΧΕΙΑ, 2103814710, FAX: 210 3803774, www.gcr.gr

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα-Παρασκευή: 10:00πμ.-9:00μμ., Σάββατο: 10:00πμ.-4:00μμ.

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΕΣ, ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ, ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΑΤΟΜΩΝ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΕΛ.ΙΝ.Α.Σ.)

Μαιάνδρου 7, ΑΘΗΝΑ Τ.Κ.: 11528, 210-7234456, 210-7250022, FAX: 210-7217455

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

Email: hel@mail.hol.gr

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ, ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΣΤΟΝ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟ (210-750022, 210-7234456), ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ, ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΚΛΙΜΑΚΑ

Ευμολπίδων 30-32, ΓΚΑΖΙ Τ.Κ.: 11854, 210-3417160-3, FAX: 210-3417164

Email: central@klimaca.org.gr

Site: www.klimaca.org.gr

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ, ΔΙΑΜΟΝΗ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΚΕΝΤΡΟ ΗΜΕΡΑΣ ΚΛΙΜΑΚΑ

Αγισιλάου 3, ΟΜΟΝΟΙΑ, 210-5242160, www.klimaca.org.gr

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΕΙΣ, ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ, ΕΡΓΟΘΕΡΑΠΕΙΑ, ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΣΙΤΙΣΗ, ΜΠΑΝΙΟ

Χρήσιμες πληροφορίες:

**ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΜΠΑΡΑΣΤΑΣΗΣ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ**

Ηριδανού 4Α, ΙΛΙΣΙΑ Τ.Κ.: 11528, 210-7295926-7, FAX: 210-7295928

Email: ksppm-erp@otenet.gr

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα-Τετάρτη- Παρασκευή: 10:00πμ.-4:00μμ.

Τρίτη- Πέμπτη: 12:00πμ.-5:00μμ.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΝΠΔΔ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΛΛΗΛΟΒΟΗΘΕΙΑΣ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ, ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΓΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΑΣΥΛΟΥ, ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ,

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ ΓΙΑ ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ, ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σιατίστη 12 κ' Φιλίππου, 2310-241516

Email: solidso@otenet.gr

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ, ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΒΡΕΦΙΚΑ ΕΙΔΗ, ΔΙΑΜΟΝΗ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΙΑΤΡΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΘΥΜΑΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ

Λυκαβηττού 9, ΚΟΛΩΝΑΚΙ, ΑΘΗΝΑ Τ.Κ.: 10672, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Τηλέφωνο: 210-3604967, 210-3646807, 2310-226403

Ώρες εργασίας: 9:00πμ.-8:00μμ.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΘΥΜΑΤΑ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΙΑΤΡΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ, ΝΟΜΙΚΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ, ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΚΑΡΙΤΑΣ ΕΛΛΑΣ

Καποδιστρίου 52, Πλατεία Βάθης, ΑΘΗΝΑ Τ.Κ.: 10432, 210-5247879, 210-5247549, 210-5246637 FAX: 210-5247990, www.caritas.gr

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα-Τετάρτη-Παρασκευή: 8:00πμ.-4:00μμ.

Τρίτη-Πέμπτη: 1:00πμ.-6:00μμ.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΔΙΕΘΝΗΣ ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΔΩΡΕΑΝ ΣΙΤΙΣΗ, ΡΟΥΧΑ, ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ,

ΚΛΙΝΟΣΚΕΠΑΣΜΑΤΑ, ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ, ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΞΟΔΑ ΝΟΣΗΛΕΙΑΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ, ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΕΘΕΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΘΗΝΑΣ

Διεύθυνση: Συστεγάζεται στην οργάνωση «Χαμόγελο του παιδιού» στην πλατεία Γιατράκου, ΑΘΗΝΑ
Τ.Κ.: 10682, 210-8319773, FAX: 210-3301686

Email: xrharam@platonet.gr

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΙΑΤΡΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ, ΡΟΥΧΑ, ΣΙΤΙΣΗ, ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ, ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΗΝ ΟΜΑΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΜΕΝΩΝ, ΕΥΡΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΣΤΕΓΑΣΗ ΣΕ ΨΥΧΙΚΑ ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ, STREET WORK, ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ ΞΕΝΩΝΑΣ (Κίτσου Μπαλάσκα 2 κ Ηλία Ζέρβου, ΚΑΤΩ ΠΑΤΗΣΙΑ), ΦΙΛΟΞΕΝΕΙ ΣΤΟΝ 1Οο ΟΡΟΦΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΜΕ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ 2Οο ΟΡΟΦΟ ΜΟΝΟ ΑΝΔΡΕΣ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑ-ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ

Διεύθυνση: Σίνα 30, ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ.: 10672, ΘΕΣ/ΝΙΚΗ, 210-3613200, 210-3614860, 210-3600628,
FAX: 210-3638016, www.amnesty.org.gr

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΚΑΙ ΆΛΛΕΣ ΕΥΠΑΘΕΙΣ ΟΜΑΔΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΔΕΧΟΝΤΑΙ ΕΠΙΘΕΣΗ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ, ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ, ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΤΟΥ ΕΛΣΙΝΚΙ

Γλυκά νερά, ΑΤΤΙΚΗ, 210-3472259, FAX: 2106018760

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ-ΤΗΡΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΙΩΝ ΤΟΥ ΕΛΣΙΝΚΙ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΝΟΜΩΝ, ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΙΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Υψηλάντου 41, ΓΛΥΦΑΔΑ, 210-962323845, 693-7440959, FAX: 210-3304901

Email: worldpharmacists@yahoo.com, serio@hol.gr

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα-Τετάρτη-Παρασκευή: 5:30μμ.-8:30μμ. Χανκοκονδύλη 1

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΔΩΡΕΑΝ ΦΑΡΜΑΚΑ, ΔΩΡΕΕΣ ΦΑΡΜΑΚΩΝ ΣΕ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ, ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ, ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ, ΠΡΩΤΕΣ ΒΟΗΘΕΙΕΣ, ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΓΙΑΤΡΟΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Σαπφούς 12, ΑΘΗΝΑ Τ.Κ.:10553, 210-3213150, FAX: 210-6440310, www.mdmgreece.gr

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ, ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ, ΑΝΑΣΦΑΛΙΣΤΟΥΣ, ΑΘΙΓΓΑΝΟΥΣ ΟΠΩΣ ΚΑΙ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ, ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ, ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ, ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ, ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΡΗΣΗΣ Η/Υ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΓΙΑΤΡΟΙ ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ

Ξενίας 15, ΑΘΗΝΑ Τ.Κ.: 11527, 210-5200500, FAX: 210-5200503, www.msf.gr

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΕΣ ΒΟΗΘΕΙΑΣ ΣΕ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥΣ ΕΚΤΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ (P.R.A.K.S.I.S.)

Παιωνίου 5 κ Αχαρνών, ΠΛΑΤΕΙΑ ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ, ΑΘΗΝΑ Τ.Κ.: 10440, 210-8213704, 210-8223704, 210-8822066, FAX: 2108213713

Ώρες λειτουργίας: Δευτέρα-Παρασκευή: 9:00πμ.-5:00μμ.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ, ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ, ΣΕ ΑΝΑΣΦΑΛΙΣΤΟΥΣ, ΑΘΙΓΓΑΝΟΥΣ, ΑΠΟΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΥΣ, ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ, ΘΥΜΑΤΑ TRAFFICKING

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ, ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ,

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ, ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ, ΣΤΕΓΑΣΗ ΓΙΑ ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ, ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΔΡΟΜΟΙ ΖΩΗΣ

Κωνσταντινουπόλεως 60 κ' Δαμουκλέως 2, ΠΕΙΡΑΙΑΣ Τ.Κ.: 18538, 210-4516903, FAX: 210-4516903

Email: dromi@panafonet.gr

Ώρες λειτουργίας: 5:30μμ-9:30μμ.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΕΥΠΑΘΕΙΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ, ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ (ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ, ΠΑΙΧΝΙΔΙ κ.ά.)

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΚΕΝΤΡΟ ΖΩΗΣ

Διοχάρους 9, ΙΛΙΣΙΑ, Τ.Κ.: 11528, 210-7257617, 210-7294747, 210-7233848, FAX: 210-7240425

www.kentrozois.gr

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΦΟΡΕΙΣ/ΑΣΘΕΝΕΙΣ ΜΕ HIV/AIDS, ΧΩΡΙΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ (ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ, ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ, ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ)

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ, ΕΙΔΗ ΠΡΩΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΥΝΤΡΟΦΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ, ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ, ΣΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ, ΟΔΗΓΟΣ ΑΓΩΓΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΟΔΥΣΣΕΑΣ

Αισώπου 24, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ Τ.Κ.: 54627, 23105-56349, FAX: 23105-56350, 6974834783

Email: cotinis@otenet.gr

Ώρες λειτουργίας: όπως τα σχολεία, 7:00μμ.-10μμ.

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΔΩΡΕΑΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ, ΧΡΗΣΗ Η/Υ, ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΟΜΑΔΑ, ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ, ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΣΕ ΜΟΥΣΕΙΑ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ARΣIS - KOINΩNIKH OPΓANΩΣH YΠOCTHPIEHS NEΩN

Δερικνύ 26 και 3ης Σεπτεμβρίου, ΕΞΑΡΧΕΙΑ, ΑΘΗΝΑ Τ.Κ.: 10434, ΘΕΣ/ΝΙΚΗ, ΒΟΛΟΣ, ΛΑΡΙΣΑ, ΚΑΡΔΙΤΣΑ, 210-8828749, 210-8259880-1, 2108259880, FAX: 2108259880, www.arsis.gr

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ, ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΝΕΟΥΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΦΥΛΗΣ, ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, ΔΩΡΕΑΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ, ΞΕΝΩΝΑΣ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Αγίας Φιλοθέης 21, ΠΛΑΚΑ, 2103352300

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΕΥΠΑΘΕΙΣ ΟΜΑΔΕΣ.

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΔΩΡΕΑΝ ΡΟΥΧΑ, ΦΑΓΗΤΟ, ΣΤΕΓΑΣΗ

Χρήσιμες πληροφορίες:

SOS ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

Χαριλάου Τρικούπη 88. ΑΘΗΝΑ Τ.Κ.: 10680, 210-3619164, FAX: 210-3647669

Email: willy@acropolis.net

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ, ΣΩΜΑΤΕΙΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΝΟΜΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ, ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ, ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟ ΡΑΤΣΙΣΜΟ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΑΡΤΟΣ-ΔΡΑΣΗ

Φυλής 68, ΑΘΗΝΑ, Τ.Κ.: 10434, 210-8810822, FAX: 210-8810721

Email: mincheme@otenet.gr

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ, ΣΩΜΑΤΕΙΟ-ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ ΜΕ ΣΟΒΑΡΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΠΙΒΙΩΣΗΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΣΙΤΙΣΗ, ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΚΕΝΤΡΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΩΝ (ΠΡΩΗΝ ΔΙΟΤΙΜΑ)

Νίκης 24, ΣΥΝΤΑΓΜΑ, 2103244380

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΑΣΤΙΚΗ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΟΔΑΠΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΕ ΜΗΤΕΡΕΣ, ΜΟΝΟΓΟΝΕΪΚΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

Δεινοκράτους, 68, 115 21, ΑΘΗΝΑ, 210 7245980, 210 7258846, Φαξ: 210 3831603

Ώρες λειτουργίας: 10:00μμ.-13:00 μμ. Τρίτη και Παρασκευή

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΕΥΠΑΘΕΙΣ ΟΜΑΔΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΔΙΕΚΔΗΚΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ, ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ, ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΠΟΛΙΤΩΝ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΙΔΡΥΜΑ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Λυκαβηττού 1Γ, ΑΘΗΝΑ, 210-3637455, 210-3613527, FAX: 2103622454, www.mfhr.gr/index.asp

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΝΠΙΔ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ, ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Δωδεκανήσου 6, 174 56, Άλιμος, 210 9919040 - 44,

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΔΙΕΘΝΗΣ ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ - ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ, ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΕΥΞΕΙΝΗ ΠΟΛΗ - ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ

Σαλαμίνος 42, 13671, ΑΧΑΡΝΕΣ, 210 2406731 - 2

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΕΥΠΑΘΕΙΣ ΟΜΑΔΕΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ, ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΩΝ ΟΜΟΓΕΝΩΝ - ΝΟΣΤΟΣ

Σολωμού 66, 10432, ΑΘΗΝΑ, 210 5231966, Φαξ: 210 5221950

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΠΑΛΙΝΝΟΣΤΟΥΝΤΕΣ ΚΑΙ ΟΜΟΓΕΝΕΙΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ, ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ UNICEF

Ξενίας 1, ΑΤΤΙΚΗ, 210-7484184, www.unicef.gr

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ: ΜΚΟ

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΦΥΛΗΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΣΙΤΙΣΗ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ, ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΥ, ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

Χρήσιμες πληροφορίες:

ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Στουρνάρη 16, ΑΘΗΝΑ, 1056, 2103306140, FAX: 2103843038, www.hamogelo.gr

Ώρες λειτουργίας: το τηλέφωνο 1056 λειτουργεί καθημερινά σε 24ωρη βάση

ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΔΙΑΜΕΝΟΥΝ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ

ΠΑΡΟΧΕΣ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ, ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΕΩΝ, ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗ ΠΑΙΔΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ, ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ, ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΝΙΚΑΙΑ (Αργυρουπόλεως 9 κ Άνω Τζουμάγιας, 2104256040), ΠΟΛΥΔΡΟΣΟ (Ευζώνων 5, 2106848769), ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ (Τεμπών, Δημητροκάλη κ Δραγούμη 4, 2105785820), ΚΕΡΚΥΡΑ (Χαμπλή Μαγουλάδες, 2663057155), ΑΡΧΑΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΣ (Θέση Θέατρο, 2741032628)

Χρήσιμες πληροφορίες:

5) ΝΟΜΑΡΧΙΕΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Νομαρχία Αθηνών

Κηφισίας 125-127, Αθήνα, 210-6984000-13/6994964

Χρήσιμες πληροφορίες:

Κέντρο Πληροφόρησης Πολιτών: 210-6991149

Κέντρα Εξυπηρέτησης Αλλοδαπών Νομαρχίας Αθηνών

Χαρ. Τρικούπη 152 & Βατατζή Εξάρχεια, 210-6471026/6436371

Αχιλλέως 73. Πλ.Καραϊσκάκη, 210-3460602/3460410/3416471

Λιοσίων 93, Στ. Λαρίσης, 210-8842560/8842006/8842047/8846197

Κατεχάκη 61Α, Αθήνα, 210-6917638/6917352

Εθν. Αντιστάσεως 158, Άγιος Δημήτριος, 210-9764183/9764317/9764353

Τα κέντρα εξυπηρέτησης Αλλοδαπών Νομαρχίας Αθηνών αναλαμβάνουν τις άδειες εργασίας των μεταναστών.

Διεύθυνση Πολιτισμού -Αθλητισμού-Νεότητας

Τμήμα Λαϊκής Επιμόρφωσης (ΝΕΛΕ)

Διεύθυνση: Βούλγαρη 2, Αθήνα, 210-5246766

Το τμήμα Λαϊκής Επιμόρφωσης παρέχει μαθήματα χειρισμού ηλεκτρικών υπολογιστών και άλλα εκπαιδευτικά/ επιμορφωτικά προγράμματα.

Χρήσιμες πληροφορίες:

Διεύθυνση Πολιτικών Δικαιωμάτων (ανάλογα με την περιοχή διαμονής)

Τμήμα Διαβατηρίων (Κεντρικού Τομέα)

Διεύθυνση: Δώρου 9, Αθήνα, 210-5225436

Τμήμα Διαβατηρίων (Ανατολικού Τομέα)

Διεύθυνση: Μεσογείων 459, Αγία Παρασκευή, 210-6080001

Τμήμα Διαβατηρίων (Δυτικού Τομέα)

Διεύθυνση: Θηβών 357, Αιγάλεω, 210-5694973

Χρήσιμες πληροφορίες:

Διευθύνσεις Υγείας

Κεντρικού Τομέα

Κηφισίας 125-127, 210-6916283

Ανατολικού Τομέα

Μεσογείων 459, Αγία Παρασκευή, 210-6399996

Δυτικού Τομέα,

Παπαναστασίου 25, Αιγάλεω, 210-5317110

Νότιου Τομέα

Θησέως 273 & Σόλωνος 133, Καλλιθέα, 210-3408466

Οι διευθύνσεις Υγείας παρέχουν εμβόλια σε ανασφάλιστους και άπορους Έλληνες και αλλοδαπούς

Χρήσιμες πληροφορίες:

Διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας

Κεντρικού Τομέα

Λεωφ. Αλεξάνδρας 196, 210-6452847

Γραφείο Ενημέρωσης Πολίτη, Προσφύγων & Μεταναστών

Φειδιπίδου 31, Αθήνα

Ανατολικού Τομέα

Μεσογείων 459, Αγία Παρασκευή, 210-6013472

Δυτικού Τομέα

Μαρμαρά 26 & Κωνσταντινουπόλεως, Αιγάλεω, 210-5905166

Νότιου Τομέα

Θησέως 273 & Σόλωνος 133, Καλλιθέα, 210-9401981

Οι διευθύνσεις Κοινωνικής Πρόνοιας παρέχουν:

- Έκδοση βιβλιαρίου σε ανασφάλιστους μετανάστες
- Συνδρομή οικονομικής βοήθειας
- Έκτακτο βοήθημα
- Παιδική προστασία (σε περίπτωση διαζυγίου)

Σε συνεργασία με τη Νομαρχία Αθηνών, για θέματα μεταναστών, βρίσκονται και οι υπόλοιπες Νομαρχίες της χώρας.

Χρήσιμες πληροφορίες:

6) Νοσοκομεία

Στα κρατικά Νοσοκομεία μπορεί κάποιος να απευθυνθεί για έκτακτη ιατρική βοήθεια, για περίθαλψη ή για εξέταση με προκαθορισμένο ραντεβού με γιατρό των εξωτερικών ιατρείων.

Στο κεφάλαιο της κοινωνικής ένταξης αναφέρονται αναλυτικά οι παροχές των Νοσοκομείων και ο τρόπος εξυπηρέτησης των ασθενών.

Επίσης στο Παράρτημα θα αναζητήσετε τον αναλυτικό κατάλογο των Νοσοκομείων της Αττικής.

7) Περιφερειακές Διευθύνσεις Αλλοδαπών Περιφέρειας Αττικής

Διεύθυνση Αστικής Κατάστασης Περιφέρειας Αττικής

210-3258340/3248342

Διεύθυνση Αλλοδαπών & Μετανάστευσης Περιφέρειας Αττικής

210-3318994/3247721

Διεύθυνση Αλλοδαπών & Μετανάστευσης Ανατολικής Αττικής

210-6033022

Διεύθυνση Αλλοδαπών & Μετανάστευσης Δυτικής Αττικής & Πειραιώς

210-4123467

Διεύθυνση Απασχόλησης Αλλοδαπών Αθηνών
210-5229264/5247860

Διεύθυνση Απασχόλησης Αλλοδαπών Πειραιώς
210-4128335

Οι περιφέρειες ασχολούνται με τις άδειες παραμονής

Χρήσιμες πληροφορίες:

8) Σύλλογοι - Κοινότητες

Οι κοινότητες και οι σύλλογοι μεταναστών δραστηριοποιούνται στη διοργάνωση πολιτισμικών εκδηλώσεων και στα παρακάτω:

- Ενημέρωση για την παροχή υπηρεσιών
- Συμπαράσταση
- Επισκέψεις σε νοσηλευόμενους

Οι ώρες λειτουργίας τους είναι συνήθως απογευματινές μια έως δύο φορές την εβδομάδα.

Αιγυπτιακή Κοινότητα - Σύνδεσμος Αιγυπτίων Εργαζομένων στην Ελλάδα (EL BARTA)

Χαλκοκονδύλη 37, Αθήνα ,104 32, Τηλ. 210-8659613

Χρήσιμες πληροφορίες:

Αιγυπτιακή Κοινότητα Ελλάδος

Κονίτσας 69, Βριλήσσια, 152 35, Τηλ. 210-9560600/9580055/9401123

Χρήσιμες πληροφορίες:

Αλβανική Κοινότητα Αθήνας (Συνδικάτο Οικοδόμων)

Βερανζέρου 1, Πλατεία Κάνιγγος, Αθήνα, Τηλ. 210-3827496

Χρήσιμες πληροφορίες:

Στέκι Πολιτισμού Αλβανών Μεταναστών

Ηρακλέους 121, Αθήνα, 176 72, Τηλ. 210-9571224/5202536

Χρήσιμες πληροφορίες:

Σύνδεσμος Ελληνοαλβανικής Φιλίας «Σωκράτης»

Αχαρνών και Ηπείρου, Αθήνα, 104 39, Τηλ. 210-8218497

Χρήσιμες πληροφορίες:

Φόρουμ Αλβανών Μεταναστών στην Ελλάδα

Βαλτετσίου 35, Αθήνα, 106 81, Τηλ. 210-3304901

Χρήσιμες πληροφορίες:

Ελληνικό-Αλβανική Φιλολογική Ένωση

Αγ. Κωνσταντίνου 4, Αθήνα, Τηλ. 210-5228911

Χρήσιμες πληροφορίες:

Λέσχη Συγγραφέων Μεταναστών από την Αλβανία «ΝΙΓΡΙΤΑ»

Αθηνάς 52, Καλλιθέα, 176 73, Τηλ. 210-9582538

Χρήσιμες πληροφορίες:

Σύλλογος Αλβανών «ΛΟΥΣΙΝΑ»

Ολυμπίας 20, Αχαρνών, 104 46, Τηλ. 210-8672932

Χρήσιμες πληροφορίες:

Σύλλογος Αλβανών νομού Θεσσαλονίκης

Αισώπου 24 & Προμηθέως, Θεσσαλονίκη, Τηλ. 2310 - 624191/556349

Χρήσιμες πληροφορίες:

Ανεξάρτητο Σωματείο Πολωνικής Ομοιογένειας

Ακομινάτου 51, Πλ.Βάθης, Αθήνα, Τηλ. 210-8817804

Χρήσιμες πληροφορίες:

Ελληνοπολωνικός Σύλλογος Φιλίας και Συνεργασίας

Καρνεάδου 18, Αθήνα, 106 75, Τηλ. 210-6921916/7293940

Χρήσιμες πληροφορίες:

Βουλγαρική Κοινότητα

Χαλκοκονδύλη 37, Αθήνα, Τηλ. 6976-249053/620764

Χρήσιμες πληροφορίες:

Βουλγαρική Κοινότητα «ΒΑΣΙΛ ΛΕΦΣΚΙ»

Γλαδωτώνος 5, Αθήνα, 106 77, Τηλ. 210-3236506

Χρήσιμες πληροφορίες:

Ελληνο - Γεωργιανός Πολιτιστικός Σύλλογος «CAUCASUS»

Β. Κωνσταντίνου 40, Αθήνα, Τηλ. 210-7231772

Χρήσιμες πληροφορίες:

Ελληνο-Μολδαβικός Σύνδεσμος

Κάνιγγος 24, Αθήνα, 106 82, Τηλ. 210-3304762/5912814

Χρήσιμες πληροφορίες:

Ένωση Φιλιππινέζων Ελλάδος - «KASAPI HELAS»

Μηθύμνης 18, Πλ.Αμερικής, Αθήνα, 112 57, Τηλ. 210-8664527

Χρήσιμες πληροφορίες:

Επιτροπή Μεταναστών από την Μαδαγασκάρη

Κωλέπτη 2, Αθήνα, 106 81, Τηλ. 210-3300465

Χρήσιμες πληροφορίες:

Κενυάτικη Κοινότητα Αθήνας

Μηθύμνης 3, Πλ.Αμερικής, Αθήνα, 112 10, Τηλ. 210-8673910/2017049

Χρήσιμες πληροφορίες:

Παναφρικανικός Σύνδεσμος Ελλάδος

Πατψίων 314, Αθήνα, 111 41, Τηλ. 210-2023713

Πολυτεχνείου 61, Πυλαία Θεσσαλονίκη, 555 35, Τηλ. 2310-317970

Χρήσιμες πληροφορίες:

Ουκρανικός Σύλλογος «Η ΓΗ ΤΟΥ ΠΕΛΑΡΓΟΥ»

Φυλής 10, Αθήνα, 104 33, Τηλ. 210-5247338

Χρήσιμες πληροφορίες:

Πανελλήνιος Ένωσης των εν Ελλάδι Ασσυρίων

Μυριοφύτου 114, Αιγάλεω, 122 44, Τηλ. 210-5317571/5983477

Χρήσιμες πληροφορίες:

Ρωσοελληνικός Σύλλογος «Άσπρος Παπαγάλος»

3ης Σεπτεμβρίου 19α , Αθήνα, Τηλ. 210-2105226455

Χρήσιμες πληροφορίες:

Σύλλογος Ελληνοσλοβενικής Φιλίας

Κανάρη 11, Μαρούσι, 151 26, Τηλ. 210-8029095

Χρήσιμες πληροφορίες:

Σύλλογος Ρουμανίας «ΑΓΙΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ»

Τζώρτζ 6 ,Πλ.Κάνιγγος, 106 77, Τηλ. 210-6892828

Χρήσιμες πληροφορίες:

Σουδανική Κοινότητα Ελλάδος

Κεφαλληνίας 2Α, Κυψέλη, 11361, Τηλ. 210-8232446, Φαξ: 210-8232446

Χρήσιμες πληροφορίες:

Κοινότητα Κογκολέζων Ελλάδας

Πατισίων 314 (Στεργίου Πατριάρχου 8), 11471, Τηλ. 210-2023713

Χρήσιμες πληροφορίες:

9) ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ - ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης

Σταδίου 27 και Δραγατσανίου 2, 210-3229524, www.ypes.gr

Διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης

Διεύθυνση: Σταδίου 31, Αθήνα

Τηλ :210-3316910/3316640

Η διεύθυνση Αλλοδαπών και Μετανάστευσης είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο των Αδειών Παραμονής.

Διεύθυνση Σχέσεων Κράτους-Πολίτη

Τμήμα Προστασίας Πολιτών

Διεύθυνση: Βασ. Σοφίας 15, Αθήνα

Τηλ.:210-3393000/ 3393106/3393115/3393108

Γενική Γραμματεία Ισότητας

Διεύθυνση: Διεύθυνση: Δραγατσανίου 8, Πλ. Κλαυθμώνος, Αθήνα

Τηλ :210-3315291-6, www.isotita.gr

Συνήγορος του Πολίτη

Διεύθυνση:Χατζηγιάννη Μέξη 5, Αθήνα

Τηλ : 2107289600, www.synigoros.gr

Συμβουλευτική σε θέματα συνταγματικού δικαίου και ηθικής και πολιτικής φιλοσοφίας.

Συμβουλευτική σε θέματα δικαίου κοινωνικής ασφάλισης και διοικητικού δικαίου.

Συμβουλευτική σε θέματα δημοσίου δικαίου.

Συμβουλευτική σε θέματα δημόσιας διοίκησης.

Συμβουλευτική σε θέματα ανήλικων παραβατών, κοινωνικά αποκλεισμένων νέων και προστασίας των δικαιωμάτων του παιδιού

Υπουργείο Εξωτερικών

Ακαδημίας 1, Αθήνα, 210-3681000/3682000/3683000, www.mfa.gr

Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού: Τμήμα Συμπάρστασης Απόδημων και Παλιννοστώντων

Διεύθυνση: Αχαρνών 417, Αθήνα

Τηλ:210-253007/2530429, www.mfa.gr/ggae

Μεταφραστική Υπηρεσία

Διεύθυνση: Αρίωνος 10, Ψυρρή

Τηλ :210-3239514/3244036/3689514

Ειδική Νομική Υπηρεσία/Γραφείο Διεθνών Συμβάσεων

Διεύθυνση: Ζαλοκώστα 3, Αθήνα

Τηλ :210-3683323/3683326

Υπηρεσία Αποκατάστασης Παλινοστούτων Ομογενών

Διεύθυνση: Ζαλοκώστα 1, Αθήνα

Τηλ: 210 3642706, 2103629462

Εθνικό Ίδρυμα Υποδοχής και Αποκατάστασης Αποδήμων και Παλινοστούτων και Ομογενών Ελλήνων (ΕΥΙΑΠΟΕ)

Διεύθυνση: Μπουμπουλίνας 19 και Ιουλιανού, Αθήνα

Τηλ: 210 8229600, 210 8229200

Γραφείο Πληροφόρησης Πολιτών

Διεύθυνση: Στοά Δαβάκη, Αθήνα, Τηλ:210-3682700

Υπουργείο Απασχόλησης & Κοινωνικής Προστασίας

Πειραιώς 40, Αθήνα, 210-5295000, www.labor-ministry.gr

Διεύθυνση Απασχόλησης

Τμήμα Στήριξης Εργαζομένων στην Αλλοδαπή & Απασχόλησης Αλλοδαπών στην Ελλάδα

Διεύθυνση: Πειραιώς 40, Αθηνών

Τηλ:210-5295147

Διεύθυνση Σχεδιασμού & Εφαρμογής Προγραμμάτων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου-Εφαρμογή Προγραμμάτων Καταπολέμησης της Ανεργίας & του Κοινωνικού Αποκλεισμού

Τηλ :210-5295212

Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Διεύθυνση: Σταδίου 29, Αθήνα

Τηλ :210-3368000, www.ggka.gr

Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.)

Κεντρική Υπηρεσία Ο.Α.Ε.Δ./ Γραφεία Διοίκησης

Διεύθυνση: Εθνικής Αντίστασης 8, Άλιμος, Αθήνα

Τηλ :210-9989000, www.oaed.gr

Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων

Μητροπόλεως 15, Αθήνα, 210-3230461-4/3252001-9, www.ypepth.gr

Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας

Διεύθυνση: Τσόχα 36, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 6424923-6417115

Γραφείο Επικοινωνίας & Πληροφόρησης Πολιτών

Διεύθυνση: Ερμού 15, Αθήνα

Τηλ :210-3230862-4/3254970/3234042

Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς (Γ.Γ.Ν.Γ.)

Διεύθυνση: Αχαρνών 417, Αθήνα

Τηλ :210-2531349/2532259, www.neagenia.gr

Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων

Διεύθυνση: Αχαρνών 417, Αθήνα

Τηλ: 210-2530214/2530274, www.gsae.edu.gr

Διεύθυνση Σπουδών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Διεύθυνση: Ερμού 15, Αθήνα

Τηλ : 210-3236970

Διεύθυνση Σπουδών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Διεύθυνση: Ερμού 15, Αθήνα

Τηλ : 210-3246031

Διεύθυνση Σπουδών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης-Τμήμα Οργάνωσης ΑΕΙ

Διεύθυνση: Μητροπόλεως 15, Αθήνα

Τηλ : 210-3220161/3231251

Διεύθυνση Πιστοποίησης Ξένων Γλωσσών

Διεύθυνση: Μητροπόλεως 15, Αθήνα

Τηλ: 210-3250785/3228373

Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης (ΟΕΕΚ)

Διεύθυνση: Λεωφ. Εθνικής Αντίστασης 41, Νέα Ιωνία

Τηλ: 210-2709014/2709011, www.oEEK.gr

Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης & Κατάρτισης Ενηλίκων (ΙΔΕΚΕ)

Διεύθυνση: Αχαρνών 426 & Κοκκινάκη 17, Αθήνα

Τηλ: 210-2114152/2114267

Ινστιτούτο Παιδείας Ομογενών & Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης (ΙΠΟΔΕ)

Διεύθυνση: Δημ. Σούτσου 6, Πλ. Μαβίλη, Αθήνα

Τηλ: 210-6421281

ΔΙΚΑΤΣΑ

Διεύθυνση: Μεσογείων 223, 115 23, Αθήνα,

Τηλ. 210 6757362

Υπουργείο Οικονομικών & Εθνικής Οικονομίας

Νίκης 5-7, Πλ. Συντάγματος, 210-3332000

Υπουργείο Δικαιοσύνης

Μεσογείων 36, Αθήνα, 210-7711019, www.ministryofjustice.gr

Υπουργείο Δημόσιας Τάξης

Π. Κανελοπούλου 4, Γουδί, 210-6977000, www.ydt.gr

Διεύθυνση Αλλοδαπών - Τμήμα Μετανάστευσης

Διεύθυνση: Π. Κανελοπούλου 4, Γουδί

Τηλ: 210-6921553/6977443/6923016/6926373

Οι δραστηριότητες του τμήματος μετανάστευσης αφορούν τις απελάσεις, την πρόληψη και την καταστολή παράνομων εισόδων μέσω ελέγχου των συνόρων.

Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Αριστοτέλους 17-19, Αθήνα, 210-5232820-829/5249010-19, www.yrgyp.gr

Διεύθυνση Προστασίας της Οικογένειας

Τηλ:210-5230589/5223616/5244875

Οι παροχές της συγκεκριμένης διεύθυνσης αφορούν την προστασία της μητρότητας και των απροστάτευτων τέκνων.

Αυτοτελής Υπηρεσία Προστασίας Δικαιωμάτων των Ασθενών

Τηλ: 210-5235650

Στην αυτοτελή υπηρεσία Προστασίας Δικαιωμάτων των ασθενών έχουν την δυνατότητα να απευθυνθούν οι μετανάστες για να εκφράσουν τυχόν παράπονά τους για φορείς υγείας και γιατρούς. Τα παράπονα καταγράφονται από την υπηρεσία και οι μετανάστες ενημερώνονται για άλλες αρμόδιες υπηρεσίες.

ΣΟΛΩΜΟΥ 60

Τ.Κ. 104 42

ΤΗΛ. 210 5281100- 2105281600

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΑΝΕΙΩΝ: 210 5281366

Μέσο μεταφοράς: ηλεκτρικός σιδηρόδρομος, μετρό (Στάση: Ομόνοια)

**Απαιτούμενα Δικαιολογητικά για Προγράμματα του ΟΕΚ
Δάνεια Αγοράς ή Ανέγερσης Κατοικίας**

1. Αίτηση και Υπεύθυνη δήλωση του Ν. 1599/86, την οποία θα συμπληρώσετε σύμφωνα με το παρακάτω υπόδειγμα. Την υπεύθυνη δήλωση τη βρίσκετε στο έντυπο της αίτησης.
2. Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης από Δήμο ή Κοινότητα.
3. Αντίγραφο φορολογικής δήλωσης, του οικονομικού έτους υποβολής της αίτησης για δανειοδότηση. Εάν δεν έχει κατατεθεί φορολογική δήλωση του οικονομικού έτους υποβολής της αίτησης, τότε ο δικαιούχος θα προσκομίζει αντίγραφο της φορολογικής δήλωσης του προηγούμενου οικονομικού έτους.
4. Αντίγραφο του εντύπου Ε9 των ετών 1997 και 2005. Όσοι δεν ήταν υπόχρεοι για υποβολή του Ε9 το 2005, διότι δεν είχαν κανένα περιουσιακό στοιχείο, το δηλώνουν στην υπεύθυνη δήλωση.
5. Βεβαίωση του Οργανισμού Κύριας Ασφάλισης, για το σύνολο των ημερομισθίων που έχετε πραγματοποιήσει μέσα στα όρια της επικράτειας και αναλυτικά για κάθε ένα από τα τρία προηγούμενα χρόνια της αίτησης, καθώς και ημερομίσθια του έτους υποβολής της αίτησης. Στη βεβαίωση να αναφέρεται εάν γίνονται κρατήσεις υπέρ ΟΕΚ. Σε περίπτωση που δεν έχουν επικολληθεί τα ημερομίσθια του έτους υποβολής της αίτησης θα προσκομίσετε βεβαίωση του εργοδότη.
Οι συνταξιούχοι θα προσκομίζουν Απόφαση Συνταξιοδότησης και βεβαίωση από τον ασφαλιστικό τους φορέα στην οποία θα αναφέρεται ότι για τα ημερομίσθια βάσει των οποίων συνταξιοδοτήθηκαν έχουν παρακρατηθεί εισφορές υπέρ ΟΕΚ.
6. Σε περίπτωση που είτε εσείς είτε προστατευόμενο μέλος σας έχει το ποσοστό αναπηρίας που ορίζεται στο έντυπο της αίτησης, πρέπει να προσκομίσετε: γνωμάτευση της αρμόδιας Υγειονομικής Επιτροπής του ασφαλιστικού σας φορέα, αν η αναπηρία αφορά σ'εσάς ή απόφαση της αρμόδιας Υγειονομικής Επιτροπής της Νομαρχίας, αν η αναπηρία αφορά προστατευόμενο μέλος της οικογένειάς σας (οριστική ή τρεις προσωρινές).
Τη βεβαίωση αυτή θα προσκομίσετε μόνο σε περίπτωση που είναι απαραίτητη για να ενταχθείτε στις μειωμένες ασφαλιστικές προϋποθέσεις.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α

Οικογενειακή κατάσταση	Εισόδημα μέχρι	Επιδότηση ΟΕΚ %	Επιδότηση Δημοσίου %	Τελικό επιτόκιο
Άγαμος	11.000 €	47	18	1,30
Έγγαμος	11.000 €	48	22	1,05
Έγγαμος με 1 παιδί	13.000 €	54	31	0,55
Έγγαμος με 2 παιδιά	15.000 €	56	36	0,30
Έγγαμος με 3 παιδιά	17.000 €	60	40	0,00
Έγγαμος με 4 παιδιά	19.000 €	56	44	0,00

Για κάθε ένα, πλέον των τεσσάρων (4), παιδί το άνω εισόδημα προσαυξάνεται κατά **3.000 €** ενώ το ποσοστό επιδότησης παραμένει το ίδιο.

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται όσοι δικαιούχοι έχουν οικογενειακό εισόδημα που υπερβαίνει τα όρια εισοδήματος της Α ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ και φθάνει μέχρι τα ανώτατα όρια εισοδήματος, που θέτει το Ελληνικό Δημόσιο για επιδότηση, όπως παρακάτω:

Οικογενειακή κατάσταση	Εισόδημα μέχρι	Αντικ. αξία ακινήτου	Επιδότηση ΟΕΚ %	Επιδότηση Δημοσίου %	Τελικό επιτόκιο
Άγαμος	13.206,16 €	77.769,63 €	42	18	1,55
Έγγαμος	23.447,62 €	77.769,63 €	43	22	1,30
Έγγαμος με 1 παιδί	28.466,62 €	108.584,01 €	44	31	1,05
Έγγαμος με 2 παιδιά	32.868,67 €	108.584,01 €	54	36	0,30
Έγγαμος με 3 παιδιά	36.977,26 €	129.126,93 €	60	40	0,00
Έγγαμος με 4 παιδιά	39.618,49 €	129.126,93 €	56	44	0,00

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β (ΜΟΝΗ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ)

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται όσοι υπερβαίνουν τα ανώτατα όρια του οικογενειακού εισοδήματος ή της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου που θέτει το Ελληνικό Δημόσιο και το επιτόκιο του δανείου τους δεν επιδοτείται από αυτό.

Σε αυτή την περίπτωση ο ΟΕΚ επιδοτεί το επιτόκιο του δανείου τους, για ποσό όμως δανείου που προκύπτει από τα ανώτατα όρια οικογενειακού εισοδήματος που θέτει το Ελληνικό Δημόσιο και για υπέρβαση μέχρι και 30% αυτών. Το ποσό δανείου που υπερβαίνει αυτά τα όρια δεν επιδοτείται από τον ΟΕΚ.

Οικογενειακή κατάσταση	Εισόδημα μέχρι	Αντικ. αξία ακινήτου πάνω από	Επιδότηση ΟΕΚ %	Τελικό Επιτόκιο
Άγαμος	17.168 €	77.769,63 €	50	2,05
Έγγαμος	30.521 €	77.769,63 €	50	2,05
Έγγαμος με 1 παιδί	37.006,60 €	108.584,01 €	55	1,80
Έγγαμος με 2 παιδιά	42.729,27 €	108.584,01 €	60	1,55
Έγγαμος με 3 παιδιά	48.070,43 €	129.126,93 €	100	0,00
Έγγαμος με 4 παιδιά	51.504,03 €	129.126,93 €	100	0,00

Παράδειγμα:

Έγγαμος δικαιούχος δηλώνει εισόδημα 35.216,43 €. Το οικογενειακό εισόδημα από το οποίο θα προκύψει το ποσό δανείου που θα επιδοτήσει ο ΟΕΚ είναι: 30.521€ (ανώτατο όριο ΟΕΚ)

Δηλαδή ο ΟΕΚ θα του επιδοτήσει το επιτόκιο για ποσό δανείου μέχρι: $(11.738,81 \times 5,51) + (18.782,19 \times 3,31) = 126.849,88$ €. Το επιπλέον ποσό δανείου, που πιθανώς να χορηγηθεί στο δικαιούχο από την Τράπεζα, δεν επιδοτείται από τον ΟΕΚ.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Γ (ΜΟΝΗ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ)

Στην κατηγορία αυτή μπορούν να ενταχθούν, εφόσον το επιθυμούν, οι δικαιούχοι όλων των παραπάνω κατηγοριών, που η αντικειμενική αξία του ακινήτου είναι μικρότερη από το ποσό του δανείου που αναλογεί στο ετήσιο καθαρό οικογενειακό τους εισόδημα.

Σε αυτή την περίπτωση θα τους χορηγείται όλο το ποσό του δανείου, που με βάση το εισόδημά τους δικαιούνται, και το επιτόκιο του θα επιδοτείται μόνο από τον ΟΕΚ, εφόσον το 80% της εμπορικής αξίας του αγοραζόμενου ακινήτου καλύπτει το ποσό του χορηγούμενου δανείου, με ποσοστό επιδότησης κατά κατηγορία, όπως στον παρακάτω πίνακα:

Οικογενειακή κατάσταση	Επιδότηση ΟΕΚ %	Τελικό Επιτόκιο
Άγαμος	60	1,55
Έγγαμος	65	1,30
Έγγαμος με 1 παιδί	75	1,05
Έγγαμος με 2 παιδιά	80	0,80
Έγγαμος με 3 παιδιά	100	0,00
Έγγαμος με 4 παιδιά	100	0,00

Παράδειγμα:

Δικαιούχος έγγαμος με ένα παιδί έχει εισόδημα 28.000 € και εντάσσεται στη Β κατηγορία.

Στο εισόδημά του αναλογεί ποσό δανείου $(11.738,81€ \times 5,51) + (16.261,19 € \times 3,31) = 118.505,37$.

Η αντικειμενική αξία του ακινήτου είναι 100.000 €.

Το ποσό δανείου που χορηγείται με επιδότηση στο επιτόκιο από τον ΟΕΚ και το Δημόσιο είναι $44.020,54 € + (0,80 \times 55.979,46) = 88.804 €$

Εάν επιθυμεί την ένταξή του στη Γ κατηγορία, τότε για το ποσό του χορηγούμενου δανείου λαμβάνεται υπόψη το 80% της εμπορικής αξίας του ακινήτου.

Εάν λοιπόν η αντικειμενική αξία του ακινήτου που θα αγοράσει είναι 100.000 € αλλά η εμπορική του 130.000 € τότε το ποσό δανείου που θα χορηγηθεί είναι $(130.000 € \times 0,80) = 104.000$ και το επιτόκιο επιδοτείται μόνο από τον ΟΕΚ, με ποσοστό επιδότησης αυξημένο, όπως στον παραπάνω πίνακα.

ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ 10

Τ.Κ. 102 10

ΤΗΛ. 210 5286000

Μέσο μεταφοράς: ηλεκτρικός σιδηρόδρομος, μετρό (Στάση: Ομόνοια)

Δικαιολογητικά για την παραλαβή των δελτίων κοινωνικού τουρισμού έτους 2005

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

- α) Ατομικό και οικογενειακό βιβλιάριο ασθενείας, θεωρημένα για το έτος 2005.
- β) Αστυνομική ταυτότητα άμεσα ασφαλισμένου και όσων εκ των προστατευόμενων μελών έχουν.
- γ) Απόσπασμα ατομικού λογαριασμού ασφάλισης εργαζομένου με εκατό (100) ημέρες εργασίας έτους 2005 και με πενήντα (50) για τους εργαζόμενους στη Ναυπηγοεπισκευαστική Ζώνη Πειραιά και τις άγαμες μπτέρες. Στην περίπτωση που δεν έχουν εκδοθεί τα αποσπάσματα ατομικού λογαριασμού ασφάλισης απαιτείται βεβαίωση εργοδότη με τον αριθμό ημερών εργασίας και τον κλάδο ασφάλισης θεωρημένη από το ΙΚΑ.
Στην περίπτωση επιδοτούμενης ανεργίας θα προσκομίζονται τα αποσπάσματα ατομικού λογαριασμού ασφάλισης του εργαζομένου (τα χορηγεί ο ΟΑΕΔ) ή βεβαίωση του ΟΑΕΔ ή οποιοδήποτε άλλο παραστατικό αποδεικνύει την επιδοτούμενη ανεργία.
Οι απολυμένοι από το στράτευμα και μέσα σε διάστημα έξι (6) μηνών (από την απόλυσή τους) θα προσκομίζουν απολυτήριο στρατού και βιβλιάριο ασθενείας θεωρημένο από το ΙΚΑ για το 2005.
- δ) Πρωτότυπο και αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος Εφορίας έτους 2005.
- ε) Αντίγραφο της σελίδας του βιβλιαρίου ασθενείας με τα προστατευόμενα μέλη. Για τους ασφαλισμένους σε άλλους φορείς εκτός ΙΚΑ για τη διαπίστωση του ορίου ηλικίας των παιδιών απαιτείται επιπλέον πιστοποιητικό γέννησης ή βεβαίωση σπουδών.
- στ) Διαζευκτήριο ή αντίγραφο αγωγής ή απόφαση Δικαστηρίου περί της επιμέλειας των παιδιών στη περίπτωση των διαζευγμένων γονέων και στην περίπτωση χηρείας, ληξιαρχική πράξη θανάτου.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΥΣ

- α) Αστυνομική ταυτότητα άμεσα ασφαλισμένου και όσων εκ των προστατευόμενων μελών έχουν.
- β) Ατομικό και οικογενειακό βιβλιάριο ασθενείας θεωρημένο για το έτος 2005.
- γ) Αρχική απόφαση σύνταξης ή βεβαίωσης από τον συνταξιοδοτικό φορέα.
- δ) Πρωτότυπο και αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος εφορίας έτους 2005.
- ε) Αντίγραφο της σελίδας του βιβλιαρίου ασθενείας με τα προστατευόμενα μέλη.

ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ - ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΟΙ

- α) Βιβλιάριο ασθενείας ατομικό και οικογενειακό θεωρημένο για το έτος 2005.
- β) Αστυνομική ταυτότητα.
- γ) Γνωματεύσεις Πρωτοβάθμιων ή Δευτεροβάθμιων Υγειονομικών Επιτροπών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων ή άλλων επιτροπών Ασφαλιστικών Φορέων ή Ειδικών Διαγνωστικών Κέντρων ή Μονάδων του Ε.Σ.Υ. από τις οποίες προκύπτουν παθήσεις που επιφέρουν αναπηρία ίση ή μεγαλύτερη του 67%.
- δ) Πρωτότυπο και αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος Εφορίας έτους 2005.

ΓΙΑ ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ - ΑΝΑΣΦΑΛΙΣΤΟΙ

- α) Γνωματεύσεις Πρωτοβάθμιων ή Δευτεροβάθμιων Υγειονομικών Επιτροπών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων ή άλλων Επιτροπών Ασφαλιστικών Φορέων ή Ειδικών Διαγνωστικών Κέντρων ή Μονάδων του Ε.Σ.Υ. από τις οποίες προκύπτουν παθήσεις που επιφέρουν αναπηρία ίση ή μεγαλύτερη του 67%.
- β) Αστυνομική ταυτότητα.
- γ) Πρωτότυπο και αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος Εφορίας 2005.

ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΣΕ ΤΕΣΣΕΡΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

1. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ 2006,

ΘΑ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΕΙ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΑΠΟ 15/12/05 - 6/2/06 ΜΕ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ (ΟΠΩΣ ΟΡΙΖΕΤΑΙ ΣΤΟΝ ΣΧΕΤΙΚΟ ΠΙΝΑΚΑ) ΚΑΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΣ ΟΡΙΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥΣ.

ΕΑΝ Ο ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΟΥΣ ΥΠΕΡΒΕΙ ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΔΙΑΘΕΣΗ ΔΕΛΤΙΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΘΑ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΕΙ ΚΛΗΡΩΣΗ.

ΤΗΣ ΚΛΗΡΩΣΗΣ ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: ΤΑ ΑΤΟΜΑ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ, ΟΙ ΑΓΑΜΕΣ ΜΗΤΕΡΕΣ, ΟΙ ΠΟΛΥΤΕΚΝΟΙ, ΤΡΙΤΕΚΝΕΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΕΣ ΣΤΟ ΒΙΒΛΙΑΡΙΟ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΦΟΡΕΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΔΟΤΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΕΡΓΟΙ (ΜΕ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥΛΑΧΙΣΤΟΝ 50 ΗΜΕΡΩΝ ΣΤΟ ΕΤΟΣ 2005).

ΟΣΟΙ ΚΛΗΡΩΘΟΥΝ ΘΑ ΤΟΥΣ ΑΠΟΣΤΑΛΟΥΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ ΤΑ ΔΕΛΤΙΑ ΤΟΥΣ, ΕΝΩ ΟΣΟΙ ΔΕΝ ΚΛΗΡΩΘΟΥΝ ΘΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΑ ΜΕ ΣΧΕΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΤΟΥΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥΣ ΜΕ ΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΟΙ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ ΘΑ ΤΟΥΣ ΠΑΡΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ ΤΟΥΣ.

2. ΘΕΡΙΝΟ ΕΚΔΡΟΜΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 2006,

ΘΑ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΕΙ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΘΑ ΛΗΦΘΕΙ ΥΠΟΨΗ ΤΟ ΟΡΙΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΔΗΛΩΘΕΝΤΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΤΟΥΣ 2004 ΟΠΩΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΖΕΤΑΙ ΣΤΟ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΙΚΟ ΕΦΟΡΙΑΣ ΕΤΟΥΣ 2005 ΚΑΙ ΟΠΩΣ ΑΝΑΓΡΑΦΕΤΑΙ ΣΤΟΝ ΣΧΕΤΙΚΟ ΠΙΝΑΚΑ.

3. ΕΠΤΑΗΜΕΡΗ ΚΡΟΥΑΖΙΕΡΑ ΕΤΟΥΣ 2006,

ΣΤΑ ΝΗΣΙΑ ΤΟΥ ΙΟΝΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΜΕ ΕΝΑΡΞΗ ΤΟΝ ΜΑΪΟ ΤΟΥ 2006

4. ΛΟΙΠΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ 2006 που υποδιαιρούνται ως εξής:

- ΔΕΛΤΙΑ ΑΓΟΡΑΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΚΑΙ ΔΕΛΤΙΑ ΘΕΑΜΑΤΟΣ ΜΙΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ Ή ΘΕΡΙΝΗΣ).
- ΕΚΔΡΟΜΙΚΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ & ΔΕΛΤΙΑ ΘΕΑΜΑΤΟΣ ΜΙΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ Ή ΘΕΡΙΝΗΣ).
- ΕΚΔΡΟΜΙΚΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΕΛΤΙΑ ΘΕΑΜΑΤΟΣ ΜΙΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ Ή ΘΕΡΙΝΗΣ).
- ΕΚΔΡΟΜΙΚΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΕΛΤΙΑ ΘΕΑΜΑΤΟΣ ΜΙΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ Ή ΘΕΡΙΝΗΣ).
- ΕΚΔΡΟΜΙΚΑ ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΕΛΤΙΑ ΘΕΑΜΑΤΟΣ ΜΙΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ Ή ΘΕΡΙΝΗΣ).

- ΔΕΛΤΙΑ ΘΕΑΜΑΤΟΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΗΣ ΚΑΙ ΘΕΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ.

5. ΤΕΤΡΑΗΜΕΡΗ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ,

(Τρεις διανυκτερεύσεις στο νησί)

ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΑΡΟΧΩΝ 2005 Ν. ΑΤΤΙΚΗΣ

- Δελτία Θεάματος: 28 Νοεμβρίου 2005
- Κοινωνικός Τουρισμός - απογραφή δικαιούχων: 15 Δεκεμβρίου 2005
- Χειμερινό εκδρομικό πρόγραμμα (εργαζόμενοι και προστατευόμενα μέλη αυτών): Φεβρουάριος 2006
- Εαρινό εκδρομικό πρόγραμμα (εργαζόμενοι, συνταξιούχοι και προστατευόμενα μέλη αυτών): Απρίλιος 2006
- Θερινό εκδρομικό πρόγραμμα - απογραφή δικαιούχων: Απρίλιος και Μάιος 2006
- Εναλλακτικός τουρισμός: Απρίλιος 2006
- Δελτία αγοράς βιβλίων: Μάρτιος 2006
- Εισιτήρια πολιτιστικών εκδρομών: Ιούλιος 2006
- Εισιτήρια θερινών κινηματογράφων: Ιούλιος 2006
- Φθινοπωρινό Εκδρομικό πρόγραμμα: Οκτώβριος 2006
- Κρουαζιέρα επτάημερη: Μάιος 2006
- Εκδρομή στην Κύπρο: Ιούνιος, Ιούλιος / Οκτώβριος, Νοέμβριος 2006

ΕΝΑΡΚΤΗΡΙΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Επειδή οι παροχές στην περιφέρεια ποικίλλουν ως προς τη διάρκεια και ως προς τη μορφή, καθώς επίσης και οι δυνατότητες χορήγησης των παροχών δεν είναι δυνατόν να καθορισθούν επακριβώς, πλην αυτήν της απογραφής του κοινωνικού τουρισμού, οι ημερομηνίες θα είναι αυτές για τους δικαιούχους όλης της χώρας.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΑΡΟΧΩΝ 2006

1. όσοι πήραν Δ.Κ.Τ. έτους 2005 ή εισιτήρια θερινού εκδρομικού προγράμματος έτους 2005 ή Επτάημερη κρουαζιέρα έτους 2005 δεν δικαιούνται να λάβουν τις παροχές αυτές το έτος 2006 (πλην των πολυτέκνων και των άγαμων μητέρων).
2. όσοι θα λάβουν Δ.Κ.Τ. ή εκδρομικά εισιτήρια θερινού προγράμματος ή κρουαζιέρα το έτος 2006, δεν δικαιούνται άλλης παροχής κατά το έτος αυτό.
3. όσοι δεν κληρωθούν για την παροχή του κοινωνικού τουρισμού έτους 2006, έχουν το δικαίωμα να λάβουν μέρος στην προεγγραφή για το θερινό εκδρομικό πρόγραμμα ή στην κρουαζιέρα, ή να λάβουν εναλλακτικά από τις λοιπές παροχές, ανά υποκατηγορία, έτους 2006.
4. όσοι λαμβάνουν Δ.Κ.Τ. έτους 2006 από τον ΕΟΤ ή από τον ΟΓΑ (συμπεριλαμβανομένων και των ΑΜΕΑ) δεν δικαιούνται τη παροχή αυτή από τον ΟΕΕ
5. τα άτομα με ειδικές ανάγκες με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, που δεν καταβάλλουν εισφο-

ρές υπέρ του ΟΕΕ δικαιούνται μονό Δ.Κ.Τ., καθώς και για το συνοδό τους, όταν η αναγκαιότητα συνοδείας προκύπτει από σχετικά παραστατικά (βεβαίωση ασφαλιστικού φορέα, κάρτα συνοδού κλπ).

6. τα άτομα με ειδικές ανάγκες που καταβάλλουν εισφορές υπέρ του ΟΕΕ εάν έλαβαν Δ.Κ.Τ. έτους 2005 δικαιούνται Δ.Κ.Τ. έτους 2006 και δεν δικαιούνται να λάβουν μέρος στη προεγγραφή για το θερινό εκδρομικό πρόγραμμα έτους 2006.
 - στην περίπτωση που δεν επιθυμούν την παροχή του κοινωνικού τουρισμού δικαιούνται να λάβουν από τις λοιπές παροχές εναλλακτικά ανά υποκατηγορία (στην περίπτωση των εκδρομών μόνο για τα ίδια τα ΑΜΕΑ και όχι για συνοδό).
 - στα προστατευμένα μέλη - των ατόμων με ειδικές ανάγκες που καταβάλλουν εισφορές υπέρ του ΟΕΕ δικαιούνται Δ.Κ.Τ. έτους 2006, εφ' όσον δεν έλαβαν το έτος 2005.
7. Οι δικαιούχοι θα λαμβάνουν επιπλέον, άπαξ και ανεξάρτητα από οποιαδήποτε παροχή:
 - Α) ΔΕΛΤΙΑ ΘΕΑΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΣΚΗΝΕΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ – ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΝΟΔΟ ΤΟΥΣ.
 - Β) ΔΕΛΤΙΑ ΘΕΑΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ ΙΔΡΥΜΑ ΜΕΙΖΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ (ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΔΙΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥΣ)
 - Γ) ΕΙΣΙΤΗΡΙΑ ΓΙΑ ΘΕΡΙΝΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ.
 - Δ) ΔΕΛΤΙΑ ΘΕΑΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΣΙΡΚΟ ΚΑΙ
 - Ε) ΔΕΛΤΙΑ ΘΕΑΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΟ «ALLOU FUN PARK»
8. Διευκρινίζεται ότι το έτος 2006 ο δικαιούχος μπορεί να συμμετάσχει σε ένα εκ των (5) πέντε προγραμμάτων.

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

(από τις προαναφερθείσες προϋποθέσεις)

- Οι εργαζόμενοι που καταβάλλουν εισφορές υπέρ του Οργανισμού Εργατικής Εστίας και έχουν πραγματοποιήσει εκατό (100) ημέρες εργασίας ή πενήντα (50) ημέρες επιδοτούμενης ανεργίας μέσα στο έτος 2005.
- Όσοι συνταξιοδοτήθηκαν από φορέα στη διάρκεια ασφάλισης του οποίου και μέχρι τη συνταξιοδότησή τους κατέβαλαν εισφορές υπέρ ΟΕΕ.
- Όσοι έχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστον 4.500 ημέρες εργασίας στον κλάδο ασφάλισης κατά του κινδύνου της ανεργίας σε προηγούμενο της - συνταξιοδότησής τους - φορέα.
- Άτομα με ειδικές ανάγκες με ποσοστό αναπηρίας ίσο ή μεγαλύτερο του 67% και άνω και εφ' όσον τούτο προκύπτει από Γνωμάτευση Πρωτοβαθμίων ή Δευτεροβαθμίων Υγειονομικών Επιτροπών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων ή άλλων Επιτροπών Ασφαλιστικών φορέων (ΟΓΑ, ΙΚΑ, ΤΕΒΕ κλπ) οι οποίες προσδιορίζουν παθήσεις ή βλάβες ή νόσους που επιφέρουν αναπηρία ίση ή μεγαλύτερη του 67%.
- Οι υπάλληλοι του Ο.Τ.Ε. μετά την ισχύ της διάταξης του άρθρου 68 του Ν. 2676/99 και οι υπάλληλοι των ΕΛΤΑ σύμφωνα με το Ν. 2668/98.
- Οι συνταξιούχοι του «ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ».
- Όσοι κατέστησαν συνταξιούχοι μέχρι και 20/3/88.

- Όσοι κατέστησαν συνταξιούχοι από 21/3/88 και μετά και εφ' όσον δεν επέλεξαν την υπαγωγή τους στην ασφαλιστική κάλυψη του Δημοσίου.

Επίσης σημειώνεται ότι τα προστατευόμενα μέλη (παιδιά) των δικαιούχων, όπως προκύπτει από το βιβλιάριο ασφαλιστικού φορέα, δικαιούνται των παροχών και μέχρι της συμπλήρωσης του 18ου έτους της ηλικίας τους ή του 24ου εφ' όσον είναι άνεργα ή του 26ου εφ' όσον σπουδάζουν σε οποιαδήποτε Δημόσια Σχολή.

ΙΚΑ (ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ)

Για τις ακόλουθες παροχές, οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να απευθυνθούν στο ΙΚΑ που είναι εγγεγραμμένοι.

ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

1. ΑΔΕΙΑ ΤΟΥ ΓΙΑΤΡΟΥ ΤΟΥ ΙΚΑ
2. ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΡΓΟΔΟΤΗ
3. ΒΙΒΛΙΑΡΙΟ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ (ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΑΝ ΥΠΑΡΧΕΙ)

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗ ΚΑΙ ΙΑΤΡΟΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗ

1. ΒΙΒΛΙΑΡΙΟ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

ΣΥΝΤΑΞΗ

ΠΡΕΠΕΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΝΑ ΠΑΕΙ ΣΤΟ ΙΚΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΤΟΥ ΚΑΙ ΝΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙ ΤΑ ΕΝΤΥΠΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΙΤΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

ΛΟΙΠΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

1. ΒΙΒΛΙΑΡΙΟ ΕΝΣΗΜΩΝ
2. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ
3. ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΙΚΟ
4. ΦΩΤΟΤΥΠΙΑ ΠΡΩΤΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ ΒΙΒΛΙΑΡΙΟΥ ΤΡΑΠΕΖΗΣ
5. ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
6. ΒΕΒΑΙΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΩΝ (ΑΝ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΚΑΠΟΙΑ)

ΟΑΕΔ (ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ)

Για τις ακόλουθες παροχές, οι ενδιαφερόμενοι καλούνται να απευθυνθούν στο ΙΚΑ που είναι εγγεγραμμένοι.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΠΙΔΟΜΑ ΠΑΙΔΙΩΝ ΕΤΟΥΣ 13-04-2006

Το οικογενειακό επίδομα χορηγείται σε μισθωτούς που παρέχουν εξαρτημένη σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου σε οποιονδήποτε εργοδότη και υπάγονται στην ασφάλεια του ΟΑΕΔ.

Δεν δικαιούνται επίδομα παιδιών οι μισθωτοί που παίρνουν επίδομα από τον εργοδότη τους (βάσει συλλογικής σύμβασης Εργασίας ή άλλων διατάξεων) μεγαλύτερο από το ποσόν που χορηγεί ο ΟΑΕΔ.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

50 ΗΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟ 2005 Ή ΔΥΟ ΜΗΝΕΣ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ Ή ΔΥΟ ΜΗΝΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

ΕΝΑΡΞΗ: 1Η ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2006

ΛΗΞΗ: 31 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2007

ΓΕΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

1. βεβαίωση εργοδότη υπογεγραμμένη και σφραγισμένη από τον εργοδότη (εκτός από τους οικοδόμους ή τους ημερομίσθιους εργάτες που δεν έχουν σταθερό εργοδότη).
 2. ένσημα 2005
 3. Ατομικό και οικογενειακό βιβλιάριο ασθενείας (θεωρημένα)
 4. Βιβλιάριο ασθενείας και του άλλου συζύγου (όταν εργάζεται).
 5. Βιβλιάριο Εθνικής Τράπεζας με το όνομα του δικαιούχου και φωτοτυπία πρώτης σελίδας απαραίτητα (σε περίπτωση που δεν έχει, ο ΟΑΕΔ φροντίζει να βγάλει βιβλιάριο τραπέζης χωρίς κατάθεση χρημάτων του εργαζόμενου)
 6. Αστυνομική Ταυτότητα ή διαβατήριο (ροζ, άσπρη κάρτα)
 7. Α.Φ.Μ. και των δύο συζύγων.
- Πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης για όσους έχουν τρία παιδιά και πάνω
 - Δικαιούχοι που έχουν παιδιά σπουδαστές (18-22 ετών): Βεβαίωση σπουδών με ημερομηνία έκδοσης από 1η Ιανουαρίου και μετά.
 - Δικαιούχοι που βρίσκονται σε διάσταση ή διάζευξη: Απόφαση Δικαστικής επιμέλειας ή κοινό συμφωνητικό ή Υπεύθυνη Δήλωση.
 - Δικαιούχοι που βρίσκονται σε χρεία: Ληξιαρχική πράξη θανάτου και απόκομμα Σύνταξης ενός μηνός Απριλίου 2006.
 - Δικαιούχοι με ανάπηρο σύζυγο: Απόφαση Υγειονομικής Επιτροπής και απόκομμα σύνταξης Απριλίου 2006.
 - Δικαιούχοι που έχουν ανάπηρα παιδιά: Απόφαση Υγειονομικής Επιτροπής.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛΕΦΩΝΟ
Μαιευτικό-Γυναικολογικό Κέντρο Αθήνας «ΕΛΕΝΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ»	Πλ. Ελευθέριου Βενιζέλου 2	210 6402000
«ΑΙΓΙΝΗΤΕΙΟ» Νοσοκομείο	Βασ. Σοφίας 72	210 7289250
«ΑΡΕΤΑΙΕΙΟ» Νοσοκομείο (Χειρουργικό-Ογκολογικό-Γυναικολογικό)	Βασ. Σοφίας 72	210 7286000
Νοσοκομείο Ατυχημάτων & Αποκατάστασης Τραυματιών & Αναπήρων «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ» (ΚΑΤ)	Νίκης 2	210 8210461
Ασκληπιείο Βούλας	Β. Παύλου 1	210 8958301
Νοσοκομείο Αφροδισίων & Δερματικών Νόσων «ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ»	Ι. Δραγούμη 5, Καισαριανή	210 7249025
Γενικό Νοσοκομείο Αθηνών «ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ»	Λ. Μεσογείων	210 7778901
Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Αθηνών «Η ΕΛΠΙΣ»	Δημητσάνης 7	210 6434001
Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Δυτικής Αττικής	Δωδεκανήσου 1, Αγ. Βαρβάρα	210 5613566
Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Μελισσίων «ΑΜΑΛΙΑ ΦΛΕΜΙΝΓΚ»	25ης Μαρτίου 14, Μελίσσια	210 8030535
Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο «ΠΟΛΥΚΛΙΝΙΚΗ ΑΘΗΝΩΝ»	Πειραιώς 3	210 5244694
Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Πειραιά «ΤΖΑΝΕΙΟ»	Αφεντούλη & Ζαννή, Πειραιάς	210 4519411
Γενικό Νοσοκομείο Παίδων Πεντέλης	Πλ. Πεντέλης, Πεντέλη	210 8030402
Γενικό Περιφερειακό Αντικαρκινικό Νοσοκομείο Πειραιά «ΜΕΤΑΞΑ»	Μπόταση 51, Πειραιάς	210 4284444
Γενικό Περιφερειακό Νοσοκομείο Ν. Ιωνίας «ΑΓΙΑ ΟΛΓΑ»	Αγ. Όλγας 3-5, Ν. Ιωνία	210 2776712

Δρομοκαΐτειο Θεραπευτήριο (Ψυχιατρικό Νοσοκομείο)	Ιερά Οδός 343, Χαϊδάρι	210 5698200
Νοσοκομείο «ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ» (Γενικό Νοσοκομείο)	Υψηλάντου 45-47	210 7221000
Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο Ελευσίνας «ΘΡΙΑΣΙΟ»	Λ. Γεωργ. Γεννηματά, Μαγούλα	210 5534200
Γενικό Νομαρχιακό Νοσοκομείο «ΚΟΡΓΙΑΛΕΝΕΙΟ-ΜΠΕΝΑΚΕΙΟ»	Αθανασάκη 1 & Ερυθρού Σταυ- ρού	210 6414000
Νοσοκομείο Οφθαλμιατρείο Αθηνών	Ε. Βενιζέλου 26 (Πανεπιστημίου)	210 3625261
Περιφερειακό Αντικαρκινικό Ογκολογικό Νοσοκομείο Αθη- νών «ΑΓΙΟΣ ΣΑΒΒΑΣ»	Λ. Αλεξάνδρας 171	210 6409000
Γενικό Περιφερειακό Νοσοκο- μείο «ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ»	Βας. Σοφίας 80 & Λούρου	210 3381100
Γενικό Περιφερειακό Νοσοκομείο Αθηνών «ΛΑΪΚΟ»	Αγ. Θωμά 17	210 7771101
Γενικό Περιφερειακό Νοσοκομείο Αθηνών «ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ»	Βας. Σοφίας 114	210 7483770
Γενικό Περιφερειακό Νοσοκομείο «ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΕΙΟ»	Σισμανογλείου 1	210 8039111
Γενικό Περιφερειακό Νοσοκομείο Νίκαιας «ΑΓΙΟΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ»	Π. Ράλλη & Μαντούβαλου	210 4252850
Γενικό Περιφερειακό Νοσοκομείο Παίδων Αθηνών «ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ»	Θηβών 3 & Μ. Ασίας, Γουδί	210 7467000
Γενικό Περιφερειακό Νοσοκομείο Παίδων Αθηνών «Π. & Α. ΚΥΡΙΑΚΟΥ»	Λιβαδειάς 3, Γουδί	210 7754965
ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ	Δαφνί	210 5321714

ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΙΑΤΡΕΙΑ

Δημοτικά ιατρεία υπάρχουν σε πολλούς Δήμους. Επικοινωνείτε με το Δημαρχείο της περιοχής σας, ή με άλλο Δημαρχείο, για να βρείτε σε πιο δήμο κοντά σας υπάρχει Δημοτικό Ιατρείο, καθώς και τις υπηρεσίες που παρέχει το κάθε Δημοτικό Ιατρείο. Στα Δημοτικά Ιατρεία η ιατρική εξέταση είναι δωρεάν. Εδώ, σας δίνουμε ενδεικτικά τα τηλέφωνα και τις διευθύνσεις κάποιων Δημοτικών Ιατρείων στην περιοχή της Αθήνας. Ωστόσο, υπάρχουν περισσότερα, τόσο στην Αθήνα και σε άλλους Δήμους της Αττικής όσο και σε Δήμους της υπόλοιπης Ελλάδας.

Ερεσσού και Τοσίτσα - Εξάρχεια, τηλ. 210 3304004

Φαβοσθένους και Σμιθ - Ν. Κόσμος, τηλ. 210 9239459

Πρωταγόρα 3 - Παγκράτι, τηλ.210 7011948

Θεσσαλονίκης 45 - Πετράλωνα, τηλ 210 3427513

Προποντίδας 12 - Κολωνός, τηλ 210 5122350

Σαρανταπόρου & Πατησίων - Πατήσια, τηλ 210 2015510

Χανίων 4β - Κυψέλη, τηλ 210 8837831

ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Δημοτικά Σχολεία

Αλσούπολης

Ελευθερίας 18, Νέα Ιωνία, Τηλ. 210-2776459, Φαξ: 210-2751176

Αμφιθέας

Πύρηνθος 3, Τηλ. 210-9423118, Φαξ: 210-9423118

87ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών

Ορφέως 58, Βοτανικός, Τηλ. 210-3465125, Φαξ: 210-3465125

Χανίων

Αναγνώστου Μάντακα 111, Χανιά Κρήτης, Τηλ.28210-97348, Φαξ: 28210-97640

Θεσσαλονίκης

Καπάτου & Γαλανάκη, Τηλ. 2310-529932, Φαξ: 2310-529932

3^ο & 5^ο Δημοτικό Σχολείο Μενεμένης

Διεύθυνση: Κωνσταντινουπόλεως 58, Θεσσαλονίκη, Τηλ. 2310-763945, Φαξ: 2310-707313

Νέων Επιβατών - Θεσσαλονίκη

Τηλ. 23920-23133, Φαξ: 23920-23133

Εύοσμου

Ειρήνης & Μακεδονομάχων, Θεσσαλονίκη

Τηλ. 2310-764235, Φαξ: 2310-765326

Ελευθερίου -Κορδελιού

25ης Μαρτίου 1, Θεσσαλονίκη, Τηλ. 2310-705638, Φαξ: 2310-761420

Ιωαννίνων

Γλυκίδων 1 Κάστρο, Ιωάννινα, Τηλ. 26510-22203, Φαξ: 26510-22203

Σαπών

Γ.Γεννηματά 2, Σάπες, Τηλ. 25320-22066, Φαξ: 25320-21037

Ίασμου

Ίασμος Ροδόπης, Τηλ. 25340-22267, Φαξ: 25340-21003

Γυμνάσια

2^ο Γυμνάσιο Αχαρνών

Αγίου Διονυσίου & Αιγαίου Πελάγους, Τηλ. 210-2445416, Φαξ: 210-2445416

Ιωαννίνων

Γ. Παπανδρέου 4-6, Ιωάννινα, Τηλ.: 26510-25054, Φαξ: 26510-25054

Θεσσαλονίκη - Ελαιώνας

Πυλαία, Τηλ. 2310-329056, Φαξ: 2310-329056

Σαπών Ροδόπης

Κουτουμάνη 1, Τηλ. 25320-22041, Φαξ: 25320-22041

Ελληνικού

31^η οδός 8, Τηλ. 210-9626666, Φαξ: 210-9626666

Βαρυμπόμπης

Ανεμώνης 2, Τηλ. 210-8169456, Φαξ: 210-8169453

Ευόσμου Θεσσαλονίκης

Παναγίας Κρεμαστής 18B, Τηλ. 2310-707007, Φαξ: 2310-700261

2^ο Γυμνάσιο Αθηνών

Σουμερλή & Μάγερ, Τηλ.: 210-5243873, Φαξ: 210-5243873

Γυμνάσιο με λυκειακές τάξεις Πενταλόφου Κοζάνης

Καρούτσιο Γυμνάσιο Πενταλόφου Κοζάνης, Τηλ. 24680-41210, Φαξ: 24680-41581

Λύκεια

Σάπων Ροδόπης

Κουτουμάνη 1, Τηλ. 25320-22640, Φαξ: 25320-22618

Θεσσαλονίκη - Ελαιώνες

Πυλαία, Τηλ. 2310-329055, Φαξ: 2310-329055

Βαρυμπόμπης

Ανεμώνης 2, Τηλ. 210-8169450, Φαξ: 210-8169450

Ελληνικού

31^η οδός 8, Τηλ. 210-9626716, Φαξ: 210-9626716

Ευόσμου Θεσσαλονίκης

Παπάγου & Θεοδώρας 45, Τηλ. 2310-587690, Φαξ: 2310-587690

Άλλα

Παιδικός Σταθμός- Ελληνοαφρικανικής Φιλανθρωπικής Εταιρείας

Πλ. Αττικής, Αθήνα, Τηλ. 210-8216008

Πρότυπο Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής

Σαμαρά 17, Κ. Πατήσια, Τηλ. 210-211894

Δ.Ο.Υ. ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΜΗΤΡΩΟΥ

ΩΡΑ : 10 : 56

ΑΡ. ΔΗΛΩΣΗΣ
ΗΜ/ΝΙΑ ΔΗΛΩΣΗΣ :

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΑΠΟΔΟΣΗΣ Α.Φ.Μ.

ΒΕΒΑΙΩΝΕΤΑΙ ΟΤΙ ΑΠΟΔΟΘΗΚΕ ΤΗΝ Ο Α.Φ.Μ. :
ΣΤΟΝ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟ ΜΕ ΤΑ ΠΑΡΑΚΑΤΩ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΡΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ

ΕΠΩΝΥΜΟ Α' :
ΕΠΩΝΥΜΟ Β' :
ΟΝΟΜΑ :

ΕΠΩΝΥΜΟ ΠΑΤΕΡΑ :
ΕΠΩΝΥΜΟ ΜΗΤΕΡΑΣ :

ΗΜ/ΝΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ :
ΤΟΠΟΣ/ΧΩΡΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ :

ΟΝΟΜΑ ΠΑΤΕΡΑ :
ΟΝΟΜΑ ΜΗΤΕΡΑΣ :

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ:

ΕΙΔΟΣ : ΕΔΤ ΠΟΛΙΤ ΠΡΟΣΦΥΓΑ ΥΠΟ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ
ΗΜ/ΝΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ :

ΑΡ.
ΕΚΔ. ΑΡΧΗ : ΥΠΟΔ/ΝΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

ΟΔΟΣ :
ΤΑΧ. ΚΩΔ. : ΑΘΗΝΑ
ΑΡΜΟΔΙΑ Δ.Ο.Υ. : ΑΘΗΝΩΝ

ΑΡ. :
ΑΘΗΝΑ
ΤΟΠΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ :

ΧΩΡΑ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ :

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΟΔΟΣ :
ΤΑΧ. ΚΩΔ. : ΑΘΗΝΑ

ΑΡ. :
ΑΘΗΝΑ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ :
ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ :

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ Φ.Π. :
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ :

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Δ.ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Α

ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΕΒΑΙΩΣΗΣ

ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΑΔΕΙΑΣ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Βεβαιώνεται ότι ο κατωτέρω κατάθεσε αίτηση για έκδοση άδειας διαμονής

ΟΝΟΜΑ

ΕΠΩΝΥΜΟ

ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ

ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΔΙΑΒΑΤΗΡΙΟΥ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΗΣ

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΑΔΕΙΑΣ ΑΡΘΡΟ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 11 του Ν.3386/2005

ΑΡΧΙΚΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ

ΑΝΑΝΕΩΣΗ

Η σχετική αίτηση κατατέθηκε εμπρόθεσμα και με πλήρη δικαιολογητικά και η παρούσα βεβαίωση έχει προσωρινή ισχύ μέχρι την έκδοση της σχετικής απόφασης.

Πληροφορίες:

Ταχ. Δ/ση: &

Τηλέφωνο:

Fax:

061199
NOTICE TO THE HOLDER OF THIS PERMIT

1. THIS PERMIT SHALL BE CARRIED IN PERSON AT ALL TIMES AND BE PRESENTED TO THE COMPETENT AUTHORITIES WHEN SO REQUESTED.
2. IN CASE THIS PERMIT HAS BEEN MISPLACED, STOLEN, DESTROYED ETC. AN APPLICATION FOR THE REISSUE OF A NEW ONE SHALL BE MADE.
3. IN CASE OF DEPARTURE FROM GREECE THIS PERMIT SHALL BE DELIVERED TO THE POLICE AT THE PLACE OF DEPARTURE.
4. IN CASE OF CHANGE OF ADDRESS IT MUST BE REPORTED TO THE ALIEN'S POLICE.
5. ANY CHANGE IN THE PARTICULARS RECORDED IN THIS PERMIT RELATING TO THE NAME, PASSPORT, NATIONALITY ETC, MUST BE REPORTED WITHIN A MONTH.
6. AN APPLICATION FOR THE RENEWAL OF THIS PERMIT MUST BE MADE PRIOR TO THE DATE OF ITS EXPIRY.
7. FAILURE TO COMPLY WITH ANY OF THE ABOVE REQUIREMENTS OR MAKING ANY FALSE STATEMENT TO A PERSON CARRYING OUT REGISTRATION DUTIES, WILL RENDER THE OFFENDER LIABLE TO PUNISHMENT (IMPRISONMENT OR FINE OR BOTH).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
HELLENIC REPUBLIC
MINISTRY OF PUBLIC ORDER

ΑΔΕΙΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟ
ALIEN'S RESIDENCE PERMIT

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΛΛΟΔΑΠΟΝ ΤΑΞΕΩΣ

(Τίτλος υπηρεσίας που εξέδωσε την άδεια)

Αριθ. Άδ.
No

Κωδ. Αριθ.
R.N.

SEE THE NOTICE ON THE BACK OF THE

ΕΠΩΝΥΜΟ
SURNAME

ΟΝΟΜΑ
NAME (S)

ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ
FATHER'S NAME

ΗΜΕΡ. ΓΕΝ. ΤΟΠΟΣ
DATE OF BIRTH... PLACE..

ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ
CITIZENSHIP

ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗ
NATIONALITY

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ
OCCUPATION

ΗΜ. ΕΙΣΔΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
DATE OF ENTRY IN GREECE

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΜΟΝΗΣ
ADDRESS IN GREECE ΑΘΗΝΑ -
(Πόλη - Town)

(Οδός - Street) (Αριθ- No)

- 1 -

ΑΡΧΙΚΗ ΧΟΡΗΓΗΣΗ
ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
AUTHORIZED PERIOD OF STAY IN GREECE

ΑΠΟ FROM ΜΕΧΡΙ TILL

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΠΟ Τ. ΤΜΗΜΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
ISSUED BY.....

ΤΗΝ ON ΕΙΣ AT

Ο Δ/ΤΗΣ Τ. ΤΜΗΜΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΘΗΝΩΝ.....

ΑΤΕΛΕΣ

ΣΧΕΤ. Φ. ΥΔΤ.....

Δ/ΝΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
BUSINESS ADDRESS

(Πόλη - Town)

(Οδός - Street) (Αριθ- No)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ
 ΑΘΗΝΩΝ - ΠΕΙΡΑΙΩΣ
 ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
 Δ/ΝΣΗ: ΕΡΓΑΣΙΑΣ

(ΑΓΕΜΟΣ
 Π.Δ. 189/98)

Αθήνα, ... 1/1/2003

Αρ. Πρωτ.:

ΤΑΧ. Δ/ΝΣΗ: ΒΟΥΛΓΑΡΗ 2
 ΤΑΧ. ΚΩΔ.: 104.37
 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ:
 ΤΗΛ.: 210
 FAX:

ΑΔΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ
 Ν. 2910/2001 + (975/91)

1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ:

Όνοματεπώνυμο... ΤΟΥ
 Φύλο ... Χρόνος Γέννησης ... Υπηκοότητα ...
 Δ/ση κατοικίας: Πόλη ... Οδός ... Αριθμ. ...

2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΧΟΡΗΓΟΥΜΕΝΗΣ ΑΔΕΙΑΣ:

- α) Αρχική
- β) Ανανέωση λόγω:
 - Λήξη προηγούμενης αδειάς
 - Αλλαγή εργοδότη
 - Αλλαγή είδους εργασίας
 - Έτερος λόγος

3. ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

Έναρξη ... 2003 ... Λήξη ... 2003

4. ΕΙΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ: Εργάτης

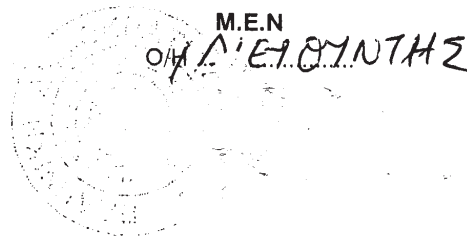
ΕΡΓ.: Διαφοροσ

- Εξαρτημένη:
- Ανεξάρτητη:

5. ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΟΥ ΙΣΧΥΕΙ Η ΑΔΕΙΑ:

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ:

- Τ.Α.Α.
- Υπηρεσία Στατιστικής
- Ενδιαφερόμενο

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΑΡΙΘ. ΕΡΓ. 718/2002

ΟΔΗΓΙΕΣ

Ο κάτοχος του παρόντος οφείλει:

1. Να φέρει πάντα μαζί του το παρόν και να το επιδεικνύει στις αρμόδιες αρχές όταν ζητηθεί.
2. Σε περίπτωση απώλειας, καταστροφής ή κλοπής, θα το δηλώσει στην αρμόδια Αστυν. Αρχή.
3. Να μη παραδίδει τούτο προς χρήση σε άλλο άτομο.
4. Να δηλώνει αμέσως στις αρχές κάθε αλλαγή τόπου διαμονής του.

INSTRUCTIONS

The holder of the present shall:

1. Have always in his/her possession the present and show it to the competent authorities when requested.
2. Report to the competent Police Authority any loss, damage, or theft of the document.
3. Not hand over the document to be used by another person.
4. Report to the authorities any change of residence.

Υπόδειγμα: ΚΑ-144

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
HELLENIC REPUBLIC
MINISTRY OF PUBLIC ORDER

Αριθ.....

Νο.....

ΕΙΔΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ
ΠΟΥ ΖΗΤΗΣΕ ΝΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΕΙ
ΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ
SPECIAL DOCUMENT OF
AN ALIEN WHO HAS REQUESTED
THE STATUS OF REFUGEE

ΙΣΧΥΕΙ ΜΕΧΡΙ.....

VALID UNTIL.....

Επώνυμο.....
 Family Name.....
 Όνομα.....
 Name.....
 Όνομα Πατέρα.....
 Father's Name.....
 Όνομα μητέρας.....
 Mother's Name.....
 Έτος γεννήσεως.....
 Τόπος γεννήσεως.....
 Υπηκοότητα.....
 Τόπος διαμονής στην Ελλάδα.....
 Place of Residence in Greece

Αθήνα, 26-02-2003
 Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
 ΑΝΟΥΠΑΣΤΥΝΟΜΟΣ

**INSTRUCTIONS
FOR THE CARD HOLDER**

- 1) THIS CARD DOESN'T STAND IN THE PLACE OF RESIDENCE PERMIT AND DOESN'T CREATE ANY ADDITIONAL RIGHT TO THE HOLDER (ART. 4 & 5 P.D. 83/93) WHO IS OBLIGED TO:
 - a) HAVE ALWAYS IN HIS/HER POSSESSION THE PRESENT AND SHOW IT TO THE COMPETENT AUTHORITIES WHEN REQUESTED
 - b) NOT TO HAND IT OVER ANOTHER PERSON AND REPORT TO THE COMPETENT POLICE AUTHORITY ANY LOSS, DAMAGE OR THEFT
 - c) REPORT ANY CHANGE OF THE RESIDENCE ADDRESS TO THE AUTHORITIES
 - d) TAKE CARE OF THE OF THE PROMPT RENEWAL AND DELIVER IT, AT THE PLACE OF DEPARTURE
- 2) EXCEPT FROM THE ABOVE MENTIONED, THE CARD HOLDER HAS TO HAVE IN MIND THAT HIS/HER RESIDENCE IN GREECE IS TEMPORARY AND HE/SHE HAS TO LEAVE IN A SHORT TIME

Χορηγείται από το Υπογράφει	Συντάσσεται από τις αρμοδίες Υπηρεσίες	Υπόδειγμα ΚΑ-140
Υπόδειγμα: «Ειδικό δελτίο υπό ανοχή διαμονής αλλοδαπού»		

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ
HELLENIC REPUBLIC
MINISTRY OF PUBLIC ORDER

ΕΙΔΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΥΠΟ ΑΝΟΧΗ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΑΛΛΟΔΑΠΟΥ
ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΘΕΙ ΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑΣ
SPECIAL DOCUMENT UNDER TOLARENCE
RESIDENCE OF AN ALIEN WHO HAS NOT
GRANTED THE STATUS OF REFUGEE
ΤΜΗΜΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

(Τίτλος Υπηρεσίας που εξέδωσε την άδεια)

Αριθ. Αδ
No

Κωδ. Αριθ.
R.N.

Σχετ. Φ. Υ.Δ.Τ.

SEE INSTRUCTIONS ON THE BACK OF THIS

ΕΠΩΝΥΜΟ
SURNAME

ΟΝΟΜΑ
NAME(S)

ΠΑΤΡΟΝΥΜΟ
FATHER'S NAME

ΜΗΤΡΟΝΥΜΟ
MOTHER'S NAME

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΣΥΖΥΓΟΥ
HUSBAND'S NAME

ΗΜΕΡ. ΓΕΝ. ΤΟΠΟΣ
DATE OF BIRTH PLACE

ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ
CITIZENSHIP

ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗ
NATIONALITY

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΜΟΝΗΣ
ADDRESS IN GREECE (Πόλη - Town)

(Οδός - Street) (Αριθ. - No)

Λογ. Αθανασίου

- 1 -

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΙΣΧΥΕΙ - THIS IS VALID

ΑΠΟ ΗΜΕΡΑΣ
FROM

ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ
TILL

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΕΛΛΑΔΑ
ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΔΥΤ. ΑΤΤΙΚΗΣ
ΥΠΟΓΡΑΦΗ

[Handwritten Signature]

ΑΝΑΝΕΩΣΗ - RENEWAL

ΑΝΑΝΕΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΜΕΧΡΙ
RENEWED FROM TILL

Ο Δ/ΤΗΣ Τ. 19

Τ.Σ. ΥΠΟΓΡΑΦΗ